

ΑΝΩΤ. ΣΧΟΛΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

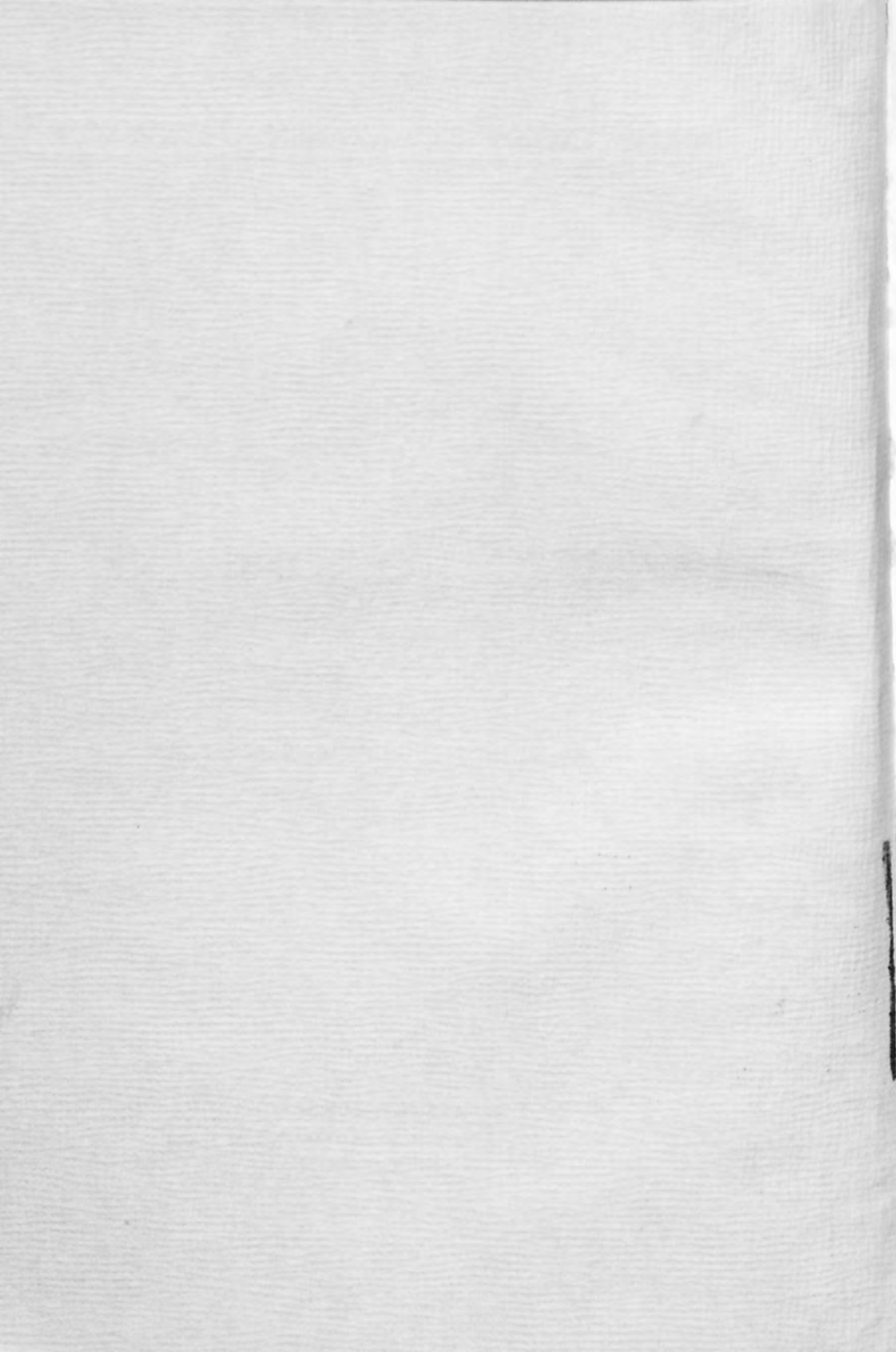
Γ Ε Ν Ι Κ Η
Ι Δ Ι Ω Τ Ι Κ Η Ο Ι Κ Ο Ν Ο Μ Ι Κ Η

ΠΑΡΑΔΟΣΕΙΣ ΤΟΥ ΚΑΘΗΓΗΤΟΥ
ΔΗΜ. ΚΟΛΙΑ

ΑΘΗΝΑΙ 1957

ΤΥΠΟΙΣ Κ. ΠΙΠΠΑ

ΕΜΜ. ΜΠΕΝΑΚΗ 58

ΑΝΩΤ. ΣΧΟΛΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

Γ Ε Ν Ι Κ Η
Ι Δ Ι Ω Τ Ι Κ Η Ο Ι Κ Ο Ν Ο Μ Ι Κ Η

ΠΑΡΑΔΟΣΕΙΣ ΤΟΥ ΚΑΘΗΓΗΤΟΥ
ΔΗΜ. ΚΟΛΙΑ

ΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΙΡΑΙΩΣ	
Α.Ε.	73802
ΟΔΗΓ.	
ΕΠΗ.	
ΑΘΗΝΑ	

00173802

ΑΘΗΝΑΙ 1957

ΤΥΠΟΣ Κ. ΠΙΠΠΑ

ΕΜΜ. ΜΠΕΝΑΚΗ 58

ΑΝΩΤ. ΣΧΟΛΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΕΡΓΑΣΙΩΝ

ΕΝΙΚΗ

ΙΔΙΩΤΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ

ΠΑΡΑΒΟΛΕΙΣ ΤΟΥ ΚΑΘΗΜΕΡΟΥ
ΔΗΜ. ΚΟΛΙΑ

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΣ	ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΣ
52802	ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΣ
	ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΣ
ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΣ	ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΣ

ΑΘΗΝΑ 1987
ΤΥΠΟΣ 12. ΠΙΠΤΑ
ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΣ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Ἡ πολιτική οἰκονομία ἐξετάζει τοὺς παραγωγικοὺς κλάδους (Γεωργίαν - Βιοτεχνίαν - Ἐμπόριον - Βιομηχανίαν - Συγκοινωνίας κλπ, ὡς μέλη ἑνὸς συνόλου καὶ ἐρευνᾷ τὰς σχέσεις πρὸς ἀλλήλους τὴν ἀλληλοσύνθεσίν των, τὴν ἐπενέργειαν τοῦ ἑνὸς ἐπὶ τοῦ ἑτέρου, εἰς τὴν γενικὴν των δραστηριότητα.

Παρεμπιπτόντως θίγει τὸν κύκλον τῆς ἐπαγγελματικῆς ὀργάνωσews καὶ δράσεως ἀπλῶς καὶ μόνον διὰ τὴν ἀναγκαίαν ἐπιδίωξιν τῆς γνώσεως ταύτας χάριν τοῦ σκοποῦ τὸν ὁποῖον ἐπιδιώκει, καὶ τοῦτο διότι ἐκ τῆς τοιαύτης διαμορφώσεως τῶν ἐσωτερικῶν πλευρῶν μιᾶς ἐπιχειρήσεως, θά ἐκδηλωθοῦν καὶ αἱ ἐξωτερικαὶ αὐτῆς σχέσεις. Τὸ τοιοῦτον ὡδήγησεν εἰς τὴν ἀνάγκην δημιουργίας καὶ ἀναπτύξεως μιᾶς νέας ἐπιστήμης, τῆς ὁποίας σκοπὸς εἶναι ἡ ἐρευνα τοῦ ἐσωτερικοῦ τῶν ἐπιχειρήσεων.

Ἡ ἰδιωτικὴ οἰκονομικὴ ἔχει ὡς ἀντικείμενον τὴν ἐρευναν, ἀνάλυσιν καὶ συστηματοποίησιν ὅλων ἐκείνων τῶν ἐνεργειῶν διὰ τῶν ὁποίων τίθεται εἰς κίνησιν ἐσωτερικῶς μία ἐπιχείρησις. Αὕτη ἐξετάζει τὰ εἰς τὸ ἐσωτερικόν τῆς ἐπιχειρήσεως παρουσιαζόμενα φαινόμενα, τὴν ὀργάνωσιν, τὰ ὑλικά μέσα τῆς ἐνεργείας, τὴν σκόπιμον αὐτῶν χρησιμοποίησιν, τὴν ἀποτελεσματικότητα τῆς χρησιμοποίησεως, τὴν δυναμικότητα τῆς ἐπιχειρήσεως. Μετὰ τὴν ἐρευναν τούτων καὶ πάσης ἄλλης λεπτομερείας ἐπιδιώκει ν' ἀνεύρη τὸν ὑφιστάμενον σύνδεσμον τῶν καθ' ἕκαστα μερῶν πρὸς τὸ ὅλον. Κατὰ τὴν τοιαύτην ἐρευναν κατ' ἀνάγκην θίγει καὶ τὰς ἐξωτερικὰς ἐκδηλώσεις τῆς ἐπιχειρήσεως, διότι πᾶσα ἐπαγγελματικὴ ἐνέργεια ἔρχεται εἰς ἐπαφὴν πρὸς τὸ ἐξωτερικόν σύνολον. Ἡ κατανόησις τῶν ὄρων καὶ ἐκδηλώσεων τῆς ἐσωτερικῆς ζωῆς τῶν ἰδιωτικῶν οἰκονομιῶν αἱ ὁποῖαι ἔχουσιν ὡς σκοπὸν τὴν ἐπίτευξιν κέρδους, ἀνάγεται εἰς τὸν κύκλον τῆς ἰδιωτικῆς οἰκονομικῆς. Ὁ KONRAD MELLEROWICZ εἰς τὸ ἔργον του "ALLGEMEINE BETRIEBSWIRTSCHAFTSLEHRE DER UNTERNEHMUNG.

(1929 σελ.20), δίδει τόν κάτωθι περιληπτικόν ὀρισμὸν τοῦ σκοποῦ τῆς νέας ἐπιστήμης: "Ἡ ἰδιωτικὴ οἰκονομικὴ ἀνεπτυχθῆ πρός τόν σκοπὸν νά καταστήσῃ δυνατὴν τὴν λογικὴν ἐπιστημονικῶς βασιζομένην ἐκμετάλλευσιν τῶν ἐπιχειρήσεων". Τὰ ὅρια διαχωρισμοῦ τῶν ἐπιστημῶν Πολιτικῆς Οἰκονομίας καὶ Ἰδιωτικῆς Οἰκονομικῆς εἶναι ὄχι μόνον δυσδιάκριτα, ἀλλὰ συνήθως τόσοσιν συγκεχυμένα, ὥστε πολλάκις νά καθίσταται ἀδύνατος ἡ τοποθέτησίς των, πρᾶγμα πού δίδει ἀφορμὴν εἰς διενέξεις μεταξύ τῶν ἐπιστημόνων. Ὑπάρχουσι πολλαί περιπτώσεις, κατὰ τὰς ὁποίας τό αὐτό θέμα ἐρευνᾶται καί, ὑπὸ τῶν οὐο ἐπιστημῶν καί δέν εἶναι εὐκόλο ν' ἀποφανθῆ τίς εἰς ποίαν ἀνήκει κυρίως.

Τόν διαχωρισμὸν τῶν ὀρίων θά ἐπιχειρήσωμεν νά ἀνεύρωμεν εὐκολώτερον, ὄχι ἐκ τοῦ σκοποῦ τόν ὁποῖον ἐπιδιώκει ἐκάτερα τῶν ἐπιστημῶν, ἀλλὰ ἐκ τῆς ἀφετηρίας ἐκ τῆς ὁποίας ἀναχωρεῖ ἐκάστη. Ἡ ἰδιωτικὴ οἰκονομικὴ στρέφει τὴν προσοχὴν τῆς εἰς τὰς ἐσωτερικὰς πλευράς ἐκάστης ἐπιχειρήσεως καί τόν κύκλον τῶν ἀτομικῶν συμπερόντων. Ἐνῶ ἀντιθέτως ἡ πολιτικὴ Οἰκονομία, ἀπασχολεῖται μέ τὰς ἐξωτερικὰς ἐκδηλώσεις τῆς οἰκονομικῆς ζωῆς καί τὴν ἐνδιαφέρει τό σύνολον τῶν οἰκονομικῶν φαινομένων, ἐν συνδυασμῷ πρός ἄλλα, ἀδιαφοροῦσα διὰ τὰ ἀτομικά συμφέροντα.

Ἡ Ἰδιωτικὴ Οἰκονομικὴ, ὁμολογεῖται γενικῶς ὅτι, δέν ἔλαβεν εἰσέτι, λόγῳ τοῦ νεγροῦ τῆς ἡλικίας τῆς, τὴν ὀριστικὴν αὐτῆς μορφήν. Δέν ὑπάρχει ἐνα ἀνεγνωρισμένον σύστημα ἰδιωτικῆς οἰκονομικῆς, οὔτε δύναται νά γίνῃ λόγος περὶ ἐσωτερικῆς ὁμοιομορφίας εἰς τὴν βιβλιογραφίαν. Τό διδακτικὸν σύστημα τῶν διαφόρων ἐπιστημόνων ἀκολουθεῖ διαφόρους κατευθύνσεις. Ἡ κατανομή τῆς μάθης δέν ἔχει ἀναγνωρισθῆ, τό εἰς αὐτὴν περιεχόμενον ὑλικόν δέν ἔχει καθορισθῆ, ἡ μέθοδος τῆς διδασκαλίας δέν εἶναι ὁμοιόμορφος καί ἕκαστος καθηγητῆς περιλαμβάνει εἰς τὴν μέθοδόν του διάφορον ὑλικόν. Διάφορος συνεπῶς εἶναι ἡ ἐκλογή τοῦ ὑλικοῦ πού περιλαμβάνει ἡ ἰδιωτικὴ οἰκονομικὴ ἐκάστοτε, διάφορος ἡ διδομένη ἔκτασις εἰς τὰ ἐρευνώμενα θέματα, ἡ μέθοδος τῆς διδασκαλίας καί αὐτὴ ἡ ὀνομασία.

Ἐπειδὴ αἱ ἐρευνώμεναι λειτουργίαι εἰς τοὺς διαφόρους παραγωγικοὺς κλάδους δέν ἐκδηλοῦνται ὁμοιομόρφως καί ἐπειδὴ ἡ ἐσωτερικὴ κίνησις τῶν διαφόρων παραγωγικῶν οἰκονομιῶν εἶναι ἀναλόγως τοῦ ἐπιδιωκομένου σκοποῦ, διάφορος, κατέστη ἀναγκαία εἰδικὴ ἔρευνα ἐκάστου κλάδου καί, ὡς ἐκ τούτου καί εἰδικὴ οἰκονομικὴ δι

ἕκαστον. Ἀρχικῶς μὲν ἡ Γεωργικὴ, βραδύτερον ἡ Ἐμπορικὴ, Βιομηχανικὴ, Τραπεζικὴ, Ἀσφαλιστικὴ Ἰδιωτικὴ Οἰκονομικὴ καὶ συν εἰς αὐτὴν βαίνει ἀνεξάνομος ὁ ἀριθμὸς τῶν εἰδικῶν τούτων κλάδων, μὲ τὴν πρόδοον τοῦ πολιτισμοῦ, τῆς τεχνικῆς καὶ ἀναπτύξεως τῶν μέσων μεταφορᾶς. Οἱ εἰδικοί ὅμως οὗτοι κλάδοι δὲν εἶναι τελείως ἀνεξάρτητοι ἀπ' ἀλλήλων καὶ τὰ κοινὰ γνωρίσματά των εἶναι τόσο πολλὰ ὥστε νὰ μᾶς ἐπιτρέπουσι μίαν Γενικὴν Ἰδιωτικὴν Οἰκονομικὴν, ἣτις ὡς αὐτοτελὴς ἐπιστῆμη χωρὶς νὰ εἰσέρχεται εἰς ὅλας τὰς λεπτομερείας τῶν καθ' ἕκαστον οἰκονομιῶν, θίγει τὰς ἰσχυροῦσας γενικὰς ἀρχάς, τὰ γενικὰ σημεῖα τῆς μεταξύ των ἐπαφῆς καὶ ὠρισμένης κοινῆς φαινόμενα καὶ σχέσεις. Αὐτὸς εἶναι ὁ σκοπὸς τοῦ ἡμετέρου μαθήματος, δηλ. γενικαὶ ἀρχαί, οὕτως εἶπεῖν τῆς Ἰδιωτικῆς Οἰκονομικῆς καὶ οὐχὶ εἰδικῆς Ἰδιωτικῆς Οἰκονομικῆς, (Βιομηχανικῆς Ἐμπορικῆς κλπ.) ἣτις ἀνήκει εἰς ἄλλους.

Βεβαίως ὡς ἐκ τῆς μορφῆς τῆς σχολῆς μας, οἱ σπουδασταὶ θὰ ἐνδιεφέροντο περισσότερο διὰ τὴν Βιομηχανικὴν Οἰκονομίαν, ἀλλὰ αὕτη θὰ ἦτο ἀνεπρκὴς μόνη τῆς, διότι ὡς ἀνεφέρθη, ἅπαντες οἱ κλάδοι εἶναι ἀλληλένδετοι μεταξύ των καὶ δὲν δύναται νὰ διοικῆται καλῶς μίαν βιομηχανικὴν ἐπιχειρήσιν, ὅσας εἰδικὰς γνώσεις καὶ ἂν ἔχη δι' αὐτήν, ἐάν ταυτοχρόνως δὲν ἔχει τὰς γενικὰς γνώσεις λειτουργίας τῶν λοιπῶν ἐπιχειρήσεων, Ἐμπορικῶν, Τραπεζικῶν, Μεταφορῶν κλπ.

Θέσις τῆς Γενικῆς Ἰδιωτικῆς Οἰκονομικῆς
μεταξὺ τῶν ἄλλων Ἐπιστημῶν

Ἐρωτᾶται, ἐάν ἡ Ἰδιωτικὴ Οἰκονομικὴ δύναται νὰ καταταχθῆ μεταξύ τῶν ἐπιστημῶν, ἐάν εἶναι θεωρητικὴ ἢ ἐφαρμοσμένη, ἐάν πρέπει ν' ἀποτελέσῃ αὐτοτελὴ ἐπιστημονικὸν κλάδον, ἢ νὰ τοπθετηθῆ ὡς βοηθητικὴ ἄλλων ἐπιστημῶν καὶ δὴ τῆς Πολιτικῆς Οἰκονομίας ἢ τῆς Νομικῆς, ἐάν πρέπει νὰ ὑπεισέρχεται καὶ εἰς τὰς ἐξωτερικὰς ἐκδηλώσεις τῶν ἐπιχειρήσεων ἢ νὰ περιορίζεται μόνον εἰς τὸ ἐσωτερικὸν τούτων, ἐάν ἡ διδασκαλία πρέπει νὰ εἶναι θεωρητικὴ ἢ πρακτικὴ. Ἐπὶ τῶν ἐρωτημάτων τούτων αἱ γνώμαι νὰ φέων συγκρούονται καὶ δὲν εἶναι δυνατὴ μία θετικὴ ἢ ἀρνητικὴ ἀπάντησις ἐπὶ ἐκάστου τῶν ἀνωτέρω ἐρωτημάτων. Ἐκεῖνο πού δύναται νὰ διαπιστώσωμεν ἐν προκειμένῳ καὶ μόνον προσωρινῶς ἀναμένοντες τὰς περαιτέρω ἐρεῦνας τῶν συγγραφέων εἶναι ὅτι:

α) Ὁ χωρισμὸς τῆς θεωρίας ὑπὸ τῆς πράξεως εἰς τοὺς δια-

φόρους κλάδους τῆς Ἰδιωτικῆς Οἰκονομικῆς δέν εἶναι δυνατός, ἀλλ' οὔτε καί εύκτατός, διότι ἡ θεωρία δέν εὐρίσκεται εἰς ἀντίθεσιν ἢ συναγωνισμόν μέ τήν πρᾶξιν. Ἡ θεωρία πρέπει τήν οἰερευνητικήν της ικανότητα, νά τήν θέσῃ εἰς τήν χρῆσιν τῆς πράξεως, νά συστηματοποιήσῃ τοὺς εἰς τήν διάθεσίν της εὐρισκομένους κανόνας, ὡς -- τε αἱ θεωρητικῶς κερδιθεῖσαι ἐπιστημονικαί γνώσεις, καταλλήλως χρησιμοποιούμεναι ὑπό τῆς πράξεως νά συντελέσωσιν εἰς τήν βελτίωσιν καί πρόοδον τῆς ἰδιωτικῆς οἰκονομίας.

β) Ἡ ἰδιωτική Οἰκονομική δύναται ν' ἀποτελέσῃ αὐτοτελεῆ ἐπιστήμην καί οὐχί βοηθητικόν τμήμα ἄλλης ἐπιστήμης, διότι ὁ κύκλος τῶν θεμάτων, ἅτινα ἐρευνᾷ, εἶναι τόσον μέγας σήμερον καί ἀνεξάρτητος ἀπό τὰς συναφεῖς ἐπιστήμας, ὥστε νά μή ὑφίσταται ὁ κίνδυνος τῆς συγχύσεως μεταξύ τῶν.

γ) Εἰς τὰς ἐξωτερικάς ἐκδηλώσεις τῶν ἐπιχειρήσεων δύναται νά ὑπεισέρχεται ἀκροθιγῶς μόνον, πρὸς συμπλήρωσίν της, καί οὐχί λεπτομερῶς, διότι τό τοιοῦτον θά τῆς ἐπέτρεπε τήν ἀνάμιξιν της εἰς ἄλλας ἐπιστήμας παλαιότερας καί καλλίτερον ταύτης συγκροτημένας.

δ) Ἡ διδασκαλία δύναται νά θίγῃ ἀμφοτέρω τὰ πεδία τόσον τῆς θεωρητικῆς ὅσον καί τῆς πρακτικῆς μέχρι τελειοτέρας, ὡς ἀνεφέρθη καί ἀνωτέρω, συγκροτήσεως καί ταξινομήσεως τῆς ὕλης τῆς νέας ἐπιστήμης.

Σ κ ο π ὸ ς - Π ε ρ ι ε χ ὄ μ ε ν ο ν

Ἡ Ἰδιωτική Οἰκονομική δέν ἔχει εἰσέτι διασαφηνίσει ποῦ εἶναι τό πλήρες περιεχόμενόν της. Σκοπός αὐτῆς εἶναι νά καθορίσῃ καί διερευνήσῃ τὰς κοινὰς ἰδιότητας κινήσεως ὄλων τῶν ἐπιχειρήσεων. Ἡ ποικιλομορφία ὅμως τῶν ἐπαγγελματικῶν ἐπιχειρήσεων ἐν γένει εἶναι τοιαύτη καί τοσαύτη, ὥστε ἡ ἔρευνα καθίσταται δυσχερῆς. Ἡ ἡμετέρα ἐπιστήμη δέν ἔχει τήν ἱστορίαν τῶν ἄλλων ἐπιστημῶν, διὰ τὰς ὁποίας ὑπάρχει πλῆθος μονογραφιῶν, ὑπό τῶν ὁποίων ἐρευνῶνται λεπτομερῶς καί διεξοδικῶς τὰ καθ' ἕνασθον θέματα. Ἐνταῦθα αἱ τοπικαί συνθήκαι συμμετέχουσιν ἐνεργῶς εἰς τήν θέσπισιν γενικῶν κανόνων καί ἡ ἀναγκαία προεργασία ἐλλείπει. Ζυχνά γεννᾶται ἡ ἀπορία τί πρέπει νά συμπεριληφθῇ, ὡς ἀποτελοῦν γενικήν τινά ἰδιότητα τῶν ἐπιχειρήσεων καί τί νά παραληφθῇ. Ἐπίσης ποία ἔκτασις πρέπει νά δοθῇ εἰς τὰ κατ' ἰδίαν θέματα. Ἡ μεῖς, θά περιορισθῶμεν εἰς τὰ ἀπολύτως γενικά θέματα, ἐξετιζόν-

τες ταῦτα μετά πάσης δυνατῆς συντομίας καί σαφηνείας. θά ἀσχοληθῶμεν μέ τās ίδιωτικās ἐπιχειρήσεις, αἱ ὁποῖαι ἔχουν ὡς σκοπόν τήν κτήσιν εἰσοδήματος. Δέν θά ἀσχοληθῶμεν μέ τήν Οἰκονομικήν Οἰκονομίαν, τῆς ὁποίας σκοπός εἶναι ἡ κατανάλωσις καί ἀποτέμεισις τῶν καθ' οἰονδήποτε τρόπον περιερχομένων αὐτῇ προσόδων, καίτοι καί αὐτή δέν εἶναι ξένη καί ἀσχετος μέ τά θέματα τῆς ἡμετέρας ἐπιστήμης. Ὡσαύτως θά συμπεριληφθῶσιν εἰς τόν κύκλον τῶν μαθημάτων αἱ Κρατικάί καί Ἡμικρατικάί ἐπιχειρήσεις, ἐξεταζόμεναι ἀπό τῆς πλευρᾶς τῆς ίδιωτικῆς Οἰκονομικῆς κυρίως. Αἱ ἐπιχειρήσεις αὗται ἀποτελοῦσιν ἀντικείμενον καί τῆς δημοσίας οἰκονομίας, αὐτή ὅμως τās ἐρευνᾷ ἀπό τῆς πλευρᾶς τῆς δημοικονομικῆς ἐπιστήμης, ἡ ἡμετέρα ἔρευνα θά περιορισθῇ εἰς τήν καθαρώς ίδιωτικοοικονομικήν ἀνάπτυξιν τούτων, ἐν συνδιασμῷ πρὸς τήν δημοσιονομικήν σκοπιμότητα τῆς δημιουργίας τῶν Κρατικῶν ἐπιχειρήσεων.

Ἡ ἔρευνα, τοῦ πῶς ἔχει διαμορφωθῆ ἡ ἐμπορικὴ ἐκπαίδευσις, τό εἶναι τῆς ἐπιχειρήσεως, αἱ διάφοροι μορφαί καί μετατροπαί τῶν ἐπιχειρήσεων, ἡ κατάλληλος χρησιμοποίησις τῶν ὑπὸ τῶν ἐπιχειρήσεων διατιθεμένων μέσων (κεφάλαιον-πίστις-ἐργασία), ἡ ἔννοια καί τό περιεχόμενον τοῦ ἐπιχειρηματικοῦ κέρδους ἡ ἐπίδρασις τῶν νομισματικῶν μεταβολῶν (πληθωρισμός-ἀντιπληθωρισμός κλπ.) εἰς τήν ἐπιχειρηματικὴν δραστηριότητα, διάφοροι ἐνώσεις καί συνασπισμοί πρὸς ἐπίτευξιν καλλιτέρων ἀποτελεσμάτων (Καρτέλ-Τράστ-κονσέρν), θά ἀποτελέσουν ἀντικείμενα τοῦ ἡμετέρου μαθήματος.

Ἐμπορικὴ ἡ Πάσις Οὐσις

Αἱ νεώτεραι ἐφευρέσεις οἱ ποικίλοι συνδυασμοί, ὁ ὕλικός καί πνευματικός σύνδεσμος ὄλων τῶν χωρῶν τῆς γῆς μεταξύ των, ὁ διεθνῆς ἀγών πρὸς διάδοσιν τῶν προϊόντων ἐκάστης χώρας εἰς τās ξένας ἀγοράς, ἐπιβάλλουν εἰς τόν καθλόν ἔμπορον τήν ἀνάγκην ἀποκτήσεως ἐπιστημονικῆς μορφώσεως. Ὁ ἔμπορος εἰς τήν εὔρετᾶν ἐν νοίαν τῆς λέξεως, περιλαμβάνει πάντα ἐπιχειρηματίαν, βιομήχανον τραιεζίτην, ἀσφαλιστήν, παραγγελιοδόχον, κλπ. καί οὗτος δύναται νά ἐπιτύχη καί νά προσδεύσῃ τόν ὄνον ὑπὸ τήν προϋπόθεσιν ὅτι εἶναι καί ἐπιστημονικῶς κατηρτισμένος. Ὁ σύγχρονος ἔμπορος δέν δύναται νά εἶναι ἐκεῖνος τοῦ παρελθόντος, ὅπως τόν ἀντιλαμβάνεται καί σήμερον ἀκόμη ἡ κοινὴ γνώμη δηλ. ὁ ἐπιτηδευματίας πού ἐπίδιώκει τήν ἐξεύρεσιν καί πραγματοποιήσιν διὰ παντός θεμιτοῦ ἢ ἀθεμίτου μέσου κέρδους. Ὁ ἔμπορος ἀσκεῖ κοινωνικόν λειτουργήμα καί

συμμετέχει μετά των άλλων τάξεων εἰς τὴν βελτίωσιν τῶν ὄρων διαβίωσης τῆς κοινωνίας. Τὴν κατεύθυνσιν ταύτην θὰ δώσωσιν εἰς αὐτόν αἱ ἐμπορικαὶ σχολαί. Αἱ σχολαὶ δὲν φροντίζουν νὰ δώσωσι εἰς τοὺς σπουδαστὰς μόνον στοιχειώδεις ἀριθμητικὰς, λογιστικὰς, ἀλληλογραφικὰς γνώσεις, ἵνα καταστήσωσι αὐτοὺς ἱκανοὺς διὰ πρακτικὰς ἐργασίας, αἱ ὁποῖαι θ' ἀποφέρωσιν εἰς αὐτοὺς εἰσόδημα, ἀλλὰ νὰ τοὺς μορφώσωσι καὶ τοὺς καταστήσωσιν ἱκανοὺς διὰ τὴν δημιουργίαν καὶ ἀνάπτυξιν μεγάλων ἐπιχειρήσεων, ἱκανῶν νὰ συναγωνισθῶσιν εἰς τὴν παγκόσμιον ἀγορὰν καὶ νὰ προωθήσωσιν τὴν οἰκονομικὴν ζωὴν εἰς ἀνώτερα ἐπίπεδα, ἐν κοινῇ συνεργασίᾳ μὲ τοὺς ἄλλους παραγωγικοὺς κλάδους.

Ἡ καλαιότερον ἐπικρατοῦσα ἀντίληψις, ὅτι τὸ ἐμπόριον δὲν ἔχει ἀνάγκην τεχνικῆς ἐκπαιδεύσεως, διότι ὁ προτιθέμενος νὰ ἐπιδοθῆ εἰς τὸ ἐμπόριον χάνει τὸν καιρὸν τοῦ φοιτῶν εἰς τὰς διαφόρους σχολὰς, ἐνῶ θὰ ἠδύνατο νὰ χρησιμεποιήσῃ τὸν χρόνον αὐτόν καλλίτερον ἀσχοῦμενος πρακτικῶς πλησίον ἐμπόρου, καὶ οὕτω θὰ ἀπέκτα πολὺ περισσοτέρας πρακτικὰς καὶ ὠφελίμους διὰ τὴν σταδιοδρομίαν τοῦ γνώσει, δὲν εὐσταθεῖ πλέον. Ὁ προτιθέμενος σήμερον ν' ἀσχοληθῆ σοβαρῶς μὲ τὸ ἐμπόριον πρέπει νὰ ἔχη καὶ ἐπιστημονικὴν κατάρτησιν. Καὶ ταύτην οἶδουσι αἱ Ἐμπορικαὶ Σχολαί.

Ἐ μ π ο ρ ι κ α ῖ Ἐ χ ῶ λ α ῖ

Ἀπὸ τῆς 17ης ἑκατονταετηρίδος παρατηρεῖται ἡ εἰς εἰδικὰ ἔγχειρίδια συγκέντρωσις τῶν κρινομένων ὡς ἀπαραιτήτων γνώσεων γενικωτέρου περιεχομένου διὰ τοὺς ἐμπορευομένους. Τὸ πρῶτον ἔργον μὲ γενικωτέραν ἐπίδρασιν, ἦτο τὸ ἐκδοθέν τὸ 1675 ὑπὸ τοῦ JACQUES SAVARY ὑπὸ τὸν τίτλον "LE PARFAIT NEGOCIANT" (ὁ ἄριστος ἔμπορος). Εἰς τοῦτο περιέχεται ἡ καταστιχογραφία, τὰ μέτρα, τὰ σταθμα, καὶ λοιπὰ ἀπαραίτητα στοιχεῖα καλῆς διεξαγωγῆς τοῦ ἐμπορίου. Ὀλίγον βραδύτερον ἤρχισεν ἐν Ἀγγλίᾳ ἡ ἐκδοσις καὶ δημοσίευσις ἔγχειριδίων καὶ ἔργων καθαρῶς ἐμπορικῶν περιεχομένου, εἰς τὰ ὁποῖα ἐκτὸς τῆς ἀριθμητικῆς, λογιστικῆς, ἀλληλογραφίας καὶ λοιπὰ, περιλαμβάνονται καὶ γενικαὶ γνώσεις πολιτικῆς οἰκονομικῆς καὶ Νομικῆς. Εἰς τὴν Γερμανίαν ἐδημοσιεύθησαν μεγαλύτερα ἔργα, ἐν Λειψία κατὰ τὸ 1752-56 τὸ "KAUFMANNS LEXIKON" ὑπὸ τοῦ LUDWIGI καὶ τὸ 1792 εἰς τὸ Ἄμβουρον ὑπὸ τοῦ καθηγητοῦ BÜSCH τὸ σύγγραμμα: "THEORETISCHE UND PRAKTISCHE DARSTELLUNG IN IHREN MANNEFALTIGEN GESCHÄFTEN" (θεωρητικὴ καὶ πρακτικὴ ἐκθεσις τῆς ἐμπορικῆς πράξεως εἰς τὰς ποικίλας αὐτῆς ἐκδηλώ-

σεις).

Τὴν ἀνάγκην ἰδρύσεως Ἐμπορικῶν Σχολῶν διεῖθεν κατ' ἀρχάς ἡ ἰδιωτικὴ πρωτοβουλία, ἣτις ἤδη ἀπὸ τοῦ 15ου αἰῶνος ἀρχίζει νά δημιουργῆ ἔμπορικὰς σχολὰς εἰς τὰ μεγάλα ἔμπορικά κέντρα τῆς Δύσεως. Πολύ ἀργότερον κατὰ τὰ μέσα τοῦ 19ου αἰῶνος ἀντιλαμβάνονται τὰ Κράτη τὴν ἀνάγκην ταύτην καὶ προβαίνουσιν εἰς τὴν ἰδρύσιν τῶν μέσων ἔμπορικῶν σχολῶν.

Ἡ ἀνάπτυξις ὅμως τῶν συναλλαγῶν, ἡ ἐπικράτησις τῆς ἐμποτικῆς ἐλευθερίας, ἡ ἐξέλιξις τῶν συγκοινωνιακῶν μέσων, ἐπιβάλλουσι τὴν ἀνάγκην ἀποκτήσεως πλείονων γνώσεων, τῶν ὧν οἶδουσιν αἱ μέσαι ἔμπορικαὶ σχολαί. Τὰ διάφορα Κράτη ἐπιδιώκουσι νά διεισδύσωσιν ἔμπορικῶς εἰς ξένας ἀγοράς, ὅπως ἐπιτύχωσι τὴν διάθεσιν τῶν προϊόντων των ὑπὸ εὐμενεστέρου ὄρους. Πρὸς τοῦτο ὅμως τυγχάνουσιν ἀπαραίτητοι κατάλληλοι ἐπιχειρηματίαι, οἵτινες θά δυνθῶσιν ν' ἀνταπεξέλθωσιν εἰς τὸν διεθνή συναγωνισμόν. Οἱ ἄνθρωποι αὗτοί ὅμως πρέπει νά εἶναι καὶ ἐπιστημονικῶς κατηρτισμένοι. Μίαν τελείαν ἐπιστημονικὴν μόρφωσιν δύνανται νά δώσωσι μόνον αἱ ἀνώτεραι Σχολαί. Ἀπὸ τοῦ δευτέρου ἡμίσεως τοῦ 19ου αἰῶνος ἔρχεται ἡ ἰδρύσις Ἀνωτάτων Ἐμπορικῶν Σχολῶν, εἰς Ἀμβέρσαν τὸ 1852, εἰς Παρισίους τὸ 1881, εἰς Βενετίαν τὸ 1868 εἰς Βιέννην τὸ 1858, εἰς Λονδῖνον τὸ 1895, εἰς Μάντσεστερ τὸ 1902, εἰς Πειψίαν καὶ Ἄμστερδαν τὸ 1898 καὶ βραδύτερον εἰς ὅλας τὰς χώρας τῆς Εὐρώπης καὶ Ἀμερικῆς παραλλήλως πρὸς τὰ Πανεπιστήμια ἰδρύονται καὶ Ἀνώταται Ἐμπορικαὶ Σχολαί. Παρ' ἡμῖν μόλις κατὰ τὸ 1920 ἰδρύθη καὶ ἐλειτούργησεν ἡ Ἀνωτάτη Σχολὴ Ἐμπορικῶν Σπουδῶν μετανομασθεῖσα κατόπιν εἰς Ἀνωτάτην Σχολὴν Ἐμπορικῶν Οἰκονομικῶν Ἐπιστημῶν.

Κατ' ἀρχάς ἐδιδάσκοντο κυρίως αἱ οἰκονομικαὶ ἐπιστήμαι ἐνιαίως μὴ διακρινομένης σαφῶς τῆς Ἰδιωτικῆς Οἰκονομικῆς ἀπὸ τῆς Πολιτικῆς Οἰκονομίας. Μόλις κατὰ τὸ 1900 ἐπιχειρεῖται ἡ εἰσαγωγή τῆς Ἰδιωτικῆς Οἰκονομικῆς ὡς αὐτοτελοῦς μαθήματος εἰς τὰς ἀνωτέρας ἔμπορικὰς σχολὰς καὶ ἰδρύονται ἔκτοτε ἕδραι τῆς νέας ἐπιστήμης εἰς πολλὰς Ἀνωτέρας Σχολὰς. Καὶ μόνον οὕτω ἐπιτυγχάνεται ἡ συγκρότησις ἰδίας ἐπιστήμης διὰ τῆς ἀποσπάσεώς της ἀπὸ τῆς Πολιτικῆς Οἰκονομίας, ἣτις ὅλως παρέργως, ἂν μὴ οὐδόλως, ἤρεῦνα τὴν ἐσωτερικὴν ὑφὴν τῶν ἐπιτελέσεων. Ἐκτοτε καθίσταται ἀναγκαία ἡ συστηματοποίηση τῆς διδασκομένης ὕλης ἐπὶ ἐπιστημονικῶν βάσεων, καὶ ἀπομάκρυνσις ἐκ τῆς μέχρι τοῦδε τακτικῆς, καθ' ἣν μόνον πρακτικὴ τις διδασκαλία ἐγένετο.

Ένταῦθα δέον νά προστεθῆ ὅτι, προορισμός τῶν ἀνωτέρων Σχολῶν δέν εἶναι ἡ συσῶρευσις ὑλικοῦ εἰς τοὺς ἐγκεφάλους τῶν σπουδαστῶν, ἀλλά κυρίως εἰς τό νά μεταορθῶσιν εἰς αὐτούς αἱ ἀναγκαῖαι γνώσεις καί τ' ἀναγκαῖα ἐφόδια διά περαιτέρω ἐρεύνας. Ὁ σπουδαστής τῶν Ἀνωτέρων Σχολῶν ὀφείλει νά μάθῃ τήν μέθοδον τῆς ἐρέυνης, ν' ἀποκτήσῃ τήν ἱκανότητα κατανοήσεως τῶν γενικῶν γραμμῶν, αἱ ὁποῖαι θά τόν ὀδηγήσωσιν ἀσφαλῶς εἰς τήν ἐπίτευξιν τῶν ἐπιδιωκομένων πρακτικῶν σκοπῶν. Ν' ἀποκτήσῃ ἐπιστημονικήν σκέψιν καί ἀντίληψιν, ἵνα οὕτω ἀνακαλύπτῃ τὰς ὑπαρχούσας ἑλλείψεις ἐν τῇ πρακτικῇ, ἐκμηδενίζῃ τὰς ὑπαρχούσας προκλιταλγίαις, παρακολουθῆ καί ἐπιβλέπῃ ἀπό ὑψηλῆς οἰκονομικῆς σκοπιᾶς τὰ προκύπτοντα προβλήματα, ὑποδεικνύει τόν τρόπον τῆς λύσεώς των καί δυνθῆ οὕτω νά χρησιμοποιοθῆ εἰς οἰανδήποτε ὑπηρεσίαν, διά τήν ὁποίαν ἀπαιτοῦνται οἰκονομικαί γνώσεις καί ἐπιδιώκονται οἰκονομικ οἱ σκοποί.

Κύριος σκοπός τῶν Ἀνωτέρων Σχολῶν εἶναι ἡ θεωρητική μόρφωσις τῶν σπουδαστῶν. Ὅσον τελειότερα εἶναι ἡ θεωρητική ἐκπαίδευσις τόσον βραχυτέρα θά εἶναι ἡ πρακτική ἄσκησις. Ὁ θεωρητικός, κατόπιν ἐλαχίστου χρόνου πρακτικῆς ἀσκήσεως, εἶναι εἰς θέσιν νά ἐρευνᾷ ὅλα τὰ ζητήματα μετά πεποιθήσεως, νά προσαρμόζεται εἰς πᾶσαν ἐμφανιζομένην περίπτωσιν, νά κατανοῇ τοὺς ποικίλους συνδυασμούς. Ἐχει οὗτος γεγυμνασμένον τό πνεῦμα, ἀσφαλῆ τήν κρίσιν, ὀξεῖαν τήν ἀντίληψιν καί δύναται ἀποτελεσματικῶς) ν' ἀνταποκρίνεται εἰς τὰ ἀπαιτήσεις τῆς καθημερινῶς προχωρούσης ἐξελίξεως.

Ὁ KÜHLER λέγει: " Ἡ ἐπιστημονική μόρφωσις ὑψώνει τήν δυναμικότητα τῆς ἀποδόσεως καί ἐλκύει πρὸς εὐρευτέρους κύκλους τήν ἐπαγγελματικήν ἐργασίαν. Τό βέβαιον εἶναι ὅτι, ὁ θεωρητικῶς κατηρτισμένος, ἀποκτᾷ τήν συνήθειαν διά συστηματικήν ἐργασίαν. Κατανοεῖ τόν σύνθετον τοῦ συνόλου τῆς οἰκονομικῆς ζωῆς πρὸς τὰς ἀφορμὰς καί τὰ ἀποτελέσματα".

Ὁ δέ ZIEGLER προσδιορίζει ὡς ἐξῆς τόν σκοπόν τῶν Ἀνωτάτων Ἐμπορικῶν Σχολῶν: " Ὁ σκοπός τῶν Ἀνωτέρων Ἐμπορικῶν Σχολῶν δέν ἔγκειται εἰς τήν πρὸς τήν πρακτικῶς χρήσιμον κατευθυνομένην οἰκονομικήν μόρφωσιν. Αὗται ἀποσκοποῦσιν, ὅπως καταστή δυνατὴ ἡ κατανόησις τῶν βασικῶν γεγονότων τῆς οἰκονομικῆς ζωῆς καί τῶν συνεπειῶν αὐτῆς καί ἀναπτυχθῶσιν ἐκεῖναι αἱ ἀξιαι, διά τῶν ὁποίων θέλει διευκολυνθῆ ἡ ἐνεργῶς συμμετοχὴ εἰς

τάς εκδηλώσεις του πολιτισμού".

Ἡ οἰκονομική κατάστασις ἑνός λαοῦ ἀποτελεῖ τὴν ἀφετηρίαν τῆς προόδου καὶ τοῦ πολιτισμοῦ του. Διὰ νὰ προωθηθῇ ὅμως οἰκονομικῶς μία χώρα τυγχάνει ἀπαραίτητος ἡ πλήρης γνῶσις τῶν οἰκονομικῶν ἐπιστημῶν. Αὗται πρέπει νὰ γίνωσι κτῆμα παντός ἐπιχειρηματίου.

Ἡ Πολιτική Οἰκονομία, θεωρητική καὶ ἐφαρμοσμένη, ἡ Δημοσιονομία καὶ ἡ Στατιστική, ἡ Ἐμπορική Πολιτική, ἑσωτερική καὶ ἐξωτερική, ἡ Οἰκονομική Γεωγραφία, εἶναι οἰκονομικαὶ ἐπιστήμαι τῶν ὁποίων τοῦλάχιστον τὰς γενικὰς ἀρχὰς πρέπει νὰ κατέχη πᾶς ἐπιχειρηματίας, ὅπως ἐπίσης πρέπει νὰ κατέχη πᾶς ἐπιχειρηματίας τῶν καθ' ἕνα εἰδικῶν Οἰκονομιῶν π.χ. Τραπεζιτική Οἰκονομική, Ἐμπορική Οἰκονομική, Συγκοινωνιακή κτλ. ὡς καὶ ἀρχὰς Ἀστικοῦ - Ἐμπορικοῦ - Δημοσίου - Διοικητικοῦ - Ἰδιωτικοῦ Διεθνoῦς Δικαίου. Ἐκείνην ὅμως τῶν ἐπιστημῶν τὴν ὁποίαν πρέπει νὰ κατέχη εἰς τὰς λεπτομερεῖας τῆς ὅχι μόνον ὁ ἐπιχειρηματίας, ἀλλὰ καὶ ὁ καλὸς διευθυντὴς ἢ διαχειριστὴς καὶ ὁ ὑπάλληλος μιᾶς ἐπιχειρήσεως εἶναι ἡ Οἰκονομία τῶν ἐπιχειρήσεων ἢ Γενική Ἰδιωτική Οἰκονομική λεγομένη.

Κ τ η τ ι κ ῆ Ο ἰ κ ο ν ο μ ῖ α - Ἐ π α γ γ ἔ λ μ α τ α

Ὁ ἄνθρωπος πρὸς πληρῶσιν τῶν ἀναγκῶν του, ἔχει ἀνάγκην ὠρισμένων ἀγαθῶν. Τ' ἀγαθὰ ταῦτα εἴτε εὐρίσκονται εἰς τὴν φύσιν διασκορπισμένα, εἴτε δημιουργοῦνται ὑπ' αὐτοῦ τοῦ ἀνθρώπου διὰ τῆς ἐργασίας καὶ μετασχηματισμοῦ τῶν ὑπὸ τῆς φύσεως δεδομένων πρώτων ὑλῶν. Κατ' ἀρχὰς αἱ ἀνάγκαι τοῦ ἀνθρώπου ἦσαν περιωρισμένοι. Μὲ τὴν πάροdon ὅμως τοῦ χρόνου καὶ τὴν ἀνάπτυξιν τοῦ ἀνθρώπου, ὡς λογικοῦ ὄντος, αὗται ἠυξήθησαν καὶ αὐξάνονται ἔκτοτε ἀπεριόριστως. Ἐκεῖνο τὸ ὅποῖον χθὲς ἐθεωρεῖτο περιττὸν σήμερον καθίσταται ἀπαραίτητον.

Διὰ τὸν πρωτόγονον ἄνθρωπον, ὡς ἀπαραίτητα ἐμφανίζονται μόνον τὰ εἶδη διατροφῆς καὶ στοιχειώδη μέσα προφυλάξεως τοῦ σώματος ἐκ τῶν καιρικῶν μεταβολῶν. Βραδύτερον ὁ ἀριθμὸς τῶν ἀναγκῶν αὐξάνει. Τὸν ἐνδιαφέρουν πλέον καὶ τὰ εἶδη ὑποδήσεως, καὶ καλλιτέρας ἐνδυμασίας, ἢ καλλιτέρα κατοικία, περισσότερα οἰκιακά σκεύη, ὄρατοι ἵπποι οὐχὶ διὰ μεταφορικὰς ἐργασίας, ἀλλὰ πρὸς ἐπίδειξιν ἱκανοτήτων ἵππασίας, καὶ ποικιλία εἰς τὰ εἶδη διατροφῆς. Ἀργότερον ἀκόμη αἰσθάνεται τὴν ἀνάγκην θεαμάτων, μου-

σικῆς, πολυτελῶν ἀντικειμένων καί διαφόρων ἄλλων πραγμάτων, ἅ-
τινα δέν εἶναι ἀπαραίτητα μέν διὰ τήν διατήρησίν του εἰς τήν
ζωήν, ἀλλ' ἢ μή ἀπόλαυσις τούτων προκαλεῖ εἰς αὐτόν δυσάρεστα
συναισθήματα. Τάς ἀνάγκας του δύναται νά ἱκανοποιήσῃ ὁ ἄνθρω-
πος μόνον διὰ τῆς ἐργασίας του. Ἀρχικῶς συλλέγων καρπούς δέν-
δρων καί ρίζας πρὸς διατροφήν του καί βραδύτερον θηρεῶν ἄγρια
ζῶα, ἵνα χρησιμοποιήσῃ τό δέρμα των δι' ἐνδυμασίαν. Μετά ἐπιδί-
δεται εἰς τήν κτηνοτροφίαν καί τήν καλλιέργειαν τῆς γῆς. Πρὸς τόν
σκοπὸν αὐτόν ὁμῶς χρειάζονται διάφορα ὄργανα, ἀτελῆ κατ' ἀρχάς, τε
λειοποιούμενα μέ τήν πάροδον τοῦ χρόνου, διὰ τῶν ὁποίων ἐπιτυγ-
χάνει καλλίτερον ἀποτέλεσμα, ἢτοι πολλαπλασιάζει ἀκοπώτερον τ' ἄ-
γαθὰ τῶν ὁποίων ἔχει ἀνάγκην. Δι' αὐτό μία ἐκ τῶν πρώτων προσπα-
θειῶν τοῦ ἀνθρώπου ἦτο καί ἡ κατασκευὴ ἐργαλείων.

Κατ' ἀρχάς ἕκαστος παρήγαγεν ὅτι ἦτο ἀναγκαῖον, δι' αὐτόν
καί τά περὶ ἑαυτὸν πρόσωπα, δηλ. τήν οἰκογένειάν του, οὕτως εἴ-
πεῖν. Βαθμηδὸν αὐξάνει ὁ κύκλος τῶν προσώπων, αἱ ἀνάγκαι τῶν
ὁποίων δύναται νά ἱκανοποιηθοῦν ἐκ τῶν προϊόντων τῆς παραγωγῆς
τοῦ ἐνός. Οὕτως παράγει πολὺ περισσότερα τῶν ὅσων ἀναγκαῖοῦν εἰς
αὐτόν, καί τό πλεόνασμα αὐτό τό ἀνταλλάσσει μέ ἄγαθὰ παραγωγῆς
ἄλλων συνανθρώπων του, ἅτινα οὗτος ἔχει ἀνάγκην καί δέν δύναται
νά παραγάγῃ μόνος.

Καί ἐφ' ὅσον ἕκαστος ἐργάζεται μόνος, βοηθούμενος καί ὑ-
πὸ τῶν λοιπῶν συγγενῶν προσώπων, ὁ κύκλος παραμένει στενός, πε-
ριοριζόμενος εἰς ἓν ἢ ὀλίγα πρόσωπα, τά ὅποια ἀποτελοῦσι τήν ὀ-
μάδα (οἰκογένειαν) καί παράγουσι τά διὰ τήν κατανάλωσιν τῆς ὀ-
μάδος ἀναγκαῖα ἄγαθὰ, διαθέτουσι δέ ἐπ' ἀνταλλαγῇ τά πλεονάσμα-
τα. Βραδύτερον ὁμῶς αὐξάνει ὁ κύκλος καί ἀντί τῆς οἰκογενείας
περιλαμβάνει ὀλόκληρον τήν πόλιν ἢ χώραν ἢ καί εὐρυτέραν περι-
φέρειαν. Τότε ἀναφαίνονται τά διάφορα ἐπαγγέλματα, ἢτοι οἰκονο-
μίαι παράγουσι ἄγαθὰ τοῦ αὐτοῦ εἴδους πρὸς κάλυψιν τῶν ἀναγκῶν
πολλῶν ἀνθρώπων. Εἰς τό σημεῖον αὐτό τῆς οἰκονομικῆς ἀναπτύξε-
ως τοῦ ἀνθρώπου ἀνακύπτει ἡ ἀνάγκη τῆς ἐξευρέσεως ἐνός κοινοῦ
μέσου ἀνταλλαγῆς, διότι δέν ἦτο εὐκόλον ὁ ἔχων ἀνάγκην ἐνός ἀν-
τικειμένου καί διαθέτων εἶδη τῆς ἰδίας παραγωγῆς, νά εὕρῃ ἐκεῖ-
νον, ὅστις θά διέθετε τό ἀντικείμενον πού ζήτηῖτο καί ῥυγχρόνως
θά εἶχε ἀνάγκην τοῦ εἴδους πού κατεῖχεν αὐτός.

Ὡς κοινόν ἀνταλλακτικόν μέσον κατὰ τήν ἱστορικὴν καί
οἰκονομικὴν ἐξέλιξιν τοῦ ἀνθρώπου ἐχρησίμευσαν διάφορα ἀντικεί-
μενα ὡς π.χ. βόες ἢ ἄλλα ζῶα (διότι κατ' ἀρχάς ὁ πλοῦτος ἐξεφρά-

ζετο διά τῶν κατεχομένων ὑπό τινος ζώων), ἀργότερον τὰ πολύτιμα μέταλλα καί κατέλιξαν πρό πολλοῦ εἰς τό χρῆμα, τό ὅποιον ἀποτελεῖ σήμερον κοινόν ἀντάλλακτικόν ὄργανον ἐφ' ὀλοκλήρου τοῦ πολιτισμένου κόσμου.

Διά τῆς θεσπίσεως τοῦ κοινοῦ τούτου ἀνταλλακτικοῦ μέσου, ἐκάστη οἰκονομία δέν φροντίζει νά παράγη ὅλα τὰ εἰς αὐτήν ἀναγκαῖα ἀγαθά μόνη, ἀλλά παράγει εὐκολώτερον καί καλλίτερον ἀγαθά τοῦ αὐτοῦ εἴδους, ἅτινα πωλεῖ καί λαμβάνει χρῆμα, μέσω τοῦ ὁποίου ἀγοράζει τὰ εἰς αὐτήν ἀναγκαῖα ἀγαθά. Οὕτω ἐκάστη οἰκονομία περιορίζεται εἰς τήν παραγωγήν τῶν πραγμάτων ἐκεῖνων διά τὰ ὅποια εἶναι καταλληλοτέρα, ἢ διά τήν παραγωγήν τῶν ὁποίων ἀπαιτεῖται ὀλιγωτέρα ἐργασία καί δαπάνη.

Κατά ταῦτα ἕκαστος παράγει διά νά καταναλώσωσιν οἱ τρίτοι κατά πρῶτον καί κύριον λόγον, ἐπιτυχάνων διά τῆς διαθέσεως τῶν προϊόντων του καί εἰσπράξεως τοῦ ἀντιτίμου αὐτῶν, τήν δυνατότητα ἀποκτήσεως τῶν ἀντικειμένων, τὰ ὅποια παράγουσιν ἄλλοι καί ἅτινα εἶναι χρήσιμα εἰς αὐτόν. Οὕτω δημιουργεῖται ἡ κτητική οἰκονομία, τῆς ὁποίας σκοπός εἶναι νά παραγάγη ἐπί κέρδει, δηλ. χρησιμοποιοῦσα ὅσον τό δυνατόν ὀλιγωτέραν ἐργασίαν καί ὑλικά, νά ἐπιτύχη τό δυνατόν καλλίτερον ἀποτέλεσμα, παραμενοῦσης πρὸς ὠφέλειάν της τῆς διαφορᾶς ἣτις προκύπτει μεταξύ τῆς ἀξίας τοῦ παραχθέντος ἀντικειμένου καί τῆς χρησιμοποιηθείσης ἐργασίας καί ὑλικῶν διά τήν παραγωγήν τούτου.

Ἡ κτητική οἰκονομία προσπαθεῖ συνεχῶς νά ἐπιτύχη μεγαλύτεραν ὠφέλειαν, διά τῆς χρησιμοποίησεως ὅσον τό δυνατόν ὀλιγωτέρας ἐργασίας καί μικροτέρων δαπανῶν. Ὁ παράγων πλείονα τῶν ὄσων ἀναγκαιοῦσιν εἰς αὐτόν καί τήν οἰκογένειάν του, δέν ἦτο εἰς θέσιν νά μεριμνήσῃ ὁ ἴδιος διά τήν ἐξεύρεσιν τῶν ἀνθρώπων ἐκεῖνων, οἵτινες εἶχον ἀνάγκη τῶν προϊόντων του. Δέν ἦδύνατο νά διακόπτη τήν ἐργασίαν του, εἰς βάρος τῆς παραγωγῆς βεβαίως καί φροντίζει διά τήν πώλησίν των κατ' ἀνάγκην ἐνεφανίσθησαν τρίτοι, οἵτινες ἀνελάμβανον ἐπί κέρδει τήν ἐργασίαν ταύτην. Οὗτοι ἠνομάσθησαν ἔμποροι δηλ. μεσολαβοῦντες μεταξύ παραγωγῆς καί καταναλωτοῦ. Ἡ δημιουργία τῆς κτητικῆς οἰκονομίας ἀφ' ἑνός καί τοῦ ἔμπορου ἀφ' ἑτέρου μᾶς ἐνεφάνισαν βραδύτερον τὰς δύο ἐννοίας - Ἐπάγγελμα καί Ἐπιχείρησις.

Ἐ π ά γ γ ε λ μ α

Ἐπάγγελμα λέγοντες ἔννοοῦμεν τό σύμπλεγμα τῶν οἰκονομικῶν ἐνεργειῶν, ἐνός ἀνθρώπου, διαθέτοντος τήν προσωπικήν του ἐργασίαν καί τ' ἀναγκαῖα ἐργαλεῖα διά τήν συνεχῆ δημιουργίαν ἀγαθῶν χρησίμων οὐχί μόνον εἰς τόν κατασκευαστήν, ἀλλά εἰς μέγαλον κύκλον προσώπων, ἵνα μέσω τούτων ἐπιτύχει δι' εαυτόν τήν κτήσιν εἰσοδήματος. Κατά ταῦτα ὅπως εἰς ὠρισμένας οἰκονομικάς ἐνεργείας τεθῆ ἡ σφραγίς τοῦ ἐπαγγέλματος πρέπει:

α) Νά ὑπάρχη ἡ πρόθεσις συνεχίσεως ἐπί μακρόν κατά κανόνα χρονικόν διάστημα τῶν οἰκονομικῶν αὐτῶν ἐνεργειῶν, διότι αἱ μεμονωμένα ἐνέργειαι δέν δύναται νά προσδώσωσιν εἰς τόν ἐνεργοῦντα ταύτας τήν ἔννοιαν τοῦ ἐπαγγελματίου.

β) Νά ὑπάρχη ἐνιαία διεύθυνσις ἐκ τῆς ὁποίας θά ἐκπορεύωνται ὡς ἐνότης, αἱ κατευθύνσεις τὰς ὁποίας θά ἀκολουθῶσιν κατ' ἀνάγκην τά διάφορα ὄργανα, ἅτινα εὐρίσκονται εἰς τήν διάθεσιν τοῦ οἰκονομοῦντος προσώπου.

γ) Νά ὑπάρχη ἐνιαῖος σκοπός, χωρίς ν' ἀποκλείεται ἡ συνεισφορά περισσοτέρων προσώπων εἰς τό αὐτό ἐπάγγελμα, χρησιμοποιοῦντες τ' αὐτά ὄργανα διά τήν ἐπιτυχίαν ὅμως κοινῶ σκοποῦ καί οὐχί διαφόρου. Δέν ἀποκλείεται ὅμως καί ἡ ἐπιδιώξις διαφόρων σκοπῶν ὑπό τοῦ αὐτοῦ ἐπαγγέλματος, ἀλλά τότε πρόκειται περί διαφόρων ἐπαγγελμάτων, ὡς π.χ. ὁ ὑπάλληλος δέν ἀποκλείεται νά εἶναι καί παραγγελιοδόχος συνάμα, ἢ ὁ ὑποδηματοποιός νά εἶναι καί ἐργάτης εἰς μίαν ἄλλην ἐπιχείρησιν.

δ) Νά ὑπάρχη ἡ προϋπόθεσις τῆς ἀποκτήσεως εἰσοδήματος. Καίτοι ἀμφισβητεῖται ὑπό τινων τό ζήτημα εἰάν εἰς τήν ἔννοιαν τοῦ ἐπαγγέλματος περιέχεται καί ὁ σκοπός τοῦ κέρδους, ἐν τούτοις εἶναι ἀναμφισβήτητον ὅτι οὐδεὶς ἀσκεῖ ἐπάγγελμά τι ἀπλῶς διά νά ἀσκῆ αὐτό καί οὐχί διά ν' ἀποκτήσῃ μέσω τούτου εἰσόδημα. Δέν δύναμεθα π.χ. νά εἴπωμεν ὅτι ὁ ἄμισθος ἐπίτροπος μιᾶς ἐκκλησίας, ἀσκεῖ τό ἐπάγγελμα τοῦ ἐπιτρόπου, διότι δέν πρόκειται περί ἐπαγγέλματος, ὡς μή περιεχομένων ἐν τῇ λειτουργίᾳ ταύτῃ τῶν ὄρων τοῦ ἐπαγγέλματος.

Ἐπάρχουσι καί οἱ δεχόμενοι μίαν εὐρυτέραν καί μίαν στενοτέραν ἔννοιαν τῆς λέξεως ἐπάγγελμα. Οὗτοι δέχονται ὅτι, ἐπάγγελμα ὑπό στενοτέραν ἔννοιαν εἶναι τό σύμπλεγμα τῶν οἰκονομικῶν ἐνεργειῶν διαρκείας, αἵτινες ἐπιδιώκουσι τήν ἀπόκτησιν

κέρδους, ἐνῶ ὑπὸ εὐρυτέραν ἔννοιαν ἢ λέξις ἐπάγγελμα περιλαμβάνει τὸ σύμπλεγμα οἰκονομικῶν ἐνεργειῶν διαρκείας ἀνεξαρτήτως τοῦ εἶναι ὑπάρχη ἢ ὄχι πρόθεσις κτήσεως κέρδους.

Ἐκ τῶν ἀνωτέρων στοιχείων δυνάμεθα νὰ δώσωμεν τὸν κάτωθι ὀρισμὸν τοῦ ἐπαγγέλματος: "Ἐπάγγελμα εἶναι ἔν ἐννιαῖον σύμπλεγμα οἰκονομικῶν ἐνεργειῶν διαρκείας πρὸς κτήσιν εἰσοδήματος.
Ἐπιχειρήσεις

Οὐχὶ μακρὰν τῆς ἐννοίας τῆς λέξεως ἐπάγγελμα, εὐρίσκεται ἡ ἔννοια τῆς λέξεως ἐπιχειρήσεις. Τὰ ὅρια διαχωρισμοῦ τῶν δύο τούτων ἐνοιῶν δὲν ἔχουσι διασαφηνισθῆ. Πολλὰ χαρακτηριστικὰ ἀμφοτέρων τῶν ὄρων εἶναι κοινὰ. Σύμπλεγμα οἰκονομικῶν ἐνεργειῶν, διάρκεια, ἐπίτευξις εἰσοδήματος, ἀσκησις πλειόνων ἐπαγγελμάτων ἢ ἐπιχειρήσεων ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ προσώπου εἶναι γνωρίσματα συναντώμενα εἰς ἀμφοτέρας τὰς ἐννοίας. Ὁ ἐργαζόμενος μόνος πρὸς παραγωγὴν εἴδους τινὸς κατὰ παραγγελίαν δὲν δύναται νὰ χαρακτηρισθῆ ὡς ἐπιχειρηματίας καὶ εἰς ἣν ἔτι περιπτώσιν χρησιμοποιεῖ βοηθοῦς ὡς συνεργάτας μετέχοντας, εἰς τὸ κέρδος. Ἐπίσης καὶ ἂν χρησιμοποιοῦνται μισθωτοὶ ἐργάται καὶ παρασκευάζωνται προϊόντα ἀνεπαγγελίας, προοριζόμενα διὰ τὴν προσφορὰν εἰς τὴν ἐλευθέραν ἀγοράν, ἐφ' ὅσον ὁ κύκλος τῆς ἐργασίας καὶ τὰ παραγόμενα προϊόντα δὲν ἱκανοποιοῦν ἀνάγκας τῆς μεγάλης καταναλώσεως δὲν δυνάμεθα νὰ ὀμιλῶμεν περὶ ἐπιχειρήσεως. Ὁ ἔχων π.χ. μικρὸν ὑποδηματοποιεῖον καὶ ἐργαζόμενος προσωπικῶς ἢ καὶ ἀπασχολῶν ὀλίγους μισθωτούς ἐργάτας, κατασκευάζει δέ, ὅταν δὲν ἔχει παραγγελίας νὰ ἐκτελέσῃ, καινουργῆ ὑποδήματα, τὰ ὅποια θὰ προσφέρῃ ἐν καιρῷ ἔτοιμα εἰς τοὺς ἐμφανιζομένους ἀγοραστὰς, δὲν δύναται νὰ χαρακτηρισθῆ ὡς ἐπιχειρηματίας. Ἀντιθέτως ὁ ἔχων ἐργοστάσιον ὑποδηματοποιίας καὶ ἀπασχολῶν ὀλίγους ἢ πολλοὺς ἐργάτας ἐκτελεῖ ὅμως ἐργασίας ἐπὶ παραγγελίᾳ π.χ. χιλιάδας τινὰς ὑποδημάτων, τοῦ στρατοῦ οὗτος θὰ χαρακτηρισθῆ ὡς ἐπιχειρηματίας. Ἐν ναυπηγεῖον τὸ ὅποιον ἐκτελεῖ ναυπηγήσεις ἐπὶ παραγγελίᾳ δὲν δύναται παρά νὰ χαρακτηρισθῆ ὡς ἐπιχειρήσεις καὶ ἂν ἐργάζεται μόνον ἐπὶ παραγγελία. Συνεπῶς τὸ χαρακτηριστικὸν τῆς ἐπὶ παραγγελίᾳ ἢ μὴ ἐνεργείας τῶν ἐργασιῶν δὲν δύναται νὰ μᾶς ἐξυπηρετήσῃ εἰς τὴν διάκρισιν τῶν ἐνοιῶν ἐπάγγελμα καὶ ἐπιχειρήσεις.

Διὰ νὰ λειτουργήσῃ μία ἐπιχειρήσεις ἔχει ἀνάγκην ἐδάφους κεφαλαίου καὶ ἐργασίας, ἥτοι τῶν τριῶν συντελεστῶν τῆς παραγωγῆς.

Τό κεφάλαιον δύναται νά εἶναι ἴδιον τοῦ ἐπιχειρηματίου, ἀλλά κεχωρισμένον συνήθως ἀπό τῆς λοιπῆς περιουσίας του, ἢ ξένον ἐπὶ τόκῳ. Τό ἔδαφος θά εἶναι ἐπίσης ἴδιον ἢ ξένον ἐπὶ μισθῷ. Αἱ ἀναγκαῖαι ἐργατικά δυνάμεις θά εἶναι ξέναι ἐπὶ μισθῷ πλὴν τῆς διευθύνσεως, ἧτις θ' ἀνήκη εἰς τόν ἐπιχειρηματίαν. Ἐνῶ ἡ ἄσκησις παρά προσώπου τινος ἐνός ἐπαγγέλματος εἶναι δυνατή καί ἄνευ τῆς διαθέσεως κεφαλαίου, χώρου εἰς τόμ ὁποῖον θ' ἀσκήται τοῦτο καί ξένων ἐργατικῶν δυνάμεων.

Συνεπῶς ἰδιότητες τὰς ὁποίας ἀνευρίσκομεν ὅτι ἔχει ἡ ἐπιχείρησις, δέν τὰς ἔχει ὁμως πάντοτε τό ἐπίγγελμα, εἶναι ἡ ὕ π α ρ ξ ι ς κ ε φ α λ α ἰ ο υ , τ ὄ π ο υ ἔ γ κ α τ α σ τ ἄ σ ε ω ς κ α ἰ ἔ ξ ἔ ν ω ν ἔ ρ γ α τ ι κ ῶ ν δ υ ν ἄ μ ε ω ν. Ὁ ἰ α τ ρ ὸ ς ὅ σ τ ι ς ε ἶ ν α ι δ ι ε υ θ υ ν τ ῆ ς μ ἰ ἄ ς κ λ ι ν ι κ ῆ ς , δ ι α θ ἔ τ ω ν ο ὔ τ ω κ α τ ἄ σ τ η μ α , κ ε φ ἄ λ α ι ο ν κ α ἰ ἔ ξ ἔ ν ο ν π ρ ο σ ω π ι κ ὸ ν , ἔ κ τ ὸ ς τ ῆ ς ἰ δ ι κ ῆ ς τ ο υ ἔ ρ γ α σ ἰ α ς , ε ἶ ν α ι ἐ π ι χ ε ἰ ρ η μ α τ ἰ α ς . Ἀ ν τ ι θ ἔ τ ω ς ἂ ν ο ὔ τ ω ς ἔ ν ε ρ γ ε ῖ μ ὄ ν ο ν ἐ π ι σ κ ἔ φ ε ι ς ἄ σ θ ε ῶ ν κ α ἰ ο ἴ κ ο ν τ ὴ τ ε ἄ σ κ ε ῖ ἐ π ἄ γ γ ε λ μ α κ α ἰ δ ἔ ν χ α ρ α κ τ η ρ ῖ ζ ε τ α ι ὡ ς ἐ π ι χ ε ἰ ρ η μ α τ ἰ α ς , κ α ἰ τ ο ἰ ε ἰ ς ἄ μ φ ο τ ἔ ρ α ς τ ἄ ς π ε ρ ι π τ ῶ σ ε ἰ ς ο κ ο π ὸ ς ε ἶ ν α ι ἡ κ τ ῆ ς ε ἰ σ ο δ ῆ μ α τ ο ς .

Διὰ τῶν ἀνωτέρω ἐπιδιώχθη νά καθορισθῇ ἡ διάκρισις μεταξὺ ἐπαγγέλματος καί ἐπιχειρήσεως, δέν ἐλέχθη ὁμως τί εἶναι ἐπιχείρησις.

Ὡς ἀνεφέρθη τὰ γενικά γνωρίσματα τῶν ἐννοιῶν ἐπάγγελμα καί ἐπιχείρησις εἶναι τὰ αὐτά. Προσδιωρίσθησαν εἰσέτι αἱ ἰδιότητες τὰς ὁποίας ἔχει ἡ ἐπιχείρησις καί τῶν ὁποίων στερεῖται τό ἐπάγγελμα. θά ἡδυνάμεθα νά προσθέσωμεν ὡς χαρακτηριστικόν τῆς ἐπιχειρήσεως καί τόν κίνδυνον, τόν ὁποῖον ἀναλαμβάνει ὁ ἐπιχειρηματίας τῆς ἀπωλείας τοῦ κεφαλαίου του, ἐν περιπτώσει μὴ εὐδωδέσεως τοῦ σκοποῦ αὐτῆς. Ἀλλά τό τοιοῦτον ἐν σμικρογραφίᾳ βεβαίως ἐμφανίζεται καί εἰς τό ἐπάγγελμα, διότι καί ὁ ἀσκῶν ἐπάγγελμα διαθέτει συνήθως μικρόν κεφάλαιον.

Ἐπὶ τῶν διαφόρων συγγραφέων, δέν ἔχει διατυπωθῇ ὀριστικῶς καί ὁμοιομόρφως ὁ ὀρισμός τῆς ἐπιχειρήσεως, ἕκαστος προβαίνει εἰς ἰδίαν διατύπωσιν. Ἐξ ὅσων ἐξετέθησαν ἀνωτέρω δυνάμεθα καί ἡμεῖς νά δώσωμεν τόν κάτωθι ὀρισμόν.

"Ἐπιχείρησις εἶναι ἐν ἐνιαῖον σύμπλεγμα οἰκονομικῶν ἐνεργειῶν διαρκείας πρὸς κτῆσιν κέρδους, διὰ τῆς διαθέσεως χώρου, κεφαλαίου καί ἐργασίας". Ὁ ὀρισμός αὐτός πιθανῶς νά μὴν εἶναι τέλειος περιέχει ὁμως τὰ οὐσιωδέστερα χαρακτηριστικά, ἅτινα συν-

αντῶνται εἰς πᾶσαν ἐπιχειρήσειν.

Εἴδη Ἐπιχειρήσεων

Ἡ ἐκάστη ἐπιχειρήσις, ἀναλόγως τῶν ἀντικειμένων, ἅτινα τήν ἀπασχολοῦν καί ἀποτελοῦν τόν σκοπόν ταύτης, δύναται νά καταγῆ εἰς μίαν ὀρισμένην κατηγορίαν. Δεδομένου ὅμως τοῦ ἀπεριορίστου ἀριθμοῦ τῶν παραγομένων οἰκονομικῶν ἀγαθῶν, τῆς ποικιλομορφίας τῶν ἐκδηλώσεων ἐκάστης ἐπιχειρήσεως καί τοῦ ἑτερογενοῦς τῶν ἐκδηλώσεων τούτων, πολλάκις ἐν μιᾷ καί τῇ αὐτῇ ἐπιχειρήσει, ἢ κατάταξις τούτων εἰς ὁμοιογενεῖς κατηγορίας εἶναι πολύ δυσχερής. Πρός ὑπερπήρησις τῆς δυσχερείας ταύτης κατατάσσομεν τὰς διαφόρους ἐπιχειρήσεις εἰς πέντε κατηγορίας λαμβάνοντας ὑπ' ὄφει τὰ κύρια χαρακτηριστικά ἐκάστης καί παραμελοῦντες τὰ δευτερεύοντα, πρὸς ἀποφυγὴν ἀπεριορίστου ἀριθμοῦ κατηγοριῶν. Αὗται εἶναι:

1.-Π α ρ α γ ω γ ι κ α ἰ: Εἰς τήν κατηγορίαν ταύτην ὑπάγονται αἱ ἐπιχειρήσεις ἐκεῖναι, αἵτινες προορίζονται νά προμηθεύωσι τὰ χρήσιμα ἐκεῖνα οἰκονομικά ἀγαθά, τὰ ὅποια εἶναι ἀναγκαῖα διὰ τήν πλήρωσιν τῶν ἀναγκῶν τοῦ ἀνθρώπου.

Τοῦτο ἐπιτυγχάνεται, εἴτε διὰ τῆς συγκεντρώσεως καί κατοκῆς ἀντικειμένων παρεχομένων ἐτοιμῶν ὑπὸ τῆς φύσεως (θήρα, ἀλιεῖα κτηνοτροφία), εἴτε διὰ τῆς διαθέσεως ἐντατικῆς ἀνθρωπίνης ἐργασίας πρὸς ἀνεύρεσιν καί ἀποχωρισμόν τούτων ἀπὸ τοῦ ἐδάφους (μεταλλευτική - γεωργία κλπ.). Πρὸς τούτοις διὰ τῆς μετατροπῆς τῶν ὑπὸ τῆς φύσεως παρεχομένων ὑλικῶν, διὰ τῆς ἐπεξεργασίας, κατεργασίας καί μετασχηματισμοῦ εἰς ἀγαθά χρήσιμα διὰ τόν ἀνθρώπον. Τοῦτο ἐπιτυγχάνει ἡ βιομηχανία καί βιοτεχνία. Τό ρέον ὕδωρ π.χ. ἐνός ποταμοῦ, εἰς τήν φυσικὴν αὐτοῦ κατάστασιν δέν ἀποτελεῖ οἰκονομικόν ἀγαθόν, ἀφ' ἧς ὅμως ὁ ἐπιχειρηματίας δεσμεύσει τόν ροῦν τοῦ ἐλευθέρου τούτου ἀγαθοῦ, καί τόν χρησιμοποίησιν διὰ τήν παραγωγὴν ἡλεκτρικοῦ ρεύματος, τό ὅποσον ἱκανοποιεῖ πλείστας ἀνάγκας τοῦ ἀνθρώπου (φωτισμόν, θέρμανσιν, κίνησιν κλπ.) τοῦτο παύει νά εἶναι ἐλεύθερον ἀγαθόν καί μετατρέπεται διὰ τῆς βιομηχανίας εἰς οἰκονομικόν ἀγαθόν ἢ δέ βιομηχανία αὕτη ἀνήκει εἰς τήν κατηγορίαν τῶν παραγωγικῶν ἐπιχειρήσεων.

2.- Ἐ μ π ο ρ ι κ α ἰ κ α ἰ Σ υ γ κ ο ι ν ω ν ι α κ α ἰ: Εἰς τήν κατηγορίαν ταύτην ὑπάγονται αἱ ἐπιχειρήσεις ἐκεῖναι, αἵτινες διευκολύνουσι τήν ἐπικοινωνίαν μεταξύ παραγωγῶν καί καταναλωτοῦ. Αἱ συγκοινωνιακαὶ ἐπιχειρήσεις ἀναλαμβάνουσι τήν μεταφορὰν

τῶν διαφόρων ἀγαθῶν ἀπό τοῦ τόπου τῆς παραγωγῆς εἰς τόν τόπον ὅπου ὑπάρχει ἔλλειψις τούτων καί ζητοῦνται ὑπό τῆς καταναλώσεως. Αἱ ἐμπορικαί ἐπιχειρήσεις ἀναλαμβάνουσι τήν συγκέντρωσιν τῶν διαφόρων οἰκονομικῶν ἀγαθῶν εἰς τόν τόπον τῆς παραγωγῆς, τήν διαφύλαξιν τούτων καί τήν διανομήν των εἰς τήν κατανάλωσιν, χρησιμοποιοῦσαι τὰς συγκοινωνιακάς ἐπιχειρήσεις διά τὰς μεταφοράς εἰς τούς τόπους τῆς καταναλώσεως. Συγγενεῖς πρὸς τὰς ἐμπορικὰς ἐπιχειρήσεις, καίτοι ἢ δρᾶσις των εἶναι τελείως διάφορος, εἶναι αἱ ἐπιχειρήσεις ἐκεῖναι, αἵτινες διαυκολύνουσι τήν συναλλακτικὴν κίνησιν μεταξύ τῶν παραγωγῶν καί τῶν ἐμπόρων καί τῶν καταναλωτῶν καί ἐμπόρων. Εἰς ταύτας, ὑπάγονται αἱ ἐργασίαι τῶν παραγγελιοδόχων, μεσιτῶν, ἀντιπροσώπων καί τὰς ὁποίας κατατάσσομεν εἰς τήν κατηγορίαν τῶν ἐμπορικῶν ἐπιχειρήσεων, καίτοι αὗται δέν ἔχουσι τὰ κύρια γνωρίσματα τῆς ἐμπορικῆς ἐπιχειρήσεως δηλ. τήν συγκέντρωσιν, τήν διαφύλαξιν καί τήν διανομήν τῶν οἰκονομικῶν ἀγαθῶν.

3.- Τραπεζιτικά: Ἐνταῦθα ὑπάγονται αἱ ἐπιχειρήσεις ἐκεῖναι, αἱ ὁποῖαι παρεμβάλλονται μεταξύ τῶν ἐχόντων διαθέσιμα κεφάλαια καί μὴ δυναμένων νά τὰ χρησιμοποιοῦσι καί τῶν δυναμένων νά τὰ χρησιμοποιοῦσιν ἀλλά μὴ διαθέτόντων τοιαῦτα. Ἡ Τραπεζιτικὴ ἐπιχείρησις καλεῖ ὅλους ἐκείνους οἱ ὁποῖοι ἔχουσι μικρά ἢ μεγάλα κεφάλαια καί δέν δύνανται οἱ ἴδιοι νά τὰ καταστήσωσι παραγωγικά, νά τὰ καταθέσωσι παρ' αὐτῆ ἔναντι πληρωμῆς ἀμοιβῆς (τόκου) ταυτοχρόνως ὅλοι ἐκεῖνοι οἱ ἐπιχειρηματίαι, οἱ ὁποῖοι ἔχουσιν ἐπιχειρηματικὰς ἰκανότητας, ἀλλά στεροῦνται κεφαλαίων καταφεύγουσιν εἰς τόν Τραπεζίτην καί λαμβάνουσιν ἐπὶ μεγαλυτέρω τόκῳ τὰ ὑπὸ τῆς Τραπεζῆς συγκεντρωθέντα κεφάλαια, ἵνα δυνηθῶσι καί κινήσωσι τὰς ἐπιχειρήσεις των. Οὕτω καθίστανται ταῦτα παραγωγικά καί δέν μένουσι νεκρά εἰς τὰς χεῖρας τοῦ μικροῦ ἀποταμιευτοῦ. Τὸ κέρδος τῆς Τραπεζιτικῆς ἐπιχειρήσεως ἔγκειται εἰς τήν διαφορὰν μεταξύ τοῦ καταβαλλομένου τόκου εἰς τόν ἀποταμιεύοντα καταθέτην καί τοῦ λαμβανομένου ἀνωτέρω τοιούτου παρὰ τοῦ δανειζομένου ἐπιχειρηματίου. Ἡ κοινωνικὴ ὠφέλεια ἐκ τῶν Τραπεζιτικῶν ἐπιχειρήσεων εἶναι σοβαρωτάτη, διότι ἄνευ τούτων ἓν μεγάλο τμήμα τοῦ ἀποταμιευομένου εἰσοδήματος θά ἔμενε νεκρὸν καί ἐκτός τουτου τὰ μεγάλα ἔργα τοῦ συγχρόνου πολιτισμοῦ δέν θά ἐπραγματοποιούντο, διότι ἀπαιτοῦσι μεγάλα κεφάλαια καί περικλύουν μεγάλους κινδύνους καί θά ἦτο ἀπολύτως ἀδύνατον νά εὐρεθῶσι κεφαλαιούχοι ἱκανοὶ νά χρηματοδοτήσωσι μόνοι τοιαῦτα

ἔργα καὶ ἀναλάβωσι καὶ τοὺς κινδύνους τῶν τοιούτων ἐπιχειρήσεων.

4.- Ἀσφαλιστικά: Ἐνταῦθα ὑπάγονται αἱ ἐπιχειρήσεις ἐκεῖναι τῶν ὁποίων σκοπός εἶναι ἡ ἐξουδετέρωσις τῶν ἐκ τυχαίων καὶ μὴ δυναμένων ἐκ τῶν προτέρων νά προβλεφθῶσιν περιστατικῶν, ἅτινα εἶναι ἀφορμὴ ζημιῶν. Ἡ ἀσφαλιστικὴ ἐπιχειρήσις ἀναλαμβάνει τὴν κατανομήν τῆς ζημίας μεταξὺ πολλῶν προσώπων, ἐπαγγελμάτων ἢ ἐπιχειρήσεων, τὰ ὅποια ἀπειλοῦνται ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ κινδύνου. Διὰ τῆς πληρωμῆς μικρᾶς τακτικῆς εἰσφορᾶς (τοῦ λεγομένου ἀσφαλιστροῦ) ὑπὸ πολλῶν προσώπων ἢ ἐπιχειρήσεων ἐπιτυχᾶνεται ἡ συγκέντρωσις μεγάλων ποσῶν, διὰ τῶν ὁποίων ἀποκαθίστανται αἱ λαμβάνουσαι χώραν περιοδικῶς τυχαῖαι ζημίαι διὰ τινὰς τῶν σημετεχόντων.

Αἱ ἀσφαλιστικαὶ ἐπιχειρήσεις ἐπὶ τῇ βάσει στατιστικῶν δεδομένων καὶ παρατηρήσεων ὑπολογίζωσι τοὺς πιθανοὺς κινδύνους ὀλοκλήρου τοῦ ἀσφαλιζομένου κλάδου καὶ ἐπὶ τῇ βάσει τούτων καθορίζωσι τὸ παρ' ἐκάστου ἀσφαλιζομένου καταβαλλόμενον ἀσφαλιστρον. Αἱ ἐπιχειρήσεις αὗται εἶναι ὠφελιμώταται, τῶσον διὰ τοῦ ἀσφαλιζομένου, οἱ ὅποιοι διὰ μικροῦ ἀσφαλιστροῦ ἀντιμετωπίζουσι πάντα κίνδυνον οἰκονομικόν ἀπορρέοντα ἐξ ἀνωτέρας βίας ἢ τυχαίου συμβάντος, ὅσον καὶ δι' ὀλόκληρον τὴν Κοινωνίαν, ἣτις ὠφελεῖται διὰ τῆς ἀμέσου ἀποκαταστάσεως τῶν ζημιῶν καὶ συνεχίσεως τῶν ἐργασιῶν τῶν ἐπιχειρήσεων, αἵτινες ἀπασχολῶσιν ἐκτός τοῦ ἐπιχειρηματίου καὶ πλῆθος ἄλλων ἐργατῶν καὶ ὑπαλλήλων.

4.- Ποικίλλαι: Εἰς τὴν κατηγορίαν ταύτην ὑπάγονται αἱ πάσης ἄλλης φύσεως ἐπιχειρήσεις, αἵτινες δὲν ἀνήκουσιν εἰς τὴν κλάσιν τῶν ἀνωτέρω τεσσάρων κατηγοριῶν. Ὁ ἀριθμὸς τῶν τοιούτων ἐπιχειρήσεων εἶναι μέγας καὶ αὐξάνει καθημερινῶς μέ τὴν τεχνικὴν καὶ οἰκονομικὴν πρόοδον τοῦ ἀνθρώπου. Αὗται συνήθως διαθέτουσι κινητὴν ἢ ἀκίνητον περιουσίαν ἢ καὶ ὑπηρεσίας προσώπων, τὴν ὁποῖαν θέτουσιν εἰς χρῆσιν τοῦ κοινοῦ ἔναντι ἀμοιβῆς. Τοιαῦται εἶναι αἱ ξενοδοχειακαὶ ἐπιχειρήσεις, ἐπιχειρήσεις ἐκμεταλλεύσεως ἀκινήτων, λουτρῶν, κλινικῶν, δανειστικῶν βιβλιοθηκῶν κ.λ.π.

Ἡ ἀνωτέρω κατάταξις δὲν ἀποκλείει βεβαίως καὶ τὴν ὑποδιαίρεσιν τῶν γενικῶν τούτων κατηγοριῶν εἰς ὑποκατηγορίας, ὅπερ καὶ παρατηρεῖται συνήθως εἰς τὰ διάφορα συγγράμματα καὶ εἰδικὰ στατιστικὰ διαφόρων ὑπηρεσιῶν.

Μορφαί τῶν ἐπιχειρήσεων

Ἡ συνθήκη κατ' ἀρχάς καί ἡ νομοθεσία τῶν διαφόρων Κρατῶν βραδύτερον πρὸς ἐξυπηρέτησιν τοῦ διαφόρου σκοποῦ, τὸν ὁποῖον ἐπιδιώκει ἐκάστη ἐπιχείρησις καί χάριν προσαρμογῆς εἰς τὰς διαφόρους ἀνάγκας καί ἰδιοσυγκρασίαν τῶν ἐπιχειρηματιῶν, ἐδημιούργησαν διαφόρους τύπους συμφώνως πρὸς τοὺς ὁποίους δύναται ν' ἀσκηθῇ μία ἐπιχείρησις.

Αἱ συνθέστεραι μορφαί ὑφ' ἃς ἐμφανίζεται σήμερον ἡ ἐπιχείρησις εἶναι ἡ α) Ἀτομικὴ - β) Ἑταιρικὴ (Προσωπικὴ καί Ἀνώνυμος) - γ) Συνεταιρικὴ - δ) Δημοσίαι - ε) Ἡμικρατικὴ ἢ Μικτὴ λεγομένη καί στ) ὑπὸ τὸν τύπον τοῦ αὐτονόμου Ὄργανισμοῦ ἐμφανιζομένη.

1.- Ἀτομικὴ ἐπιχειρήσις: Ὡς πρώτη μορφή ἐπιχειρήσεως εἰς τὴν οἰκονομικὴν ἱστορίαν ἐμφανίζεται ἡ ἀτομικὴ τολαύτη.

Ἐκεῖνος ὅστις προτίθεται ν' ἀσκήσῃ ἕν ἐπάγγελμα ἢ ν' ἀναλάβῃ μίαν ἐπιχείρησιν, διὰ νά ἐξασφαλίσῃ τ' ἀναγκαῖα διὰ τὴν ζωὴν, εἶναι προτιμώτερον ν' ἀποδυσθῇ μόνος εἰς τὸν ἀγῶνα αὐτόν, διότι οὕτω εἶναι κύριος εἰς τὸν οἶκον του καί δύναται νά διαθέσῃ τὴν περιουσίαν του καί κατευθύνῃ τὴν ἐργασίαν του ὅπως αὐτός θέλει. Ἡ συνεργασία μετὰ ἐνός ἢ πλειόνων καθ' οἷονδῆποτε τρόπον καί ἂν γίνεταί αὕτη, θά δημιουργήσῃ πάντοτε ζητήματα. Ἡ ἀτομικὴ ἐπιχείρησις ἀποφεύγει ταῦτα.

Αὕτη παρουσιάζει αὐτεξέργειαν τοῦ ἐπιχειρηματίου, διότι μὴ δεσμευόμενος εἰς τὴν διαχείρησιν ὑπὸ τῆς ἀνάγκης συνεννοήσεως μετὰ τρίτου τινός καί μὴ ὑποχρεούμενος νά προσαρμόζηται πρὸς τὰς βλέψεις καί ἀντιλήψεις ἄλλων προσώπων, καταβάλλει πᾶσαν προσπάθειαν πρὸς πρόοδον καί βελτίωσιν, δι' ἐφικρογῆς οἰκονομῶν καί διαρκoῦς ἐπιβλέψεως.

Εἶναι ἀναμφισβήτητον ὅτι ἡ Ἀτομικὴ ἐπιχείρησις παρουσιάζει οἰκονομίαν ἐξόδων - ἰδρύσεως - ὀργανώσεως - καί διαχείρησεως ἐναντι πάσης ἄλλης μορφῆς. Ὁ ἀτομικῶς ἐργαζόμενος ἐξαρτᾶ τὸ μέλλον του καί αὐτὴν τὴν ὑπαρξίν του πολλάκις ἐκ τῆς εὐδοξείας ἢ μὴ τῆς ἐπιχειρήσεώς του καί καταβάλλει πᾶσαν προσπάθειαν ν' αὐξήσῃ μέσω ταύτης τὸ εἰσόδημά του. Οὗτος δύναται νά ὀργανώσῃ καί διευθύνῃ κατ' ἰδίαν βούλησιν καί πῶτο ἀποτελεῖ μὲγίστον στοιχεῖον τῆς ἐπιτυχίας. Ἐνεργεῖ μόνος, λαμβάνει καί ἐκτελεῖ ταχέως τὰς ἀποφάσεις του. Ἄνευ χρονοτριβῆς εἰς συζητή -

σεις μετ' άλλων, ἐπιφλεῖται παντός παρουσιαζομένου συνδυασμοῦ, μὴ δεσμευόμενος ὑπὸ περιορισμῶν καὶ ἀποφάσεων ἐτέρων προσώπων ἢ καὶ πολυτρίθμων ὀργάνων, ἅτινα προκαλοῦσιν ἐνδοιασμούς καὶ μρα-
ούτητας ἐπιζημίας διὰ τὴν ἐπιχείρησιν.

Λόγω τῆς ὑπάρξεως εἰς τὴν ἀτομικὴν ἐπιχείρησιν μιᾶς ἀπο-
φρασιζούσης καὶ ἐκτελούσης βουλήσεως ἄνευ χρονοτριβῆς καὶ ἐνδ οια-
σμῶν, αὕτη προσαρμόζεται κυρίως εἰς τὸ ἐμπόριον, ὅπου αἱ κατα-
στάσεις διαρκῶς μεταβάλλονται καὶ αἱ συζητήσεις καὶ ἀναβολαὶ δύ-
νανται ν' ἀποβῶσιν ἐπιζημιαί. Τὸ ἀτομικόν στοιχεῖον παραμένει,
ἐπίσης καὶ εἰς τὴν μετοχικὴν ἢ ἀφανήληγομένην ἐταιρείαν, διότι
δι' αὐτῆς ἐπιτυγχάνεται ἀπλῶς συμμετοχὴ κεφαλαίου καὶ ἐργασίας
πλειόνων ἄνευ περιορισμῶν τῶν μετεχόντων εἰς αὐτήν. Καὶ ἐνταῦ-
θα ὁ διευθύνων εἶναι ἐλεύθερος ἀπὸ βουλήσεων τρίτων, μόνος προ-
σκολᾶται εἰς τὰς βλέψεις του.

Παραλλήλως πρὸς τ' ἀναφερθέντι πλεονεκτήματα τῆς ἀτομικῆς
ἐπιχειρήσεως, αὕτη παρουσιάζει πολλάκις καὶ σοβαρὰ μειονεκτήμα-
τα. Οἱ ἀτομικῶς ἐργαζόμενοι ἐπιχειρηματῆαι προσπαθοῦν ν' ἀποφεύ-
γουν συνήθως δαπάνας, τῶν ὁποίων τ' ἀποτελέσματα δέν ἐμφανίζον-
ται ἀμέσως, καίτοι αὗται εἶναι ἀναγκαῖαι, ὡς π.χ. διὰ διαφήμισιν
καλὴν ἐμφάνισιν τοῦ καταστήματος, ἐξωτερικὴν καὶ ἐσωτερικὴν κλπ.
Οὗτοι εἶναι συνήθως φειδωλοὶ εἰς τοῦ μισθοῦ τοῦ παρ' αὐτῶν ἀπα-
σχολουμένου προσωπικοῦ καὶ τοῦτο ἀποβαίνει πρὸς ζημίαν τῆς ἐπι-
χειρήσεως, διότι ἀπονεκρῶνει τὸ ἐνδιαφέρον τῶν ἐργαζομένων καὶ
παραλύει τὴν ἐνεργητικότητά των. Ὁ διευθύνων μίαν ἀτομικὴν ἐ-
πιχείρησιν ἀποβλέπει συνήθως εἰς τὸ ἄμεσον ἀποτέλεσμα καὶ παρα-
γνωρίζει ὅτι οἱ ὑφιστάμενοί του, εἶναι συνεργάται, ἄνευ τῶν ὁ-
ποίων δέν δύναται νά κινηθῆ καὶ προοδεύσῃ ἡ ἐπιχείρησις. Ἐτε-
ρον μειονέκτημα τῆς ἀτομικῆς ἐπιχειρήσεως εἶναι ἡ περιωρισμένη
πιστωτικὴ δύναμις αὐτῆς. Ἡ πίστις αὐτῆς ἐξαρτᾶται ἐκ τῆς προ-
σωπικῆς φερεγγυότητος τοῦ ἐπιχειρηματίου καὶ τῆς καλῆς αὐτοῦ φή-
μης ἐν τῇ ἀγορᾷ. Ἡ ὑπαρξις τῆς ἐπιχειρήσεως εἶναι συνδυασμένη
μέ τὴν ζωὴν καὶ ὑγείαν τοῦ ἐπιχειρηματίου.

2.- Ἐ τ α ι ρ ι κ α ἰ ἔ π ι χ ε ι ρ ῆ σ ε ι ς. Ἐκτός
τῶν ἀνωτέρω μειονεκτημάτων τῆς ἀτομικῆς ἐπιχειρήσεως ἡ ἀνάλυσις
μιᾶς ἐπιχειρήσεως ἢ ὁποῖα ἀπαιτεῖ τὴν διάθεσιν μεγάλου κεφαλαίου
καὶ πλείονας εἰδικῆς ἐπαγγελματικῆς γνώσεως, τὰς ὁποίας δέν κατέ-
χει ἕν πρόσωπον, καθιστᾷ ἀναγκαῖαν τὴν συνεργασίαν πλειόνων προσώ-
πων. Διὰ τῆς συγκεντρώσεως μεγάλων κεφαλαίων καὶ συνεννώσεως πολλῶν
ἡθικῶν καὶ ἐπαγγελματικῶν δυνάμεων, στοιχεῖα ἅτινα δέν εἶναι δυ-

νατόν νά διαθέτη ἔν μόνον πρόσωπον, ἐπιτυχάνεται καλλίτερον ἀποτέλεσμα. Ὁ ἐπιθυμῶν νά ἰδρύσῃ μίαν βιομηχανίαν π.χ. καί κεκτημένος τὰ τεχνικά προσόντα εἶναι πολύ πιθανόν νά μή διαθέτῃ τό ἀναγκαῖον κεφάλαιον καί ἐμπορικός ἰκανότητος πρὸς διάθεσιν τῶν προϊόντων τῆς βιομηχανίας, ὥστε νά καθίσταται ἀπαραίτητος ἡ πρόσληψις συναιτέρων, διαθετόντων κεφάλαιον καί ἐμπορικὴν ἰκανότητα. Πολύ λάκεις ὑπάρχει ἀνάγκη νά προσληφθῶσιν ἱκανοὶ συνεταιῖροι διὰ νά ἀναλάβωσι διευθύνσεις ὑποκαταστημάτων ἢ ἐπὶ μεγάλων ἐπιχειρήσεων τῆν διευθύνσιν διαφόρων κλάδων τούτων, ἐργασίαν ἣτις δέν πρέπει ν' ἀνατεθῇ εἰς μισθωτοὺς ὑπαλλήλους, οἱ ὅποιοι δέν θά ἔχωσι τό αὐτό ἐνδιαφέρον διὰ τῆν ἐπιχείρησιν, οἷον ὁ συνεταιῖρος, ὡς ἔχων ἄμεσα συμφέροντα.

Α) Ἰ ρ ο σ ω π ι κ α ῖ. Ἐκ τῶν ἀνωτέρω λόγων μετὰ τῆν ἀτομικὴν ἐπιχείρησιν ἐδημιουργήθη ἡ ἐταιρικὴ τοιαύτη, ἣτις ἔλαβε διαφόρους μορφάς ὡς κατωτέρω ἐκτίθεται. Αἱ ἐταιρικαὶ ἐπιχειρήσεις διακρίνονται εἰς δύο κυρίας κατηγορίας τὰς π ρ ο σ ω π ι κ ᾶ ς καί κ ε φ α λ α ι ο υ χ ι κ ᾶ ς. Ἐπὶ μὲν τῶν προσωπικῶν συναναν τῶμεν τὰς μορφάς τῆς Ὀμορρύθμου-Ἐτερορρύθμου-καί Ἀφανοῦς ἐταιρείας ἐπὶ δέ τῶν κεφαλαιουχικῶν τῆν τῆς Ἀωνύμου ἐταιρείας. εἰς τὰς προσωπικὰς ἐταιρείας ὑπάρχει κατὰ κανόνα ἔνωσις προσώπων ἢ συνηθέστερον προσώπων καί κεφαλαίου πρὸς δημιουργίαν καί κίνησιν μιᾶς ἐπιχειρήσεως, ἐνῶ εἰς τῆν κεφαλαιουχικὴν μόνον ἔνωσις κεφαλαίων.

Αἱ προσωπικαὶ ἐταιρεῖαι ἐν τῇ ἐπιχειρήσει ἐμφανίζουσι τὰ αὐτὰ προσωπικὰ στοιχεῖα μέ τὰς ἀτομικὰς ἐπιχειρήσεις καί προσαρμόζονται, μέ τὰς ἀναγκαίας παραλλαγὰς, εἰς τὰς αὐτὰς ἐργασίας. Δημιουργοῦνται μόνον διὰ νά δοθῇ μεγαλύτερα εὐρύτης, διὰ τῆς συμμετοχῆς πλειοτέρων ἀναγκαίων ἐπαγγελματικῶν ἰκανοτήτων καί μείζονος κεφαλαίου. Ἡ οἰκονομικὴ ἀποτελεσματικότης καί ἡ διατήρησις τῶν πλεονεκτημάτων τῆς ἀτομικῆς ἐπιχειρήσεως ἐξαρτῶνται κυρίως ἐκ τῶν φιλικῶν ἢ μὴ σχεσεων τῶν συνεταιῖρων μεταξύ των. Τ' ἀποτελοῦντα αὐτὰς μέλη εἶναι συνήθως ὀλιγάριθμα 2 - 3, σπανιώτερον περισσότερα, πάντοτε ὅμως πρόκειται περὶ προσώπων στενῶς συνδεδεμένων μεταξύ των καί ὁ ἀριθμὸς αὐτῶν εἶναι ἐκ τῶν προτέρων καθωρισμένος. Αὐταὶ εἶναι ἀναποσπᾶστος συνδεδεμένοι μετὰ τῶν προσώπων τῶν συνεταιῖρων, οἱ ὅποιοι εὐρίσκονται καί ἐπὶ κεφαλῆς τῶν ἐπιχειρήσεων καί διοικουῖσιν αὐτάς.

α) Ὁ μ ὀ ρ ρ υ θ μ ο ς ἔ τ α ι ρ ε ῖ α εἶναι ἐκεῖνη εἰς ἣν ὑπάρχοντες ὡς συνεταιῖροι ἀξαρτήτως τοῦ ποσοῦ τῆς συμμετοχῆς των εὐθύνουν

ται ἀλληλεγγύως διά τās ἔναντι τῶν τρίτων ὑποχρεώσεις τῆς Ἐταιρείας. Τό ποσοστόν συμμετοχῆς ἐκάστου συνεταίρου δύναται νά εἶναι διάφορον δηλ. ὁ εἷς νά συμμετέχη κατά τὰ 20 % ὁ ἕτερος 30 % καί ὁ τρίτος κατά 50 %. Οἱ δανεισταί ὅμως τῆς ἑταιρείας δικαιοῦνται ν' ἀξιώσωσι τήν πληρωμήν τῶν ἀπαιτήσεών των ὄχι μόνον ἀπό τήν ἑταιρικήν περιουσίαν, ἀλλά καί ἀπό ἕκαστον συνεταῖρον ἐξ ὀλοκλήρου, ἐκάστου συνεταίρου μή δικαιουμένου νά ἰσχυρισθῆ ὅτι ἐγὶ θά πληρώσω τό ἀναλογοῦν εἰς τήν μερίδα μου ποσοστόν τοῦ χρέους τῆς ἑταιρείας καί διά τό ὑπόλοιπον νά στραφῆτε κατά τό λοιπῶν συνεταίρων.

Εἰς τήν ὁμόρρυθμον ἑταιρείαν διαχειρισταί ταύτης εἶναι ἅπαντες οἱ συνεταῖροι καί αἱ πράξεις τοῦ ενός διά λογαριασμόν τῆς ἑταιρείας ὑποχρεοῦσιν ἅπαντας τούς συνεταίρους. Συνήθως ὅμως πρὸς ἀποφυγὴν προστριβῶν μεταξύ τῶν συνεταίρων, ὀρίζεται διά τοῦ καταστατικοῦ ὁ διαχειριστής συνεταῖρος, τοῦ ὁποῦ αἱ πράξεις δεσμεύουσι τήν ἑταιρείαν, ἀποκλειομένων τῶν λοιπῶν τῆς διαχειρήσεως.

β) Ἐτερορρυθμὸς ἑταιρεία εἶναι ἐκεῖνη εἰς ἣν εἷς ἢ πλείονες συνεταῖροι, οἱ ὁμόρρυθμοι λεγόμενοι, εὐθύνονται ἀπεριορίστως, ὡς καί εἰς τήν ὁμόρρυθμον ἑταιρείαν, διά τās ὑποχρεώσεις τῆς ἑταιρείας, εἷς δέ ἢ καί πλείονες ἄλλοι συνεταῖροι οἱ ἑτερορρυθμοι λεγόμενοι, εὐθύνονται μόνον κατά τό ποσόν τῆς συμμετοχῆς των εἰς τό ἑταιρικόν κεφάλαιον.

Εἰς τήν ἑτερορρυθμον ἑταιρείαν διαχειρισταί δύναται νά ὀρίζωνται μόνον τὰ ὁμόρρυθμα μέλη τῆς ἑταιρείας, οὐδέποτε δέ τὰ ἑτερορρυθμα καί τοῦτο διότι τὰ μὲν πρῶτα εὐθύνονται ἀπεριορίστως διά τῆς ἰδίας των περιουσίας, τῆς ἐκτός τῆς ἑταιρείας εὐρισκομένης, ἐνῶ τὰ δεύτερα μόνον κατά τό ποσόν τῆς συμμετοχῆς των εἰς τήν ἑταιρείαν. Ἡ ἑτερορρυθμὸς ἑταιρεία πλησιάζει πολύ πρὸς τήν ἁνώνυμον ἑταιρείαν, διότι καί ἐνταῦθα μέρος τῶν συνεταίρων, οἱ ἑτερορρυθμοι, συμμετέχουσι μόνον ὡς κεφαλαιοῦχοι καί οὐχί ὡς ἐπιχειρηματῆαι εἰς τήν ἑταιρείαν, δέν ἐμφανίζονται δέ ὡς δανεισταί ἀλλά ὡς μέτοχοι συμμετέχοντες εἰς τὰ κέρδη καί τās ζημίας τῆς ἑταιρείας διά τοῦ κατατεθέντος κεφαλαίου.

Αἱ ἑτερορρυθμοι ἑταιρεῖαι διακρίνονται εἰς ἀπλὰς καί Μετοχικὰς τοιαύτας. Εἰς τās πρῶτας τό κατατιθέμενον παρ' ἐκάστου ἑτερορρυθμοῦ συνεταίρου κεφάλαιον εἶναι ἕνιαῖον ἐνῶ εἰς τās μετοχικὰς τοῦτο διαιρεῖται εἰς μετοχὰς ὅπως καί ἐπὶ ἁωνύ-

μων Ἐταιρειῶν καί συνεταῖρος εἶναι ὁ ἐκάστοτε κάτοχος τῶν μετοχῶν καί οὐχί ὁ ἀριχικῶς καταθέσας τοῦτο.

γ) Μετοχικὴ ἢ Ἀφανῆς ἑταιρεία εἶναι ἐκείνη εἰς ἣν ἐμφανίζεται μόνον εἰς συνεταῖρος, οἱ λοιποὶ μέτοχοι ταύτης εἶναι ἄγνωστοι διὰ τοὺς τρίτους. Μόνον αἱ παρά τοῦ ἐμφανοῦς συνεταρίου ἀναλαμβάνονται ὑποχρεώσεις τῆς εταιρείας δεσμεύουσι ταύτην. Οἱ ἀφανεῖς συνεταῖροι συμμετέχουσιν εἰς τὰ κέρδη καί τὰς ζημίας τῆς εταιρείας κατὰ τὰ ἐκάστοτε συμφωνούμενα μεταξύ των, μὴ εὐθυνόμενοι προσωπικῶς ἔναντι τῶν τρίτων.

Β.- Κεφαλαίουχικαί. Εἰς τὴν Ἀνώνυμον ἑταιρείαντα συμμετέχοντα πρόσωπα ὅθεν εἶναι πάντοτε τὰ αὐτά, ἀλλὰ μεταβάλλονται ἐκάστοτε ἀναλόγως τῆς συμμετοχῆς αὐτῶν εἰς τὸ κεφάλαιον τῆς ἑταιρείας.

Ἡ συμμετοχὴ εἰς τὴν ἐπιχείρησιν εἶναι τελείως ἀντικειμενικὴ καί ἐξωτερικεύεται, ἀνεξαρτήτως ἀπὸ τὰ πρόσωπα, διὰ τῆς κατοχῆς τῶν μετοχῶν. Αὕτη διοικεῖται ὑπὸ εἰδικῶν ὀργάνων τῆς γενικῆς συνελεύσεως καί τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου, ἅτινα ἀποτελοῦνται ἀπὸ πρόσωπα, ἔχοντα εἰς τὴν κατοχὴν των μέτοχάς τῆς εταιρείας. Ἡ εὐθύνησις ὅμως τῶν Ἀν. Ἐταιρειῶν δύναται ν' ἀνατίθεται καί εἰς εἰδικὰ πρόσωπα, μηδεμίαν σχέσιν ἔχοντα μέ τὸ κεφάλαιον τούτων.

Ὁ θεσμὸς τῆς Ἀνωνόμου Ἐταιρείας.

Σκοπὸς τοῦ θεσμοῦ τῆς Ἀνωνόμου ἑταιρείας εἶναι ἡ συγκέντρωσις μεγάλων κεφαλαίων ἀνηκόντων εἰς πολλὰ πρόσωπα διὰ τὴν δημιουργίαν μιᾶς ἐμπορικῆς, βιομηχανικῆς ἢ ἄλλης σοβαρᾶς ἐπιχειρήσεως, ἣτις ἔχει ἀνάγκην τόσων κεφαλαίων, ἅτινα εἶναι ἀδύνατον νὰ διαθέσῃ μόνος ὁ ἐπιχειρηματίας ἢ καί οἱ συνεταῖροι αὐτοῦ. Οἱ ἴδρυταί τῆς Ἀν. Ἐταιρείας ἔχοντες τὸ ἀναγκαῖον ἐπιχειρηματικὸν πνεῦμα, προβαίνουν εἰς τὴν σύστασιν τῆς Α. Ἐταιρείας καί καλοῦσιν τὸ κοινόν νὰ συμμετάσχῃ εἰς τὴν ἐπιχείρησιν διὰ τῆς ἀγορᾶς μετοχῶν. Διοικεῖται καί Διευθνταί τῆς Α. Ἐταιρείας παραμένουσι συνήθως οἱ ἴδρυταί αὐτῆς, μὴ ἀποκλειομένης τῆς προσλήψεως καί ἐτέρων καταλλήλων προσώπων εἰς τὴν διοίκησιν, καί τοῦτο συμβαίνει συνήθως ὅταν ὁ ἀριθμὸς τῶν παρά τῶν ἰδρυτῶν κατεχομένων μετοχῶν ἐλαττοῦται. Ὁ θεσμὸς τῆς Α. Ε. εἶναι ἀναμφισβήτητον ὅτι συνετέλεσε τὰ μέγιστα εἰς τὴν ἐκπολιτιστικὴν ἐξέλιξιν τοῦ κόσμου. Ἄνευ τούτων τὰ μεγάλα συγκοινωνιακά - ὑδρεύσεως - φωτισμοῦ -

λιμενικά κλπ. έργα δέν θά εἶχον συντελεσθῆ, ἡ μεγάλη βιομηχανία ἦτο ἀδύνατον ν' ἀναπτυχθῆ. Διά τήν ἐπιτυχίαν τῶν ἔργων τούτων ἀπητοῦντο τόσα κεφάλαια, ἅτινα ἦτο ἀδύνατον νά ἐξευρεθῶσιν ἄλλως, μόνον τό Κράτος θά ἠδύνατο νά χρηματοδοτήσῃ ταῦτα, εἶναι γνωστόν ὅμως ὅτι τό Κράτος δέν εἶχε τοιαύτην δυνατότητα εἰς τό παρελθόν. Τά μεγάλα ταῦτα ὠφελήματα τοῦ θεσμοῦ τῆς Α. Ε. ἐνεφάνισαν καί μεγάλα μειονεκτήματα. Εἰς τοὺς διευθυντάς, λέγει ὁ μίθ' ἑλλείπει ἡ ἐπιμέλεια, ἡ ἐπίβλεψις, ἡ ἰκανότης, εἰς τοὺς ὑπαλλήλους ἡ τιμιότης, ἀμφότεροι διοικοῦσι ξένην, οὐχί ἰδίαν περιουσίαν, οὗτοι ἐργάζονται ὅπως οἱ θαλαμηπόλοι τῶν πλουσίων. Ἡ σημερινή Α. Ε. εἶναι ἐν νομικόν πρόσωπον ἰδρυόμενον καί διοικούμενον ὑπό ἰδιωτῶν. Οἱ κάτοχοι τῶν μετοχῶν διακρίνονται εἰς δύο κατηγορίας τήν μὲν μίαν ἀποτελοῦσιν ἐκεῖνοι οἵτινες γενόμενοι κάτοχοι μικροῦ ἢ μεγάλου ἀριθμοῦ μετοχῶν ἀποβλέπουσιν εἰς τό μερίσμα καί μόνον, ἀδιαφοροῦντες διά τήν διοίκησιν καί διαχειρίσιν τῆς ἐταιρείας, τήν ἑτέραν δέ οἱ διοικοῦντες καί διευθύνοντες ταύτην, οἵτινες ἄλλοτε μὲν εἶναι κάτοχοι καί σημαντικοῦ ἀριθμοῦ μετοχῶν, ἄλλοτε δέ οὐδεμίαν μετοχήν κατέχουσι, ἐκλεγόμενοι ὡς κατὰλληλοι διά τήν εὐδωσιν τοῦ σκοποῦ τῆς ἐπιχειρήσεως. Ὅταν οἱ διευθύνοντες δέν κατέχουσι καί σοβαρόν ἀριθμόν μετοχῶν ἡ πρόοδος καί εὐημερία τῆς ἐπιχειρήσεως βαίνει μειουμένη, διότι ἐλλείπει ἀπό αὐτοῦς τό κίνητρον τοῦ κέρδους καί δέν ἀναπτύσσουσι ὅλας τῶν τᾶς δυνάμεις καί ἰκανότητας πρὸς τό συμφέρον τῆς ἐταιρείας. Τό ἀντίθετον συμβαίνει, ὅταν οἱ διευθύνοντες εἶναι καί οἱ κύριοι μέτοχοι τῆς ἐταιρείας. Καί εἰς τήν περίπτωσιν ταύτην ἀνακύπτουσι σοβαρά μειονεκτήματα. Οἱ διευθύνοντες, ὡς ἔχοντες καί τήν πλειοψηφίαν εἰς τήν γενικήν συνέλευσιν, τό μεγαλύτερον μέρος τῶν κερδῶν διανέμουσι μεταξύ τῶν ὡς μισθοῦς καί ἀμοιβᾶς ἐκμεταλλεῶμενοι οὕτω τήν πρώτην κατηγορίαν τῶν μετόχων, διά τοὺς ὁποίους μειοῦται ἡ ἀπόδοσις τῶν κεφαλαίων τῶν, διότι οὐδέν ἢ ἐλάχιστον μέρος διανέμεται.

Τό σύγχρονον κράτος προτιθέμενον νά εὐνοήσῃ τήν ἀνάπτυξιν τοῦ θεσμοῦ ἐπέβαλεν ὠρισμένας ὑποχρεώσεις, εἰς τοὺς διευθύνοντας τᾶς Α. Ε. ὡς π.χ. δημοσίευσιν ἰσολογισμοῦ κατ' ἔτος, ὑποχρεωτικὴν σύγκλησιν γενικῶν συνελεύσεων κλπ. Διά τῶν μέτρων τούτων ἐπῆλθε περιορισμὸς τις εἰς τᾶς ἀυθαιρεσίας τῶν διευθυνόντων, οὐχί ὅμως ἐκεῖνος ὅστις δέον νά ἦτο. Ὡς πρὸς τοὺς μισθοῦς τῶν διευθυνόντων συμβούλων καί διευθυντῶν οὐδεὶς περιορισμὸς ὑπάρχει. Οὕτω εἰς τήν περίπτωσιν καθ' ἣν οὔτοι εἶναι καί οἱ κύριοι μέτοχοι διανέμουσι τό μεγαλύτερον μέρος ἢ καί τό

σύνολον τῶν κερδῶν μεταξύ των ὑπό τύπον μισθῶν, οὐδέν ποσόν διανέμοντες ἢ μικρόν τοιοῦτον ὡς μέρος. Τοῦτο βεβαιοῦται παρ' ἡμῶν ἐκ τοῦ γεγονότος ὅτι τό πλεῖστον τῶν Α.Ε. ἐπί σειράν ἐτῶν οὐδέν μέρος διανέμουσι, οὐχί βεβαίως ἐλλείπει κερδῶν.

Ὡς πρός τό καταβλητέρον κεφάλαιον, οὐδεῖς περιορισμός ἐπίσης ὑπάρχει. Πᾶς τις δύναται νά προβῆ εἰς τήν ἴδρυσιν Α.Ε. μετατρέπων οὕτω τήν ἀτομικήν του ἐπιχειρήσιν εἰς ἀνώνυμον, ἀνεξαρτήτως τοῦ ἂν ἐξυπηρετεῖται ἢ ὄχι ὁ θεσμός τῆς Ἀνωνυμίας. Τό κύριον χαρακτηριστικόν τῆς Α.Ε. εἶναι ἡ κεφαλαιοκρατική μορφή αὐτῆς. Ὅταν ὅμως βλέπωμεν νά ἰδρύωνται ἐν Ἑλλάδι Α.Ε. μέ μετοχικόν κεφάλαιον 50-100-500.000 δραχμῶν, δέν διακρίνομεν οὐδαμοῦ, τό κύριον χαρακτηριστικόν τῆς Α.Ε. Τό πρῶτον ἐξάμηνον τοῦ 1943 ἰδρύθησαν ἐν Ἑλλάδι 43 Α.Ε. Τούτων τό μετοχικόν κεφάλαιον ἀρχίζει ἀπό 500.000 δραχμ. καί φθάνει μέχρι 50.000.000 δραχμῶν. Ἀπό τοῦ ἐλαχίστου ποσοῦ κεφαλαίου τῶν ἀνωνύμων τούτων Ἐταιρειῶν μέχρι καί τοῦ ἀνωτάτου τῶν 50 ἑκατομμυρίων δέν δύναται τις νά ὁμιλή σομαρῶς περί κεφαλαιουχικῆς ἐπιχειρήσεως, λαμβανομένης ὑπ' ὄψιν τῆς κατά τήν περίοδον ταύτην ὑποτιμῆσεως τοῦ νομίσματος.

Ὡς πρός τήν δημοσιότητα παρατηροῦμεν ὅτι ἐκ τῶν 2500 περίπου (ὁ ἀκριβής ἀριθμός εἶναι ἄγνωστος εἰς τοὺς πάντας) Α.Ε. αἱ τινες ὑφίστανται ἐν Ἑλλάδι, ἀμεταί ἑκατοντάδες τούτων οὐδέποτε οὐδένα ἐδημοσίευσαν ἰσολογισμόν οὔτε εἰς τινα δημοσίαν ἀρχήν εἶναι γνωστή ἡ ἐξέλιξις των. Πολλοί προέβησαν εἰς τήν ἴδρυσιν καί δημοσίευσιν τοῦ καταστατικοῦ των ὑποπεσοῦσαι ἔκτοτε εἰς ἀφάνειαν.

Διά τῆς τοιαύτης ἀσυνείας, οὕτως εἶπεῖν, τῆς ὁποίας τυγχάνουσιν αἱ Α.Ε. ὁ θεσμός παρεσέκλινε τοῦ σκοποῦ του, καί οἱ διάφοροι ἐπιχειρηματίαι, πλην ὀλίγων ἐξαιρέσεων, προβαίνουσιν εἰς τήν ἴδρυσιν νέων Α.Ε. αιτινες πολύ ἀπέχουσιν ἀπό τοῦ νά ἐξυπηρετοῦσι κλάδον τινά τῆς παραγωγῆς, τοῦ ἐμπορίου ἢ τῆς βιομηχανίας, ἀλλά πρός ἐπιδιώξιν ἄλλων σκοπῶν.

Ὁ ἔμπορος ὅστις προβαίνει εἰς μετατροπήν τῆς ἀτομικῆς ἢ ἐταιρικῆς ἐπιχειρήσεώς του εἰς Ἀνώνυμον Ἐταιρίαν, χωρίς νά ἔχη ἀνάγκην ἐνισχύσεως διά νέων κεφαλαίων, ἅτινα εὐκολώτερον θά ἐξευρίσκοντο διά τῆς ἀνωνυμίας τῆς ἐπιχειρήσεως, οὐδένα ἄλλον σκοπόν ἐπιδιώκει εἰμῆ τήν καταστρατήγησιν τῶν φορολογικῶν νόμων, ἢ τήν ἀποφυγήν ἄλλων νομικῶν καί ἠθικῶν ὑποχρεώσεων ἔναντι τοῦ κοινωνικοῦ συνόλου. Τάς τοιαύτας δέ προθέσεις του ἐπικυροῦ τό Κράτος διά τῆς τυπικῆς ἐγκρίσεως τῆς ἰδρύσεως τῆς Α.Ε. μή ἔ-

χον τό δικαίωμα ν' άρνηθῆ, έφ' όσον πληροῦνται αἱ τυπικά προϋποθέσεις τοῦ νόμου περί Άνωνύμων Έταιρειῶν.

Ό έπιχειρηματίας οὗτος διά τῆς Άωνυμίας τῆς έπιχειρήσεως άποφεύγει.

1) τήν φορολογίαν κληρονομίῶν καί δωρεῶν, διότι λίαν άνετίως έν ζωῆ καί όλίγον πρό τοῦ θανάτου του διά τήν άποφυγήν τῆς φορολογίας, παραδίδει τούς άωνύμους τίτλους εἰς τούς κληρονόμους του, καί ἡ οἶκον. Έφορία δέν εύρίσκει οὔδέν εἰς τήν περιουσίαν τοῦ άποβιώσαντος πρός φορολογίαν.

2) τήν φορολογίαν τοῦ εἰσοδήματος, διότι διά τῆς εἰσπράξεως μερισμάτων έξ άνωνύμων τίτλων, παραμένει άγνωστος εἰς τήν φορολογικήν άρχήν ό άποκομίζων τό εἰσόδημα τῆς Α.Ε.

Τά παράνομα ταῦτα ώφελήματα όμως δέν πρέπει ν' άπτελῶσι άντικείμενον τῆς άπασχολήσεως τοῦ καλοῦ έμποροῦ όπως τόν θέλει ἡ σύγχρονος κοινωνία δηλ. ως παραγωγικόν στοιχεῖον έργαζόμενον δι' έαυτόν καί τό κοινωνικόν σύνολον ταυτοχρόνως, διότι μία τοιαύτη κατεύθυνσις καθιστᾶ τό έπάγγελμα τοῦ έμποροῦ άντιπαθές εἰς τήν κοινωνίαν, πρός ζημίαν όλοκλήρου τῆς έμπορικῆς τάξεως.

Πρός περιστολήν τοῦ κακοῦ καί προαγωγήν τοῦ θεσμοῦ τῆς πραγματικῆς Άωνύμου Έταιρείας, ως ταύτην ηθέλησεν ό νομοθέτης καί ως επιβάλλει τό κοινωνικόν συμφέρον. θά έδει:

1) Οὔδεμιᾶς Α.Ε. νά έπιτρέπεται ἡ σύστασις, άν τό μετοχικόν κεφάλαιον ταύτης δέν υπερβαίνει τό 1.000.000 τουλάχιστον δραχμῶν, διότι έπιχειρήσις μέ μικρότερον τοῦ ως άνω ποσοῦ κεφάλαιον δέν δύναται νά χαρακτηρισθῆ ως κεφαλαιουχική.

Τό ζήτημα τοῦ έλάχιστου κεφαλαίου τῆς Άωνύμου Έταιρείας άντιμετωπίσθη διά τοῦ νόμου 3190 τοῦ έτους 1955, "Περί Έταιρειῶν περιωρισμένης εύθύνης", όστις έν άρθρω 32 αὐτοῦ ώρῆσεν ότι τό κατώτατον όριον τοῦ μετοχικοῦ κεφαλαίου τῆς Α. Έταιρείας όρίζεται εἰς τό ποσό τῶν δραχμῶν 1.000.000 όλοσχερῶς καταβεβλημένον κατά τήν σύστασιν τῆς Έταιρείας. Υπό τοῦ αὐτοῦ άρθρου υποχρεώθησαν καί αἱ κατά τόν χρόνον τῆς δημοσιεύσεως τοῦ νόμου λειτουργοῦσαι Α.Ε. μέ μικρότερον κεφάλαιον, νά άυξήσωσι τοῦτο εἰς τό άνωτέρω ποσό.

2) Ἡ έγκρισις ἡ μή τοῦ καταστατικοῦ τῆς νεοϊδρυομένης Α.Ε. ν' άπόκειται εἰς τήν διακριτικήν έξουσίαν τῆς διοικήσεως,

δικαιουμένης νά έρευνᾶ ὄχι μόνον εἰάν ἡ ἴδρυσις τῆς Α.Ε. εἶναι σύμφωνος μέ τούς ὑπό τοῦ νόμου ἀπαιτούμενους τύπους, ἀλλά καί ἂν πληροῦνται οἱ γενικώτεροι σκοποί τοῦ νόμου, ὅστις προέβλεψε καί εἰσήγαγε τόν θεσμόν.

Εἰς τό σημεῖον τοῦτο ἀντιτάσσεται τό ἐπιχείρημα ὅτι ἡ κρατική μηχανή δέν λειτουργεῖ κανονικῶς καί θά προβάλλωνται ἀδικαιολόγητα ἐμπόδια καί κωλυσιεργεῖται ἐκ μέρους τῆς Διοικήσεως. Βεβαίως τό ἐπιχείρημα αὐτό εἶναι σοβαρόν, δέν δύναται νά προταθῆ ὁμως εἰς Κράτος σύγχρονον καί πολιτισμένον τοῦ ὁποίου σκοπός εἶναι ἡ προαγωγή καί οὐχί ἡ παρεμπόδισις τῆς ἀναπτύξεως τῆς ἀτομικῆς πρωτοβουλίας.

3) Οὐσιαστική παρακολούθησις παρά τῆς ἀρμοδίας δημοσίας ἀρχῆς τῶν Α.Ε. καί τῆς τηρήσεως ὑπό τούτων τῶν ὑπό τῶν νόμων ἐπιβαλλομένων αὐταῖς υποχρεώσεων. Ἐκεῖνο ὅπερ παρατηρεῖται σημερον δηλ. δέν γνωρίζομεν ποῖαι καί πόσαι Α.Ε. ὑφίστανται ἐν Ἑλλάδι, πού ἐδρεύουσι, πῶς καί παρά τίνων διοικοῦνται: εἰάν πραγματοποιῶσι ἢ ὄχι κέρδη ἢ ζημίας καί ποίας, δέν πρέπει νά συνεχισθῆ, διότι οὕτω δημιουργεῖται δυσπιστία πρός τόν θεσμόν καί δέν προστατεύονται οὐδόλως τά συμφέροντα τῶν ἀφελῶν μετόχων, οἵτινες προβαίνουν εἰς τήν ἀγοράν μικροῦ ἀριθμοῦ μετοχῶν καί δέν εἶναι εἰς θέσιν νά παρακολουθήσωσι τήν διάθεσιν καί διαχείρησιν τῆς ἐταιρικῆς περιουσίας.

4) Ἀπαγόρευσις συμμετοχῆς εἰς τάς γενικάς συνελεύσεις προσώπων συνδεομένων μεταξύ των διά στενῆς συγγενείας. Οὕτω δέν θά εἶναι δυνατή ἡ διανομή τῶν μετοχῶν ενός προσώπου μεταξύ τῶν πλησιεστέρων συγγενῶν του, ὅπως παρίστανται εἰς τάς γενικάς συνελεύσεις καί πληροῦται ὁ τύπος τοῦ νόμου, ἀλλά θά ἐμφανίζεται μόνον ὁ πραγματικός κάτοχος, καί ὅταν συγκεντρῶνται εἰς χεῖρας του μετοχαί ὑπερβαίνουν ἐν ὀρισμένον ποσοστόν τοῦ συνόλου νά ἐπιβάλλεται ἡ διάλυσις τῆς Α.Ε. ὡς περιελθούσης καί οὐσίαν τῆς περιουσίας ταύτης εἰς ἓν πρόσωπον.

Σοβαρός λόγος ἰδρύσεως παρ' ἡμῖν Ἄν. Ἐταιρειῶν καί εἰς περίπτωσις ἐνθα δέν θά ἔπρεπε νά ἰδρῶνται ἦτο καί ἡ ἔλλειψις τοῦ θεσμοῦ τῆς ἐταιρείας περιωρισμένης εὐθύνης. Πολλοί ἐπιχειρηματίαι, οἵτινες ἤθελον νά χωρίσωσι τήν οἰκογενειακὴν των περιουσίαν ἀπό τήν τῆς ἐπιχειρήσεως τοιαύτην, εὐρίσκιοντο πρός ἀδυναμίας νά ἐπιτύχωσι τοῦτο βάσει τῆς ὑφισταμένης νομοθεσίας καί ὡς ἐκ τούτου κατέφευγον εἰς τόν θεσμόν τῆς Ἀνωνυμίας καίτοι

οὕτως δέν τούς ἐξυπηρετεῖ ἀπολύτως.

Ἡ δυσχέρεια αὕτη δέν ὑφίσταται πλέον ἀπό τοῦ ἔτους 1955 ἀφ' ὅτου διά τοῦ νόμου 3190 εἰσήχθη καί ἐν Ἑλλάδι ὁ θεσμός τῆς Ἑταιρείας περιορισμένης εὐθύνης.

Γ) Ἑ τ α ι ρ ε ῖ ἰ α π ε ρ ι ω ρ ι σ μ ἔ ν η ς ε ὕ θ ὕ ν η ς .
Ἐκτός τῆς Προσωπικῆς καί Ἀωνύμου ἑταιρείας ἐδημιουργήθη καί ὁ θεσμός τῆς ἑταιρείας περιορισμένης εὐθύνης. Αὕτη παρουσιάζει συνήθως μεγαλύτερον ἀριθμόν μελῶν ἢ ἡ προσωπική καί οἰκονομικήν αὐτοτέλειαν διάφορον τῆς προσωπικῆς. Πλησιάζει περισσότερο πρός τήν Ἀωνύμου χωρίς καί ν' ἀποβάλλῃ τόν προσωπικόν αὐτῆς χαρακτήρα. Ἡ ἑταιρική αὕτη μορφή εἶναι εἰς συγκερασμός μεταξύ προσωπικῆς καί Ἀωνύμου ἑταιρείας, ἀποδειχθεῖς λίαν ὠφέλιμος, καθ' ὅσον εἶναι εἰς θέσιν νά συγκεντρώνῃ τὰ πλεονεκτήματα τῶν δύο ἄλλων μορφῶν καί ἀποβάλλῃ τὰ μειονεκτήματα τούτων. Δυστυχῶς παρ' ἡμῖν καίτοι πολυάκις ἐπιχειρήθη ἡ εἰσαγωγή τοῦ θεσμοῦ τούτου, μόλις τό 1955 ἐπετεύχθη αὕτη.

Προκειμένου νά κρίνωμεν ἐάν εἰς μίαν ἐπιχείρησιν προσβιάζει καλλίτερον ἡ μορφή τῆς προσωπικῆς ἑταιρείας ἢ τῆς Ἀωνύμου, εἴμεθα ὑποχρεωμένοι νά ἐρευνήσωμεν μετά προσοχῆς τὰ ὑπέρ καί τὰ κατά, ἀμφοτέρων τῶν μορφῶν. Ἡ προσωπική ἑταιρεία συγκεντρώνει κατά ἓνα μεγάλο ποσοστόν τ' ἀνωτέρω ἀναφερθέντα πλεονεκτήματα τῆς ἀτομικῆς ἐπιχειρήσεως, ἐξουδετερουμένων ἐν μέρει τῶν μειονεκτημάτων της διά τῆς συγκεντρώσεως πλειόνων εἰδικῶν προσώπων, κεφαλαίων καί μεγαλυτέρας πίστεως. Ἡ Ἀωνύμος ἑταιρεία φέρνει πάντοτε μέ μεγαλύτερα ἔξοδα. Γενναῖαι ἀμοιβαί Διοικητικῶν Συμβούλων - Διευθυντῶν - Διαχειριστῶν, πολυτελεῖς ἐγκαταστάσεις, καλλιτέρα μισθοδοσία προσωπικοῦ, διαφημίσεις, κλπ. Ἐνάντι τῶν μειονεκτημάτων αὐτῶν ἐμφανίζει καί μεγάλα πλεονεκτήματα.

3.- Σ υ ν α ι τ ε ρ ι σ μ ό ς . Ἄλλη μορφή ὑπό τήν ὁποίαν ἐμφανίζεται ἡ ἐπιχείρησις εἶναι ἡ συνεταιρική. Ἐνταῦθα ἡ σύμπραξις πλειόνων ἀτόμων, πρός ἐπιδιώξιν ἐνός σκοποῦ, ἐμφανίζει ἐντελῶς διάφορον χαρακτήρα ἀπό τῶν ἑταιρειῶν, καί ἐκ τούτου πολλοί συγγραφεῖς καί ἐπιστήμονες δέν χαρακτηρίζουσι κἀν τόν συνεταιρισμόν ὡς ἐπιχείρησιν. Εἰς τόν συνεταιρισμόν τὰ μετέχοντα μέλη εἶναι πολλά, καί ὁ ἀριθμός αὐτῶν μεταρλητός. Κύριος σκοπός τοῦ συνεταιρισμοῦ δέν εἶναι ἡ κτῆσις εἰσοδήματος ὑπό τοῦ νομικοῦ προσώπου τοῦ συνεταιρισμοῦ, ἀλλά ἡ διευκόλυνσις τῶν μελῶν

τούτου πρὸς καλυτέραν καὶ συμφερωτέραν διάθεσιν τῶν προϊόντων τῶν ἢ πρὸς οἰκονομικωτέραν προμήθειαν τῶν ἀγαθῶν, ἐκείνων ἄτινα τυγχάνουσιν ἀπαραίτητα διὰ τὴν πλήρωσιν τῶν ἀναγκῶν τῶν μελῶν τοῦ συνεταιρισμοῦ ἢ γενικωτέραν οἰκονομικὴν συνεργασίαν.

Ὁ συνεταιρισμὸς ἀποτελεῖ μίαν ἕνωσιν προσώπων, τὰ ὅποια ἔχουσι κοινὰ συμφέροντα καὶ τὰ ὅποια ἐνοῦνται πρὸς ὑπεράσπισιν ἑαυτῶν ἔναντι ἄλλων τάξεων μὴ ἀποκλειομένης καὶ τῆς ἐμπορίας πρὸς κτήσιν κέρδους καὶ διανομὴν τούτου μεταξὺ τῶν μελῶν.

4.- Δ η μ ό σ ι α ι Ἐ π ι χ ε ι ρ ή σ ε ι ς. Ὑπὸ τὸν ὄρον Δημοσίαι ἐπιχειρήσεις ἐννοοῦμεν τὰς πάσης φύσεως ἐπιχειρήσεις, αἵτινες ἀσκοῦνται ὑπὸ τοῦ κράτους - Δήμων - Κοινοτήτων ἢ ἄλλων ὀργανισμῶν δημοσίου δικαίου δηλ. τὰς ἐπιχειρήσεις ἐκείνας εἰς ἃς ὡς ἐπιχειρηματίας ἐμφανίζεται τὸ κράτος καὶ τὰ λοιπὰ νομικά πρόσωπα. Τὸ ζήτημα τῶν δημοσίων ἐπιχειρήσεων ἀπησχόλησε πολὺ τὴν ἐπιστήμην καὶ τὰ κράτη. Ἰσχυρὸν περισσότερον θ' ἀπασχολήσῃ αὐτοὺς μετὰ τὸν δεύτερον παγκόσμιον πόλεμον, ὅστις κατ' ἀνάγκην ἀπ' ὀφρεπτον θάσυνεπιφέρει. **πολλὰς κοινωνικὰς καὶ οἰκονομικὰς μεταβολὰς.** Ἡ δημοσία ἐπιχειρήσεις ἦτο γνωστὴ καὶ παλαιότερον, ἤσκειτο ὅμως εἰς πολὺ περιωρισμένην κλίμακα. Σήμερον λαμβάνει ἐξαιρετικὴν σημασίαν καὶ ἐπεκτείνεται καθ' ἑκάστην εἰς πεδία ἄτινα οὐδόλως ἠδυνάμεθα νά φαντασθῶμεν πρὸ ὀλίγων ἐτῶν. Τὸ κράτος καὶ ἡ Κοινότης δέν ἐμφανίζονται πλέον ὡς ἀπλοὶ φύλακες τῶν ὑπὸ τῆς ἀτομικῆς πρωτοβουλίας δημιουργουμένων κιταστάσεων, ἀλλὰ ἐπεμβαίνει ἐνεργῶς εἰς πᾶσαν ἐκδήλωσιν τῆς κοινωνικῆς καὶ οἰκονομικῆς ζωῆς. Ἀρχίζει νά γίνεται συνείδησις εἰς ὅλους ὅτι ἡ ἐπέμβασις τοῦ Κράτους εἶναι ἀπολύτως δικαιολογημένη καὶ ὅταν ζημιοῦνται ἐκ ταύτης τὰ καθ' ἑκάστον ἄτομα, ἀρκεῖ αὐτὴ ν' ἀποβαίνει πρὸς ὄφελος τοῦ συνόλου τῶν μελῶν τῆς κοινωνίας. Πρὸ τιμῶν δεκαετηρίδων ἐν ποσοστὸν 3-5% ὡς φόρος ἐπὶ τοῦ εἰσοδήματος ἦτο κάτι τὸ δυσβάστακτον. Σήμερον τὰ ποσοστά τῶν φόρων ἀνέρχονται κατὰ μέσον ὄρον εἰς 30-50% τοῦ εἰσοδήματος καὶ ἐν τούτοις οὐδεὶς θεωρεῖ πλέον αὐτοὺς ὡς ἀδίκους καὶ δυσβάστακτους. Τὰ ἐλατήρια ἄτινα ὤθησαν τὸ Κράτος νά δημιουργήσῃ τὰς δημοσίας λεγομένας ἐπιχειρήσεις ὑπῆρξαν διάφορα, κυρίως ὅμως τὰ κάτωθι:

1.- Δ η μ ι ο υ ρ γ ί α ἐ σ ό δ ω ν. Ἀντὶ τῆς φορολογίας τὴν ὅποιαν ἡ κοινωνία δέν προσβλέπει εὐχαρίστως, τὸ Κράτος διὰ νά αὐξήσῃ τὰ ἔσοδά του, προέβη, εἰς τὴν ἴδρυσιν

τῶν μονοπωλίων δηλ. ὠρισμένα προϊόντα μεγάλης καταναλώσεως, τῶν ὁποίων ἡ παραγωγή ἢ ἡ προμήθεια ἦτο εὐχερῆς δέν ἐπιτρέπεται νά τά ἐμπορεύωνται οἱ ἰδιῶται ὡς π.χ. ἄλας, καπνός, πυρεῖα, οἶνός - πνευμα, πετρέλαιον, ἀλλά μονοπωλιακῶς τό Κράτος ἀναλαμβάνει τήν προμήθειαν καί διάθεσιν τούτων εἰς τήν κατανάλωσιν. Διά τῆς ὑπάρξεως τοῦ Μονοπωλίου ὁ ἐπιχειρηματίας. - Κράτος, ἔχει τήν δυνατότητα τῆς ἀυξήσεως τῶν τιμῶν τῶν παρ' αὐτοῦ διατιθεμένων εἰδῶν καί πραγματοποιῆσιν οὕτω μεγάλα ἔσοδα, αὐτα θά ἦτο δυσχερέστερον νά πραγματοποιήσῃ διά τῆς ἐπιβολῆς φόρων. Τότε μόνον θά ἴδυνάμεθα νά ὀμιλῶμεν περί καθαρᾶς ἐπιχειρήσεως, ὅταν δέν καθιεροῦ τό μονοπώλιον ἀλλά ὑπῆρχον καί ἰδιωτικά ὁμοειδεῖς ἐπιχειρήσεις καί τās τιμάς θά καθώριζεν ὁ νόμος τῆς προσφορᾶς καί ζητήσεως. Τοῦτο ὅμως κατά κανόνα ἀποφεύγει τό Κράτος. Διά τῶν Κρατικῶν λεγομένων μονοπωλίων τό Κράτος ἐπιδιώκει τήν δημιουργίαν κέρδους, συναλλασσόμενον ὡς ἔμπορος.

2.- Κοινωνική ἐξυπηρέτησις. Ὑπάρχουσιν ἐπιχειρήσεις εὐρυτάτης χρήσεως ὡς π.χ. ὁ τηλεγράφος - τηλεφώνον - σιδηρόδρομοι - τροχιόδρομοι - ταχυδρομῆα - παροχή φωτισμοῦ - ὕδατος - φωταερίου κλπ. αἵτινες ἀνεξαρτήτως τοῦ ἀποτελέσματος ἀπό οἰκονομικῆς ἀπόψεως δέον ἀπαραιτήτως νά λειτουργήσῃ, τās ὁποίας ὅμως ἂν ἀνελάμβανον ἰδιῶται, οἵτινες θά ἐπέβλεπον μόνον εἰς τήν κτήσιν μεγάλου κέρδους, θά ἐζημιούτο τό κοινωνικόν σύνολον, διότι αἱ ἐκμεταλλεύσεις αὐταὶ ἐμφανίζονται ὑπό μονοπωλιακὴν μορφήν. Πρὸς προστασίαν τῶν καταναλωτῶν ἀπό πιθανῆς ἐκμεταλλεύσεως τῶν ἐκ μέρους τῶν ἰδιωτῶν, τό Κράτος καί λοιποὶ ὀργανισμοὶ δημοσίου δικαίου, ἀναλαμβάνουσι τās τοιαύτας ἐπιχειρήσεις. Εἰς ταύτας τό πρωτεῦον εἶναι ἡ ὑπαρξίς καί λειτουργία τῆς ἐπιχειρήσεως πρὸς ἐξυπηρέτησιν τῆς κοινωνίας, χωρὶς ν' ἀποκλείεται καί ἡ κτήσις κέρδους ἐκ μέρους τοῦ Κράτους - Δήμου ἢ Κοινότητος.

3.- Κοινωνικοοικονομική πολιτική. Ὑπάρχουσιν ἐπιχειρήσεις, αἱ ὁποῖαι ἀπαιτοῦσι τήν διάθεσιν μεγάλων κεφαλαίων καί τῶν ὁποίων τό οἰκονομικόν ἀποτέλεσμα δέν εἶναι ἐξησφαλισμένον. Εἰς τās τοιαύτας ἐπιχειρήσεις εἶναι εὐνόητον ὅτι ἀποφεύγει ἡ ἰδιωτικὴ πρωτοβουλία ν' ἀναμιχθῇ. Δεδομένου ὅμως ὅτι κοινωνικοοικονομικῆ αὐτῶν ὠφελιμότης εἶναι μεγάλη π.χ. διάνοξις σιδηρῶν, ἀποξήρανσις ἐκχέραςις καί ἄρδουσις γαιῶν - ἀναδάσωσις κλπ. τό Κράτος ἀναλαμβάνει τās ἐπισηφαεῖς ταύτας ἐπιχειρήσεις δι' ἴδιον λογαριασμόν.

Ἐκτός τῶν ἀνωτέρω μορῶν ἐπιχειρήσεων τὰς ὁποίας ἀναλαμβάνει τό Κράτος ὑποστηρίζεται παρά πολλῶν ἰδίως σοσιαλιστῶν συγγραφέων καί ἡ ἀνάγκη κρατικοποιήσεως ὅλων τῶν μεγάλων ἐπιχειρήσεων, εἰς τὰς ὁποίας ἐμφανίζεται ἡ ἐκμετάλλευσις ὑπό τοῦ ἐπιχειρηματίου τῆς ἀνθρωπίνης ἐργασίας, οὕτως ὥστε ἡ προκείμενη ὠφέλεια εἰς τινάς ἐπιχειρήσεις νά μή περιερίχηται ἐξ ὁλοκλήρου εἰς τόν κεφαλαιοῦγον ἐπιχειρηματίαν, ἀλλά εἰς τήν κοινωνίαν μέσω τοῦ Κράτους. Οἱ ἀντιτιθέμενοι εἰς τήν τοιαύτην ἀντίληψιν εἶναι πολλοί καί προτείνουν σφαιρῶν ἐπιχειρημάτων κατά τῆς Κρατικῆς ἐπιχειρήσεως. Οὗτοι ἰσχυρίζονται ὅτι ἡ δημοσία ἐπιχειρήσεις ὑστερεῖ σημαντικῶς τῆς ἰδιωτικῆς καί ἀπόδειξις τοῦτου εἶναι ὅτι ἀπέφυγε πάντοτε τόν συναγωνισμόν θεσπίζοντας ὡς Κράτος ἐπιχειρηματίας, τό μονοπάλιον. Εἰς τήν δημοσίαν ἐπιχείρησιν ἔλλειπει ἡ εὐκίνησις, ἡ ἱκανότης προσαρμογῆς καί τό ἀτομικόν ἐνδιαφέρον διά τό ἀποτέλεσμα, λόγω τῆς γραφειοκρατικῆς ὡς ἐπί τό πλεῖστον δημοσιοὑπαλληλικῆς ὀργανώσεώς της.

Ἡ διευθύνων καί τό προσωπικόν τῆς δημοσίας ἐπιχειρήσεως εἶναι δημοσίοι ὑπάλληλοι, ἀπολαμβάνοντες μονιμότητος, λαμβάνοντες ἀμοιβάς καί προαγόμενοι ἀνεξαρτήτως τῶν παρ' αὐτῶν παρεχομένων ὑπηρεσιῶν συνήθως. Δέν ἔχουσι συνεπῶς τόν ἀπαιτούμενον ζήλον καί δέν ἀναπτύσσουσιν μεγάλην δραστηριότητα. Ἐνῶ ἀντιθέτως εἰς τήν ἰδιωτικὴν ἐπιχείρησιν ὁ μισθός τοῦ ὑπαλλήλου εἶναι συνάρτησις τῶν ὑπηρεσιῶν του, ἡ βελτίωσις τῆς θέσεώς του δέν ἐξαρτᾶται ἀπό τόν χρόνον, ἀλλά ἀπό τήν ἱκανότητα καί δραστηριότητά του, διατρέχει δέ τόν ἄμεσον κίνδυνον τῆς ἀπολύσεως ἐάν φανῇ ἀνεπαρκής εἰς τόν ἐπιχειρηματίαν. Προσέτι οἱ διευθύνται τῶν δημοσίων ἐπιχειρήσεων δέν ἐκλέγονται ἀποκλειστικῶς βάσει τῶν ὀργανωτικῶν καί τεχνικῶν ἱκανοτήτων των, ἀλλά βάσει ἰδίως πολιτικῶν κριτηρίων. Καί διά τούς λόγους αὐτούς ἰσχυρίζονται ὅτι ἡ παραγωγικότης τῶν δημοσίων ἐπιχειρήσεων εἶναι ἐλαττωματικὴ ἔναντι τῶν ἰδιωτικῶν. Τὰ ἀνωτέρω ἐπιχειρήματα κατά τοῦ θεσμοῦ τῆς δημοσίας ἐπιχειρήσεως εὐσταθῶς βεβαίως ἔταν ἡ κρατικὴ μηχανή δέν λειτουργεῖ κανονικῶς. Ὅταν ὅμως τό Κράτος εἶναι καλῶς ὀργανωμένον καί ὅλαι αἱ ἐξουσίαι εὐρίσκονται εἰς τό ὕψος των, τότε οὔτε ὡς διευθύνται δύνανται νά διορίζονται πρόσωπα ἀπό τὰ ὁποῖα ἔλλείπουσιν αἱ ὀργανωτικαί καί τεχνικαί γνώσεις, οὔτε οἱ ὑπάλληλοι θά δύνανται ἀτιμωρητί νά παραμελῶσι τὰ καθήκοντά των.

Ἡ δισκαμφία καί ἡ γραφειοκρατία τῶν δημοσίων ἐπιχειρή-

σεων δέν ούναται ν' άντιμετωπισθῆ διά τῆς δημιουργίας αὐτονόμων οργανισμῶν ὑπό τήν μορφήν τῶν ὁποίων νά λειτουργῶσι αἱ δημόσιαι ἐπιχειρήσεις. Δέν πρέπει εἰς τὰς κρίσεις καί ἀποφάσεις μας νά παραγνωρίζωμεν καί τήν κοινήν γνώμην, ἥτις καλῶς ἤ κακῶς νομίζει σήμερον ὅτι ἡ ἐκ μέρους τοῦ ἐπιχειρηματίου ἐκμετάλλευσις τοῦ ἐργάτου εἶναι μεγάλη καί ὁ παρεχόμενος εἰς τοῦτον μισθός εἶναι δυσανάλογος πρός τήν ὑπό τούτου παρεχομένην ὑπηρεσίαν καί ὅτι τό Κράτος ὡς μᾶλλον ἠθικόν πρόσωπον θά ἱκανοποιήσῃ καλλίτερον τήν μᾶζαν τῶν ἐργαζομένων. Αὐτό ἰσχύει βεβαίως μόνον διά τὰς μεγάλας ἐπιχειρήσεις ὅπου τά χρησιμοποιούμενα κεφάλαια καί ὁ ἀριθμός τῶν ἀπασχολουμένων ἐργατῶν εἶναι σοβαρός. Δέν συμφέρει ἀλλ' οὐτε εἶναι καί σκόπιμον τό Κράτος, νά ἐπέμβῃ εἰς τά μικράς καί μεσαίας ἐπιχειρήσεις, αἵτινες πρέπει ν' ἀφαισῶσιν εἰς τήν ἀτομικήν πρωτοβουλίαν. Ἡ μέλλουσα νά ἐπέλθῃ μεταβολή διά τῆς ἀναμίξεως τοῦ Κράτους εἰς τὰς μεγάλας ἐπιχειρήσεις δέν θά εἶναι τόσον μεγάλη, διότι σχεδόν ὅλαι αἱ τοιοῦτου εἴδους ἐπιχειρήσεις λειτουργοῦσι σήμερον ὑπό τήν μορφήν τῆς Ἀκωνύμου Ἐταιρείας, ἡ κρατικοποίησις τῶν ὁποίων δέν θά συνεπάγεται καί τελείαν ἀντικατάστασιν τοῦ ἰσχύοντος συστήματος, καθ' ὅσον ἡ διοίκησις καί διαχειρίσις μιᾶς μεγάλης Ἀκωνύμου Ἐταιρείας δέν διαφέρει τῆς τοιαύτης ἐνός Κρατικοῦ οργανισμοῦ αὐτοδιοικουμένου. Ἐκτός τῶν ἄλλων πελονεκτημάτων ἅτινα ἔχει ἡ κρατικοποίησις τῶν μεγάλων ἐπιχειρήσεων ἐπιφέρει καί ἀμβλυνσιν τῶν διενέξεων μεταξύ τῶν διαφόρων κοινωνικῶν τάξεων καί ὁ παράγων οὗτος δέν εἶναι ἀνευμασίας.

5.- Μικταί Ἐπιχειρήσεις. Αἱ ἐπιχειρήσεις αὗται ὑποτελοῦσι κρᾶμα ἰδιωτικῆς καί δημοσίας ἐπιχειρήσεως. Αὗται φέρουσι διαφόρους τύπους κοινοπραξίας ἰδιωτῶν ἀφ' ἐνός καί Κράτους ἢ ἄλλων νομικῶν προσώπων δημοσίου Δικαίου ἀφ' ἑτέρου. Εἰς ταύτας ἐπιχειρηματῆται εἶναι ἰδιῶται καί Κράτος ὡς συνεταῖροι.

Ἡ συμμετοχή τοῦ Κράτους ἢ τῶν ἄλλων οργανισμῶν ἐκδηλοῦται διά τῆς συμμετοχῆς εἰς τό κεφάλαιον, τό κέρδος, τήν διαχείρισιν ἢ καί εἰς πλείονα τῶν σημείων τούτων. Αἱ ἐκδοτικαί Τράπεζαι π.χ. τῶν ὁποίων τό κεφάλαιον εἶναι ἰδιωτικόν δύνανται νά χαρακτηρισθῶσιν ὡς μικταί ἐπιχειρήσεις ἐφ' ὅσον τό Κράτος προβαίνει εἰς τόν διορισμόν μελῶν τινῶν τῆς διοικήσεως ἢ συμμετέχει εἰς τά κέρδη ἢ ἀσκεῖ ἐποπτείαν διά δημοσίων ὀργάνων. Καλλίτερον ὅμως προσαρμόζεται ὁ τύπος τῆς μικτῆς ἐπιχειρήσεως ἐκεῖ ἔνθα καί τό κεφάλαιον τίθεται ἀπό κοινοῦ

καί ἡ Διοίκησις ἀποτελεῖται ἐκ προσώπων ὑποδεικνυομένων ἐξ ἀμφοτέρων τῶν μερῶν. Τό Κράτος καί λοιπά νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου συμμετέχουσι κυρίως εἰς τοιοῦτου εἴδους ἐπιχειρήσεις, αἵτινες ἱκανοποιοῦσι ἀνάγκας γενικωτέρου κοινωνικοῦ συμφέροντος (ὕδρευσις - φωτισμοῦ - μεταφορῶν κλπ.).

Ἡ συμμετοχή αὐτοῦ δύναται νά εἶναι ἀνωτέρα τοῦ ἡμίσεως ἵνα ὑπό τοῦ Κράτους δίδονται αἱ γενικαί κατευθύνσεις καί ἐξυπηρετεῖται οὕτω τό κοινωνικόν συμφέρον, δέν ἀποκλείεται ὅμως νά εἶναι καί κάτω τοῦ ἡμίσεως, ὅποτε δι' εἰδικῶν συμφωνιῶν παρέχονται τοιαῦτα δικαιώματα εἰς τό Κράτος ἢ ἕτερον νομικόν πρόσωπον δημοσίου δικαίου, ὥστε νά δύναται τοῦτο ἐν περιπτώσει λήψεως ἀποφάσεων ἀντιστρατευομένων εἰς τό κοινόν συμφέρον, νά παρεμποδίσει τήν ἐπιτέλεσιν τούτων, πρὸς βλάβην τῶν συμμετεχόντων ἰδιωτῶν. Οἱ ἰδιῶται ἐπιδιώκουσι πολλάκις τό μικτόν τοῦτο σύστημα ἐπιχειρήσεων εἴτε διότι ἐλλεῖπει τό ἀναγκαῖον κεφάλαιον, τό ὁποῖον χορηγεῖ τό κράτος, εἴτε διότι διὰ τῆς κρατικῆς συμμετοχῆς ἐπιτυγχάνονται σοβαρά πλεονεκτήματα ὡς π.χ. προνομιακαί παραχωρήσεις, ἀμειωτικαί ἀποδομοί, ἀπαιτήσεις πρὸς τό συμφέρον τῆς ἐπιχειρήσεως, χρησιμοποιοῦσι ὁδῶν κλπ.

β. - Ἀ ὑ τ ὄ ν ο μ ο ς ὀ ρ γ α ν ι σ μ ὄ ς : Παρεμφερῆς μορφή ἐπιχειρήσεως πρὸς τήν δημοσίαν καί τήν μικτήν ἐπιχείρησιν εἶναι οἱ συνεχῶς ἰδρυόμενοι κατὰ τά τελευταῖα ἔτη αὐτόνομοι Ὄργανισμοί, ὡς ἐκλήθησαν παρ' ἡμῶν. Τοιοῦτοι εἶναι ὁ Λαφιδικός, Ταπητουργικός, Ἄγροτικῆς πίστεως Κερκύρας, Σεισμοπαθῶν Κορινθίας, Προστασίως σύκων, Τουρισμοῦ, κλπ.

Δεδομένου ὅτι ἡ ἀνάμιξις τοῦ Κράτους εἰς τήν διοίκησιν καί τήν διαχείρισιν πολλάκις εἶναι λίαν ἐνεργός, αἱ τοιοῦτου εἴδους ἐπιχειρήσεις εὐκόλως θά ἠδύναντο νά καταταγῶσιν εἰς τὰς μικτάς κατὰ πρῶτον λόγον ἢ καί τὰς δημοσίας, ὥστε νά μή ὑφίσταται ἀνάγκη δημιουργίας εἰδικῆς μορφῆς ἐπιχειρήσεως. Γενικώτερον ὅμως οἱ ὀργανισμοί οὗτοι ὡς μή ἔχοντες κερδοσκοπικόν χαρακτήρα ἀλλά ἀποβλέποντες εἰς τήν ἐξυπηρέτησιν ὠρισμένων τάξεων ἢ κατηγορίας προσώπων θά ἠδύναντο νά μήν κατατάσσονται καὶ εἰς τὰς μορφάς τῶν ἐπιχειρήσεων διότι ἐλλεῖπει παρ' αὐτοῖς τό κύριον χαρακτηριστικόν τῆς ἐπιχειρήσεως. Ἀνακεφαλαιοῦντες τ' ἰνωτέρω καταλήγομεν ὅτι αἱ κύρια μορφαί ἐπιχειρήσεως εἶναι ἡ Ἀτομική Ἑταιρική, Δημοσία καί Μικτή.

Καί ἡ μὲν ἀτομική καί ἑταιρική ἔλαβον τήν πλήρη αὐτῶν

ἐξέλιξιν ὑπὸ τὸ κρατοῦν φιλελεύθερον καθεστῶς τοῦ ἀστικοῦ Κράτους, ἡ δὲ Δημοσία καὶ Μικτὴ εὐρίσκονται ἐν τῇ ἀναπτύξει των μέ-
τάς νέας σοσιαλιστικὰς τάσεις τῆς κοινωνίας. Εἶναι παρακεκινδυ-
νευμένον νὰ προδικάσῃ τις ἀπὸ τοῦδε τὴν τύχην τῶν μορφῶν τοιού-
των ἐπιχειρήσεων. Δεδομένου ὅμως ὅτι τὸ σύγχρονον Κράτος, ὑπὸ
οἰογδήποτε κοινωνικόν καθεστῶς, ἐνδιαφέρεται καὶ μεριμνᾷ ὄχι
δι' ὠρισμένας τάξεις πολιτῶν, ἀλλὰ διὰ τὸ σύνολον, δυνάμεθε με-
τὰ πεποιθήσεως νὰ εἴπωμεν ὅτι, τοῦτο θὰ ἐπέμβῃ εἰς τὸ προσεχές
μέλλον ἔτι περισσότερον εἰς τὴν ρύθμισιν τῆς οἰκονομικῆς ζωῆς.
Ἡ τοιαύτη ἐπέμβασις θὰ ἔχῃ ὡς συνέπειαν τὴν τοποθέτησιν φραγμῶν
εἰς τὴν ἀτομικὴν δρασίμην μέ σκοπὸν τὸν περιορισμὸν τῆς ἐκμεταλ-
λεύσεως τῶν πολλῶν ἐκ μέρους τῶν ὀλίγων. Οἱ φραγμοὶ ὅμως δέν
θὰ εἶναι τοιαύτης μορφῆς ὥστε νὰ παρεμποδίσῃται ἡ ἀτομικὴ πρω-
τοβουλία πρὸς ζημίαν τοῦ τε ἀτόμου καὶ τῆς κοινωνίας. Αἱ μεγά-
λαι ἐπιχειρήσεις, αἵτινες παρουσιάζουσιν μονοπωλιακὴν μορφήν
καὶ ἀπασχολοῦσι μεγάλον ἀριθμὸν ἐργαζομένων καὶ ἡ καλὴ ἢ κακὴ
διαχειρίσις καὶ διοικήσις τῶν ὀποίων δύναται νὰ ἔχῃ ἐπιβλαβὴ ἐ-
πίδρασιν ἐπὶ τῆς μεγάλης μάξης τῶν καταναλωτῶν, εἶναι σχεδὸν
βέβαιον ὅτι θὰ κρατικοποιηθῶν. Ἀντιθέτως δυνάμεθε νὰ εἴπωμεν,
αἱ ἐπιχειρήσεις αἵτινες ἔχουσιν ἀνάγκην μεγάλης ἀτομικῆς πρωτο-
βουλίας καὶ τὰς τιμὰς τῶν προϊόντων των καθορίζει ὁ ἐλεύθερος
συναγωνισμὸς, θὰ παραμείνωσιν ἐπὶ πολὺ ἀκόμη εἰς χεῖρας τῶν ἰ-
διωτῶν. Πολὺ δὲ περισσότερον αἱ μεσαῖαι καὶ μικραὶ ἐπιχειρήσεις
δέν δύνανται ἀλλ' οὔτε εἶναι καὶ σκόπιμον νὰ κρατικοποιηθῶσιν,
διότι εἰς τὴν περίπτωσιν ταύτην ἡ ἐπέμβασις τοῦ κράτους μεταβάλ-
λεται εἰς γενικὴν καὶ τοῦτο δέν εἶναι εἰς θέσιν ν' ἀναλάβῃ τοι-
αύτας ὑποχρεώσεις μέ τὴν ἐλπίδα νὰ ἐπιτύχῃ. Εἰς κράτη, ὡς τὸ
Ἑλληνικόν, ἔνθα ἡ κρατικὴ μηχανὴ ἐμμανίζει τόσας ἑλλείψεις, ἐν
τοιούτῳ ἐγχείρημα θὰ ἦτο λίαν ἐπιζήμιον.

Μετατροπὴ καὶ μεταβίβασις τῆς ἐπιχειρήσεως :

Ἀπαξ ἰδρῦθη μία ἐπιχείρησις ὑπὸ ὠρισμένην μορφήν, δέν
ἔπεται ὅτι αὕτη δέον νὰ διατηρήσῃ μέχρι τέλους τῆς ζωῆς τῆς τὴν
αὐτὴν μορφήν. Πολλάκις συντρέχουσιν παράγοντες, οἵτινες ἐπιβάλ-
λουσι τὴν μετατροπὴν. Μία ἀτομικὴ ἐπιχείρησις π.χ. ἐν τῇ ἐξε-
λίξει τῆς, διαβλέπει ὡς ἀναγκαίαν τὴν μετατροπὴν τῆς εἰς ἐται-
ρικὴν. Οἱ πρὸς τοῦτολόγοι δύνανται νὰ εἶναι διάφοροι. Ἴλλει-
ψις ἐπαρκῶν κεφαλαίων, ἀνάγκη ἀποφυγῆς ἀθεμίτου συναγωνισμοῦ
μέ ὁμοίαν ἐπιχείρησιν, πρόσληψις εἰδικῶν συνεταίρων, ἱκανῶν νὰ

ανελέσασιν εἰς τὴν βελτίωσιν τῶν ἐργασιῶν κλπ. καὶ τὸ ἀντίστρο-
φον δύναται νὰ γίνῃ δηλ. μία ἐταιρική ἐπιχείρησις νὰ μετατραπῇ
διὰ τῆς ἀποχωρήσεως συνεταιίρων εἰς ἀτομικήν. Τὸ συνηθέστερον ὅ-
μως εἶναι, ἡ ἀτομική ἐπιχείρησις νὰ μετατρέπεται εἰς ἐταιρικήν,
ἐνῶ σπανιώτερον μία καλῶς ἐργαζομένη ἐταιρική ἐπιχείρησις μετα-
τρέπεται εἰς ἀτομικήν. Ἐπὶ ἐταιρειῶν συνηθέστερον εἶναι τὸ φαι-
νόμενον τῆς συγχωνεύσεως, ἦτοι δύο ἢ πλείονες ἐταιρικαὶ ἐπιχει-
ρήσεις τῆς αὐτῆς κατηγορίας, συγχωνεύονται διὰ ποικίλους λόγους,
κυρίως ἀποφυγὴν τοῦ συναγωνισμοῦ, εἰς μίαν μεγαλυτέραν ἐταιρικήν
ἐπιχείρησιν, εἰς τὴν ὁποίαν συμμετέχουσι ἅπαντες ἢ μέρος τῶν
συνεταιίρων τῶν συγχωνευθειῶν ἐταιρειῶν. Ἡ συγχώνευσις ἐμφανί-
ζεται καὶ ἐπὶ τῶν Ἀνωνύμων Ἐταιριῶν, ὅποτε πρόκειται περὶ ἰ-
δρύσεως νέας ἐταιρείας, ἣτις ἐπιδιώκει τοὺς αὐτοὺς σκοπούς, οὓς
εἶχον αἱ διαλυθεῖσαι καὶ εἰς αὐτὴν συγχώνευθεῖσαι.

Διαρκούσης τῆς ζωῆς τῆς ἐπιχειρήσεως ἐκτός τῆς μετατρο-
πῆς καὶ συγχωνεύσεως δύναται νὰ ἐπέλθῃ καὶ μεταβίβασις αὐτῆς.

Ἡ μεταβίβασις δύναται νὰ λάβῃ χώραν ἐπὶ τῶν ἀτομικῶν ἐ-
πιχειρήσεων καὶ ἐκ τῶν ἐταιρικῶν τοιούτων ἐπὶ τῶν προσωπικῶν, οὐ
χί δέ καὶ τῶν ἀνωνύμων διότι ὡς ἐλέχθη ἐπὶ τῶν Α. Β. ἐλλείπει τὸ
προσωπικὸν στοιχεῖον καὶ ἡ περιουσία τῆς Α. Ἐταιρείας δέν γνωρί-
ζει πρόσωπα, ἀλλ' ὁ ἐκάστοτε κάτοχος τῆς μετοχῆς εἶναι καὶ ἰδιο-
κτῆτης μικροῦ ποσοστοῦ τῆς ἐταιρικῆς περιουσίας, τὸ ὅποσον καὶ
μεταβιβάζεται ἐν ἀγνοίᾳ τῆς ἐταιρείας. Κατὰ τὴν μεταβίβασιν τῆς
ἐπιχειρήσεως καθίσταται ἀναγκαία ἡ ἀποτίμησις τοῦ ὅλου ἐνεργητι-
κοῦ καὶ παθητικοῦ ταύτης ἣτις ἀποτίμησις καθίσταται ἐπίσης αναγ-
καῖα καὶ εἰς τὰς περιπτώσεις μερικῶν ἢ ὀλικῶν μεταβολῶν εἰς τὰ
συμμετέχοντα ἐν τῇ ἐπιχειρήσει πρόσωπα, ὡς καὶ ἐπὶ συγχωνεύσεως
καὶ μετατροπῆς. Αἱ λεπτομέρειαι τῆς μεταβιβάσεως, συγχωνεύσεως
ἢ μετατροπῆς ρυθμίζονται δι' ἀμοιβαίων συμφωνιῶν μεταξύ τῶν συμ-
βαλλομένων, περιστρέφονται δέ περὶ τὴν τιμὴν, τὰς βάσεις ἐφ' ὧν θὰ
κανονισθῇ αὕτη, τὸν τρόπον καταβολῆς ταύτης, τὴν εὐθύνην ἢ μὴ
τοῦ μεταβιβάζοντος διὰ τὰς ὑποχρεώσεις καὶ ἀπαιτήσεις τῆς ἐπι-
χειρήσεως κλπ. Ἡ ἀποτίμησις δύναται νὰ γίνῃ βάσει τῆς ἀξίας
τῶν μεταβιβαζομένων ἀντικειμένων, ἢ βάσει μιᾶς κατ' ἀποκοπὴν τι-
μῆς, ὅποτε ἀπόκειται εἰς τὸν ἀγοραστήν, ἐφ' ὅσον πρόκειται νὰ συ-
νεχίσῃ τὴν ἐπιχείρησιν νὰ ἐνεργήσῃ ἀπογραφὴν καὶ νὰ δυνηθῇ νὰ
παρakoλουθησῇ τὴν ἐξέλιξιν καὶ συντάξῃ ἰσολογισμόν. Ὁ ὑπεισερ-
χόμενος εἰς μίαν ἐπιχείρησιν ἐνδιαφέρεται κυρίως νὰ γνωρίσῃ τί
δύναται, αὕτη ν' ἀποδώσῃ εἰς τὸ μέλον. Πρὸς τοῦτο θὰ λάβῃ ὑπ' ὄ-

φιν του ὄχι μόνον τὰς ὑπαρχούσας συνθήκας κατὰ τόν χρόνον τῆς μεταβιβάσεως, ἀλλά καί τὰς τάσεις τῆς ἀγορᾶς, ἐξ ὧν θά κρίνη ἔάν πρόκειται νά βελτιωθῇ ἢ θέσις τῆς ἐπιχειρήσεως ἐν συγκρίσει πρὸς τό παρελθόν ἢ νά χειροτερεύσῃ. Σπουδαῖον στοιχεῖον, τό ὁποῖον λαμβάνεται πάντοτε ὑπ' ὄψιν κατὰ τήν μεταβίβασιν μιᾶς ἐπιχειρήσεως, ἐν σχέσει πρὸς τήν ἐκτίμησιν, καί τό ὁποῖον ἐκτιμᾶται ἰδιαιτέρως, εἶναι ἡ ἐπωνυμία δηλ. ἡ ἀτομικότης τῆς ἐπιχειρήσεως. Ἐκτός τῆς ἐπωνυμίας ὑπάρχουσι καί ἄλλοι παράγοντες ἢ ὑπαρξίς τῶν ὁποίων παρέχει ἐχέγγυα ἐπιμεταλλεύσεως, οἱ ὁποῖοι συνεκτιμῶνται κατὰ τόν καθορισμόν τῆς τιμῆς μεταβιβάσεως. Ἡ τοποθεσία τῆς ἐπιχειρήσεως, ἡ ὀργάνωσις ταύτης, τό δεδοκιμασμένον καί ἡσκημένον προσωπικόν, ἡ ἐξασφάλισις διαθέσεως ἐμπορευμάτων διά πολυετῶν συμβάσεων κλπ. εἶναι παράγοντες ἐπιδρῶντες ἐπίσης ἐπί τῆς τιμῆς μεταβιβάσεως.

Ἐκτός τῆς περιπτώσεως μεταβιβάσεως τῆς ἐπιχειρήσεως, ὁπότε ἐνεργεῖται ἀποτίμησις ταύτης, ὑπάρχουσι καί πλεῖσται ἄλλαι περιπτώσεις π.χ. κληρονομία, πτώχευσις, διάλυσις, ἀποχώρησις ἢ θάνατος συνεταιρίου, φορολογικοὶ σκοποὶ κλπ. κατὰ τὰς ὁποίας παρίσταται ἀνάγκη νά καθορισθῇ ἡ ἀξία ὠρισμένων ἀντικειμένων ἢ καί τοῦ συνόλου τῆς ἐπιχειρήσεως, ὡς συνόλου δημιουργικοῦ εἰσοδήματος. Ὡς ἀπάσας τὰς περιπτώσεις ταῦτας ὅμως δέν χρησιμοποιεῖται ὁ αὐτὸς τρόπος ἐκτίμησεως. Διάφορος θά εἶναι π.χ. ἡ ἀποτίμησις ὠρισμένων μηχανημάτων, ὅταν πρόκειται νά πωληθῶσιν καί χρησιμοποιηθῶσιν ἀλλαχοῦ καί διάφορος ὅταν πρόκειται νά ἐκτιμηθῶσιν, ὡς ἀποτελοῦντα ἐν συγκρότημα ἐργοστασίου εὐρισκομένου ἐν λειτουργίᾳ τό ὁποῖον πρόκειται νά ἐκποιηθῇ ὡς τοιοῦτον.

Ἄ π ο γ ρ α φ ῆ :

Ἀνεξαρτήτως τῶν ἀνωτέρω ἀποτιμήσεων ὁ ἐπιχειρηματίας συντάσσει ἐτησίως ἰσολογισμόν, ἐπί τῆς βάσει ἀπογραφῆς, κατὰ τήν ὁποίαν ἀποτιμᾶ τήν ἀξίαν ἀπάντων τῶν εἰς τήν ἐπιχείρησιν ἀνηκόντων περιουσιακῶν στοιχείων, ἵνα παρακολουθῇ τήν περιουσιακὴν του κατάστασιν καί κυρίως ἵνα ἐξεύρῃ τὰ ἀποτελέσματα τῆς ἐτήσιας διαχειρίσεως, ἐάν αὕτη ἀπέφερε κέρδος ἢ ζημίαν. Ὁ τρόπος τῆς ἀποτιμήσεως τῶν περιουσιακῶν στοιχείων εἰς τήν περίπτωσιν ταύτην εἶναι ἐπίσης διάφορος. Ἡ Ἑλληνικὴ νομοθεσία δέν ἔχει θεσπίσει κανόνας διὰ τὰς τοιαύτας ἀποτιμήσεις. Ἐκαυτοῦ ἐπιχειρηματίας δικαιοῦται ν' ἀποτιμῇ ἐλευθέρως τήν περιουσίαν του. Μόνον οἱ φορολογικοὶ νόμοι ἐπιβάλλουσι ὠρισμένους περιορισμούς

καί κανόνας διά τήν σύνταξιν τῆς ἀπογραφῆς καί ἰσολογισμοῦ καί τοῦτο, πρὸς ἀποφυγὴν τῶν καταστρατηγήσεων καί ὁμοιόμορφον φορολογίαν ἀπασῶν τῶν ἐπιχειρήσεων. Ἐκ τοῦ λόγου τούτου παρατηρεῖται πολλάκις ἡ σύνταξις δύο ἰσολογισμῶν εἰς τὴν αὐτὴν ἐπιχείρησιν. Ὁ εἰς ἀφορὰ τὴν ἐπιχείρησιν καθ' ἑαυτὴν καί εἶναι ἐλεύθερος ὁ ἐπιχειρηματίας εἰς τὰς ἐκτιμήσεις του, ὁ ἕτερος ἀφορὰ τὴν οἰκονομικὴν ἐφορίαν καί ὑπόκειται εἰς τοὺς περιορισμούς τῶν φορολογικῶν νόμων. Εἰς τὴν Γερμαγίαν μάλιστα τοῦτο ἔχει καθιερωθῆ ὡς κανὼν καί ὑποχρεοῦνται αἱ ἐπιχειρήσεις κατὰ τὴν ὑποβολὴν τῶν φορολογικῶν των δηλώσεων νά συνυποβάλωσιν εἰς τὴν εἰκον. Ἐφορίαν καί ἀντίγραφον τοῦ φορολογικοῦ ἰσολογισμοῦ, τοῦ Κράτους μὴ ἐνδιαφερομένου οὐδόπως διὰ τὴν καλὴν ἢ μὴ σύνταξιν καὶ τοῦ ἑτέρου ἰσολογισμοῦ τῆς ἐπιχειρήσεως. Προκειμένου περὶ ἁνωτύμων Ἐταιριῶν δὲν ἰσχύει ἡ ἀνωτέρω ἐλευθερία, ἀλλὰ ὁ σχετικὸς νόμος (2190/1920) καθορίζει εἰδικὰς ἀρχὰς συμφώνως πρὸς τὰς ὁποίας δέον νά ἐνεργεῖται ἡ ἀποτίμησις τῶν περιουσιακῶν στοιχείων τῆς ἁνωτύμου Ἐταιρίας.

Ἀποσβέσεις :

Εἰς πᾶσαν ἐπιχείρησιν ὑπάρχει μικρά ἢ μεγάλη συγκέντρωσις διαφόρων ἀντικειμένων, τὰ ὁποῖα ἔχουν οἰκονομικὴν ἀξίαν. Ἡ συγκέντρωσις τῶν ἀντικειμένων αὐτῶν τυγχάνει ἀπαραίτητος διὰ τὴν ἰδρύσιν καί λειτουργίαν τῆς ἐπιχειρήσεως. Ἐπὶ τῶν ἀντικειμένων ὅμως τούτων ὁ χρόνος καί ἡ χρῆσις ἐπιδρῶσι καταστρεπτικῶς. Οὐδὲν ἀντικείμενον ἐξαιρεῖται τοῦ κανόνος τῆς καταστροφῆς, μέ μόνον διαφορὰν ὅτι ἄλλα μὲν φθείρονται ταχύτερον καί ἄλλα βραδύτερον. Ἡ φθορά αὕτη ὡς ἀποτελοῦσα ἓνα ἀναλλοίωτον φυσικὸν νόμον πρέπει νά προβλέπεται καί ἀντιμετωπίζεται καταλλήλως ὑπὸ τοῦ καλοῦ ἐπιχειρηματίου. Πρὸς τοῦτο δέον νά ὑπολογίζεται ὁ πιθανὸς χρόνος, μετὰ τὴν πάροδον τοῦ ὁποίου ἕκαστον ἀντικείμενον θά παύσῃ νά ἔχη οἰκονομικὴν ἀξίαν διὰ τὴν ἐπιχείρησιν. Ὁ ὑπολογισμὸς οὗτος γίνεται κατὰ προσέγγισιν, καθ' ὅσον οἱ συντελεσταὶ τῆς ταχυτέρας ἢ βραδύτερας φθορᾶς παντός ἐν τῇ ἐπιχειρήσει ἀντικειμένου εἶναι τόσοι πολλοί καί ἐξαρτῶνται ἐκ τόσων περιστατικῶν, ὥστε εἶναι ἀπολύτως ἀδύνατον νά προσδιορίσωμεν ἐκ τῶν προτέρων τὸν χρόνον μετὰ τὴν πάροδον τοῦ ὁποίου θά ἐπέλθῃ ἡ ἀχρήστευσις καθ' ἀνάγκη ἢ ἀνάγκη τῆς ἀντικαταστάσεως. Εἶναι ἀπαραίτητον νά γίνῃ ὁ ὑπολογισμὸς αὗτος, διότι μόνον τότε θά εἴμεθα εἰς θέσιν νά παρακολουθῶμεν τὴν περιουσιακὴν, οἰκονομικὴν καί παραγωγικὴν ἰκανότητα τῆς ἐπιχειρήσεως, ἄλλως θά εὐρεθῶμεν ἄργά ἢ γρηγόρα πρὸς ἄ-

διεξόδου. "Ανευ τῆς προβλέψεως τῆς φθορᾶς, ὑπάρχει ὁ βέβαιος κίνδυνος ν' ἀντιμετωπίσωμεν ὄχι μόνον τὴν ἀδυναμίαν τῆς περαιτέρω ὠφελίμου δι' ἡμᾶς λειτουργίας τῆς ἐπιχειρήσεως ἀλλὰ καὶ τὴν τελείαν οἰκονομικὴν μας καταστροφὴν. Αἱ ἐγκαταστάσεις, αἱ μηχαναὶ, αἱ οἰκοδομαὶ ἀποβάλλουσι μὲ τὴν πάροδον τοῦ χρόνου μέρος τῆς ἀξίας των, μέχρις ὅτου καταλήξωσιν εἰς πλήρη ἀχρηστείαν, ὁπότε θ' ἀνακύψῃ ἡ ἀνάγκη τῆς ἀντικαταστάσεώς των δηλ. ἡ ἀνάγκη διαθέσεως νέων χρηματικῶν μέσων διὰ τὴν διατήρησιν τῆς ἐπιχειρήσεως. Πρὸς τοῦτο πρέπει ἐν ποσοστὸν τῶν περιοδικῶν μας κερδῶν ν' ἀποχωρίζωμεν ἀπὸ ταῦτα καὶ μὴ θεωροῦμεν ὡς τοιοῦτον, ἀλλ' νὰ κρατῆται κεχωρισμένως, ὡς τακτικὴ δαπάνη, οὕτως εἰπεῖν, τῆς ἐπιχειρήσεως, διὰ τὴν ἀντικατάστασιν τῶν διαφόρων ἀντικειμένων τῆς ἐπιχειρήσεως, εὐθύς ὡς ἕκαστον τούτων καταστραφῇ ὑπὸ τοῦ χρόνου ἢ τῆς παρεχομένης χρήσεως. Τὴν ἐνέργειαν ταύτην, τῆς κρατήσεως δηλ. ενός ποσοῦ ἐκ τῶν ἐτησίων κερδῶν ἀναλόγως πρὸς τὴν ἐνδεχομένην φθοράν τὴν ὁποίαν ὑπολογίζει ὁ ἐπιχειρηματίας καὶ ἡ ὁποία ἀποβλέπει εἰς τὴν ἀντικατάστασιν τῶν φθειρομένων ἀντικειμένων, καλοῦμεν ἀ π ὅ σ β ε σ ι ν . Ἡ ἀπόσβεσις ἀποβλέπει εἰς τὴν πληρῶσιν τῶν διὰ τοῦ χρόνου καὶ τῆς χρήσεως ἐπερχομένων μεταβολῶν εἰς τὰ περιουσιακὰ στοιχεῖα ἢ ὀρθώτερον, ἀ π ὅ σ β ε σ ι σ ε ἵ ν α ι ὁ ὑ π ο λ ο γ ι σ μ ὸ ς κ α τ ' ἔ τ ο ς τ ῆ ς ἐ κ τ ο ῦ χ ρ ὄ ν ο υ κ α ἰ τ ῆ ς χ ρ ῆ σ ε ω ς ἐ π ε ρ χ ὀ μ ἔ ν η ς ἀ π ω λ ε ἱ ἄ ς τ ῆ ς ἀ ξ ἱ ἄ ς τ ῶ ν π α γ ῖ ω ν π ε ρ ι ο υ σ ι α κ ῶ ν σ τ ο ι χ ε ἱ ῶ ν τ ῆ ς ἐ π ι τ χ ε ἱ ρ ῆ σ ε ω ς . Ἡ ἀπόσβεσις πρέπει νὰ γίνεται καὶ ὁφάκις δὲν ὑπάρχουσι κέρδη ἐν τῇ ἐπιχειρήσει καὶ νὰ ἐμφανίζεται ὡς πραγματικὴ αὔξησις τῆς ζημίας τῆς ἐπιχειρήσεως.

Κυρίᾳ βάσει τοῦ μέτρου τῶν ἀποσβέσεων εἶναι ὁ ὅσον τὸ δυνατὸν ὀρθώτερος ὑπολογισμὸς τούτων, συμφῶνως πρὸς τὴν πραγματικότητα. Μικρότεραι ἀποσβέσεις τῶν ἀναγκαίων εἶναι ἐπιζήμια, ἀλλὰ καὶ μεγαλύτεραι δύνανται ν' ἀποβῶσιν τοιαῦτα. Αἱ ἀνεπαρήκεις ἀποσβέσεις αὐξάνουσι τεχνικῶς τὰ κέρδη καὶ θυσιάζουσι τὸ μέλλον χάριν τοῦ παρόντος. Ἡ τεχνικὴ αὕτη ὑψοσις τῶν κερδῶν δύναται ν' ἀποβῇ καταστρεπτικὴ διὰ τὴν ἐπιχείρησιν, διότι παρασυρόμενος ὁ ἐπιχειρηματίας ἀπὸ τὸ μέγεθος τῶν κερδῶν, ὑπάρχει ὁ κίνδυνος ν' αὐξάνῃ ἀναλόγως τούτων τόσον τὰς ἀτομικὰς του δαπάνας, ὅσον καὶ τὰς τῆς ἐπιχειρήσεως τοιαύτας δι' αὐξήσεως μισθῶν προσωπικοῦ ἢ ἄλλων δαπανῶν καὶ μετὰ τὴν πάροδον τοῦ χρόνου τῆς ἐξαντλήσεως τῆς παραγωγικότητος ἐνίων περιουσιακῶν στοιχείων, νὰ ἐμφανισθῶσιν τοιαῦτα δυσχέρειαι χρηματοδοτήσεως, αἵτινες νὰ ὀδηγήσωσιν

είς τήν καταστροφήν. Λόγοι ὀδηγοῦντες τόν ἐπιχειρηματίαν εἰς τήν ἐνέργειαν ἀνεπαρκῶν ἀποσβέσεων εἶναι διάφοροι, οὐχί σπανίως ὅμως καί ἐξ ἐπιπολαιότητος ἢ ἀγνοίας τῶν πραγμάτων. Συνηθέστερον ὅμως ἐπί μέν Ἀωνύμων ἑταιρειῶν ἐνεργοῦνται ἀνεπαρκεῖς ἀποσβέσεις διὰ κερδοσκοπικούς λόγους δηλ. ἐμφανίσεως εἰκονικῶν κερδῶν πρὸς αὔξησιν τῆς ἀξίας, τῶν μετοχῶν, ἐπί δέ τῶν ἐπιχειρήσεων ἄλλων μορφῶν πρὸς αὔξησιν τῆς πίστεως τῆς ἐπιχειρήσεως. Ἄλλά συμβαίνει καί τό ἀντίθετον δηλ. ἐνεργοῦνται ἀποσβέσεις μεγαλύτεραι τῶν ἀναγκαίων. Οἱ πρὸς τοῦτο λόγοι, ἐπί μέν τῶν Ἀωνύμων ἑταιρειῶν εἶναι συνήθως ὁ περιορισμός τοῦ μερίσματος, ἐπί δέ τῶν ἄλλης μορφῆς ἐπιχειρήσεων, ἡ ἐμφάνισις ὅσον τό δυνατόν μικροτέρων κερδῶν πρὸς καταουτρατήγησιν τῶν φορολογικῶν νόμων. Τόσον τό ἔν, ὅσον καί τό ἕτερον μέτρον δέν συνιστᾶται. Τό ὀρθόν εἶναι νά ἐνεργοῦνται τακτικά καί ἀνάλογοι πρὸς τήν πραγματικότητα ἀποσβέσεις, διότι μόνον οὕτω ἐμφανίζει ὁ ἰσολογισμός τήν ἀληθῆ κατάστασιν τῆς ἐπιχειρήσεως καί ἀποφεύγονται τά ἀπρόοπτα.

Ὁ νόμος περί Ἀωνύμων ἑταιρειῶν (2190/1920) εἰς τό ἄρθρον 43 παραγρ. 4 ὀρίζει τά ἐξῆς περί τῶν ἀποσβέσεων. "Ἡ ἀπόσβεσις ὀρίζεται τούλάχιστον ἀναλόγως τῆς ἐτησίας ἀναλώσεως καί φθορᾶς τῶν ἑταιρικῶν πραγμάτων καί τῆς πιθανῆς διαρκείας τῆς χρησιμοποίησεως αὐτῶν". "Ἢτοι ὁ ἡμέτερος νόμος ὀρίζει τό ἐλάχιστον τῶν γενησομένων ἀποσβέσεων καί τό μέτρον ἐπί τῆ βάσει τοῦ ὀποίου θά ἐνεργοῦνται αἱ ἀποσβέσεις, χωρίς ν' ἀποκλείη μεγαλύτερας ἀποσβέσεις. Τῆς ἐλευθεριότητος ταύτης τοῦ νόμου, ἥτις ἐτέθη ἐκ λόγων σκοπιμότητος, δέν πρέπει νά γίνεται κατάχρησις καί ἀπόσβεσις πρέπει νά εὐρίσκειται εἰς ἀναλογίαν μέ τήν φθοράν τήν ὀποίαν ὑφίστανται ἐτησίως τά ἑταιρικά πράγματα καί τήν πιθανήν διάρκειαν χρησιμοποίησεώς των. Ὁ νόμος 1640/1919 "περί φορολογίας τῶν καθαρῶν προσόδων" εἰς τό ἄρθρον 19 ὀρίζει ὅτι πρὸς ἐξεύρεσιν τοῦ καθαρῶν κέρδους τῆς ἐπιχειρήσεως, ἐκπίπτονται πρὸς τούτοις. "Αἱ κατά τούς εἰδικούς δι' ἐκάστην ἐπιχειρήσιν ὀρους ἀποσβέσεις φθορᾶς συναφῶν τῆ ἐπιχειρήσει ἐγκαταστάσεων πάσης φύσεως ἢ μηχανημάτων ἢ φθαρτοῦ υλικοῦ καί πάσης γενικῶς κινητῆς ἢ ἀκινήτου περιουσίας τῆς ἐπιχειρήσεως... ἐφ' ὅσον συμφηφίζουσι μείωσιν πραγματικῆς ἀξίας; τό αὐτό ἐπανελάβε καί ὁ νόμος περί φορολογίας τῶν καθαρῶν προσόδων ἐκκινᾷ ἐκ τῆς ἀντιθέτου ἀρχῆς ἢ ὁ νόμος περί Ἀωνύμων ἑταιρειῶν, ὀρίζει δηλ. τό ἀνώτατον ἐπιτρε-

πτόν ὄριον τῶν ἀποσβέσεων μή ἐπιτρέπων τήν ὑπέρβασιν. Ἀμφότεροι ἤμως οἱ νόμοι συνιστῶσιν αἱ ἀποσβέσεις ν' ἀνταποκρίνονται εἰς τήν πραγματικότητα ὅηλ. νά εἶναι ἀνάλογοι μέ τήν λαμβάνουσαν ἐτησίως χῶραν φθοράν τῶν ἀντικειμένων.

Ἐπειδή ὑπῆρχον διαφοραί καί ἀμφισβητήσεις ἔσον ἀφορᾶ τοῦ συντελεστάς ἀποσβέσεων εἰδικῶς ἐπὶ τῶν Ἀνωτάτων Ἐταιρειῶν, με - ταξύ Δημοσίου καί Ἐταιρειῶν διά τήν ἐξεύρεσιν τῆς φορολογητέας καθαρῆς προσόδου, ὁ νόμος 332/1936 ἄρθρ. 13 ὤρισεν, ὅτι τό ποσο - στόν τῶν ἀποσβέσεων εἶναι ἐνιαῖον διά πάσας τὰς ἐπιχειρήσεις τῆς αὐτῆς μορφῆς μή δυνάμενον νά εἶναι ἀνώτερον τοῦ Διατάγματος κα - θαρῶν ἐτησίως. Καί ἐνταῦθα ὁ φορολογικός νόμος ὤρισε τό ἀνώ - τατον ποσοστόν ἀποσβέσεων, ὅπερ δέν δύναται νά ὑπερβῇ ἢ ἔταιρέλια μή ἀποκλειομένης τῆς ἀναγραφῆς μικροτέρου ὑπό ταύτης. Τά ποσοστά ταῦτα ἀποσβέσεων ἰσχύουν διά τὰς πάσης φύσεως ἐπιχειρήσεις.

Τό ποσοστόν ἀποσβέσεως διά μέν τήν εἰρηνικήν περίοδον ἦ - τα συνήθως τό αὐτό μή παρουσιάζον μεγάλας διαφοράς ἀπό ἔτος εἰς ἔτος. Διαρικούσης ὅμως τῆς πολεμικῆς περιόδου τό Κράτος διεῖθε τήν ἀνάγκην ἐνεργείας μεγαλυτέρων ἀποσβέσεων, διότι αὐταί ἀντα - πεκρίνοντο καλλίτερον εἰς τήν πραγματικότητα. Οὕτω ἐνώ διά τό ἔτος 1940 ἐπὶ μηχανημάτων παραγωγῆς καί διανομῆς κινητηρίου δυ - νάμειος δι' ἠλεκτρικοῦ ρεύματος ἢ δι' αἵματος τό ποσοστόν ἀποσβέσεων ὤρίετο εἰς 6% ἐπὶ τῆς ἀξίας κτήσεως τῶν μηχανημάτων, διά τό ἔ - τος 1943 ὤρίσθη εἰς 20%. Ἡ μεγάλη αὐξήσις τοῦ ποσοστοῦ διά τὰς πρό τοῦ ἔτους 1941 γενομένας ἐγκαταστάσεις ἀπό 6 εἰς 20% ὀφείλε - ται εἰς τήν ὑποτίμησιν τῆς δραχμῆς, διότι αἱ ἀποσβέσεις γίνονται ἐπὶ τῆ βάσει τῆς τιμῆς κτήσεως τῶν ἐγκαταστάσεων καί διότι αἱ χρησιμοποιούμεναι πρῶται ὕλαι ἦσαν κακῆς ποιότητος, οὕτως ὥστε ἡ προκαλουμένη φθορά ἦτο μεγαλυτέρα.

Μετά τόν δεῦτερον παγκόσμιον πόλεμον τό ζήτημα τῶν ἀπο - σβέσεων ἀποσχόλησε σοβαρῶς τήν πολιτείαν. Λόγω τῆς Οἰκονομικῆς ἀσταθείας καί τῆς πολιτικῆς ἀβεβαιότητος οἱ ἐπιχειρηματῆαι ἐδί - σταζον νά προβῶσιν εἰς ἀξιολόγους ἐπενδύσεις κεφαλαίων. Τοῦτο ὡς εὐνόητον δέν συντελεῖ εἰς τήν οἰκονομικήν ἀνάπτυξιν τοῦ τό - που καί τήν ἀποκατάστασιν τῶν ἐκ τοῦ πολέμου καταστροφῶν τῆς βιο - μηχανίας κυρίως. Πρός παρακίνησιν τῶν ἐπιχειρηματιῶν νά τοποθε - τήσωσι τὰ κεφάλαιά των ὡς παγίας ἐγκαταστάσεις πρὸς ὄφελος τῆς Ἑθνικῆς Οἰκονομίας τό Κράτος ἠῤῥησε ἀπό τοῦ 1948 τὰ ἰσχύοντα πο - σοστά ἀποσβέσεων κατὰ 50% προκειμένου περί ἐγκαταστάσεων γενομέ -

μένων από τοῦ ἔτους 1947 καί ἐφ' ἑξῆς. Διά νά καταδειχθῇ ἡ σοβαρότης ἣν ἀποδίδουν οἱ ἐπιχειρηματίαι σήμερον εἰς τό θέμα τῆς ταχυτέρας ἀποσβέσεως τῶν ἐγκαταστάσεων, σημειοῦμεν ὅτι προτιθέμενον τό κράτος νά ὑποστηρίξῃ τήν ἀνάπτυξιν τῆς ἐπαρχιακῆς βιομηχανίας καί τοῦτο ἵνα μή συγκεντροῦται ὁ πληθυσμός εἰς τήν περιοχὴν τῆς πρωτευούσης, μεταξύ τῶν ἄλλων διευκολύνσεων ἄς παρεῖχε εἰς τήν ἐπαρχιακὴν βιομηχανίαν (ἀτελῆ εἰσαγωγὴν τῶν μηχανημάτων, κατὰ προτίμησιν ἀγοράν παρ' αὐτοῦ καί τῶν νομικῶν προσώπων δημοσίου δικαίου προϊόντων τῆς ἐπαρχιακῆς βιομηχανίας, τήν μὴ φορολόγησιν μέρους τῶν καθαρῶν κερδῶν τούτων κλπ.) ἐδιπλασίασε καί τὰ ποσοστά ἀποσβέσεων τῶν ἐγκαταστάσεων τῆς ἐπαρχιακῆς βιομηχανίας.

Ἀ π ό τ ί μ η σ ι ς :

Διά τόν καθορισμόν τῶν ἀποσβέσεων, ἐπὶ ἐγκαταστάσεων καί ἐν γένει ἀντικειμένων τά ὅποια εἶναι προσρισμένα νά παραμένωσι διαρκῶς εἰς τήν ἐπιχείρησιν, ὡς βάσις ἀποτιμῆσεως, πρέπει νά λαμβάνηται ἡ ἀξία κτήσεως τούτων καί ἐπ' αὐτῆς νά γίνεται ἡ ἐτήσια ἀπόσβεσις. Αἱ μεταβολαὶ τῆς ἀξίας πρὸς τὰ ἄνω ἢ πρὸς τὰ κάτω δέν πρέπει νά ὑπολογίζωνται, διότι ὑπάρχει ὁ κίνδυνος τῆς ἐμφανήσεως ὅτε μὲν ὑπερβολικῶν εἰκονικῶν κερδῶν, ὅτε δέ ἀνυπάρκτων ζημιῶν. Αἱ δαπάναι συντηρήσεως τῶν ἀντικειμένων ὡς τοιαῦτα δέν προσανεξάνουσι τήν ἀξίαν τούτων καί συνεπῶς δέν πρέπει νά γίνεται ἀπόσβεσις ἐπὶ τῶν δαπανῶν τούτων. Προκειμένου ὅμως περὶ δαπάνης οὐχι συντηρήσεως ἀλλὰ βελτιώσεως διὰ τῆς ὀπίσκειν παρατείνεται ἡ ζωὴ ἐνός ἀντικειμένου π.χ. μιᾶς μηχανῆς, δυνάμεθα νά προσθέσωμεν εἰς τήν ἀξίαν τῆς μηχανῆς τήν δαπάνην ταύτην, ὅποτε ἡ ἀπόσβεσις θά ἐνεργηθῇ ἐπὶ τῆς ἠύξημένης ἀξίας, εἰς ἣν συμπεριλαμβάνεται καί ἡ δαπάνη βελτιώσεως.

Συνήθως ὁ χρόνος διαρκείας τῶν ἐπιχειρήσεων εἶναι ἀπροδιόριστος, διατηροῦσι δέ αὐταὶ μίαν μόνιμον περιουσιακὴν σταθερότητα, ἐφ' ὅσον ἐνεργοῦνται αἱ ἀναγκαῖαι ἀποσβέσεις καί διὰ τούτων αἱ ἀνανεώσεις τῶν φθειρομένων καί ἀχρηστοποιουμένων ἀντικειμένων τῶν ἐπιχειρήσεων. Ὑπάρχουσιν ὅμως καί ἐπιχειρήσεις, τῶν ὁποίων ἡ διάρκεια τῆς ζωῆς των εἶναι ἐκ τῶν προτέρων καθωρισμένη, εἴτε ἐξ αὐτῆς τῆς φύσεως τῆς ἐπιχειρήσεως, εἴτε ἐξ ἄλλης ἀφορμῆς π.χ. αἱ ἐκμεταλλεύσεις ἀνθρακωρυχείων διακοῦσι μέχρις ἐξαντλήσεως τοῦ ἀποθέματος, αἱ ὑπὸ τοῦ Κράτους καί τῶν κοινοτήτων παραχωρούμεναι ἐκμεταλλεύσεις σιδηροδρόμων, τροχιοδρόμων,

ηλεκτρικοῦ ρεύματος, αεριοφωτος κλπ. συμφωνοῦνται δι' ὄρισμένον χρόνον. Εἰς τὰς περιπτώσεις ταύτας ἐπιβάλλεται μία ὄρισμένη τακτική ἐτήσια ἀπόσβεσις, ἣτις θά εἶναι ἀνάλογος μέ τήν ὑποτιθεμένην διάρκειαν τῶν μεταλλείων ἢ μέ τήν λῆξιν τοῦ προνομίου τῆς παραχωρήσεως, ἐφ' ὅσον αἱ ἐγκαταστάσεις μετά τήν λῆξιν τοῦ προνομίου θά περιέλθωσιν ἄνευ ἀποζημιώσεως εἰς τό κράτος.

Αἱ ἀποσβέσεις λογιστικῶς δύνανται νά ἐνεργῶνται κατά δύο τρόπους. Τό ποσόν τῆς ἀποσβέσεως ἀφαιρεῖται ἐκ τῆς ἀξίας τοῦ ἀντικειμένου διὰ τό ὅποιον ἐνεργεῖται ἡ ἀπόσβεσις, καί οὕτω τό ἀντικείμενον ἐμφανίζεται εἰς τόν ἰσολογισμόν μέ τήν νέαν ἡλαττωμένην αὐτοῦ ἀξίαν, ἢ τό ποσόν τῆς ἀποσβέσεως ἀναγράφεται εἰς τό παθητικόν, ὡς ἀποθεματικόν, παραμενούσης ἀμεταβλήτου τῆς ἀξίας κτήσεως τοῦ ἀντικειμένου. Ὁ δεύτερος τρόπος, κυρίως διὰ τὰς ἐγκαταστάσεις εἶναι προτιμώτερος, διότι οὕτω τά διάφορα ἀντικείμενα ἐμφανίζονται κεχωρισμένα ἀπό τὰς ἀποσβέσεις καί παρακολουθεῖται καλλίτερα ἡ πορεία τῶν ἀποσβέσεων, ἐν σχέσει πρός τήν τιμήν κτήσεως καί τὰς μεταγενεστέρας μεταβολάς.

Π ρ ο ὕ π ο θ ἑ σ ε ι ς ἰ δ ρ ὕ σ ε ω ς τ ῆ ς Ἐ π ι χ ε ι ρ ῆ σ ε ω ς

Ὁ προτιθέμενος νά προβῇ εἰς τήν ἰδρυσιν μιᾶς ἐπιχειρήσεως πρέπει νά μελετήσῃ ὅλας ἐκεῖνας τὰς Προύποθέσεις αἱ ὁποῖαι θά συντελέσωσι ὥστε νά καταστῇ αὕτη βιάσιμος καί ἐπιτευχθῇ ὁ ἐπιδοκώμενος σκοπός. Ὡς γνωστόν σκοπός ἐκάστης ἰδιωτικῆς ἐπιχειρήσεως εἶναι ἡ κτήσις κέρδους. Διὰ νά ἐπιτευχθῇ τοῦτο πρέπει νά συντρέξωσι πολλοί συντελεσταί. Ὁ ἐπιχειρηματίας πρέπει ἐν πρώτοις νά ὑποβάλλῃ εἰς ἔρευναν τόν εαυτόν του καί διαπιστώσῃ ἂν ἔχῃ ἢ ὄχι κατάλληλα φυσικά καί ἐπίκτητα προσόντα, ἅτινα θά ὑπόσχωνται τήν ἐπιτυχίαν. Θά διαθέσῃ κεφάλαιον καί ἐργασίαν, ἅτινα τότε μόνον τοῦ ἐπιτρέπεται νά διακινδυνεύσῃ, ἀφοῦ πεισθῇ ὁ ἴδιος ὅτι εἶναι κατάλληλος διὰ τήν μελετωμένην ἐργασίαν. Ἐπειτα πρέπει νά μελετηθῶσιν αἱ ποικιλόμορφοι συνθήκαι, ὑπό τὰς ὁποίας λειτουργοῦσιν αἱ ἐπιχειρήσεις τῆς αὐτῆς κατηγορίας. Ἐπίσης πρέπει νά ἐξετασθῶσιν οἱ ὅροι τῆς παραγωγῆς, ἡ ἰκανότης τῆς καταναλώσεως, ὁ ὑφιστάμενος συναγωνισμός, ὡς καί τὰ μέσα διὰ τῶν ὁποίων θά δυνηθῇ ἡ νέα ἐπιχείρησις νά συμμετάσχῃ εἰς τόν συναγωνισμόν καί ὑπερνικήσῃ τὰς ἐμφανισθησομένας δυσχερείας. Ὄταν πρόκειται περί παραγωγῆς νέου τινός προϊόντος, νά μελετηθῶσιν αἱ συνθήκαι διαφημίσεως καί πιθανότητες προσελκύσεως τῶν καταναλωτῶν.

Πρέπει νά ἐξετασθῶσιν αἱ οἰκονομικαί δυνατότητες τοῦ ἐπιχειρηματίου, αἵτινες θά τοῦ ἐπιτρέψωσι τήν πρώτην αὐτοῦ ἐγκατάστασιν, τήν ἀντιμετώπισιν ἀντιξώων περιστατικῶν, ὡς καί αἱ δυνατότητες ἐξασφαλίσσεως πιστώσεων, αἵτινες θά τόν διευκολύνωσι, μεγάλως εἰς τήν ἐξέλιξιν τῆς ἐπιχειρήσεως. Δέν εἶναι ἀρκετή ἡ διάθεσις ποσοῦ τινός κεφαλαίου διά τήν πρώτην ἐγκατάστασιν καί ἡ περαιτέρω χρηματοδότησις νά ἐξαρτᾶται ἐκ τυχαίων περιστατικῶν εὐνοϊκῶν ἢ δυσμενῶν. Πρέπει νά ὑπάρχη προϋπολογισμός τῶν ἀπαιτηθῆσομένων κεφαλαίων καί ἐξηραλισμέναι πιστώσεις, τόσον διά τήν ἀρχικήν ἐγκατάστασιν ὅσον διά τήν ἐπί τι χρονικόν διάστημα λειτουργίαν τῆς ἐπιχειρήσεως ἄνευ σοβαρῶν ἐσόδων. Ἡ γνώσις ἐπίσης τῶν πάσης φύσεως νομικῶν διατάξεων Ἀστικοῦ, Ἐμπορικοῦ, Ποινικοῦ, Διοικητικοῦ κλπ. Δικαίου, τῶν ὁποίων κατ' ἀνάγκην θά γίνῃ χρῆσις διαρκούσης τῆς ζωῆς τῆς ἐπιχειρήσεως, τυγχάνει ἀπαραίτητος. Εἶναι ἀνάγκη νά παρακολουθῶμεν συνεχῶς τήν ἰγοράν, ὥστε νά εἴμεθα εἰς πᾶσαν στιγμὴν ἐνήμεροι τῶν ἀπανταχοῦ συμβαινόντων καί σχέσιν ἐχόντων μέ τήν ἐπιχείρησίν μας. Κύριον μέλημα τοῦ καλοῦ ἐπιχειρηματίου εἶναι νά γνωρίζῃ τήν κατάστασιν καί μεταβολάς τῶν ξένων συναλλαγμάτων καί τήν δασμολογικήν κατάστασιν τῶν ξένων χωρῶν, ἐφ' ὅσον συναλλάσσεται μετά τοῦ ἐξωτερικοῦ, τήν κατάστασιν τῶν μεταφορῶν καί τό ὕψος τῶν ναύλων καί κομίστρων εἰς τὰ πάσης φύσεως μεταφορικά μέσα, ἅτινα χρησιμοποιεῖ ἢ ἐπιχειρήσις, ὡς καί τήν φορολογικήν καί δασμολογικήν πολιτικήν τῆς χώρας του κλπ.

Αἱ διάφοροι ἐπιχειρήσεις, ὄχι μόνον διαφόρου μορφῆς, ἀλλά καί τῆς αὐτῆς μορφῆς καί τύπου ἐμφανίζουσι τοιαύτην ποικιλίαν προϋποθέσεων, ὥστε δέν εἶναι δυνατόν νά τεθῶσιν γενικαί ἀρχαί ἀπαραίτητοι διά πᾶσαν ἐπιχείρησιν. Τ' ἀνωτέρω λεχθέντα ὡς καί ἡ γνώσις τῶν εἰδικῶν καί γενικῶν φορολογικῶν ἐπιβαρύνσεων, ἀποτελοῦσι τήν βάσιν διά πᾶσαν ἐπιχείρησιν. Προκειμένου δέ περί συστάσεως προσωπικῆς ἐταιρίας, ἕκαστος τῶν συνεταίρων πρέπει νά γνωρίζῃ καλῶς τὰς προσωπικὰς ἰδιότητας καί ἰδιοτροπίας ἐκείνων μέ τοὺς ὁποίους θά συνεργασθῇ, διότι μόνον οὕτω θά ἐλπίσῃ εἰς μίαν ἀπόσκοπον συνεργασίαν. "Ἴνα ἐπιτύχωμεν ὡς ἐπιχειρηματίαι πρέπει κατὰ πρῶτον λόγον νά εἴμεθα ἀκριβεῖς εἰς τὰς συναλλαγὰς μας, ἔντιμοι, νά συμπεριφερώμεθα δέ εὐγενῶς πρός τοὺς μεθ' ὧν συναλλάσσομεθα, διότι μόνον οὕτω θά δυνηθῶμεν νά διατηρῶμεν τήν

πελατεΐαν καί προσελκίεμεν διαρκῶς νέαν.

Τ Ο Π Ο Σ Ξ Γ Κ Α Τ Α Σ Τ Α Σ Ε Ω Σ

Ὁ τόπος ὅπου θά ἐγκατασταθῇ μία ἐπιχειρήσις οἰαοῦνται φύσεως καί ἄν εἶναι αὕτη, πολύ ὄμως περισσότερον ὅταν πρόκει -
ται περὶ βιομηχανικῆς τοιαύτης, ἔχει μεγάλην σπουδαιότητα.

Τό ζήτημα τῆς τοποθεσίας τῆς ἐπιχειρήσεως ἔχει σημασίαν καί δι' αὐτάς ἀκόμη τὰς γεωργικὰς ἐπιχειρήσεις, καίτοι εἰς τὰς τριούτου εἴδους ἐπιχειρήσεις τὸν πρωτεύοντα ρόλον ἔχουσιν οἱ φυσικοὶ καί οὐχί τεχνικοὶ παράγοντες. Ἡ γεωργικὴ ἐπιχειρήσις εἶναι συνδεδεμένη μετὰ τοῦ ἐδάφους καί τούτου ὡς κυρίου συντελεστοῦ τῆς παραγωγικότητος τῆς ἐπιχειρήσεως, δέν εἶναι ἐφικτὴ ἢ μετὰθεσις.

Οἱ συντελεσταὶ οἵτινες ἔχουσι σπουδαιότητα διὰ τὴν τοποθεσίαν ἐγκαταστάσεως πάσης ἐπιχειρήσεως εἶναι κυρίως τρεῖς. Τὰ μεταφορικὰ ἔξοδα. Ἡ τιμὴ τῶν πρώτων ὑλῶν καί τῆς κινητηρίου δυνάμεως. Τὰ ἐργατικά. Ἐάν μία ἐπιχειρήσις θά ἐγκατασταθῇ ἐγγύς τοῦ τόπου ἔνθα εὐρίσκονται αἱ ποῦται ὕλαι ἢ τοῦ τόπου ἔνθα ἡ κατανάλωσις εἶναι μεγαλυτέρα, ἢ ἐκεῖ ὅπου τὰ ἐργατικά ἢ μερομίσθια εἶναι χαμηλά, εἶναι ζητήματα πού πρέπει ν' ἀπασχολήσουν πολύ τὸν προτιθέμενον νά προβῇ εἰς τὴν ἰδρύσιν μιᾶς ἐπιχειρήσεως. Τὰ μεταφορικὰ ἔξοδα τῶν πρώτων ὑλῶν καί τῆς κινητηρίου δυνάμεως ἀπὸ τοῦ τόπου τῆς παραγωγῆς των εἰς τὸν τόπον ἐγκαταστάσεως τῆς ἐπιχειρήσεως, ἔάν κυρίως πρόκειται περὶ παραγωγῆς προϊόντων, διὰ τὰ ὁποῖα ἀπαιτεῖται μεγάλος ὄγκος πρώτων ὑλῶν καί καυσίμων, διαδραματίζουσι πολύ σοβαρόν ρόλον εἰς τὴν ἐξέυρεσιν τοῦ τόπου ἐγκαταστάσεως τῆς ἐπιχειρήσεως. Τὰ προϊόντα θά βαρύνωνται μέ μεγάλα μεταφορικὰ ἔξοδα καί εἶναι προτιμώτερον ἢ ἐγκαταστάσις νά γίνῃ ἐγγύς τοῦ τόπου ἔνθα εὐρίσκονται αἱ πρώται ὕλαι καί ἡ κινητήριος δύναμις καί οὐχί ἐκεῖ ἔνθα ὑπάρχουσι εὐθινοτέρα ἐργατικά δυνάμεις ἢ ἐγγύς τοῦ τόπου τῆς καταναλώσεως (π.χ. αἱ σιδηροβιομηχανίαι). Προκειμένου περὶ ἐπιχειρήσεων, αἱ τινες παράγουσι πολυτελεῖ προϊόντα καί τῶν ὁποίων τόσον ἡ μεταφορά τῆς πρώτης ὑλης, ὅσον καί τῶν ἐτοιμῶν προϊόντων εἰς τοὺς τόπους καταναλώσεως δέν παίζουσι σημαντικόν ρόλον ἐπὶ τῆς τιμῆς τῶν προϊόντων, ὡς καλλίτερος τόπος ἐγκαταστάσεως κρίνεται ἐκεῖνος, ἔνθα αἱ ἐργατικαὶ χεῖρες εἶναι εὐθινοτέραί. Ἐγγύς τῶν μεγάλων ἀστικῶν κέντρων ὅπου κατὰ κανόνα ἰδρύονται αἱ μεγάλαι

έπιχειρήσεις τὰ ἡμερομίσθια εἶναι πολὺ ἀνώτερα ἢ εἰς τὴν ὕπαι -
θρον χώραν, ἣτις ὅμως εὐρίσκεται μακρὰν τῆς καταναλώσεως. Ὁ -
ταν ἡ μεταφορὰ τῶν πρώτων ὑλῶν εἶναι δαπανηροτέρα τῆς μεταφορᾶς
τῶν ἐτοιμῶν προϊόντων εἰς τοὺς τόπους τῆς καταναλώσεως, πρέπει
ἡ ἐγκατάστασις νὰ γίνεται πλησίον τοῦ τόπου ἔνθα εὐρίσκονται αἱ
πρῶται ὑλαί. Εἰς τὴν ἀντίθετον περίπτωσιν δέον νὰ προτιμᾶται ὁ
τόπος τῆς καταναλώσεως. Ὅταν τὸν σπουδαιότερον ρόλον εἰς τὸν
καθορισμὸν τῶν ἐξόδων παραγωγῆς ἔχουσι τὰ ἡμερομίσθια τότε δέον
νὰ προτιμᾶται ὁ τόπος ἔνθα ταῦτα εἶναι χαμηλότερα, καίτοι οὗτος
θά εὐρίσκεται μακρὰν τῶν τόπων παραγωγῆς τῶν πρώτων ὑλῶν καὶ
τῆς καταναλώσεως. Ὁ συντελεστὴς μεταφορικὰ ἔξοδα μέχρι πρό -
τινος ἔπαιζε τὸν σπουδαιότερον ρόλον. Οὐχὶ ἡ ἐπαγγελματικὴ πα -
ραγωγὴ ἀλλὰ τί μέσα μεταφορᾶς ἦσαν ἡ διευθύνουσα οἰκονομικὴ πρα -
ματικότης τοῦ παρελθόντος αἰῶνος. Ἀπὸ τῶν μέσων ὅμως τοῦ 19ου
αἰῶνος καὶ κυρίως περὶ τὸ τέλος τούτου ἡ κατάστασις λόγω τῆς
τεχνικῆς ἀναπτύξεως τῆς ἀνθρωπότητος, ἥλλαξεν ἄρδην. Τὸ ἔτος
1843 ἤνοιξεν ἡ πρώτη τακτικὴ ἀτμοπλοικὴ γραμμὴ Εὐρώπης - Ἀμερι -
κῆς τὸ 1861 ἐγκαθίστανται τὰ πρῶτα τηλέφωνα, τὸ 1887 τίθενται
εἰς κίνησιν οἱ πρῶτοι ἠλεκτρικοὶ σιδηρόδρομοι, τὸ 1897 ἀρχίζει
νὰ γίνεται πρακτικὴ χρῆσις τοῦ ἀσυρμάτου τηλεγράφου, τὸ 1906 ὁ
κόμης Ζέπελιν ἐπιτυγχάνει τὰς πρώτας δοκιμὰς χρησιμοποίησεως
τοῦ ἀεροπλάνου, ὡς μεταφορικοῦ μέσου καὶ ἀποδεικνύει ὅτι ἡ διὰ
τοῦ ἀέρος ἐπικοινωνία δέν εἶναι κανέν πλεον πρόβλημα, ἀλλὰ ζή -
τημα τελειοποιήσεως τῶν μέχρι τότε ἐφευρέσεων. Αἱ πρόοδοι αὐ -
ται ἀποβαίνουσιν εἰς ὄφελος τῆς οἰκονομίας, διότι αἱ μεταφοραὶ
γίνονται τακτικαί, ἀκρι -
βεῖς, εὐθυναί, ταχεῖαι καὶ ἀσφαλεῖς
καὶ συνεπῶς ὁ συντελεστὴς μεταφορικὰ ἔξοδα ἤρχισε νὰ χάνη μέ -
ρος τῆς σοβαρότητος τὴν ὁποίαν εἶχε μέχρι τοῦδε. Πάντως ὅμως
παρά τὴν μεγάλην ἐξέλιξιν καὶ βελτίωσιν τῶν μεταφορικῶν μέσων,
τὰ μεταφορικὰ ἔξοδα τόσον πρὸς τὴν κατεύθυνσιν τῆς παραγωγῆς,
ὅσον καὶ πρὸς τὴν τῆς καταναλώσεως, ἐξακολουθεῦσι νὰ παραμένω -
σι εἰς σοβαρὸς συντελεστὴς ἐπὶ τῆς κρίσεως, εἰς ποῖον μέρος θὰ
ἐγκατασταθῇ μία ἐπιχειρήσις, παραλλήλως μέ τοὺς δύο ἄλλους δηλ.
τῶν πρώτων ὑλῶν καὶ τῶν ἡμερομισθίων.

Σπουδαίαν σημασίαν ἔχει ὁ τόπος ἐγκαταστάσεως μιᾶς ἐπι -
χειρήσεως, ὄχι μόνον διὰ τὴν βιομηχανίαν ἀλλὰ καὶ διὰ τὰς πάσης
φύσεως ἐπαγγέλματα καὶ ἐπιχειρήσεις. Ἡ ἐγκατάστασις ενός ἐδω -
διμοπωλείου, καφενείου, ζαχαροπλαστείου κλπ. δέν πρέπει νὰ γί -

νη έντελῶς τυχαίως, ἀλλά ἀναλόγως τῆς πελατείας. τὴν ὁποίαν πρόκειται νά ἐξυπηρετήσῃ, πρέπει καί ἡ ἐκλογή τῆς τοποθεσίας νά ρυθμισθῇ. Ἐν κατάστημα εἰδῶν πολυτελείας ἢ ἐν μυροπωλεῖον δέν δύναται νά ἐγκατασταθῇ εἰς ἀπόκεντρον λαϊκὴν συνοικίαν μιᾶς μεγαλουπόλεως, ἀλλά εἰς τό κέντρον ταύτης καί πλησίον τῶν πλουσιωτέρων συνοικιῶν τῆς πόλεως διά νά ἐπιτύχῃ.

Ἐπίσης ἡ ἐγκατάστασις δέν πρέπει νά γίνεται, προκειμένου περί ἐμπορικῆς ἐπιχειρήσεως πλησίον εὐημερούσης ἐπιχειρήσεως τοῦ αὐτοῦ εἴδους, κυρίως ὅταν εἶναι ἐκ τῶν προτέρων γνωστόν, ὅτι ἡ εὐδοκίμησις πλειόνων ὁμοειδῶν ἐπιχειρήσεων εἰς τό αὐτό μέρος εἶναι ἀδύνατος. Μία τοιαύτη ἐγκατάστασις συνεπάγεται ἀναγκαιῶς ἀθέμιτον συναγωνισμόν, ὅστις θά ἔχῃ ὡς ἀποτέλεσμα τὴν καταστροφὴν, ἂν ὄχι ἀμφοτέρων, τουλάχιστον τῆς μιᾶς. Ὡς ὅμως καί ἄλλαχοῦ ἀνεφέρθη σκοπός τοῦ καλοῦ ἐμπορίου δέν εἶναι ἡ καθ' ἓνα οἰκονομῆποτε θεμιτόν ἢ ἀθέμιτον τρόπον κτῆσις κέρδους, ἀλλά ἡ παροχή ὑπηρεσίας εἰς τὴν κοινωνίαν ἣτις θά τοῦ ἐξασφαλίσῃ ἀναλόγως τῆς προσφερομένης ὑπηρεσίας ἀνάλογον εἰσόδημα. Ἡ εὐδοκίμησις τῶν παρ' ἄλλων ἀσκουμένων ἐπιχειρήσεων δέν πρέπει νά προκαλῶσιν τὸν φθόνον τοῦ καλοῦ ἐπιχειρηματίου, ἀλλά ν' ἀποτελοῦν τό ὑπόδειγμα καί κίνητρον ἵνα καί ἡμεῖς τοὺς ἀκολούθησωμεν καί γίνωμεν καλλίτεροί των δι' ἠθικῶν μέσων δηλ. τῆς ἐργατικότητος, τῆς δραστηριότητος, τῆς ικανότητος. Τ' ἀνωτέρω ἀποτελοῦσι τὰς γενικὰς ἀρχάς, αἵτινες πρέπει νά ἐξετάζωνται σχετικῶς μέ τὴν τοποθεσίαν ἐγκαταστάσεως μιᾶς ἐπιχειρήσεως. Εἰς πᾶσαν ὅμως περίπτωση δέον νά ἐρευνῶνται καί οἱ εἰδικοὶ ὅροι ἐκάστης ἐπιχειρήσεως, διότι ὅτι ἰσχύει διὰ τὴν μίαν περίπτωσιν εἶναι πολὺ πιθανόν νά μὴν ἔχῃ ἐφαρμογὴν διὰ τὴν ἑτέραν, εἴαν μάλιστα λάβωμεν ὑπ' ὄψιν τὸν μεγάλον ἀριθμόν τῶν ποικίλων ἐπιχειρήσεων καί τὰς εἰδικὰς συνθήκας ὑφ' ἃς πρόκειται ἐκάστη τούτων νά λειτουργήσῃ.

Ο Ι Π Α Ρ Α Γ Ο Ν Τ Ε Σ Ε Ν Τ Η Ε Π Ι Χ Ε Ι Ρ Η Σ Ε Ι

Ι. - Π ε ρ ι ο υ σ ί α - Κ ε φ α λ α ι ο ν .

Αἱ δύο ἔννοιαι περιουσία καί κεφάλαιον ἔδωσαν ἀφορμὴν εἰς ἀτελευτήτους συζητήσεις μεταξύ τῶν οἰκονομολόγων. Αἱ συζητήσεις αὗται ἐξακολουθοῦσιν εἰσέτι καί δέν ὑπάρχει ὀρισμός ἐκατέρας τῶν ἐννοιῶν αὐτῶν, ὅστις νά γίνεται ἀποδοτικῶς παρ' ὅλων. Τό τοιοῦτον ὠδήγησεν εἰς πλήρη σύγχισιν, ὥστε δέν εἶναι εὐκόλῳ εἰς τὸν μὴ εἰδικόν νά κάμῃ καί τὴν στοιχειώδη διάκρισιν μεταξύ τῶν δύο ἐννοιῶν. Ἡ πλήρης ἐκθεσις τῶν διατυπωθειῶν ἀντι-

λήψεων θ' ἀπῆται ὀλόκληρον σύγγραμμα καί διὰ τοῦτο θά περιορισθῶ-
μεν νά διατυπώσωμεν, τήν καθ' ἡμᾶς ὀρθοτέραν ἀντίληψιν περί τῆς
ἐννοίας καί τοῦ περιεχομένου τῶν δύο ἐννοιῶν.

Περιουσίαν λέγοντες ἐννοοῦμεν
τό σύνολον ἐκεῖνο συγκεκριμένων ὑ-
λικῶν ἢ ἀϋλῶν οἰκονομικῶν ἀγαθῶν,
ἅτινα εἰς μίαν ὀρισμένην στιγμήν εὐ-
ρισκονται εἰς τήν ἐξουσίαν ἐνός οἰ-
κονομοῦντος προσώπου ἢ ὀργανισμοῦ.

Ἐκ τοῦ ὀρισμοῦ τούτου προκύπτει ὅτι, εἰς τήν ἐννοιαν πε-
ριουσία περιλαμβάνονται τά πάσης φύσεως ἀγαθά ὑλικά (μηχαναί -
ἀκίνητα - ἐπιπλα - ζῶα - ἐνδύματα κλπ.) ἢ αἴυλα (ἀπαιτήσεις - δι-
καιώματα - ἐπαγγελματική φήμη - πελατεία κλπ.) ἀρκεῖ ταῦτα νά ἔ-
χωσιν οἰκονομικήν ἀξίαν, ἀδιαφόρως τοῦ ἐάν ταῦτα ἀποτελοῦσι πη-
γήν εἰσοδήματος ἢ εἶναι ἀπρόσοδα, ἀνεξαρτήτως τοῦ ἂν ταῦτα εἶναι
δεδομένα ὑπό τῆς φύσεως (ἔδαφος - μεταλλεῖα) ἢ εἶναι ἀποτέλεσμα
ἀνθρωπίνης ἐργασίας (μηχαναί - ἐπιπλα), καί ὅτι τ' ἀγαθά ταῦτα
δέον νά εὐρίσκωνται εἰς τήν ἐξουσίαν μιᾶς ὀρισμένης οἰκονομίας
κατά μίαν ὀρισμένην στιγμήν.

Κεφάλαιον δέ λέγοντες ἐννοοῦμεν τό
σύνολον ἐκεῖνο τῶν ὑλικῶν ἢ ἀϋλῶν
οἰκονομικῶν ἀγαθῶν, ἅτινα εἶναι ἀ-
ποτελέσμα προηγηθεῖσης ἀνθρωπίνης
ἐργασίας καί προορίζονται ὅπως συν-
τελέσωσιν εἰς τήν δημιουργίαν νέων
οἰκονομικῶν ἀγαθῶν.

Συμφώνως πρός τόν ὀρισμόν αὐτόν κεφάλαιον εἶναι συσώ-
ρευσις οἰκονομικῶν ἀγαθῶν, τά ὅποια ὅμως εἶναι ἀποτέλεσμα προη-
γουμένης ἀνθρωπίνης ἐργασίας, συνεπῶς τό ἔδαφος καί ἄλλα ἀγαθά
δεδομένα ὑπό τῆς φύσεως δέν θεωροῦνται ὡς κεφάλαιον, ἐνῶ ταῦτα
εἶναι περιουσία, καί ὅτι τάγαθά ταῦτα ἔχουσιν οὕτω τοποθετηθῆ
εἰς μίαν δεδομένην οἰκονομίαν, ὥστε νά γίνωσιν οἱ συντελεσταί
δημιουργίας νέων ἀγαθῶν δηλ. ταῦτα πρέπει νά εἶναι παραγωγικά,
νά ἀποτελῶσι πηγὴν εἰσοδήματος διὰ τόν κάτοχόν των, ὅπερ δέν ἀ-
παιτεῖται ἵνα ταῦτα ἀποτελῶσι περιουσίαν.

"Ἐπιπλα, ἐνούματα, κοσμήματα, καί λοιπά ἀντικείμενα χρή-
σεως τοῦ ἀνθρώπου, ἀποτελοῦσιν περιουσίαν, οὐχί ὅμως καί κεφάλαι

ον. Ἄμφισβήτησις μεγάλη δύναται νά δημιουργηθῆ ὅσον ἀφορᾷ τό ἔδαφος, εἴν δύναται νά ἀποτελέσῃ ἢ ὄχι κεφάλαιον καί τοῦτο διότι δέν ἔχει τήν ιδιότητα, ἣν ἀπαιτεῖ ὁ ὀρισμός, νά εἶναι δηλ. ἀποτέλεσμα προηγηθείσης ἀνθρωπίνης ἐργασίας. Ἡ ἀμφισβήτησις αὕτη ἀμβλύνεται κάπως ἐκ τοῦ γεγονότος, ὅτι τό ἔδαφος διά τῶν ἀρχικῶν κτήτορα, ὅστις κατέλαβεν αὐτό ἄνευ τῆς καταβολῆς ἀντι - τίμου τινός, δέν ἀπῆτει προηγηθεῖσαν ἐργασίαν, διά τόν μεταγενέστερον ὅμως ἄνθρωπον ἢ κτήσις αὐτοῦ ἀπαιτεῖ πάντοτε ἀντίτιμον ὅπερ εἶναι ἀποτέλεσμα προηγηθείσης ἀνθρωπίνης ἐργασίας. Πάντως ἡ ἐπιστήμη ἀναγνωρίζει μίαν ιδιόρρυθμον κατάστασιν διά τό ἔδαφος καί διά τοῦτο παραχωρεῖ ἴδιαν θέσιν, τοποθετοῦσα αὐτό μεταξὺ τῶν συντελεστῶν τῆς παραγωγῆς παραλλήλως πρός τό κεφάλαιον καί ἐργασίαν, ῥῆτινες εἶναι οἱ δύο κύριοι συντελεσταί, θεωρεῖ καί τό ἔδαφος ὡς τρίτον ἴδιον συντελεστήν τῆς παραγωγῆς.

Αὕτη εἶναι ἡ ὑπό τῶν οἰκονομολόγων ἀναγνωριζομένη ἐπισημονική οἰακρίσις τῶν δύο ἐννοιῶν περιουσία καί κεφάλαιον. Ὁ ἐπαγγελματικός κόσμος ὅμως ἀντιλαμβάνεται ἀπό πρακτικῆς οὐνηθείας ἄλλως τόν ὄρον κεφάλαιον. Τόν ἀντιλαμβάνεται ὡς ἀξίαν ὡς ἐν συνολικόν ποσόν τῶν περιουσιακῶν στοιχείων τῆς ἐπιχειρήσεως, καί ἀπό τῆς ἀρχῆς ταύτης ἀναχωροῦσιν εἰς τās λογιστικῶν καταχωρήσεις, εἰς τήν διαίρεσιν τοῦ ἰσολογισμοῦ εἰς ἐνεργητικόν, ὅπου καταχωροῦνται τὰ περιουσιακά στοιχεῖα τῆς ἐπιχειρήσεως, καί παθητικόν ὅπου καταχωροῦνται τὰ κεφάλαια, εἴτε ταῦτα εἶναι ἴδια τῆς ἐπιχειρήσεως εἴτε ξένα.

Ἐπιχειρηματική Περιουσία

Ἡ δημιουργία μιᾶς οἰασοδήποτε ἐπιχειρήσεως προαπαιτεῖ τήν προικοδότησιν τῆς δι' οἰκονομικῶν ἀγαθῶν, διά τῶν ὁποίων θά ἐπιδιώξῃ αὕτη τήν ἐκπλήρωσιν τοῦ σκοποῦ τῆς. Τά οἰκονομικά ταῦτα ἀγαθὰ τίθενται εἰς τήν διάθεσιν τῆς ἐπιχειρήσεως πρός τόν σκοπόν κινήσεως ταύτης καί δημιουργίαν κέρδους. Τά οὕτω εἰς τήν διάθεσιν τῆς ἐπιχειρήσεως εὐρισκόμενα ἀγαθὰ, εἴτε ταῦτα ἐκτήθησαν διά χρημάτων τοῦ ἐπιχειρηματίου, εἴτε διά δανεισμοῦ ἀποτελοῦσι τό σύνολον τῆς ἐπιχειρηματικῆς περιουσίας. Ταῦτα δύνανται νά εἶναι ὑλικά ἀντικείμενα (χρήματα - ἐμπορεύματα - χρεῶγραφα - ἀκίνητα κλπ.) ἢ καί αἶλα ἦτοι (δικαιώματα ἐνοχικά ἢ ἐμπράγματα - μονοπωλιακά παραχωρήσεις κλπ.). Διά τῶν οἰκονομικῶν τούτων ἀγαθῶν δύναται ἡ ἐπιχείρησις νά ἐκπληρώσῃ τόν σκοπόν τῆς, δηλ. ν' ἀποκτήσῃ κέρδος. Διά τῶν μέσων αὐτῶν τίθενται

εἰς τὴν διάθεσιν τοῦ ἐπιχειρηματίου τὸ χρήσιμον ὑλικόν καὶ ἡ ἀνθρώπινη ἐργασία, ἅτινα εἶναι ἀπαραίτητος προϋπόθεσις πρὸς κτήσιν εἰσοδήματος. Συνεπῶς ἡ περιουσία ἐν τῇ ἐπιχειρήσει ἀποτελεῖ τὴν προϋπόθεσιν τοῦ ἀποτελέσματος, τῆς βελτιώσεως, τῆς τελειοποιήσεως τῶν παραγωγικῶν μεθόδων, τῆς ἐντάσεως τῆς παραγωγῆς κλπ.

Ἡ παροχὴ εἰσοδήματος παρ' ἀντικειμένου τινός δέν εἶναι ἀνάγκη νά εἶναι ἄμεσος διὰ νά θεωρηθῇ τοῦτο ὅτι ἀποτελεῖ μέρος τῆς περιουσίας. Ὑπάρχουσι πολλά ἀντικείμενα, τὰ ὅποια δέν κτερέχουσιν εἰσόδημα, ἀλλ' ἐκ τῆς τοιαύτης καταστάσεώς των δέν συνάγεται ὅτι ταῦτα εἶναι ἄχρηστα διὰ τὴν ἐπιχείρησιν, διότι καὶ ταῦτα διὰ τῆς ὑπάρξεώς των συντελοῦσιν εἰς τὴν ἀπρόσκοπτον λειτουργίαν τῶν ἄλλων περιουσιακῶν στοιχείων καὶ εἶναι οὕτω ἀναγκαῖα, ἵνα δυναθῇ ἡ ἐπιχείρησις καὶ ἐκπληρώσῃ τὸν προορισμόν της. Τὸ χρήμα ὅπερ παραμένει νεκρόν εἰς τὰ χρηματοφυλάκια τῶν Τραπεζῶν, ὡς ἀντίκρουσμα τῶν καταθέσεων, δέν εἶναι ἀπ' εὐθείας παραγωγικόν εἰσοδήματος, ἀλλὰ χάρις εἰς τὴν ὑπαρξιν τούτου, καθίσταται δυνατὴ ἡ συγκέντρωσις, μεγάλου μέρους τῶν καταθέσεων.

Εἰς τὴν περιουσίαν τῆς ἐπιχειρήσεως δέν συμπεριλαμβάνονται τὰ διὰ τὴν ἀτομικὴν χρῆσιν τοῦ ἐπιχειρηματίου προοριζόμενα ἀντικείμενα ὡς π.χ. ἡ ὑπὸ τούτου καὶ τῆς οἰκογενείας του ἴδιο κατοικουμένη οἰκοδομή, τὰ ἔπιπλα, οἰκιακά σκεύη κλπ. Τὰ ἔπιπλα τῶν γραφείων ἀποτελοῦσι βεβαίως περιουσίαν τῆς ἐπιχειρήσεως. Αἱ ἀτομικαὶ καὶ πνευματικαὶ δυνάμεις, ἐπίκτηται ἢ φυσικαὶ δέν δύνανται νά χαρακτηρισθῶσιν ὡς περιουσία τῆς ἐπιχειρήσεως καὶ εἰς ἡν περίπτωσιν δεχθῶμεν τὴν γνώμην ἐκείνην, ἣ ὅποια θεωρεῖ ταῦτα ὡς προσωπικὴν περιουσίαν, διότι καίτοι αὐταὶ εἶναι δυνατόν ν' ἀποτελῶσι τὴν πηγὴν τοῦ μεγαλύτερου μέρους τοῦ ἐπιχειρηματικοῦ κέρδους, δέν δύνανται ὅμως νά γίνωσιν ἀντικείμενα συναλλαγῆς καὶ ὡς ἐκ τούτου δέν δύνανται νά χαρακτηρισθῶσιν ὡς περιουσία ἀναγραφομένη εἰς τὰ λογιστικά βιβλία τῆς ἐπιχειρήσεως.

Ὅτι ἐλέχθη περί τῆς ἐπιχειρηματικῆς περιουσίας, κατὰ τὴν κοινὴν πεῦραν καὶ ἐπιχειρηματικὴν παράδοσιν ἐπαναλαμβάνεται καὶ διὰ τὸ ἐπιχειρηματικόν κεφάλαιον. Αἱ δύο ἔννοιαι περιουσία καὶ κεφάλαιον συμπίπτουν. Περιουσία καὶ κεφάλαιον μιᾶς ἐπιχειρήσεως εἶναι τὸ σύνολον τῶν οικονομικῶν ἀγαθῶν, τὰ ὅποια ἔχει αὕτη εἰς τὴν διάθεσίν της πρὸς ἐπιτυχίαν τοῦ σκοποῦ της. Καὶ εἰς τὰς δύο περιλαμβάνεται τὸ σύνολον τῶν οικονομικῶν ἀγαθῶν διὰ τῶν ὁποίων κινεῖται μίᾳ ἐπιχείρησις καὶ ἐπιδιώκει τὴν ἐπι-

τυχίαν ενός αποτελεσματος.

Κεφάλαιον ἐν τῇ λογιστικῇ ἐννοία :

Λογιστικῶς γίνεται διάκρισις τῶν δύο ἐννοιῶν Κεφάλαιον καὶ Περιουσία καὶ τὰ μὲν ἀποτελοῦντα τὴν περιουσίαν στοιχεῖα ἀναγράφονται εἰς τὸ ἐνεργητικόν τοῦ ἰσοζυγίου, ἐνῶ τὸ κεφάλαιον ἀναγράφεται εἰς τὸ παθητικόν, χαρακτηρίζεται δέ ὡς κεφάλαιον τῆ ἐπιχειρήσεως, λογιστικῶς, τὸ ὑπὸ τοῦ ἐπιχειρηματίου διατεθέν ἐκαστοτε πρὸς εἰς μετρητὰ συνήθως, διὰ τὴν ἴδουσιν, βελτίωσιν καὶ λειτουργίαν ταύτης, ὡς καὶ τὰ διάφορα ἀποθεματικά. Τὰ ἀποθεματικά ἀποτελοῦσι κεφάλαιον μόνον, ἐφ' ὅσον ταῦτα δέν χρησιμοποιοῦνται ὑπὸ τῆς ἐπιχειρήσεως. Ἀποθεματικόν κεφάλαιον σχηματίζεται ὑποχρεωτικῶς μόνον ὑπὸ τῶν ἐπιχειρήσεων αἰτινες ἔχουσι τὴν μορφήν τῆς Ἀωνύμου Ἐταιρίας, ἐνῶ διὰ τὰς ἄλλας μορφὰς ἐπιχειρήσεων ὁ σχηματισμὸς ἢ μὴ ἀποθεματικοῦ ὡς καὶ τὸ μέγεθος τούτου ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὴν θέλησιν τοῦ ἐπιχειρηματίου. Τὸ ξέρον κεφάλαιον ἐπίσης, ὅπερ δανείζεται ἢ ἐπιχειρήσιν, δέν ἀναγράφεται ὡς τοιοῦτον, ἀλλὰ παραμένει λανθάνον εἰς διαφόρους λογισμῶν τοῦ παθητικοῦ.

Εἰς τὴν πρᾶξιν πολλάκις γίνεται σύγκρισις μεταξὺ ἀποθεματικοῦ καὶ ἀποσβέσεων. Ἐκάστη τῶν ἐννοιῶν τούτων ἐκφράζει τὴν λείψ διάφορα πράγματα. Ἀποθεματικόν εἶναι τὸ πρὸς ὅπερ κερταῖ ἐκ τῶν καθαρῶν κερδῶν ὁ ἐπιχειρηματίας ἐν τῇ ἐπιχειρήσει πρὸς ἀντιμετώπισιν μελλοντικῶν ἀναγκῶν ἢ ζημιῶν τῆς ἐπιχειρήσεως, ἐνῶ ἀπόσβεσις εἶναι ὁ ὑπολογισμὸς τῆς πιθανῆς φθορᾶς ἢ ὑφίστανται τὰ διάφορα πάγια περιουσιακά στοιχεῖα ἐκ τῆς χρήσεως καὶ τοῦ χρόνου καὶ ἢ τις δέον ἀναγράφεται πάντοτε εἰς τὰ βιβλία τῆς ἐπιχειρήσεως ἀνεξαρτήτως τῆς υπάρξεως ἢ μὴ κερδῶν. Ὅταν δέν ὑπάρχουν κέρδη ἢ ἀπόσβεσις ἀξάνει τὴν ζημίαν τῆς ἐπιχειρήσεως.

Πάγιον καὶ Κυκλοφοροῦν Κεφάλαιον

Εἰς τὴν ἐννοίαν κεφάλαιον ἐκτός τῆς λογιστικῆς διακρίσεως ἢν συναντῶμεν, ὑπάρχει καὶ ἕτερα τοιαύτη, μεταξὺ - Παγίων καὶ Κυκλοφοροῦντος Κεφαλαίου.

Ὡς Κυκλοφοροῦν κεφάλαιον χαρακτηρίζονται τὰ περιουσιακά ἐκεῖνα στοιχεῖα, τὰ ὅποια εὐρίσκονται εἰς διαρκῆ συναλλακτικὴν κίνησιν. Ταῦτα μεταβιβάζονται ἀπὸ τοῦ

ένός εἰς τόν ἕτερον, δίδονται εἰς ἄλλας οἰκονομίας καί ἀντ' αὐτῶν λαμβάνονται ἕτερα ἀντικείμενα (ἐμπορεύματα - χρήματα). Ἐπίσης ἐκεῖνα τ' ἀντικείμενα τά ὅποια διὰ μιᾶς μόνον χρήσεως μεταβάλλονται ὡς π.χ. αἱ πρῶται ὕλαι, αἷτινες μετατρέπονται διὰ τῆς ἐπεξεργασίας εἰς ἕτερα ἀντικείμενα. Ὅλα ταῦτα τά περιουσιακά στοιχεῖα τῆς ἐπιχειρήσεως ἀποτελοῦν τό κυκλοφοροῦν κεφάλαιον ταύτης.

Πάγιον κεφάλαιον ἀποτελοῦν τ' ἀντικείμενα ἐκεῖνα, τά ὅποια παραμένουσιν ἐπί περισσότερον χρόνον πρὸς χρῆσιν τῆς ἐπιχειρήσεως καί ἀκαλίσκονται βραδέως ἐπὶ σειρᾶς ἐτῶν συνήθως π.χ. οἰκοδομαί, ἐγκαταστάσεις, μηχαναί κλπ. Ὑπάρχουσιν περιουσιακά στοιχεῖα, ἅτινα ἀναλόγως τῆς χρησιμοποιήσεως αὐτῶν καί τοῦ εἴδους τῆς ἐπιχειρήσεως εἰς τὴν ὁποίαν, ἐν ἐκάστη σύγκριμένη περιπτώσει, ἀνήκουσιν, ἀποτελοῦσιν ἄλλοτε μὲν πάγιον, ἄλλοτε δέ κυκλοφοροῦν κεφάλαιον. Αἱ μηχαναί π.χ. εὐρισπόμεναι εἰς χεῖρας μιᾶς βιομηχανίας παραγωγῆς μηχανῶν, ὡς ἐμπόρευμα ταύτης ἢ εἰς χεῖρας τοῦ ἐμπορίου μηχανῶν ἀποτελοῦσι κυκλοφοροῦν κεφάλαιον δι' αὐτὴν καί τόν ἔμπορον, ἐνῶ αἱ αὐταί μηχαναί ἐγκαθιστάμεναι μονίμως διὰ τὴν λειτουργίαν μιᾶς νέας ἐπιχειρήσεως ἀποτελοῦσι πάγιον κεφάλαιον ταύτης. Διὰ τοῦτο εἰς μὲν τὴν περίπτωσιν ὅπου αὐταὶ ἀποτελοῦσι πάγιον κεφάλαιον πρέπει νά γίνωνται καί ἀποσβέσεις αὐτῶν, οὐχὶ ὅμως καί ὅταν αὐταὶ ἀποτελοῦσι κυκλοφοροῦν κεφάλαιον τῆς ἐπιχειρήσεως.

Ἴδιον καὶ Ξένον Κεφάλαιον

Συνήθως πᾶσα ἐπιχείρησις ἐργάζεται δι' ἰδίου καὶ ξένου κεφαλαίου. Πᾶν ὅτι εἶναι εἰς τὴν διάθεσιν τῆς ἐπιχειρήσεως ἀδιαφόρως ἂν εἶναι ἴδιον ἢ ξένον εἶναι κεφάλαιον τῆς ἐπιχειρήσεως, διότι δι' ἀμφοτέρων αὕτη ἐπιδιώκει τὴν ἐκπλήρωσιν τοῦ σκοποῦ τῆς. Διὰ τοῦ ἰδίου καὶ ξένου κεφαλαίου ἀποκτᾶ ἡ ἐπιχείρησις τ' ἀναγκαιοῦντα διὰ τὴν ἐργασίαν τῆς μέσα, τά ὅποια τίθενται εἰς τὴν διάθεσίν τῆς καί διὰ τῶν ὁποίων ἐργάζεται καί ἐπιδιώκει τὴν κτῆσιν εἰσοδήματος. Τό συνολικόν κεφάλαιον τῆς ἐπιχειρήσεως, ἀποτελεῖται ἀπὸ τὴν ἀξίαν ὄλων τῶν ὑπὸ τοῦ ἐπιχειρηματίου χρησιμοποιουμένων ἀγαθῶν, ἀπὸ τὰ ἴδια μέσα τοῦ ἐπιχειρηματίου καί ἀπὸ τὰ χρέη. Ἡ σημασία ὅμως τῶν δύο τούτων εἰδῶν τοῦ κεφαλαίου εἶναι διάφορος. Διὰ τό ξένον κεφάλαιον ἡ ἐπιχείρησις καταβάλλει ἀντάλλαγμα, ἀνεξαρτήτως τοῦ ἀποτελέσματος τῆς ἐπιχειρήσεως, ἂν τοῦτο εἶναι θετικόν ἢ ἀρνητικόν, συνιστάμενον εἰς

τόν λεγόμενον τόκον. Διά τὸ ἴδιον κεφάλαιον δέν ὑφίσταται ἡ ὑποχρέωσις αὕτη. Μόνον ἂν προκύψῃ κέρδος, -ὃ ἐπιχειρηματίας δύναται ποσοστόν τούτου νά θεωρήσῃ ὡς τόκον τοῦ ἰδίου κεφαλαίου καί ἀφαιρέσῃ ἐκ τοῦ συνολικοῦ κέρδους. Ἐκ τοῦ λόγου τούτου δέν νά καταβάλληται μεγάλη προσοχή εἰς τήν διαχείρισίν ὅταν ὑπάρχῃ καί ξένον κεφάλαιον καί νά γίνηται χρήσις αὐτοῦ μόνον δι' ὠρισμένας ἐπιδιώξεις τῆς ἐπιχειρήσεως καί ὅταν ὑπάρχῃ πιθανότης τὸ ἐκ τούτου ὄφελος τῆς ἐπιχειρήσεως νά εἶναι ἀνώτερον τῶν καταβαλλομένων τόκων.

Μεταξύ ἰδίου καί ξένου κεφαλαίου πρέπει νά ὑπάρχῃ σχετική ἀναλογία. Τὸ ἴδιον κεφάλαιον ἀποτελεῖ κατὰ κανόνα τήν βάσιν διὰ τήν ἐπιτυχίαν πιστώσεων ἢτοι κτησίν ξένου κεφαλαίου. Οἱ πιστώται θά ρυθμίσωσι τὰς χορηγηθησόμενας πιστώσεις εἰς τήν ἐπιχειρήσιν κατὰ πρῶτον λόγον ἐπὶ τῆ εἰσεί τοῦ ὑπὸ τοῦ ἰδίου τοῦ ἐπιχειρηματίου διατιθεμένου κεφαλαίου καί κατὰ δεύτερον λόγον ἐκ τῆς πορείας τῶν ἐργασιῶν τῆς ἐπιχειρήσεως καί τῆς προσωπικῆς πίστεως τοῦ ἐπιχειρηματίου.

Σ υ ν ο λ ι κ ὸ ν κ α ί κ α θ α ρ ὸ ν κ ε φ ἄ λ α ι ο ν

Ὡς ἤδη ἐλέχθη τὸ σύνολον τῶν οἰκονομικῶν ἀγαθῶν, ἅτινα εὐρίσκονται εἰς τήν διάθεσιν τῆς ἐπιχειρήσεως, εἴτε ταῦτα προέρχονται ἐξ ἰδίου εἴτε ἐκ ξένου κεφαλαίου ἀποτελοῦσι τὸ συνολικόν κεφάλαιον τῆς ἐπιχειρήσεως. Διά νά εὐρωμεν ὅμως τὸ πραγματικόν, καθαρὸν κεφάλαιον τῆς ἐπιχειρήσεως καί εἴμεθα εἰς θέσιν ν' ἀποφανθῶμεν, ὅτι αὕτη διαθέτει πράγματι κεφάλαιον πρέπει ν' ἀφαιρέσωμεν ἐκ τοῦ συνολικοῦ κεφαλαίου τὰ χρέη καί μόνον τὸ ἀπομένον ὑπόλοιπον, ἀποτελεῖ τὸ καθαρὸν κεφάλαιον.

ΙΙ. Π ἶ σ τ ι ς .

Εἰς τήν καθημερινήν ζωὴν λέγοντες πίστις, ἐννοοῦμεν τήν ὑπαρξίν εἰς ἓν πρόσωπον ὠρισμένων ἠθικῶν καί ὑλικῶν ἰδιοτήτων, ὡς π.χ. ἐντιμότητος, ἀκριβείας εἰς τὰς συναλλαγὰς, φερεγγυότητος κλπ. αἱ ὁποῖαι ἐμπνέουσιν ἐμπιστοσύνην εἰς τοὺς τρίτους καί συνεπῶς ὃ ἐπιχειρηματίας, ὅστις ἔχει τὰς ἰδιότητας ταύτας, δύναται νά ἐπιτύχῃ πιστώσεις δηλ. ξένα οἰκονομικά μέσα. Ἡ ὑπό τοῦ κοινοῦ ἀποδιδομένη τοιαύτη ἔννοια εἰς τήν πίστιν παρέσυρε πολλοὺς συγγραφεῖς νά χαρακτηρίσωσι τήν πίστιν ὡς ἰδιότητας αἱ ὁποῖαι ἐνυπάρχουν εἰς ἓν πρόσωπον καί ἐξ αἰτίας τῶν ὁποίων θεω-

ρεϊται τό πρόσωπον αὐτό ἄξιον πίστεως. Ἡ ἔννοια αὕτη τῆς πίστεως ἀπό οἰκονομικῆς ἀπόψεως δέν μᾶς λέγει τίποτε.

Εἰς τήν οἰκονομικήν ἐπιστήμην ἡ ἔννοια "πίστις" εἶναι τελείως διάφορος τῆς ἀνωτέρω ἀναφερομένης. Ὁ οἰκονομικός σκοπός τῆς πίστεως συνίσταται εἰς τήν διευκόλυνσιν μιᾶς οἰκονομίας ὅπως ἀποκτήσῃ τά ἀγαθά ἐκεῖνα, τῶν ὁποίων ἔχει ἀνάγκην, ἀλλά δέν δύναται γάρ τά προμηθευθῆ ἕκ τῶν ἰδίων της μέσων καί ὡς ἐκ τούτου θά καταφύγῃ εἰς τρίτα πρόσωπα, ὑπολογίζουσα ὅτι βραδύτερον θά εἶναι εἰς θέσιν νά ἐπιστρέψῃ, ἀκινδύνως δι' ἑαυτήν, τά ληφθέντα. Οὕτω αὐξάνονται τά εἰς τήν διάθεσίν της ὑπάρχοντα ἀγαθά καί περιέρχεται εἰς αὐτήν τό ἐκ τῆς ἐκμεταλλεύσεως τῶν ἀγαθῶν τούτων πηγάζον εἰσοδήμα. Ἐκεῖδῃ ὅμως ἡ δίδουσα οἰκονομία στερεῖται ἐν τῷ μεταξύ τῆς γρήσεως τῶν διδομένων ἀγαθῶν, παρέχεται ἀντάλλαγμα εἰς ταύτην ἐξωτερικευόμενον ὑπό τήν μορφήν τοῦ τόκου. Ὁ τόκος, διά νά εἶναι ἐπιωφελῆς ἡ πίστωση διά τόν λαμβάνοντα, πρέπει νά εἶναι κατώτερος τοῦ ἐκ τῆς πιστώσεως μέλλοντος νά προκύψῃ εἰσοδήματος ὑπέρ τῆς λαμβανοῦσης οἰκονομίας.

Διά νά δεχθῆ ὅμως, ἡ δίδουσα τήν πίστωση οἰκονομία, νά χορηγήσῃ ταύτην, ἣτις συνίσταται εἰς τήν παραχώρησιν ἀντικαταστάτων πραγμάτων μεταβιβαζομένων εἰς τήν κυριότητα τῆς λαμβανοῦσης καί ὑποχρέωσιν ἐπιστροφῆς αὐτῶν αὐτουσῶν ἢ ἄλλων ὁμοίων - πρέπει ὁ δίδων νά ἔχῃ τήν βεβαιότητα, ὅτι ὁ λαμβάνων θά ἐπιστρέψῃ ἐγκαίρως τά ληφθέντα. Πρός τοῦτο θά ἐρευνηθῆ ὄχι μόνον ἡ θέλησις τοῦ λαμβάνοντος, περί ἐγκαίρου ἐπιστροφῆς, ἀλλά καί ἡ οἰκονομική αὐτοῦ ἰκανότης διά νά φανῆ συνεπῆς πρὸς τὰς ὑποχρεώσεις του.

Βεβαίως ἀπαραίτητον προϋπόθεσιν τῆς πιστώσεως ἀποτελεῖ καί ἡ ὑπαρξις παρά τῷ δίδοντι τῶν ἀντικειμένων, τῶν ὁποίων εἶναι ἀνάγκην ὁ λαμβάνων καί τά ὅποια συνήθως ἐκφράζονται εἰς χρήμα, διότι μέσω τούτου δυνάμεθα νά ἔχωμεν πᾶν ἕτερον ἀγαθόν. Ἐκ τούτου παρεσύρθησαν συγγραφεῖς τινες νά εἴπωσιν ὅτι πίστιν ἀποτελεῖ τό κεφάλαιον, τό ὅποσον δέν χρησιμοποιεῖ ὁ ἰδιοκτῆτης ἀλλά τό ὅποσον παραχωρεῖ εἰς ἄλλον ἔναντι ἀνταλλάγματος. Ἄλλοι πάλιν ἀπέβλεψαν εἰς τό στοιχεῖον τῆς ἐμπιστοσύνης καί εἶπον ὅτι "ἡ πίστις ἀποτελεῖ πάντοτε σχεσιν ἐμπιστοσύνης", ἀλλά καί τοῦτο δέν εἶναι ὀρθόν διότι εἰς πᾶσαν συναλλαγῇ ἡ ἐμπιστοσύνη εἶναι ἀναγκαῖα.

Ἀπαραίτητα στοιχεῖα τῆς πίστεως εἶναι: 1) Ἡ μεταβίβα-

σις ἀντικαταστατῶν πραγμάτων ὑπό τῆς μιᾶς οἰκονομίας εἰς τὴν ἄλ-
λην, 2) Ἡ ὑποχρέωσις καὶ ἰκανότης τῆς λαμβανούσης νὰ ἐπιστρέφῃ
ταῦτα ἐγκαίρως. 3) Ἡ ὑπαρξίς ἐμπιστοσύνης μεταξύ λαμβάνοντος
καὶ δίδοντος καὶ 4) ἡ παροχὴ ἀνταλλάγματος ὑπὸ τοῦ λαμβάνοντος
εἰς τὸν δίδοντα διὰ τὴν στέρησιν τῆς χρήσεως τῶν παραχωρουμένων
πραγμάτων. Ἐκ τῶν ἀνωτέρω δυνάμεθα νὰ συνάγωμεν τὸν κάτωθι ἰ-
σορροποῦντος πίστεως: Πίστις εἶναι ἡ συναλλακτικ-
κὴ σχέση, καθ' ἣν μεταβιβάζονται ὑ-
πό μιᾶς οἰκονομίας εἰς ἑτέραν ἀντι-
καταστατὰ πράγματα μετ' ἡν ὑποχρέω-
σιν ἐπιστροφῆς τούτων ἐντός ὀρισμέ-
νου χρόνου ἐναντι ἀνταλλάγματος.

Πλεονεκτήματα τῆς Πίστεως.

Διὰ τῆς πίστεως ἐπιτυγχάνεται ἡ μεταβίβασις οἰκονομικῶν
ἀγαθῶν, εἰς τὰς οἰκονομίας ἐκεῖνας, αἱ ὁποῖαι δέν ἔχουσιν ἐπαρκῆ
τοιαῦτα διὰ τὴν ἐκπλήρωσιν τοῦ σκοποῦ των. Τὰ ἀγαθὰ ταῦτα χρη-
σιμοποιοῦνται παραγωγικῶς. Ταῦτα παρέχονται παρ' ἐκεῖνων, οἳτι --
νες δέν δύνανται νὰ τὰ χρησιμοποιήσωσι παραγωγικῶς καὶ ἂν παρέ-
μενον εἰς χεῖρας των δέν θά καθίσταντο παραγωγικά. Ἡ πίστις ἔ-
χει ὡς ἀποτέλεσμα νὰ γίνωνται ἐπιχειρηματίαι ἢ ν' ἀναλαμβάνουν ἐ-
πιχειρηματικὴν ἰκανότητα, ἀλλὰ σπεροῦνται ἐπαρκῶν ἰδίων μέσων. Πρὶν
ἔξε λιχθῆ ἡ σχέση τῆς πίστεως, τὰς ἐπιχειρήσεις ἦσκον, ἐκεῖνοι
μόνον, οἳτινες διέθετον καὶ τ' ἀνάλογα οἰκονομικά μέσα, ἅπαντα εὐ-
ρισκόμενα εἰς τὴν ἰδίαν των περιουσίαν. Μόνον οὔτοι ἠδύναντο νὰ
γίνωσιν ἐπιχειρηματίαι, χωρὶς νὰ εἶναι πάντοτε καὶ οἱ κατάλληλό-
τεροι πρὸς τοῦτο. Ἡ εἰσαγωγή ὅμως τοῦ θεσμοῦ τῆς πίστεως μετέ-
βαλεν ἄρδην τὴν παλαιάν κατάστασιν καὶ μέσω τῆς πίστεως αἱ ἐπι-
χειρήσεις περιῆλθον εἰς χεῖρας τῶν ἰκανῶν προσώπων.

Διὰ τῆς πίστεως ἐπιτυγχάνεται, ὅσον ἀφορᾷ τὰς ἐπιχειρή-
σεις, ἡ ἀναγκαῖα ἔκτασις εἰς τὰς ἐπιχειρήσεις, ἡ συμπλήρωσις καὶ
ἀνανέωσις ἐγκαταστάσεων, ἡ χρησιμοποίησις τελειοτέρων μεθόδων
ἐκμεταλλεύσεως, ἡ εὐρυνσις τῆς δράσεώς της, ἡ διευκόλυνσις εἰς
κρίσιμους στιγμὰς κλπ.

Ἡ πίστις συντελεῖ ὥστε νὰ συγκεντρῶνται εἰς τὰς χεῖρας
τῶν ἰκανῶν ἐπιχειρηματικῶν μεγάλα ποσά, διὰ τῶν ὁποίων καθίστα-
ται δυνατὴ ἡ ἐκτέλεσις μεγάλων ἔργων, ἡ ἴδρυσις μεγάλων βιομηχα-
νῶν κλπ. Δι' αὐτῆς περι συλλέγονται μέσω τῶν Τραπεζῶν καὶ Ταμι-

ευτηρίων μικρά ποσά, ἅτινα διὰ τούς κατόχους των εἶναι μὴ παραγωγικά, ἐπιτυγχανομένης οὕτω τῆς παραγωγικῆς χρησιμοποίησός των. Ἡ μέσω τῆς πίστεως ἐπιτυγχανομένη ὠφέλεια εἶναι πολλαπλή.

1) Ὁ κίτοχος μικρῶν ἢ μεγάλων ποσοτήτων διαθεσίμων ἰγαθῶν ἢ χρήματος ἀπολαμβάνει ἄνευ ἀναμίξεώς του εἰς τὴν παραγωγὴν τούς τόκους. 2) Ὁ κατάλληλος ἐπιχειρηματίας καὶ τὸ ἐμπόριον διευκολύνονται 3) ἡ κατανάλωσις ἐπίσης, λόγῳ τῆς διαθέσεως μεγάλων κεφαλαίων καὶ χρησιμοποίησός τούτων παρά καταλλήλων προσώπων, ὠφελεῖται, διότι κατορθοῦται ὁ πολλαπλασιασμός τῶν προϊόντων καὶ διὰ τοῦ συναγωνισμοῦ μεταξύ ἱκανῶν ἐπιχειρηματιῶν ἡ μείωσις τῆς τιμῆς τούτων.

Διὰ τῆς πίστεως ἐξυπηρετοῦνται οἱ παραγωγικοὶ καὶ καταναλωτικοὶ σκοποὶ καὶ συνεπῶς τὸ σύνολον τῆς οἰκονομίας μιᾶς δεδομένης Χώρας.

Πιστώσεις μέχρι πρό τινοσ ἠδύναντο νά χρηγηῶσι πρόσωπα καὶ ἰδρύματα ἔχοντα διαθέσιμα παρ' αὐτοῖς κεφάλαια. Διὰ τῆς συγχρόνου ὅμως ἐξελίξεως τῶν πιστωτικῶν τραπεζῶν καὶ τοῦ θεσμοῦ τῆς πίστεως ἐπιτυγχάνεται ἡ δημιουργία καὶ διάθεσις πιστώσεως καίτοι δέν ὑπάρχουσι κεφάλαια εἰς τὸν χορηγοῦντα τίς πιστώσεις. Ἡ ἐμπιστοσύνη τῶν συναλλασσομένων πρὸς μίαν Τράπεζαν δημιουργεῖ αὐτὴ καὶ μόνη τὴν δυνατότητα χορηγήσεως πιστώσεων ἀπὸ μὴ ὑπάρχοντα κεφάλαια. Ἡ ἐπέμβασις καὶ ἐγγύησις τοῦ Κράτους ὡσαύτως παρά τοῖς πιστωτικοῖς ἰδρύμασι συντελεῖ εἰς τὴν δημιουργίαν πιστώσεων ἐκ μὴ ὑπάρχοντος κεφαλαίου. Διὰ τῆς τεχνητῆς ταύτης πιστώσεως ἐπιτυγχάνεται ἡ δημιουργία μεγαλυτέρου εἰσοδήματος, μέρος τοῦ ὁποίου δέν καταναλίσκεται ἀλλὰ μετατρέπεται εἰς κεφάλαιον. Τὸ μελλοντικόν αὐτό κεφάλαιον χρησιμοποιεῖται διὰ τὴν χορήγησιν τῶν πιστώσεων εἰς τὴν οἰκονομίαν τῆς Χώρας.

Ἡ ἐκ τοῦ μὴ ὄντος δημιουργία πιστώσεων, ἐξελίχθη εἰς θεωρίαν, τὴν ὁποίαν δέν δέχονται ὅλοι οἱ οἰκονομολόγοι, πάντως ὅμως αὕτη συνετέλεσεν εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τῆς οἰκονομίας, χωρὶς νά ἐκλείψωσι βεβαίως καὶ οἱ κίνδουνοι μεγάλων κρίσεων ἐκ τοῦ μέτρου αὐτοῦ.

Αἱ διάφοροι θεωρεῖαι κατέληξαν εἰς τὰ ἐξῆς συμπεράσματα ὅσον ἀφορᾷ τ' ἀποτελέσματα, ἅτινα ἐπιφέρει ἡ πίστις.

α) "Ἡ πίστις δημιουργεῖ κεφάλαιον ἐκ τῶν ἀναμενομένων κερδῶν τοῦ μέλλοντος".

- β) "Ἡ πίστις δέν παράγει ἀπό ἀντικειμενικῆς ἀπόψεως νέαν περιουσίαν, ἀλλά μεταβιβάζει ἤδη ὑπάρχουσαν εἰς ἐτέραν οἰκονομικήν διαχείρισιν".
- γ) "Ἡ πίστις δέν διπλασιάζει τήν οὐσίαν τῶν πραγμάτων, ἀλλά πολλαπλασιάζει τὰ ἐπωφελῆ αὐτῶν ἀποτελεσμάτα".

Ὁρθότερα καθ' ἡμᾶς εἶναι ἡ πρώτη συμπληρωμένη ὡς ἐξῆς:
Ἡ πίστις δημιουργεῖ εἰσοδήματα καί κεφάλαιον ἐκ τῶν μελλόντων νά προκύψωσι κερδῶν καί εἰς ἤν ἔτι περιπτῶσιν δέν διατίθεται ἀνάλογον κεφάλαιον.

Μειονεκτήματα τῆς Πίστεως

Παραλλήλως πρὸς τὰ πλεονεκτήματα, ἅτινα παρέχει ὁ θεσμός τῆς πίστεως, περικλείει ἐν ἑαυτῇ καί σοβαροὺς κινδύνους. Ὁ μεγαλύτερος εἶναι ἡ κακὴ χρησιμοποίησις τῶν πιστώσεων. Ἐκ ταύτης ἀντί νά προκύψῃ αὐξήσις εἰσοδήματος καί κεφαλαίου, προκαλεῖται μείωσις ὑφισταμένου κεφαλαίου. Αἱ εὐκόλως παρεχόμεναι πιστώσεις δημιουργοῦν ὑπερέντασιν δυνάμειν καί οὐχί σπανίως αὐξήσιν τῆς παραγωγῆς πέραν τῆς ἰκανότητος τῆς καταναλώσεως μέ συνέπειαν τῆς οἰκονομικῆς κρίσεως. Μεταξύ τῶν διαφορῶν οἰκονομιῶν ὑφίσταται τοιοῦτος σύνδεσμος, ὥστε ἡ ἐπρχομένη ἐξ οἰουδήποτε λόγου καταστροφή εἰς τινὰ ἐξ αὐτῶν νά ἔχη ἄμεσον ἐπιζήμιον ἀντίκτυπον καί εἰς τὰς λοιπὰς. Εἰς τοῦτο σοβαρῶς δύναται νά συντελέσῃ ἡ ἀφειδῆς χορήγησις πιστώσεων εἰς πρόσωπα καί ἐπιχειρήσεις, ἅτινα ἢ δέν εἶναι εἰς θέσιν νά τὰς διαχειρισθῶσι καλῶς ἢ προσηλωμένοι εἰς τὰ ἴδια αὐτῶν συμφέροντα καί μὴ κατέχοντες εὐρυτέρας οἰκονομικὰς γνώσεις, τὰς χρησιμοποιοῦσι φαινομενικῶς μόνον ἐπωφελῶς κατ' οὐσίαν ὅμως ἐπιζημίως διὰ τήν ὅλην οἰκονομίαν. Πρὸς ἀποφυγὴν τῶν δυσαρέστων τούτων συνεπειῶν ὑποστηρίζεται κυρίως ὑπὸ τῶν σοσιαλιστῶν ἡ Κρατικὴ ἐπέμβασις εἰς τὸ ζήτημα κατευθύνσεως τῶν πιστώσεων.

Τὸ Κράτος ὡς ἀνώτερος ρυθμιστὴς τῆς ὅλης οἰκονομίας, παρακολουθοῦν διὰ τῶν ἀρμοδίων ὀργάνων τοὺς καθ' ἕκαστον κλάδους, δύναται καλύτερον παντός ἄλλου νά προκρίνη τὰς ἐπιχειρήσεις, αἱ τινες δέον νά ἐνισχυθῶσι διὰ πιστώσεων. Εἰς αὐτὸ ἐλλεῖπει τὸ ἐλατήριον τοῦ προσωπικοῦ κέρδους, ὅπερ ἐπικρατεῖ εἰς τὸ ἄτομον καὶ κατὰ τήν χορήγησιν τῶν πιστώσεων θά ἐξετάσῃ καί τὰς πιθανὰς

ζημίας, αἱ ὁποῖαι θά προκύβουν ἴσως εἰς ἄλλας οἰκονομίας ἐκ τῆς ἐνισχύσεως μιᾶς. Τάς πιστώσεις σήμερον διαχειρίζονται αἱ τράπεζαι, αἱ ὁποῖαι ὡς ἰδιωτικά ἐπιχειρήσεις ἀπορλέπουσιν εἰς τό ἀτομικόν ὄφελος, ἀγνοοῦσαι πολλάκις τά γενικώτερα συμφέροντα.

Ἐἴδη Πιστώσεων. Ἐκ τοῦ σκοποῦ τόν ὁποῖον θά ἐξυπηρετήσουν αἱ χορηγούμεναι εἰς μίαν ἐπιχείρησιν πιστώσεις, ὡς καί ἐκ τῶν τρόπου μέ τόν ὁποῖον ἀσφαλίζονται αὐται, διακρίνονται αἱ πιστώσεις εἰς : α) Παραγωγικά καί καταναλωτικά καί β) Προσωπικά καί Ἐμπραγματίους.

Περί παραγωγικῶν πιστώσεων ὁμιλοῦμεν ὅταν τά λαμβανόμενα ἀγαθά θά χρησιμοποιηθῶσι διά παραγωγικούς σκοπούς δηλ. διά τήν δημιουργίαν νέων ἀγαθῶν, ἐνῶ ἀντιθέτως ὅταν ταῦτα πρόκειται νά καταναλωθῶσιν ὑπό τῆς λαμβανούσης οἰκονομίας καί κυρίως διά τάς προσωπικάς ἀνάγκας τοῦ ἐπιχειρηματίου ἢ πίστωσης αὕτη εἶναι καταναλωτική. Λέγομεν κυρίως διά τάς προσωπικάς ἀνάγκας τοῦ ἐπιχειρηματίου, διότι ὑπάρχουσι περιπτώσεις καθ' ἃς ἡ πίστωση δέν χρησιμοποιεῖται, διά τήν παραγωγήν νέων ἀγαθῶν, ἀλλά διά τήν συντήρησιν τῆς ἐπιχειρήσεως καί τοῦ προσωπικοῦ εἰς τήν περιόδον κρίσεων. Ἡ πίστωση αὕτη καίτοι καταναλίσκεται, δέν θεωρεῖται καταναλωτική, διότι διά τῆς συγκρατήσεως τῆς ἐπιχειρήσεως ἀποβλέπομεν εἰς τήν μελλοντικήν δημιουργίαν εἰσοδήματος.

Ὡσαύτως ὁ λαμβάνων πίστωση καί καταναλίσκων ταύτην διά τήν ἐκμάθησιν μιᾶς τέχνης ἢ διά νά σπουδάσῃ, λαμβάνει παραγωγικήν καί ὄχι καταναλωτικήν πίστωση, διότι διά τῆς τέχνης ἢ τῶν σπουδῶν ἀποβλέπει εἰς τήν μελλοντικήν αὔξησιν τοῦ εἰσοδήματός του. Δέν ἀποκλείεται ἐπίσης μία πίστωση λαμβανομένη διά παραγωγικούς σκοπούς νά μεταπέσῃ εἰς καταναλωτικήν τοιαύτην, ἐάν ἀποτύχη ὁ σκοπός διά τόν ὁποῖον ἐλήφθη καί δαπανηθῶσιν ἀκόπως τά ληφθέντα. Συνεπῶς διά νά χαρακτηρίσωμεν μίαν πίστωση ὡς παραγωγικήν ἢ καταναλωτικήν θ' ἀποβλέψωμεν τόσον εἰς τόν σκοπόν τόν ὁποῖον ἐπιδιώκει αὕτη, ὅσον καί εἰς τό ἀποτέλεσμα τό ὁποῖον ἐπέφερε ἡ χορήγησις αὐτῆς.

Προσωπική πίστωση ὑπάρχει ὅταν πρός ἀσφάλειαν αὐτῆς ἀρκεῖ ἡ ὑπόσχεσις τοῦ λαμβάνοντος, ὅτι ἐν καιρῷ, κατά τά συμφωνηθέντα, θά ἐπιστραφῶσι τά ληφθέντα. Ἐνῶ ἐμπράγματος πίστωση ὑπάρχει, ὅταν δέ ἀρκεῖ ἡ προσωπική ἐγγύησις τοῦ λαμβάνοντος, περί ἐγκαίρου ἐπιστροφῆς τῶν ληφθέντων, ἀλλ' ἀπαιτεῖται ἐπιπροσθέτως

καλή δι' εμπραγμάτων δικαιωμάτων εξασφάλισης ταύτης. "Όταν ο λαμβάνων είναι πρόσωπον αξιόχρεον, ήθικόν και χαίρον καλής φήμης εἰς τόν ἐμπορικόν και ἐπαγγελματικόν κόσμον, ὅτι εἶναι συνεπής εἰς τὰς ὑποχρεώσεις του, ἐπιτυχάνει προσωπικὰ πιστώσεις. Αὗται ἐνισχύονται συνήθως δι' ενός ἢ πλειόνων ἐγγυητῶν, οἱ ὅποιοι ἀναλαμβάνουσι τὴν ἀλληλέγγυον ὑποχρέωσιν τῆς ἐγκαίρου ἐπιστροφῆς. Ὁ ἐγγυητὴς ὅμως θὰ δεχθῆ νὰ γίνῃ τοιοῦτος μόνον ἐφ' ὅσον ὁ λαμβάνων εἶναι καλῶς φήμην και καταβάλλει πᾶσαν προσπάθειαν νὰ εἶναι συνεπής εἰς τὰς ὑποχρεώσεις του. "Όταν δὲν ὑφίστανται αἱ προϋποθέσεις αὗται, τότε λαμβάνονται εμπράγματα πιστώσεις ἢτοι πρὸς ἀσφάλειαν τῆς ἐγκαίρου ἐπιστροφῆς τούτων παραχωροῦνται δικαιώματα ἐπὶ ὀρισμένων οἰκονομικῶν ἀγαθῶν τοῦ λαμβάνοντος, ἐκ τῆς ἀξίας τῶν ὀρισμένων δικαιούται νὰ ἰκανοποιηθῆ κατὰ προτίμησιν ὁ δίδων τὴν πίστωσιν. Τὰ παρεχόμενα πρὸς ἀσφάλειαν ἀγαθὰ δύνανται νὰ εἶναι κινητὰ πράγματα, ὅποταν πρόκειται περὶ ἀσφαλείας λαμβανούσης κατὰ τὴν νομικὴν ἔννοιαν τὴν μορφήν τοῦ ἐνεχύρου ἢ ἀκινήτου ὅποταν πρόκειται περὶ ὑποθήκης. Εἶναι φανερόν ὅτι ἡ προσωπικὴ πίστωσις εἶναι προτιμωτέρα διὰ τόν λαμβάνοντα, διότι και αἱ νομικαὶ διατυπώσεις χορηγήσεως ταύτης εἶναι ἀπλάι και ἡ λήψις εμπραγμάτων πιστώσεως δὲν εἶναι πάντοτε εὐχερής, ἔλλείπει περιουσιακῶν ἀντικειμένων διὰ τὴν σύστασιν ἐνεχύρου ἢ ὑποθήκης. Ἀλλά και οἰδί- τι τὰ ὡς ἐγγύησις διδόμενα ἀντικείμενα παραμένουσι ἐλεύθερα εἰς χεῖρας τοῦ λαμβάνοντος πρὸς ἐξασφάλισιν ἑτέρων πιθανῶν πιστώσεων.

Τ ὀ κ ο ς

Ὡς και ἀνωτέρω ἀναφέρεται, ὁ δίδων τὴν πίστωσιν, διὰ τὴν στέρησιν τῆς χρήσεως τῶν διδομένων πραγμάτων, ἄτινα εἰς τὴν σύγχρονον οἰκονομικὴν ζωὴν ἐμφανίζονται συνήθως εἰς χρῆμα, διακαιοῦται ἀνταλλάγματος, ὅπερ συνίσταται εἰς τόν λεγόμενον τόκον. Ὁ τόκος γνωστός ἀπὸ τῆς ἀρχαιότητος ὡς ἀμοιβὴ τοῦ δανειζομένου κεφαλαίου, κατὰ διαφόρους ἐποχὰς - ἀρχαίων Ἑλληνικὴν και μεσαιωνικὴν, κατηγορήθη ὡς ἀνήθικος και ἀπηγορεύθη ἡ λήψις τούτου. Ἡ τοιαύτη ἀντίληψις ὅμως δὲν παρέμεινεν ἐπὶ πολὺ, διότι ἡ ἀπαγόρευσις ὀδήγεῖ εἰς τὴν μὴ χορήγησιν πιστώσεων, μέ συνέπειαν τὴν ζημίαν τῆς ἐθνικῆς οἰκονομίας. Ἡ σύγχρονος οἰκονομικὴ Ἐπιστήμη και νομοθεσία ἀναγνωρίζει τὸ δικαίωμα λήψεως τόκου.

Ἀπὸ οἰκονομικῆς πλευρᾶς ὁ τόκος ἀναγνωρίζεται, διότι ὁ ἀποταμιεύσας μέρος τοῦ εἰσοδήματός του και μὴ καταναλώσας αὐτὸ ἐξ ὀλοκλήρου, ὠφελεῖ τὴν ἐθνικὴν οἰκονομίαν διὰ τῆς δημιουργίας

κεφαλαίου και συνεπώς δικαιούται άμοιβής. Δέν είναι μόνον άνεκτόν, ό τόκος νά είναι ύπερβολικός, όπερ συμβαίνει, όταν ό λαμβάνων είναι ήναγκασμένος νά δανεισθή όπωσδήποτε και τό προσφερόμενον κεφάλαιον δέν είναι έπαρκές. Πρός τοϋτο έπεμβαίνει ή νομοθεσία και όρίζει τά άνωτάτα όρια έπιτρεπτοϋ τόκου, όστις άνέρχεται κατά κανόνα εις ποσοστόν τοϋ δανειζομένου κεφαλαίου, δι' εκαστον έτος χρησιμοποίησέως του. Η συμφωνία και λήψις τόκου πέραν τοϋ υπό τοϋ Νόμου όριζομένου ποσοστοϋ χαρακτηρίζεται ως τοκογλυφία και διώκεται.

Όπως ύπήρξαν περιόδοι εις τήν ιστορίαν, καθ' άς ήγηορεύτο το ή λήψις τόκου, οϋτω ύπήρξαν και τοιαϋται καθ' άς ουδείς περιορισμός ύφίστατο εις τό ποσοστόν τοϋ τόκου. Τ' άνωτάτα ποσοστά τοϋ τόκου όρίζονται σήμερον εις τάς διαφέρουσ χώρας, άναλόγως τών ύφισταμένων διαθεσίμων κεφαλαίων. Εις χώρας ένθα ύπάρχουσι πολλά διαθέσιμα κεφάλαια ο τόκος είναι πολύ χαμηλός άνερχόμενος εις 1 - 3% άντιθέτως, εις πτωχάς χώρας, ως ή ήμετέρα, εις τάς όποίας ύπάρχει σπάνις κεφαλαίων ο τόκος είναι πολύ μεγαλύτερος άνερχόμενος εις 8 - 12% και πλέον. Ίδίως σήμερον με τά τάς καταστροφάς τάς όποίας έπέφερον εις τό κεφάλαιον ο δεϋτερος παγκόσμιος πόλεμος τά έπιτόκια είναι πολύύψηλά εις όλόκληρον τήν άνθρωπότητα

Π ι σ τ ω τ ι κ ά Μ έ σ α

Τό σύνθηες μέσον διά τοϋ όποίου πραγματοποιοϋνται αι πιστώσεις είναι τό χρήμα. Αί κυκλοφοριακάί άνάγκαι μιζς χώρας όμως δέν είναι πάντοτε αι αύται. Κυρίως κατά τήν έποχήν τής συγκομιδής έμφανίζεται μεγαλειτέρα άνάγκη κυκλοφοριακών μέσων, διότι τό χρήμα δέν έπαρκεϊ. Πρός τοϋτο ή σύγχρονος έπιστήμη από πολλοϋ είσήγαγε τήν χρήσιν και άλλων πιστωτικών μέσων. Τό συνηθέστερον είναι τό τραπεζογραμμάτιον, όπερ άντικαθιστά άπολύτως τό χρήμα, παρέχον μάλιστα πλείονας εύκολίας από τό μεταλλικόν νόμισμα. Τό μεταλλικόν νόμισμα ύφίσταται άφ' ενός σοβαράν φθοράν εκ τής χρήσεως και ή μετακίνησίς του εις μεγάλας ποσότητας άπαιτεϊ έξοδα μεταφοράς και φυλάξεως. Τά μειονεκτήματα ταϋτα δέν έχει τό τραπεζογραμμάτιον.

Έκτός τοϋ τραπεζογραμματίου έχομεν τήν έπιταγήν, τήν συναλλαγματικήν, τό γραμμάτιον εις διαταγήν, ήτοι διάφορα έγγραφα εις τά όποια ένσω

ματοῦνται χρηματικαὶ ἀξιώσεις, εὐκόλως μεταβιβαζόμεναι ἀπὸ προσώπου εἰς πρόσωπον. Διὰ τῶν μέσων αὐτῶν ὡς καὶ τῶν μετοχῶν, ὁμολογιῶν, τοκομεριδίων, μερισματαποδείξεων, ἐνεχυρογράφων καὶ φορτωτικῶν ἐπιτυγχάνεται ἡ κίνησις τῶν κεφαλαίων ποικιλοτρόπως ἐπ' ὠφελείᾳ τῆς οἰκονομίας καὶ τῶν συναλλαγῶν. Διὰ τῶν ἐγγράφων αὐτῶν, τῶν ὁποίων ἡ μεταβίβασις οὐδένα τύπον ἀπαιτεῖ ἢ ἀπλουστάτας διατυπώσεις π.χ. μόνον ὑπογραφήν, πολλαπλασιάζονται ἀκινδύνως καὶ μόνον διὰ τὴν περίοδον καθ' ἣν εἶναι ἀναγκαία ἡ αὐξήσις, τὰ κυκλοφοριακὰ μέσα.

Τὰ ἔγγραφα ταῦτα εἰς τὰ ὁποῖα ἐνσωματοῦται μία ἀπαίτησις, ἡ ὁποία ἀνήκει εἰς τὸν κατέχοντα τὸ ἔγγραφο, ἐφ' ὅσον τὸ κατέχει νομίμως, τὰ καλοῦμεν πιστωτικὰ μέσα. Τὸ ἔγγραφο εἶναι ὀφορεὺς τῆς ἀπαιτήσεως, ἡ ὁποία παρακολουθεῖ τὴν τύχην αὐτοῦ. Ἡ διευκόλυνσις τῆς μεταβιβάσεως ἐπιτυγχάνεται καλύτερον, εἴαν τὸ ἔγγραφο προσλάβῃ τὸν τύπον εἰς διαταγὴν καὶ ἀκόμη καλύτερον εἶναι εἰς τὸν κομιστήν. Διὰ τὴν μεταβιβασθῆναι εἰς διαταγὴν ἔγγραφο εἶναι ἀρκετὴ ἡ ὀπισθογράφησις αὐτοῦ ὑπὸ τοῦ δικαιούχου. Ἡ ὀπισθογράφησις συνίσταται εἰς τὴν ἐντολήν τὴν ὁποίαν δίδει ὁ πιστωτὴς εἰς τὸν ὀφειλέτην νὰ πληρῶσῃ εἰς ἄλλο πρόσωπον τὸ ποσὸν τῆς πιστώσεως. Διὰ τῆς ὑπογραφῆς τοῦ ἐντολέως, τῆς ἀναγραφῆς τῆς χρονολογίας τῆς μεταβιβάσεως καὶ τοῦ ὀνόματος τοῦ πρὸς ὃν γίνεται ἡ μεταβίβασις πληροῦται ὁ τύπος τῆς μεταβιβάσεως.

Ἡ μεταβίβασις τοῦ ἐγγράφου ὅπερ εἶναι ἐκδεδομένον εἰς τὸν κομιστήν, δέν χρειάζεται οὐδένα τύπον. Ἀρκετὴ ἡ παράδοσις ὑπὸ τοῦ ἐνός προσώπου εἰς τὸ ἕτερον διὰ τὴν πραγματοποιηθῆναι ἡ μεταβίβασις. Ἡ ἀπλή κατοχὴ τοῦ ἐγγράφου ἐξασφαλίζει τὸ δικαίωμα τοῦ πιστωτοῦ. Διὰ τῆς ἐκδόσεως τοῦ πιστωτικοῦ ἐγγράφου διακόπτεται πᾶσα σχέσις μεταξύ δανειστοῦ καὶ ὀφειλέτου. Ὁ ὀφειλέτης δέν ὑποχρεοῦται πλέον νὰ πληρῶσῃ εἰς τὸν ἀρχικὸν πιστωτὴν μετὰ τοῦ ὁποίου συνηλλάγη, ἀλλὰ εἰς ἐκεῖνον πού θά παρουσιάσῃ τὸ ἔγγραφο κατὰ τὴν ἡμέραν πού εἶναι αὐτὸ ληξιπρόθεσμον. Ἐπὶ τοῦ ἐγγράφου δέν εἶναι ἀνάγκη ν' ἀναγράφηται ἡ αἰτία τῆς ὀφειλῆς. Ἡ ἀπαίτησις στηρίζεται ἐπὶ τῆς ἐκ τῆς ὑπογραφῆς τοῦ ἐγγράφου παραγωγούσης ὑποχρεώσεως. Ἐάν ὁ ὀφειλέτης ἔχει ἀνταπαίτησιν κατὰ τοῦ ἀρχικοῦ πιστωτοῦ, δέν δύναται ν' ἀντιτάξῃ ταύτην πρὸς

συμφηρισμόν κατά τοῦ παρουσιάζοντος τό ἔγγραφον πρός ἐξόφλησιν, εἴαν αὐτό εὐρίσκειται εἰς χεῖρας τρίτου.

Τά διάφορα πιστωτικά ἔγγραφα ἀναλόγως τῆς αἰτίας ἐκ τῆς ὁποίας ταῦτα προκύπτουσι διακρίνονται εἰς διαφόρους κατηγορίας. Οὕτω εἴαν προκύπτουσιν ἐξ ὠρισμένης συναλλαγῆς, πρός ἐκπλήρωσιν ὠρισμένης ἐνοχικῆς ὑποχρεώσεως διακρίνονται εἰς **λ υ ν α λ λ α γ μ α τ ι κ ᾶ ς** - **γ ρ α μ μ ᾶ τ ι α** εἰς **δ ι α τ α γ ῆ ν** - **μ ε τ ο χ ᾶ ς** - **ὁ μ ο λ ο γ ῖ α ς** - **τ ο κ ο μ ε ρ ῖ δ ι α** - **μ ε ρ ι σ μ α τ α π ο δ ε ῶ ς** - **εἰ ς** - **φ ὄ ρ τ ω τ ι κ ᾶ ς** - **ἐ ν ε χ υ ρ ὄ γ ρ α φ α**. Ἐάν ἐκδίδωνται διά τήν εὐκολον κίνησιν τῶν καταθέσεων λαμβάνουσι τήν μορφήν τῆς **ἐ π ι κ α γ ῆ ς**. Ἐάν ἐκδίδωνται διά τήν ἀντικατάστασιν τοῦ νομίσματος ἐμφανίζονται ὑπό τήν μορφήν τοῦ **τ ρ α π ε ζ ο γ ρ α μ μ ᾶ τ ῖ ο υ**.

Ἡ **πίστις** ἐν σχέσει πρός τήν **ἐπιχείρησιν**

Τό ξένον κεφάλαιον τυγχάνει ἀπαραίτητον διά πᾶσαν ἐπιχείρησιν. Ὅσονδῆποτε ἴδιον κεφάλαιον καί ἄν διαθέτῃ μία ἐπιχείρησις διά τήν κάλυψιν τῶν ἀναγκῶν της, ἐμφανίζονται περιπτώσεις κατά τὰς ὁποίας παρίσταται ἀνάγκη προσφυγῆς καί εἰς τό ξένον. Τό κεφάλαιον αὐτό θά τοῦ τό ἐξασφαλίσῃ ἢ πίστις. Διά τοῦτο ἐπιβάλλεται ὅπως ἡ καλός ἐπιχειρηματίας ἀφ' ἐνός φροντίσῃ καί ἀναπτύξῃ τήν πίστιν του, ἀφ' ἑτέρου δέ νά γνωρίσῃ τόν μηχανισμόν τῆς λήψεως πιστώσεων. Ἡ ἐμπιστοσύνη ἐξασφαλίζεται διά τῆς καλῆς προόδου τῶν ἐργασιῶν τῆς ἐπιχειρήσεως καί τῆς τιμιότητος, εἰλικρινείας, καλῶν σχέσεων κλπ. τοῦ ἐπιχειρηματίου. Διά τό δεύτερον πρέπει νά γνωρίσῃ τούς τρόπους καί τὰς προϋποθέσεις ὑπό τὰς ὁποίας χορηγοῦσιν αἱ τράπεζαι καί λοιποί πιστωτικοί ὀργανισμοί τὰς πιστώσεις.

Ἄναλογος πρός τόν σκοπὸν διὰ τόν ὁποῖον θά διατεθῇ ἡ πίστις ἐν τῇ ἐπιχειρήσει πρέπει νά εἶναι καί τό εἶδος ταύτης, βραχυπρόθεσμος ἢ μακροπρόθεσμος - παραγωγική ἢ καταναλωτική - προσωπική ἢ ἐμπράγματος. Δέν πρέπει, εἴαν χρειάζεται βραχυπρόθεσμος, νά συνάψῃ μακροπρόθεσμον, οὔτε εἴαν εἶναι δυνατή ἡ λήψις προσωπικῆς πιστώσεως, νά χρησιμοποιήσῃ ἐμπράγματος τοιαύτην. Δέν πρέπει νά λάβῃ παραγωγικὴν πίστισιν καί νά τήν χρησιμοποιήσῃ διά καταναλωτικούς σκοπούς. Ὁ ἔμπορος, δεδομένου ὅτι ἡ κυκλοφορία εἰς τό ἐμπόριον εἶναι βραχεῖα, κατά τό μᾶλλον καί ἥττον,

Έχει ανάγκη βραχυπροθέσμων πιστώσεων και δέον ν' αποφεύγη τήν λήψιν μακροπροθέσμων, διότι ή έκ τούτων επιβάρυνσις τής επιχειρήσεως είναι μεγαλύτερα. Αντιθέτως ο Βιομήχανος έχει ανάγκη μακροπροθέσμων πιστώσεων, διότι ή συμπλήρωσις τών εγκαταστάσεων και μετατροπή τών πρώτων ύλων εις χρησιμοποιήσιμα αγαθά, απαιτεί κατά κανόνα μεγαλύτερον χρόνον ή ή κίνησις του έμπορίου. Η λήψις παρά τούτου μακροπροθέσμων πιστώσεων τόν διευκολύνει νά πιάς επιστρέψη έκ του εισοδήματος περισσοτέρων τής μιᾶς χρήσεων, ενώ ή βραχυπρόθεσμος πίστωσις πρέπει νά έξυπηρετηή έκ του εισοδήματος μιᾶς μόνον διαχειριστικῆς περιόδου.

Η παραγωγική πίστωσις συνιστάται πάντοτε διότι αποβλέπει εις τήν ὑξήσιν τής παραγωγῆς και αύξησιν του εισοδήματος τής έπιχειρήσεως, ενώ ή καταναλωτική πρέπει ν' αποφεύγη και μόνον εις έξαιτίας περιστάσεις νά λαμβάνηται πρός διατήρησιν τής επιχειρήσεως.

Η προσωπική πίστωσις είναι προτιμητέα τής έμπραγματου, διότι δι' αὐτῆς ο έπιχειρηματίας δέν δεσμεύει ώρισμένα αντικείμενα (έμπορεύματα - ακίνητα κλπ.) τά όποια δύναται νά χρησιμοποιήσῃ εις δυσχερεστέρας περιπτώσεις, καθ' ἄς δέν θά είναι δυνατή ή πραγματοποίηση προσωπικῆς πιστώσεως. Διά τόν λαμβάνοντα ή καλύτερα πίστωσις είναι ή παρεχομένη εις τρεχούμενον λογαριασμόν υπό τών τραπεζών, διότι έν αὐτῇ δέν προκαταβάλλεται ο τόκος, και δέν υποχρεούται ν' αναλάβῃ τό σύνολον τής χορηγηθείσης πιστώσεως εφ' ἅπαξ, ἀλλά ἀναλόγως τών παρουσιαζομένων ἀναγκών εις τήν έπιχείρησιν ἀναλαμβάνει τμήματα ταύτης, διά τά όποια και μόνον καταβάλλει τόκον. Εἰς ταύτην δέν υπάρχει ρητή προθεσμία έπιστροφῆς ἀλλ' όταν ο έπιχειρηματίας έχει διαθέσιμα μετρητά τά καταθέτει εις τήν Τράπεζαν πιστούμενος εις τόν λογαριασμόν του έναντι τών ληφθέντων. Διά τής ἀνοιχτῆς πιστώσεως έχει εις τήν διάθεσίν του μετρητά ἄτοκα, τά όποια δύναται νά χρησιμοποιήσῃ εις πᾶσαν περίπτωσιν, ἥτις του εμφανίζεται εὐνοϊκή διά τήν έπιχείρησιν.

Η ἀνοικτή πίστωσις είναι προσωπική ή έμπράγματος. Διά νά έπιτύχῃ προσωπικήν τοιαύτην ο έπιχειρηματίας, ἥτις είναι και ή προτιμότερα, πρέπει νά ἔχῃ καλά στερεώσει τήν πίστιν του, διότι αἱ Τράπεζαι μόνον εις πολύ δεδοκιμασμένους έπιχειρηματίας χορηγοῦσι τοιαύτας. Ἀλλά και αἱ έμπραγματου ἀσφαλείας έξασφαλιζόμεναι τοιαύτης μορφῆς πιστώσεις είναι καλύτεραι πάσης ἄλλης διά τούς ἄνωτέρω λόγους. Αἱ ἀνοικταί πιστώσεις έμπερικλείουσι

καί σοβαρούς κινδύνους καί πρέπει νά γίνεται χρήσις αὐτῶν μετά προσοχῆς. Ἡ ὑπαρξις τῆς ἀνοικτῆς πιστώσεως λόγω τῆς παρεχομένης εὐκολίας διαθέσεως ρευστῶν, δέν πρέπει νά ὀδηγῆ εἰς ὑπερέντασιν δραστηριότητος τήν ὁποίαν δέν ἐπιτρέπουσιν αἱ συνθήκαι τῆς ἐπιχειρήσεως καί ἡ ἀντοχή ταύτης.

Πιστώσεις μεταξύ Ἐπιχειρηματιῶν

Ἐκτός τῶν πιστώσεων τὰς ὁποίας λαμβάνουσιν οἱ ἐπιχειρηματίαι μέσω τῶν Τραπεζῶν ἢ καί ἀμέσως ἀπό τοῦ κεφαλαιούχου ὑπάρχουσι καί αἱ πιστώσεις αἱ χορηγούμεναι ὑπό τῶν βιομηχάνων καί ἐμπόρων πρὸς ἄλλους βιομηχάνους, ἐμπόρους καί λοιπούς ἐπιχειρηματίας. Ὁ ἔμπορος χονδρικῆς πωλήσεως προβαίνει εἰς τήν ἀγοράν προϊόντων μιᾶς βιομηχανίας ἢ προμηθεύεται ἐμπορεύματα παρ' ἐνός μεγάλου ἐμπορικοῦ οἴκου οὐχί τοῖς μετρητοῖς, ἀλλά ἐπί πιστώσει. Ἐπίσης ὁ ἔμπορος λιανικῆς πωλήσεως προμηθεύεται τὰ ἐμπορεύματα ὅχι πάντοτε τοῖς μετρητοῖς, ἀλλά κατὰ ἕν μεγάλο ποσοστόν συνήθως ἐπί πιστώσει. Ἡ χορήγησις ἐμπορευμάτων ἐπί πιστώσει μεταξύ τῶν ἐμπορευομένων εἶναι συνηθεστάτη.

Αἱ μεταξύ βιομηχάνων καί χονδρεμπόρων πιστώσεις εἶναι μᾶλλον ἀσφαλεῖς, διότι κατὰ κανόνα πρόκειται πεπειραμένων ἐπιχειρηματιῶν καί αἱ χορηγούμεναι πιστώσεις εἶναι ὡς ἐπί τό πολὺ λελογισμένοι. Ἀντιθέτως αἱ πιστώσεις αἱ παρεχόμεναι ὑπό τῶν ἐμπόρων χονδρικῆς πωλήσεως εἰς τό λιανικόν ἐμπόριον δέν εἶναι πάντοτε ἀσφαλεῖς. Εἰς τό ἐμπόριον λιανικῆς πωλήσεως εἰσέρχονται διαρκῶς νέα πρόσωπα, ἀποτυχόντα πολλάκις εἰς ἄλλα ἐπαγγέλματα ἢ πρόσωπα ἀνευ πείρας καί ἐμπορικῆς ἱκανότητος, μὴ διαθέτοντα κεφάλαια ἢ ἐλάχιστα τοιαῦτα, διὰ νά ἐξασφαλίσωσι κάποιον εἰσόδημα. Οἱ ἔμποροι χονδρικῆς πωλήσεως καί βιομηχάνοι ἐν τῇ ἐπιθυμίᾳ των ὅπως εὐρύνωσι τήν κατανάλωσιν παρέχουσιν εἰς τὰ πρόσωπα ταῦτα ἐμπορεύματα ἐπί πιστώσει. Τὰ ἐμπορεύματα ταῦτα παρέχονται διὰ τῆς υπογράφης γραμματίων ἢ τῆς ἀποδοχῆς συναλλαγματικῶν. Ὄταν λήξη ἡ προθεσμία τοῦ γραμματίου ἢ συναλλαγματικῆς, ἐπί τῆς ὁποίας ὑπελόγησεν ὁ χονδρέμπορος καί ἐχορήγησε τήν πίστωσιν, εἴαν ὁ λαβὼν τήν πίστωσιν ἔμπορος λιανικῆς πωλήσεως δέν ἔχει πεῦραν καί ἐμπορικὴν συνείδησιν, δέν θά ἔφροντίσῃ ἢ δέν θά δυνηθῇ νά φανῇ συνεπῆς εἰς τὰς ὑποχρεώσεις του, ὅπότεν ὁ ἔμπορος χονδρικῆς πωλήσεως θά εὐρεθῇ πρὸ δυσχερειῶν διὰ τήν ἱκανοποίησιν τῶν ιδίων του πιστωτῶν. Πρὸς ἀποφυγὴν τῶν δυσαρέστων αὐτῶν συνεπειῶν πρέπει αἱ πιστώσεις πρὸς τό ἐμπόριον λιανικῆς πωλήσεως νά χορηγοῦν-

ται μετά κρουσικής καί μόνον εἰς πρόσωπα ἱκανά ἔχοντα ἐπίγνωσιν τῶν ἐμπορικῶν συναλλαγῶν. Ἡ ἐπιθυμία αὐξήσεως τῆς καταναλώσεως δέν πρέπει νά ὠθῆ εἰς τήν χρηγήσιν ἀδιακρίτως πιστώσεων, διότι πρό τῆς αὐξήσεως ταύτης ἴσταται ἡ ὑπέρβις τῆς ἐπιχειρήσεως, ἥτις τίθεται ἐν κινδύνῳ οἰά τοῦ τρόπου αὐτοῦ.

Πιστώσεις πρὸς τοὺς Καταναλωτάς

Ἐκτός τῶν πιστώσεων τὰς ὁποίας δίδουσι αἱ Τράπεζαι καί οἱ κεφαλαιούχοι πρὸς τοὺς ἐπιχειρηματίας καί οἱ ἐπιχειρηματῆαι μεταξύ των, ἔχομεν καί ἕνα ἄλλο εἶδος πιστώσεων, τὰς ὁποίας παρέχει τό ἐμπόριον πρὸς τήν κατανάλωσιν. Μετά τόν πῶτον εἰρωπαϊκόν πόλεμον τό εἶδος αὐτό τῶν πιστώσεων ἠύξησε τεραστίως εἰς ὅλας τὰς πεπολιτισμένας χώρας. Ἐν τῇ ἐπιθυμίᾳ των ν' αὐξήσῃ τήν κατανάλωσιν οἱ ἔμποροι λιανικῆς πωλήσεως ἠύξησαν ἐπικινδύνως τὰς τοιαύτας πιστώσεις. Ὁ θέλων π.χ. ν' αὐξήσῃ τήν κυκλοφορίαν μιᾶς ὑρισμένης μάρκας αὐτοκινήτων πωλεῖ τ' αὐτοκίνητα μέγας τόν καταναλωτήν, ὅστις δέν διαθέτει ὁλόκληρον τό ἀπαιτούμενον πρῶτον καί ἄνευ τῆς εὐκολίας τῶν δόσεων δέν θά ἠγόραζε τό αὐτοκίνητον καί συνιστᾶται εἰς τό ἐμπόριον. Πρέπει ὅμως νά γίνεται περιωρισμένη χρῆσις διότι ἀφ' ἑνός κινδυνεύει ὁ ἔμπορος νά μή εἰσπράξῃ τὰς δόσεις καί ἀφ' ἑτέρου ὁ τρόπος οὗτος δέν εἶναι ὑφέλιμος καί διὰ τήν ἐθνικήν οἰκονομίαν, διότι ὁδηγεῖ εἰς τήν ὑπερκατανάλωσιν καί μείωσιν τῆς ἀποταμιεύσεως. Ἡ ἀγορά καί κατανάλωσις ἐμπορεύματος τινος, ὑπό τοῦ μή διαθέτοντος τά πρὸς τὸ οἰκονομικά μέσα, καταναλωτοῦ, σημαίνει κατανάλωσιν μελλοντικῆς εἰσδεδήματος, ὅπερ δέν εἴμεθα βέβαιοι εἰάν θά πραγματοποιηθῇ. Ἐκτός τούτου αἱ κατ' αὐτόν τόν τρόπον παρεχόμεναι πιστώσεις, ἐκεῖ ὅπου δέν πρέπει, ὁδηγοῦσιν εἰς σπατάλην καί ἀπόκτησιν πλεονεκτημάτων, ἅτινα δέν εἶναι ἀπολύτως ἀναγκαῖα. Προκαλοῦσι τήν πενίαν τοῦ καταναλωτοῦ καί στέρησιν του ἀπὸ ἄλλα ἀναγκαϊότερα οἱ αὐτόν καί τήν εὐκογιενίαν του πράγματα καί οὐχί σπανίως τήν ἀπώλειαν διὰ τόν ἔμπορον τῶν χρηρηθησῶν πιστώσεων. αἱ τοιαῦται πιστώσεις ἀφειδῶς παρεχόμεναι ἐπιφέρουσι τήν καταστροφὴν μεγάλων ἐπιχειρήσεων καί συντελοῦσι πολλάκις εἰς τήν ἐκόηλωσιν τῶν οἰκονομικῶν κρίσεων.

III. Ἐργασία

Ἡ ἔργασία σημαίνει ἀπασχόλησις πνευματικῆς καί σωματικῆς δυνάμεως. Δέν εἶναι ὅμως πᾶσα ἀπασχόλησις πνευματικῆς καί σωματικῆς

μικτικῆς δυνάμεως ἐργασία. Τὰ ὅρια μεταξύ ἐργασίας - παιγνιδίου ἀπλῆς ἀπασχολήσεως κλπ. εἶναι τόσον ρευστά, ὥστε δέν εἶναι δυνατή ἡ αὐστηρά διάκρισις τούτων καί ἐπαγίεται εἰς τήν συνήθειαν καί τās ἐκδηλώσεις τῆς ζωῆς ἡ ἀποσαφήνισις τῆς ἐννοίας ἐργασίας. Ἐκτός τοῦ ἀνθρώπου, ὅστις κατά κανόνα δύναται νά παράσχη ἐργασίαν, τοιαύτην παρέχουσι καί τὰ ζῶα, οὐχί ὅμως καί αἱ μηχαναί.

Ἡ ἀνθρωπίνη ἐργασία εἶναι πάντοτε μία μικτή πνευματική καί σωματική ἀπασχολήσις. Ἡ διάκρισις μεταξύ πνευματικῆς καί σωματικῆς ἐργασίας εἶναι δυσχερής. Εἰς τήν πρακτικὴν ζωὴν ὀνομάζομεν πνευματικὴν ἐργασίαν, ἐκείνην καθ' ἣν τό ἐπικρατοῦν στοιχεῖον εἶναι ἡ πνευματικὴ ἀπασχολήσις τοῦ ἐργαζομένου ἀνθρώπου, ἐνῶ σωματικὴν (χειρονακτικὴν) ἐκείνην καθ' ἣν τό ἐπικρατοῦν στοιχεῖον εἶναι ἡ σωματικὴ ὁρᾶσις τοῦ ἀνθρώπου. Οὕτω ἐννοεῖται ἡ διάκρισις τῆς ἐργασίας εἰς πνευματικὴν καί σωματικὴν. Εἰς πολλάς περιπτώσεις ὅμως οὐτεπὶ στοιχεῖον τῆς ἐπικρατούσης ἐργασίας εἶναι ἐμφανές, ἵνα χαρακτηρίσωμεν τήν ἐργασίαν ὡς πνευματικὴν ἢ σωματικὴν.

Ἡ ἀνθρωπίνη ἐργασία ἐπιαιώκει τήν ἐπιτυχίαν ἐνός ἀποτελέσματος. Ἡ ἐπίτευξις ὅμως ἢ μὴ τοῦ ἐπιδιωκομένου ἀποτελέσματος δέν εἶναι ἀποκλειστικὴ διὰ νά μᾶς δώσει τήν ἐννοίαν τῆς ἀνθρωπίνης ἐργασίας. Καί ὅταν δέν ὑπάρξῃ ἀποτέλεσμα, ὑπῆρχεν ὅμως κάποιος ἀντικειμενικὸς σκοπὸς τῆς καταναλωθείσης δυνάμεως, ἔχομεν τήν ἐννοίαν τῆς ἀνθρωπίνης ἐργασίας. Συνεπῶς ἢ ἀποβλέψωμεν εἰς τόν σκοπὸν καί οὐχί εἰς τό ἀποτέλεσμα, διὰ ν' ἀποφανθῶμεν εἴναι ὑπάρχη ἢ ὄχι ἀνθρωπίνη ἐργασία.

Ἐντός τῆς ἐννοίας ἀνθρωπίνη ἐργασία ὑπάρχει ἡ οἰκονομικὴ ἐργασία, ἣτις ἀποτελεῖ ἰδίαν κατηγορίαν. Οἰκονομικὴ ἐργασία εἶναι ἡ ἀπασχολήσις σωματικῶν καί πνευματικῶν δυνάμεων διὰ τήν δημιουργίαν ἢ κτήσιν ἀγαθῶν καταλλήλων πρός κάλυψιν τῶν ἀνθρωπίνων ἀναγκῶν. Καί ἐνταῦθα τὰ ὅρια εἶναι ρευστά, ἡ αὐτὴ ἐργασία δύναται ὑπὸ ὠρισμένης προϋποθέσεως, ἐν μέρει νά εἶναι οἰκονομικὴ, ἐν μέρει τοιαύτη ὑπὸ εὐρύτεραν ἐννοίαν. Εἰς συγγραφεὺς π.χ. ὅστις γράφει ἐν βιβλίον δι' ἐπιστημονικοὺς σκοποὺς δέν ἀποκλείεται ν' ἀποβλέπῃ καί εἰς τήν οἰκονομικὴν ὠφέλειαν, ἣν θά ἔχῃ ἐκ τῆς πωλήσεως τούτου. Σκόπιμον κρίνεται καί ἐδῶ νά ἐξετάζηται τό ἐπικρατοῦν στοιχεῖον διὰ ν' ἀποφανθῶμεν εἴναι πρόκειται περὶ οἰκονομικῆς ἐργασίας ἢ γενικῶς περὶ ἐργασίας ἐν τῇ εὐ-

ρεία έννοία.

Ἡ ἐργασία ἐν σχέσει πρὸς τὴν ἐπιχείρησιν

Παραλλήλως πρὸς τὸ κεφάλαιον καὶ ἐξ ἴσου, ἂν μὴ κατὰ πολὺ περυσότερον, διὰ τὴν κανονικὴν, ἀπρόσκοπτον καὶ ἀποτελεσματικὴν ὁρᾷσιν μιᾶς ἐπιχειρήσεως, ἴσταται ὁ συντελεστής ἐργασία. Ἐργασίαν λέγοντες ἐνταῦθα ἐννοοῦμεν τὴν συστηματικὴν ἐκείνην ἀνθρωπίνην προσπάθειαν διὰ τὴν ἐπιδιώξιν ἐνὸς οἰκονομικοῦ ἀποτελέσματος. Ἡ ἐργασία εἶναι ἡ βάση τῆς ἀνθρωπίνης δημιουργίας. Τὰ ὑπὸ τοῦ ἀνθρώπου χρησιμοποιούμενα ἀγαθὰ, ἂν ἐξαιρέσωμεν ἐλάχιστα ὅτινα οἰδόνται ἔτοιμα ὑπὸ τῆς φύσεως, εἶναι ἀπέτελεσμα τῆς ἀνθρωπίνης ἐργασίας. Καὶ αὐτὸ τὸ κεφάλαιον, ὅπερ μετὰ τῆς ἐργασίας καὶ τοῦ ἐδάφους, ἀποτελοῦσι τοὺς τρεῖς συντελεστὰς τῆς παραγωγῆς ὁδὸν εἶναι τίποτε ἄλλο εἰμὴ ἀπέτελεσμα προηγηθείσης ἀνθρωπίνης ἐργασίας. Μιθανόν νὰ εὐρωμεν ἐπιχειρήσεις δημιουργηθείσας ἄνευ διαθέσεως κεφαλαίου, οὐδεμίαν ὅμως θὰ συναντήσωμεν ἢ τις νὰ ἐδημιουργήσῃ καὶ ἐλειτουργήσῃ ἄνευ ἐργασίας. Ἡ ἐν τῇ ἐπιχειρήσει ἐμφανιζομένη ἐργασία δύναται νὰ εἶναι ἢ ὑπὸ τοῦ ἐπιχειρηματικοῦ καταβολομένη προσωπικὴ τοιαύτη ἢ καὶ ξένη. Τὸ συνηθέστερον εἶναι ἢ ταυτόχρονος ὑπαρξίς καὶ τῶν δύο, προσωπικῆς καὶ ξένης. Ἡ αὕτη διακρίνεται εἰς διευθύνουσαν καὶ βοηθητικήν.

Ἡ διευθύνουσαν ἐργασία ἀνήκει εἰς αὐτὸν τοῦτον τὸν ἐπιχειρηματίαν καὶ τοὺς συνεργάτας αὐτοῦ μέ τοὺς ὁποίους τὸν συνδέει ὑπαλληλικὴ σχέσις ἀνωτέρα. Τὴν τάξιν αὐτὴν ἀποτελοῦσιν οἱ ἀνώτεροι ὑπάλληλοι μιᾶς προσωπικῆς ἐπιχειρήσεως, ἐπὶ ἁκινήτων ἀπαιρειῶν οἱ διοικηταὶ καὶ διευθύνται ταύτης, οὐχὶ σπανίως καὶ ἕτεροι ἀνώτεροι ὑπάλληλοι.

Ἡ βοηθητικὴ ἐργασία εἶναι ἡ παρελομένη ὑπὸ τῶν κατωτέρων ὑπαλλήλων καὶ τῶν ἐργατῶν τῆς ἐπιχειρήσεως.

Ὁ διευθύων τὴν ἐπιχείρησιν ἀποτελεῖ τὸν ἄξονα αὐτῆς. Εἰς αὐτὸν ἀνήκει ἡ πρώτη ὀργάνωσις, ἡ ἀπαιτουμένη δραστηριότης διὰ τὴν ἐξεύρεσιν τοῦ τόπου ἐγκαταστάσεως, τῶν μέσων τῆς ἐγκαταστάσεως, τῆς ἐκλογῆς τοῦ ὑπαλληλικοῦ καὶ ἐργατικοῦ προσωπικοῦ, τῆς ἐξοικονομήσεως καὶ διαθέσεως τῶν πιστώσεων, τῆς παρακολούθησως τῶν ἐργασιῶν, τῆς ἐξασφαλίσεως καλῆς διαθέσεως τῶν προϊόντων, τοῦ συμφοροτέρου τρόπου προμηθείας τῶν πρώτων ὑλών, τῆς κατανομῆς τῆς ἐρ

γασίας αναλόγως τῆς ἰκανότητος τῶν ὑπαλλήλων καὶ ἔργατῶν, τοῦ ἐλέγχου κλπ. Διὰ τοῦτο τὸ πρόσωπον τοῦ διευθύνοντος πρέπει νὰ ἐμπνέῃ ἐμπιστοσύνην εἰς τοὺς τρίτους διὰ τὴν ἀκριβῆ ἐκπλήρωσιν τῶν ἀναλαμβανομένων ὑποχρεώσεων καὶ νὰ χαίρῃ οὐ συγχρόνως ἐκτιμήσεως καὶ συμπαθείας ἐκ μέρους τῶν ὑπαλλήλων καὶ ἔργατῶν, καὶ νὰ ὑπάρχῃ ἡ ἀναγκαῖα ἐπιβολὴ πρὸς ἄσκησιν αὐστηρᾶς πειθαρχίας, διότι πάντοτε διὰ τὴν πρόοδον ἀπαιτεῖται ἐνιαία θέλησις, ἣτις διὰ νὰ ἐπιβληθῇ ἔχει ἀνάγκην παθαρχίας.

Ἡ ἐπιχειρηματίας ἀποτελεῖ εἰς τὴν σύγχρονον κεφαλαιοκρατικὴν οἰκονομίαν τὴν μόνην δημιουργικὴν δύναμιν, οὐ ἄλλοι συντελεσταὶ ἐργασία καὶ κεφάλαιον ἐξαρτῶνται ἀπ' αὐτόν καὶ τίθενται εἰς κίνησιν παραγωγικὴν μόνον τῇ ἐπεμέλειᾳ τούτου. Κατὰ τὴν σοσιαλιστικὴν θεωρίαν τοῦτο δὲν εἶναι ὀρθόν καὶ πρέπει ν' ἀφαιρεθῇ ἀπὸ τὴν ἐπιχειρηματίαν ἡ δραστηριότης αὕτη καὶ ἀνατεθῇ εἰς τὸ κράτος, ὅπερ θ' ἀντικαταστήσῃ ὅλους τοὺς ἐπιχειρηματίας, ἀλλὰ ἡ ὀρθότης τῆς θεωρίας ταύτης, εἶναι ἀμφισβητήσιμος δι' οἰκονομίας μὴ ἐξελιγμένας καὶ ἡράτη εἰς τὰ ὅποια ἡ λειτουργία τῆς κρατικῆς μηχανῆς δὲν εἶναι ἀμεμπτος. Ἡ ἐργασία τοῦ διευθύνοντος εἶναι ὀργανωτικὴ καὶ διοικητικὴ οὗτος δὲν πρέπει νὰ κατατρίβηται μετὰ τὰς λεπτομερείας, αἵτινες εἶναι ἔργον τῶν ὑφισταμένων του, ἀλλὰ νὰ ἐπιβλέπῃ καὶ κατευθύνῃ ἀπὸ ἀνωτέρας σκοπιᾶς τὸ ὅλον ἔργον τῆς ἐπιχειρήσεως.

Τὸ ἔργον τῶν ὑπαλλήλων καὶ ἔργατῶν εἶναι πολὺ ἀπλούστερον ἢ τοῦ διευθύνοντος τὴν ἐπιχείρησιν. Οἱ ὑπάλληλοι διενεργοῦσι τὴν ἀλληλογραφίαν, λογιστικὴν, ἀγορὰς καὶ πωλήσεις κατὰ τὰς ὁδηγίας τοῦ διευθύνοντος, ἐπικοινωνοῦσι μὲ τὴν πελατείαν, ἐκτελοῦσι τὰς τεχνικὰς ὑπηρεσίας καὶ τὰ τοιαῦτα.

Ἡλικαστος ὑπάλληλος ἀναλαμβάνει τὴν ἐργασίαν διὰ τὴν ὅποیان κατέχει εἰδικὰς γνώσεις καὶ ἀπασχολεῖται μόνον μὲ ταύτην. Ἡ ἐργασία τοῦ ἐργάτου εἶναι ἔτι ἀπλουστέρα, διότι κατὰ κανόνα δὲν ἀπαιτοῦνται εἰδικαὶ γνώσεις εἰμὴ μόνον συνήθεια, τὴν ὅποιαν ἀποκτᾷ τις εὐκόλως. Ὑπάρχουσιν ὅμως καὶ εἰδικευμένοι ἐργάται, οἵτινες πρὸς τὸ συμφέρον τῆς ἐπιχειρήσεως πρέπει νὰ χρησιμοποιῶνται ἀναλόγως τῆς εἰδικότητός των. Ἡ χρησιμοποίησις τῶν ὑπαλλήλων καὶ ἔργατῶν ἀναλόγως τῆς εἰδικότητος ἐκάστου εἶναι ἐπιφελὴς διὰ μὲν τὴν ἐπιχείρησιν, διότι ἡ ἀπόδοσις τούτων εἶναι καλύτερα, διὰ δὲ τοὺς ὑπαλλήλους καὶ ἐργάτας, διότι ἡ ἐκτέλεσις ἐργασίας ἀναλόγου μὲ τὴν εἰδικότητά των καθιστᾷ ταύτην ἀνευτετέρα.

δι' αὐτούς. Ὁ εἰδικευμένος π.χ. εἰς τὴν συσκευασίαν οὐμάτων, ἀνετώτερον δι' αὐτόν καὶ ἀποτελεσματικώτερον διὰ τὴν ἐπιχείρησιν θά φέρῃ εἰς πέρας τὴν ἐργασίαν ταύτην, παρά ἂν τοῦ ἀνατεθῆ ἢ τακτοποιήσῃ τῶν προθηκῶν τοῦ καταστήματος, ἐν ἣ περιπτώσει εἶναι ἀδαῆς διὰ τὴν ἐργασίαν ταύτην.

Ἄ ν τ ι μ ι σ θ ί α

Ἄνάλογος μέ τὴν ἰκανότητα, τὰς τεχνικὰς γνώσεις καὶ τὴν ἀποδοτικότητα ἐκάστου ὑπαλλήλου καὶ ἐργάτου πρέπει νά εἶναι καὶ ἡ ἀντιμισθία αὐτοῦ. Μόνον οὕτω ἀναπτύσσεται συναγωνισμὸς μεταξὺ τῶν καὶ αὐξάνει τὸ ἐνδιαφέρον διὰ τὴν ἐπιχείρησιν. Τὸ ὑπαλλήλικόν προσωπικόν κατὰ κανόνα εὐρίσκεται εἰς καλυτέραν μοῖραν ἀπὸ τὸ ἐργατικόν ἀπὸ ἀπόφωσ ἀντιμισθίας, διότι ἡ ὑπὸ τῶν πρώτων προσφερομένη ἐργασία, ἀπαιτεῖ συνήθως καὶ ὀρισμένας γνώσεις καὶ ἡ συνεισφορά τούτων εἰς τ' ἀποτελέσματα τῆς ἐπιχειρήσεως εἶναι μεγαλυτέρα. Ὁ ὑπάλληλος θεωρεῖται συνεργάτης τοῦ ἐπιχειρηματίου καὶ θεωρεῖ ἑαυτόν ἀπολύτως συνδεδεμένον μέ τὴν ἐπιχείρησιν, ἐνῶ ὁ ἐργάτης εὐκολώτερον ἐγκαταλείπει ταύτην, ὡς τῷ προσφερόθῃ μεγαλυτέρα ἀμοιβῇ παρ' ἄλλου ἐπιχειρηματίου.

Αἱ μεγάλαι ἐπιχειρήσεις ἔχουσιν ἀνάγκην μορφωμένου προσωπικοῦ, ὅπερ προέρχεται ἐκ τῶν ὀιαφόρων κοινωνικῶν τάξεων καὶ ἡ κοινωνική του θέσις οὐδὲν εἶναι μειονεκτική ἔναντι τῶν ἄλλων ἐπαγγελμάτων. Ὁ ἀνώτερος ὑπάλληλος μιᾶς σοβαρᾶς ἰδιωτικῆς ἐπιχειρήσεως π.χ. Τραπεζῆς - Βιομηχανίας κλπ. δέν μειονεκτεῖ ἔναντι τῶν δημοσίων λειτουργῶν ἢ ἐλευθερίων ἐπαγγελμάτων. Πρὸς τοῦτο συντελεῖ βεβαίως καὶ ἡ παρεχομένη ἀνάλογος ἀμοιβή, ἀλλὰ συγχρόνως καὶ τὸ ὅτι ἀπὸ ἀπόφωσ κοινωνικῆς καὶ οἰκονομικῆς ἐξελίξεως εἶναι πολλὰκις προνομιούχος. Οὗτος ἐλπίζει καὶ συνήθως ἐπιτυγχάνει, νά γίνῃ συνεταῖρος τοῦ ἐπιχειρηματίου ἢ σὺν τῷ χρόνῳ νά προβῇ, βοηθοῦς καὶ τῆς παρά τῇ ξένη ἐπιχειρήσει κηθείσης πείρας εἰς τὴν ἰδίαν ἐπιχειρήσεως. Ἡ παρεχομένη ἰκανοποιητικὴ ἀμοιβή ἐκ μέρους τῆς ἐπιχειρήσεως, συντελεῖ εἰς τὴν προσέλκυσιν τῶν μᾶλλον ἰκανῶν προσώπων ὡς ὑπαλλήλων. Ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὰς ἰδιωτικὰς ἐπιχειρήσεις, αἵτινες χρησιμοποιοῦσιν εὐρέως τὸ μέσον αὐτό, τὸ δημοσίον μὴ διακρινόμενον δι' ἐπιχειρηματικὴν ἰκανότητα, ἀμοιβεῖ πολὺ πενιχρότερον τοὺς ὑπαλλήλους τοῦ καὶ τοῦτο συντελεῖ ὥστε οἱ ἰκανώτεροι νά προτιμῶσι τὴν ἰδιωτικὴν ἐπιχείρησιν ἀπὸ τὴν δημοσίαν.

Τὸ τοιοῦτον παρ' ἡμῶν ἔλαβε λίαν δυσάρεστον ἔκτασιν, δι

ὅτι βλέπομεν ἀνωτάτους δημοσίους λειτουργούς νά ἐγκαταλείψωσι τήν δημοσίαν ὑπηρεσίαν καί ἀναλαμβάνωσιν ἐργασίαν εἰς ἰδιωτικὰς ἐπιχειρήσεις, ὅπου ἡ ἀντιμισθία εἶναι ἱκανοποιητικωτέρα. Ἐπίσης οἱ νέοι ἀφοῦ ἀποπερατώσωσι τὰς σπουδὰς των εἰς τὰς μέσας ἢ ἀνωτάτας σχολάς, ἐπιζητοῦσι τήν ἀνεύρεσιν ἐργασίας, εἰς ἰδιωτικὰς ἐπιχειρήσεις κατὰ προτίμησιν, καί μόνον ὅταν δέν ευρωσι, καταφεύγουν εἰς τήν δημοσίαν ὑπηρεσίαν. Ἡ ἀντίληψις αὕτη τοῦ δημοσίου ὅσον ἀφορᾷ τήν ἀντιμισθίαν τῶν ὀργάνων του συντελεῖ, ὥστε νά προσέρχωνται εἰς τὰς δημοσίας ὑπηρεσίας καί ἐπιχειρήσεις ἀνθρώποι κατωτέρας ἱκανότητος, πρὸς ζημίαν τῆς κοινωνίας ὁλοκλήρου.

Ὅτι ἀναφέρεται εἰς τὰς δημοσίας ὑπηρεσίας ἰσχύει ἀναλόγως μεταξύ τῶν διαφόρων ἰδιωτικῶν ἐπιχειρήσεων. Ὁ καλὸς ἐπιχειρηματίας δέν πρέπει νά εἶναι φειδωλὸς εἰς τήν ἀνταμοιβὴν τῶν συνεργατῶν του. Ἡ καλὴ ἀμοιβὴ συνεπάγεται καλύτερον ὑπαλληλικόν καί ἐργατικόν προσωπικόν. Μὲ καλύτερον προσωπικόν ἢ ἀποδοσις τῆς ἐπιχειρήσεως εἶναι πάντοτε ἀνωτέρα.

Τρόποι καθορισμοῦ ἀντιμισθίας

Ἡ ἀγαθὴ συνεργασία μεταξύ τοῦ ἐπιχειρηματίου καί τοῦ εἰς τήν ἐπιχείρησιν ἀπασχολουμένου προσωπικοῦ ὀποτελεῖ τήν μάσιν διὰ τήν εὐδόωσιν τοῦ σκοποῦ τῆς ἐπιχειρήσεως. Ἡ καλὴ συνεργασία προϋποθέτει καί ἀνάλογον ἀμοιβὴν τῶν εργατῶν καί ὑπαλλήλων. Ὅσον καλυτέρα εἶνε ἡ ἀμοιβὴ τόσο καί τό ἐνδιαφέρον τῶν ἐργαζομένων διὰ τήν ἐπιχείρησιν αὐξάνει. Καί ὁ τρόπος καθορισμοῦ τῆς ἀμοιβῆς τῶν ἐργαζομένων ὑπῆρξεν σοβαρὸν θέμα ποῦ ἀπασχόλησε καί ἀπασχολεῖ τοὺς ἐπιχειρηματίας. Οἱ ὑπάρχοντες τρόποι ἀμοιβῆς τοῦ προσωπικοῦ εἶναι διάφοροι. Οὗτοι ἐδημιουργήθησαν ἐκ τῆς τάσεως τῶν ἐπιχειρηματιῶν, ὅπως ὑποκινήσωσι τό ἐνδιαφέρον τῶν ὑπαλλήλων καί εργατῶν νά αὐξήσωσι τήν δραστηριότητα των πρὸς ὄφελος τῆς ἐπιχειρήσεως. Ὅταν ὁ ἐργαζόμενος εἰς μίαν ἐπιχείρησιν γνωρίζει ὅτι, ἡ αὐξήσις τῆς ἀποδοτικότητος ταύτης θά ὠφελῆσῃ καί αὐτόν προσωπικῶς, ἐργάζεται μετὰ μεγαλυτέρου ἐνδιαφέροντος καί ἐπιμελείας.

Ἰσχυρότερον τό ποσὸν τῆς ἀμοιβῆς τῶν ἐργαζομένων εἰς ξένας ἐπιχειρήσεις καθόριζε ὁ νόμος τῆς προσφορᾶς καί ζητήσεως ἐργατικῶν δυνάμεων. Δεδομένου ὅτι ἡ προσφορὰ ἐργασίας ἦτο σχεδόν πάντοτε ἀνωτέρα τῆς ζητήσεως, ἡ παρεχομένη ἀντιμισθία εἰς τοὺς

ἐργαζομένους ἢ το εὐτελής καὶ δυσανάλογος μέ τήν προσφερομένην, ἐργασίαν, τοῦ μεγίστου μέρους τοῦ εἰσοδήματος περιερχομένου εἰς τόν ἐπιχειρηματίαν καί τό συμμετέχον κεφάλαιον.

Ὁ ἐπιχειρηματίας ἠδιαφόρει, εἰάν ἡ παρεχομένη ἀμειψή ἢ το ἐπαρκῆς διά τήν διατροφήν, στέγασιν καί ἐνδυμασίαν τοῦ ἐργαζομένου καί τῆς οἰκογενείας του, ἀπέβλεπε μόνον εἰς τήν αὔξησιν τοῦ ἰοίου εἰσοδήματος. Τοῦτο ὠδήγησεν εἰς τήν δημιουργίαν ἐχθρότητος μεταξύ ἐπιχειρηματίου καί ἐργάτου καί τήν ἀνάπτυξιν τοῦ ἀγῶνος τῶν τάξεων. Μετά πολλοῦς ἀγῶνας καί κατόπιν τῆς συσσωματῆς ἐργασίας, ὑπεχώρησε τό κεφάλαιον εἰς πολλά σημεῖα καί ἀνεγνώρισε τήν συμμετοχήν τοῦ ἐργάτου. Ζήμερον, εἰς ὅλα σχεδόν τά πεπολιτισμένα κράτη αἱ σχέσεις μεταξύ ἐργοδότη καί ἐργάτου ρυθμίζονται οὐχί ἐλευθέρως ἀλλά ὑπό τοῦ νόμου. Τήν ἀντιμισθίαν τοῦ ἐργαζομένου δέν καθορίζει πλέον ἐλευθέρως ἡ προσφορά καί ζήτησις ἔνθα ἡ θέσις τοῦ ἐργάτου εἶναι πάντοτε μειονεκτική, ἀλλά ὁ νόμος.

Τό κράτος ἀναγνωρίζει ὅτι τό κοινωνικόν συμφέρον ἐπιβάλλει ὅπως εἰς τόν ἐργάτην παρέχεται εἰς ἐλάχιστος μισθός διά τήν κάλυψιν τῶν στοιχειῶδων ἀναγκῶν αὐτοῦ καί τῆς οἰκογενείας του. Ὁ ἐργάτης ὡς συντελεστής τῆς παραγωγῆς ἐνδιαφέρει τήν κοινωνίαν καί πρέπει νά παρέχεται εἰς αὐτόν τό λεγόμενον ἐλάχιστον συντηρήσεως. Ἡ κάτω τοῦ ἐλάχιστου συντηρήσεως ἀνταμοιβή του ἐξαντλεῖ αὐτόν σωματικῶς καί τόν καθιστᾷ ταχέως ἀνίκανον δι' ἐργασίαν πρὸς βλάβην τῆς ὅλης οἰκονομίας. Ἡ ἐξάντλησις τοῦ ἐργάτου εἶναι ἐπιζημία καί διά τήν ἐπιχείρησιν, διότι ἡ ἀποδοτικότης αὐτοῦ βαίνει μειουμένη. Καί ἐφ' ὅσον μέν ὁ ἐπιχειρηματίας εἶχε τό ἀπόλυτον δικαίωμα τῆς ἀντικαταστάσεως τούτου διά νέου ἰκανωτέρου ἐργάτου, οὐδέν ζήτημα ἐγεννᾶτο δι' αὐτόν. Κατόπιν τῆς ἐπεμβάσεως ὅμως τοῦ κράτους καί τῶν περιορισμῶν, οἵτινες ἐτέθησαν εἰς τοὺς ἐργοδότης, ὅσον ἀφορᾷ τά δικαιώματα τῶν ἐργατῶν, ἡ κατῴστασις ἤλλαξε καί ὁ ἐργ. δότης πρέπει νά ἐνδιαφέρεται διά τήν διατήρησιν τῆς ἐργατικῆς ἰκανότητος τοῦ ἐργαζομένου.

Εἰς τὰς βιομηχανικῶς ἐξελιγμένας χώρας, ὅπου τό μεγαλύτερον τμήμα τοῦ πληθυσμοῦ ἀπασχολεῖται εἰς τήν βιομηχανίαν, τό ζήτημα τῆς ἰκανοποιητικῆς ἀνταμοιβῆς τοῦ ἐργαζομένου, λαμβάνει καί ἄλλην μορφήν. Οἱ ἐργάται εἶναι καί οἱ καταναλωταί τῶν παραγόμενων προϊόντων καί συνεπῶς συμφέρει εἰς τοὺς ἐπιχειρηματίας νά καταβάλωσι μεγαλύτερα ἡμερομίσθια διὰ νά δύνανται οἱ ἐργάται

νά είναι καταναλωταί τῶν προϊόντων τοῦ.

Οἱ συνήθεις τρόποι καθορισμοῦ τῆς ἀντιμισθίας τῶν ἐργαζομένων εἶναι τέσσαρες.

- 1) Ἀμοιβή κατὰ χρόνον
- 2) Ἀμοιβή κατ' ἀποκοπήν
- 3) Ἀμοιβή διά συμμετοχῆς εἰς τὰ κέρδη καί
- 4) Παροχή εἰδικῶν ἀμοιβῶν πλέον τῶν κανονικῶν.

Ἐκάστη ἐπιχείρησις ἀναλόγως τοῦ σκοποῦ τῆς καί τοῦ τρόπου λειτουργίας αὐτῆς καθορίζει καί τὸν ἐπιμόνοντα τρόπον ἀμοιβῆς τοῦ προσωπικοῦ τῆς.

α) Ἀμοιβή κατὰ χρόνον

εἰς τὴν σύγχρονον οἰκονομίαν ἡ καταβαλλομένη εἰς τοὺς ἐργάτας ἀντιμισθία διά τὴν ὑπ' αὐτῶν παρεχομένην ἐργασίαν καθορίζεται καθ' ἡμέραν ἐργασίας. Ὁ ἐργάτης ὑποχρεοῦται νά ἐργασθῆ ὀρισμένας ὥρας καθ' ἑκάστην καί καταβάλλεται εἰς αὐτό τὸ λεγόμενον ἡμερομίσθιον. Κατὰ τ' σύστημα αὐτό τοῦ κατὰ χρόνον καθορισμοῦ τῆς ἀντιμισθίας τοῦ ἐργαζομένου ὁ ἐργάτης ὑποχρεοῦται νά θέσῃ εἰς τὴν διάρκειαν τοῦ ἐργοδότη τὴν ἐργασίαν αὐτοῦ ἐπὶ ὀρισμένας ὥρας ἡμερησίως καί ἐξ αὐτοῦ καί μόνον τοῦ γεγονότος δικαιούται νά λάβῃ ὀλόκληρον τὸ ἡμερομίσθιον ἀνεξαρτήτως τῆς χρησιμοποίησις ἢ μὴ ὑπὸ τοῦ ἐργοδότη τῆς ἐργασίας τοῦ ἐργαζομένου κατὰ τὰς ὥρας αὐτάς. Εἰς τὸ παρελθόν ἐγένετο κατάχρησις ἐκ μέρους τῶν ἐργοδοτῶν καί ἡ διάρκεια τῆς ἡμερησίας ἐργασίας καθορίζετο αὐθαίρετως ὑπὸ τοῦ ἐπιχειρηματίου. Ἀπὸ τῶν μέσων κυρίως τοῦ παρελθόντος αἰῶνος ὀργανώθη ἡ τάξις τῶν ἐργατῶν καί ἐζήτησε τὴν ἐπέμβασιν τοῦ Κράτους, ὅσον ἄφορᾷ τὴν διάρκεια τῆς ἡμερησίας ἐργασίας καί τὸ καταβαλλόμενον ἐλάχιστον ἡμερομίσθιον. Διά τῆς ἐπεμβάσεως τοῦ Κράτους καί τῆς συστάσεως τῶν ἐργατικῶν σωματείων ἐπέτυχον οἱ ἐργάται, ἀφ' ἑνὸς μὲν τὸν περιορισμὸν τῶν ὡρῶν ἐργασίας, ἀφ' ἑτέρου δὲ τὴν ἐξασφάλισιν ἑνὸς ἐλάχιστου ἡμερομισθίου. Τὰς ὥρας ἐργασίας καί τὸ ἐλάχιστον ἡμερομίσθιον, δέν δύναται πλέον οὔτε ἡ ἀμοιβαία συμφωνία μεταξὺ ἐργάτου καί ἐργοδότη νά μεταβάλωσι. Ἐκτός τούτων διά τῆς ὀργανώσεως οἱ ἐργάται ἐξησφάλισαν καί ἄλλα δικαιώματα ὡς π.χ. ὥρας ἐνάρξεως καί διακοπῆς τῆς ἐργασίας, μεσημβρινὴν ἀνάπαυσιν, ἄδειαν μετ' ἀποδοχῶν, συμμετοχὴν τοῦ ἐργοδότη εἰς τὰς δαπάνας τῶν ταμείων ἀσφαλίσεως, ὑγείας τῶν ἐργαζομένων κλπ.

Δεδομένου ὅτι τὸ συμφέρον τοῦ ἐργοδότης συνίσταται εἰς τὴν ὡς δυνατόν μεγαλυτέραν ἀπόδοσιν τοῦ ἐργάτου, τὸ ἐφαρμοζόμενον ὡς ἀνωτέρω σύστημα ἀποβαίνει ἐπιζήμιον διὰ τὸν ἐργαζόμενον ὡς ἀνωτέρω σύστημα ἀποβαίνει ἐπιζήμιον διὰ τὸν ἐργαζόμενον, διότι ἀπαιτεῖται συνεχῆς ἐπίβλεψις καὶ παρακολούθησις τῆς καθ' ἑκάστου ἐργάτου ἐκτελουμένης ἐργασίας, ἀφοῦ ἀνεξαρτήτως τοῦ ἀποτελέσματος, ἢ ἐπὶ ὠρισμένης ὥρας ἀπασχόλησις τοῦ ἐργάτου δημιουργεῖ δικαίωμα ἀπολήψεως τοῦ ἡμερομισθίου. Μειονεκεῖ τὸ σύστημα αὐτὸ καὶ ὅσον ἀφορᾷ τὸν διαφορισμὸν τῶν ἡμερομισθίων ἀναλόγως τῆς ἰκανότητος καὶ τῆς ἀποδόσεως τῆς ἐργασίας ἐκάστου ἐργάτου, διότι ὁ καθορισμὸς ὑψηλοῦ κατωτάτου ἡμερομισθίου ἀναγκάζει τοὺς ἐργοδότης, νὰ ἀμοιβῶσιν ὁμοιόμορφως τὸ σύνολον τῶν ἐργαζομένων μιᾶς κατηγορίας, καίτοι ἢ ἀπόδοσις τούτων δέν εἶναι ἢ ἀυτὴ δι' ὅλους." Ἐχει τὸ πλεονέκτημα ὅμως ὅτι ἐξασφαλίζει εἰς αὐτὰς τὴν εἰσόδημα εἰς τὸν ἐργάτην, ὅστις δύναται νὰ ρυθμίῃ ἐπὶ τῆς βάσει αὐτοῦ τὰ ἔξοδά του.

Οἱ ὑπάλληλοι τῶν ἐπιχειρήσεων ἀμοιβονται κατὰ μῆνα συνήθως λαμβάνοντες μισθὸν καὶ οὐχὶ ἡμερομισθιον ἀνεξαρτήτως τῶν ἡμερῶν ἐργασίας. Οἱ ὑπάλληλοι ὀργανωθέντες ἐξησφάλισαν καὶ αὐτοὶ σοβαρὰ πλεονεκτήματα εἰς βάρος τῶν ἐργοδοτῶν ὡς π.χ. περιορισμὸν τῶν ὡρῶν ἐργασίας, τὴν Κυριακὴν ἀργίαν, τὴν χορήγησιν ἀναρωτικῆς καὶ κανονικῆς ἀδείας μετ' ἀποδοχῶν, περιορισμὸν τοῦ δικαίου τοῦ ἐργοδότης πρὸς ἀπόλυσιν ἄνευ δεδικοιολογημένης αἰτίας κλπ.

Καὶ οἱ ὑπάλληλοι πλέον ὑποχρεοῦνται νὰ θέσωσιν τὴν ἐργασίαν των εἰς τὴν διάθεσιν τοῦ ἐργοδότης ἐπὶ ὠρισμένης ἐργασίας μισθὸν ὡς καθ' ἑκάστην ἐργασίαν ἡμέραν, δικαιούμενοι παραλλήλως τὴν λείψιν ὀλοκλήρου τοῦ συμφωνηθέντος, ἢ τοῦ ὑπὸ τῶν συλλογικῶν συμβάσεων καθοριζομένου μηνιαίου μισθοῦ, ἀνεξαρτήτως τοῦ ἔαν ὁ ἐργοδότης ἐχρησιμοποίησεν ἢ μὴ τὴν ἐργασίαν τῶν ὑπαλλήλων. Ἡ μὴ χρησιμοποίησις ὑπὸ τοῦ ἐργοδότης τῆς ἐργασίας τῶν ὑπαλλήλων τοῦ ἐκ λυγνάνωτέρας βίας ἢ διότι δέν υπῆρχε ἐργασία πρὸς ἐκτέλεσιν ὠρισμένης ὥρας ἢ ἡμέρας δέν παρέχει εἰς τοῦτον τὸ δικαίωμα ἀναλόγου μειώσεως τοῦ μισθοῦ. Μείωσις ἀνάλογος τῆς μὴ παρασχεθείσης ἐργασίας δύναται νὰ γίνῃ μόνον, ἔταν ἢ παροχὴ τῆς ἐργασίας ἐγένετο ἐξ ὑπατιότητος τοῦ ἐργαζομένου μισθωτοῦ.

Ἄμοιβὴ κατ' ἀποκοπήν

Ἡ κατ' ἀποκοπήν ἀμοιβὴ συνίσταται εἰς τὸν καθορισμὸν τῆς ἀντιμισθίας τοῦ ἐργάτου ἀναλόγως τῆς ἐκτελουμένης ἐργασίας,

ανεξαρτήτως τού χρόνου, ὅστις ἀπαιτεῖται διὰ τὴν ἐκτέλεσιν ταύτης. Ἡ ἀμοιβή καθορίζεται ἀναλόγως τῆς εἴδους τοῦ ἐκτελουμένου ἔργου κατὰ τεμάχιον, κατὰ μονάδα μήκους ἢ βάρους ἢ καὶ κατ' ἄλλον πρόσφορον τρόπον. Τὸ σύστημα αὐτὸ ἐφαρμόζεται κατὰ κανόνα εἰς τὴν κατ' οἶκον ἐκτελουμένην ἐργασίαν. Ἰλλὰ δὲν εἶναι ξένον καὶ πρὸς ἐργασίας ἐκτελουμένας εἰς ἐργαστήρια καὶ ἐργαστήσια. Παρ' ἡμῖν ἐπὶ παραδείγματι οἱ μεγάλοι ἐμποροραφτικοὶ οἴκοι παραδίδουσιν εἰς μικροτέρους εἰδικευμένους τεχνίτας τὴν ραφὴν τῶν πεντελονιῶν καὶ εἰς ἄλλους τῶν σακακιῶν ἐπὶ ὠρισμένη ἀμοιβῇ κατὰ τεμάχιον. Εἰς τὰ ταπητουργεῖα ἡ ἀμοιβή τῶν ἐργατῶν ὁρίζεται κατὰ μέτρον ὑφαινομένου τάπητος.

Εἰς τὸ σύστημα αὐτὸ νομίζει τις ὅτι ὁ καταναλισκόμενος χρόνος διὰ τὴν ἐκτέλεσιν ἐργασίας οὐδόλως λαμβάνεται ὑπ' ὄψιν, ἀφοῦ ὁ ἐργοδότης καταβάλλει ἀντίτιμον μόνον διὰ κατασκευασθέντα ἀντικείμενα, ἀνεξαρτήτως τοῦ χρόνου ὅστις ἀπαιτεῖται διὰ τὴν κατασκευὴν. Εἰς τὴν πραγματικότητα ὅμως ὑπολογίζεται ὁ ἀπαιτούμενος χρόνος, διότι διὰ τὸν καθορισμὸν τῆς κατ' ἀποκοπὴν ἀμοιβῆς μεταξύ τῶν ἄλλων παραγόντων, οἷτινες εἰς συντελέσασιν εἰς τὴν προσδιορισμὸν ταύτης, θά ληφθῇ ὑπ' ὄψιν καὶ ὁ ὑπὸ κανονικῆς συνθήκας ἀπαιτούμενος χρόνος διὰ τὴν ἐκτέλεσιν ὠρισμένου ἔργου. Ἰλλὰ θά ὑπολογισθῇ χρόνος ἀπαιτούμενος διὰ ἓνα καλὸν καὶ ἰκανὸν ἐργάτην καὶ οὐχὶ δι' ἓνα μέσης ἢ κατωτέρας ἀποδόσεως ἐργάτην. Ἡ ἀνταμοιβή τῶν ἐργατῶν διὰ τοῦ συστήματος τούτου δὲν εἶναι ἡ αὐτὴ δι' ὅλους, ἕκαστος ἀμοιβεται ἀναλόγως τῆς ἰκανότητος καὶ ἀποδοτικότητος αὐτοῦ, εἴαν δὲ ἐργάσθῃ περισσότερας ὥρας, ἢ πρόσθετος ἕτη ἐργασία θ' ἀμοιβθῇ ἐξ ἴσου.

Τὸ σύστημα τοῦτο ἔχει τὸ πλεονέκτημα ὅτι δὲν ἀπαιτεῖ συνεχῆ παρακολούθησιν τῆς ἐργασίας ἐκ μέρους τοῦ ἐργοδότη, ἀφοῦ ὁ ἐργάτης θά πληρωθῇ μόνον δι' ὅ, τι παρήγαγε. Ὁ ἐργοδότης θ' ἀποχρησθῇ μὲ τὸν ἐλεγχδὸν μόνον τοῦ ποιοῦ τοῦ ἐκτελεσθέντος ἔργου, δὲν θά τὸν ἀπασχολήσῃ ὁ ἀπαιτηθεὶς πρὸς τοῦτο χρόνος. ἔχει τὸ μειονέκτημα ὅμως ὅτι ἐπέρχεται διάσπασις καὶ ἀνομοιομορφία εἰς τὴν ἐργασίαν καὶ τὸ παραγόμενον παρ' ἐκάστου ἐργάτου ἔργον.

Διὰ τοῦτο τὸ σύστημα αὐτὸ καίτοι ὠφελιμώτερον διὰ τὸν ἐργοδότην δὲν εἶναι σὺνηθες εἰς τὴν σύγχρονον οἰκονομίαν, ἥτις ἀπαιτεῖ τὴν κατὰ μάζας ὁμοιόμορφον παραγωγὴν τῆ βοήθεια τῆς μηχανῆς. Καὶ διὰ τὸν ἐργάτην δὲν εἶναι προτιμώτερον, διότι εἰς

αυτό δεν υπάρχει τό κοινόν συμφέρον τῶν ἐργατῶν ἔναντι τῶν ἐργοδοτῶν καί ἡ ἐκμετάλλευσις τῶν ἐργατῶν ἐκ μέρους τῶν ἐργοδοτῶν εἶναι εὐκολωτέρα.

Συμμετοχή εἰς τὰ κέρδη

Διάφοροι ἐπιχειρηματίαι, θέλοντες νά κινήσωσι τό προσωπικόν ἐνδιαφέρον τῶν ἐργατῶν καί ὑπαλλήλων ὑπέρ τῆς ἐπιχειρήσεως εἰσήγαγον τό σύστημα τῆς συμμετοχῆς τούτων εἰς τὰ κέρδη, ὡς τρόπον συμπληρωματικῆς πληρωμῆς τῆς ἀντιμισθίας.

Τό σύστημα τοῦτο συνίσταται εἰς τήν κατά τό κλείσιμον τοῦ ἔτησιου ἰσολογισμοῦ διάθεσιν ἐνός ποσοστοῦ τῶν καθαρῶν κερδῶν τῆς ἐπιχειρήσεως εἰς τοὺς ὑπαλλήλους καί ἐργάτας τῆς ἐπιχειρήσεως ἐπί πλὴν τοῦ κανονικοῦ των μισθοῦ. Τό ποσοστόν τοῦτο ὑπολογίζεται ἐπί τοῦ ποσοῦ ἐκείνου τῶν καθαρῶν κερδῶν, ὅπερ προκύπτει μετὰ τήν ἀφαίρεσιν ἐκ τοῦ μικτοῦ κέρδους ὅλων τῶν πάσης φύσεως δαπανῶν, τοῦ τακτικοῦ ἀποθεματικοῦ, τῶν ἀποβέσεων καί τοῦ τόκου τοῦ ἀναλογουμένου εἰς τό ὑπό τοῦ ἐπιχειρηματίου διατιθέμενον κεφάλαιον, ἐπί δέ τῶν ἀωνύμων ἠταιριῶν καί τοῦ τακτικοῦ μερίσματος. Διὰ τοῦ συστήματος τούτου, καίτοι τό παρεχόμενον ποσοστόν ἐκ τῶν κερδῶν εἰς τοὺς ἐργάτας καί ὑπαλλήλους, εἶναι συνήθως εὐτελές ἀνερχόμενον εἰς 2-5% τοῦ ὑπολοίπου ὡς ἀνωτέρω φευδαίσθησις, ὅτι ἡ ἐπιτυχία αὐτοῦ νά δημιοουργηταί εἰς τούτους ἢ φευδαίσθησις, ὅτι ἡ ἐπιχειρήσις ἀνήκει κατά τι ποσοστόν καί εἰς αὐτούς καί οὕτω νά ἐργάζωνται διὰ τήν πρόδον καί ἀνάπτυξιν ταύτης, ὡς εἴαν ἦσαν καί οἱ ἴδιοι ἐπιχειρηματίαι.

Τό σύστημα αὐτό εἰσήχθη κατά πρῶτον ἐν Γαλλίᾳ ὑπό τοῦ Οὐλὴ Λεβλαίρε τοῦ 1842, ἀνεπτύχθη ἀργότερον ἐπι περισσότερο καί εἰς ἄλλας χώρας. Ἡ ἐπιτυχία αὐτοῦ δέν ἦτο καί τόσον μεγάλη. Σήμερον πολλαί ἐπιχειρήσεις τό ἐφαρμόζουν μόνον διὰ τοὺς ὑπαλλήλους των, ἐλάχισται δέ καί διὰ τοὺς ἐργάτας.

Κατ' ἀρχάς τόσον οἱ ἐργοδοταὶ ὅσον καί οἱ ἐργάται ἠλίπισον περὶ αὐτοῦ τοῦ συστήματος αὐτοῦ. Οἱ μὲν ἐργοδοταὶ, διότι διὰ μίαν κρᾶς σχετικῶς παραχωρήσεως ἐξησφάλιζον τό προσωπικόν ἐνδιαφέρον τῶν ἐργατῶν διὰ τὰς ἐργασίας τῆς ἐπιχειρήσεως, οἱ δέ ἐργάται, διότι ἠλίπισον σὺν τῷ χρόνῳ ν' αὐξηθῆ ἡ συμμετοχή των καί οὕτω θ' ἀπέβαινον πράγματα συνεταῖροι τῆς ἐπιχειρήσεως. Ἀλλά καί ὀλίγη βραχέως ἡ κοινωνία ἠτένισε μεθ' ἰκανοποιήσεως τό νέον σύστημα, διαβλέπουσα μέσω τούτου τήν ἀμβλυνσιν τῶν ἀγῶνων μεταξύ ἐργατῶν καί

έργοδοτῶν.

Αἱ ἐλπίδες ἀπάντων διεψεύθησαν. Οἱ ἀντιπρόσωποι τῶν ἐργατῶν ἰσχυρίζονται ὅτι οἱ ἐπιχειρηματίαι πρόβλεψαν εἰς τὴν ἐφαρμογὴν τοῦ συστήματος αὐτοῦ, διὰ νὰ προκαλέσωσι τὸν οἰχασμὸν τῆς ἐργατικῆς τάξεως καὶ ρίψωσι στάκτην εἰς τὰ μάτια τῶν ἐργατῶν, ὥστε νὰ μὴ ἀντιλαμβάνονται οὗτοι τὴν πραγματικὴν πρόθεσιν τῶν ἐργοδοτῶν, ἧτις ἦτο ἡ ἐκμετάλλευσις τοῦ ἐργάτου. Καὶ ὅτι προσέτι ἡ τοιαύτη παραχώρησις τῶν ἐργοδοτῶν οφείλεται εἰς τὸν φόβον τούτων μήπως ἐξεγερθῶσιν οἱ ἐργάται καὶ ἐπιτύχωσι πλείονα εἰς βάρος τῶν πρώτων. Ἀλλὰ καὶ ἐκ τῆς ἄλλης πλευρᾶς ἠγέρθησαν ἀμφισβητήσεις ὡς πρὸς τὴν ὀρθότητα τοῦ συστήματος. Ο἗τοι ἰσχυρίζονται ὅτι ναι μὲν ὁ ἐπιχειρηματίας πραγματοποιεῖ πολλάκις κέρδη δυσανάλογα πρὸς τὴν ὑπ' αὐτοῦ καταβαλλομένην ἐργασίαν καὶ τὸ οἰατιζόμενον κεφάλαιον, ἀλλὰ δὲν εἶναι σπάνιαί αἱ περιπτώσεις καθ' ἃς ὄχι μόνον οὐδὲν κέρδος πραγματοποιεῖ, ἀλλ' ἀντιστρόφως ἔχει καὶ ζημίας. Ὅπως ὁ ἐργάτης δὲν συμμετέχει εἰς τὰς ζημίας, ἀλλὰ λαμβάνει τὸν μισθὸν τοῦ ἀδιαφορῶν διὰ τ' ἀποτελέσματα τῆς ἐπιχειρήσεως, οὕτω καὶ ὁ ἐπιχειρηματίας δικαιούται νὰ λαμβάνῃ τὸ σύνολον τοῦ ἐπὶ πλέον κέρδους, ἕως φέρῃ καὶ τὸ βάρος τοῦ συνόλου τῶν ζημιῶν.

θεωρητικῶς ἡ συμμετοχὴ εἰς τὰ κέρδη δὲν εἶναι μόνον δικαία, διότι εἶναι ἀναμφισβήτητον ὅτι ὁ ἐργάτης συμβάλλει πράγματι εἰς τὴν δημιουργίαν τοῦ κέρδους καὶ συνεπῶς δίκαιον εἶναι νὰ συμμετέχῃ καὶ εἰς τὴν διανομὴν αὐτοῦ, ἀλλὰ θὰ εἶναι καὶ ἀποτελεσματικὴ διὰ τὴν βελτίωσιν τῆς παραγωγῆς, διότι ὑπκινεῖ τὸν ζῆλον τοῦ ἐργάτου καὶ ὑπεκλήρου καὶ τὸ ἐνδιαφέρον αὐτῶν διὰ τὴν ἐπιχείρησιν. Δι' αὐτοῦ ἀυξάνει ἡ ἀποτελεσματικότης διὰ τῆς καταβαλλομένης μεγαλυτέρας προσοχῆς καὶ ἐνεργείας καὶ μετὰ βεβαιότητος δύναται νὰ λεχθῆ ὅτι ὁ ἐργοδότης θὰ ὠφεληθῆ περισσότερο ἐκείνων, ἅτινα θὰ δώσῃ εἰς τοὺς ἐργάτας καὶ ὑπὸν ἔχουσ.

Πρακτικῶς τὸ σύστημα συναντᾷ σοβαρὰς δυσχερείας καὶ ἐξ αἰτίας τούτων δὲν ἔλαβεν εὐρεῖαν διάδοσιν. Τοῦτο συνεπάγεται κατ' ἀνάγκην ἀνάμιξιν τοῦ προσωπικοῦ εἰς τὴν ἐπιχείρησιν καὶ σὺν τῷ χρόνῳ θὰ καταλήξῃ εἰς ἔλεγχον τοῦ ἐπιχειρηματίου παρὰ τῶν ἐργατῶν. Ὅταν τὸ προσωπικὸν συμμετέχει εἰς τὰ κέρδη, εἶναι φανερόν ὅτι θὰ ἐγείρῃ ἀξίωσιν ὄχι μόνον ἐνημερώσεώς του ἐπὶ τῶν ἀποτελεσμάτων τῆς χρήσεως, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τοῦ τρόπου τῆς διαχειρήσεως καὶ διοικήσεως τῆς ἐπιχειρήσεως. Τοῦτο ὅμως θὰ ἐπέφερον

αναγκαίας διαφανείας και προστριβάς, διάσπασιν τῆς ἐνότητος διοικήσεως τῆς ἐπιχειρήσεως και ἄλλα ἐπιζήμια ἀποτελέσματα.

Ἡ συμμετοχή ὡς συμφέουσα εἰς τε τοὺς ἐργοδότης και ἐργάτας δύναται νά πραγματοποιηθῆ ἀζημίως δι' ἀμφοτέρους, ἀποφευγμένων τῶν ἀνωτέρω δυσαρέστων συνεπειῶν ὑπὸ τὰς κάτωθι προϋποθέσεις.

1) Ἐάν παρέχεται εἰς τὸν ἐργάτην ἐν ἐλάχιστον συντηρήσεως ὡς ἡμερομίσθιον, ἀνεξαρτήτως τῶν ἀποτελεσμάτων τῆς ἐπιχειρήσεως. Διότι, δεδομένου ὅτι τὰ κέρδη δέν εἶναι κέντοτε ἐξησφαλισμένα και καλλὰκις ἀντί κερδῶν προκύπτουσι ζημίαι, ἢ μή καταβολή εἰς τοῦτον ἐνός τακτικοῦ ποσοῦ πρὸς ἀντιμετώπισιν τῶν βιωτικῶν ἀνιγκῶν, θά ὀδηγήσῃ εἰς στευήσεις και ἐξαθλίωσιν τοῦ ἐργάτου.

2) Ἡ συμμετοχή τοῦ ἐργάτου νά ὑπάρχη οὐχί ἐπὶ τοῦ συνόλου τῶν κερδῶν ἀλλά ἐπὶ τοῦ προκύπτοντος ὑπολοίπου μετά τήν ἀφαιρέσιν ἐκ τῶν καθαρῶν κερδῶν, τοῦ κανονικοῦ τόκου τῶν ὑπὸ τοῦ ἐπιχειρηματίου διατιθεμένων κεφαλαίων και μιᾶς κανονικῆς ἀμοιβῆς τοῦ ἐπιχειρηματίου ἀναλόγου τῆς προσφερομένης ὑπὸ τούτου ἐργασίας και τοῦ ρόλου τόν ὁποῖον ἀσκεῖ διά τήν ἐν γένει λειτουργίαν τῆς ἐπιχειρήσεως. θά ἦτο ἐπιζήμιος διά τήν πρόδοον τῆς ἐπιχειρήσεως ἢ ἀμοιβή τοῦ ἐργοδότη νά εἶναι ἢ τοιαύτη ἐνός ὑπαλλήλου, διότι οὗτος ἐκτός τῆς καταβαλλομένης ἀωτέρας προσπαθείας φέρει και τόν κίνδυνον τῆς ἀποτυχίας και πρέπει νά ὑπάρχη πρὸς τοῦτο ἐν ἀσφάλιστρον και αὐτό θά εἶναι ἢ μεγαλυτέρα ἀμοιβή του, ὅταν ὑπάρχουν κέρδη.

3) Ἐάν ἡ αὔξηση τῆς παραγωγικότητος ἐν τῇ ἐπιχειρήσει δέν ἀποβαίνει εἰς βάρος τοῦ ἐργάτου δι' αὔξησης τῶν ὥρων ἐργασίας και ἐξαντλήσεως αὐτοῦ, ἀλλά διά τῆς καταβολῆς μείζονος προσοχῆς και ἐπιτηδειότητος ἐκ μέρους του αὔξάνει ἢ ἀπόδοσιν τῆς ἐργασίας πρὸς ὄφελος αὐτοῦ, τῆς ἐπιχειρήσεως και τῆς ὅλης οἰκονομίας.

Εἰδικαί Ἀμοιβαί

Ἐκτός τῶν τρόπων καθορισμοῦ τῆς ἀντιμισθίας τῶν ἐργαζομένων κατὰ χρόνον, κατὰ ποσότητα, και διά συμμετοχῆς εἰς τὰ κέρδη ὑπάρχει και τό σύστημα πληρωμῆς ἐδικῶν ἀμοιβῶν. Τοῦτο λειτουργεῖ κατὰ διαφόρους τρόπους. Ὁ συνηθέστερος εἶναι ἢ παροχή προσθέτου ἀμοιβῆς διά τήν ἐκτέλεσιν ἐργασίας πλέον τῆς κανονικῆς

τοιούτης. Ὁ ἐργάτης π.χ. μιᾶς ἐπιχειρήσεως ὑποχρεοῦται κατὰ τὸ σύστημα μιᾶς ἡμέρας νὰ ἐκτελέσῃ ὀρισμένην ἐργασίαν. Ἐάν καταρῶσῃ οὗτος καὶ περατώσῃ ταύτην εἰς ὀλιγώτερον χρόνον καὶ ἐργασίῃ μετὰ ταῦτα ἐπὶ πλέον διὰ τὴν ἀποπεράτωσιν ἄλλης ἐργασίας λαμβάνει μίαν πρόσθετον ἀμοιβὴν διὰ τὴν ἐπὶ πλέον παρασχεθεῖσαν ἐργασίαν.

Τὸ περίεργον εἰς τὸ σύστημα τοῦτο, πληρωμῆς προσθέτου ἀντιμισθίας, εἶναι ὅτι, δέν δίδεται εἰς τὸν ἐργάτην διὰ τὴν ἐπὶ πλέον ἐργασίαν ἀμοιβὴ ἀνάλογος πρὸς τὴν βασικὴν ἡμερομίσθιον καὶ τὴν ἐπὶ πλέον ἐκτελεσθέν ἔργον ἀλλὰ, πολὺ κατωτέρα. Ἐάν π.χ. εἰ κανονικαί ὥραι ἐργασίας εἶναι 8 ἡμερησίως καὶ τὴν ἡμερομίσθιον εἶναι δραχμαὶ 200, ὁ κατὰ τ' ἀνωτέρω ἐργάτης ἀποπερατώνων τὸ ἔργον εἰς 6 ὥρας καὶ συνεχίζων τὴν ἐργασίαν ἐπὶ 2 εἰσέτι ὥρας, ὅποτε παρέγει ἔργον ἀνερχόμενον εἰς τὸ 1/3 τοῦ συνόλου, δέν θὰ λάβῃ ὡς πρόσθετον ἀμοιβὴν τὸ τρίτον τῶν 200 δραχμῶν ἀλλὰ πολὺ μικροτέραν συνήθως ἀνερχομένην εἰς τὸ ἡμισυ ἢ καὶ τὸ τρίτον αὐτῆς. Τὸ τοιοῦτον δικαιολογοῦσιν οἱ ἐργοδότες λέγοντες ὅτι ὁ ἐργάτης ὑποχρεοῦται νὰ προσφέρῃ εἰς τὸν ἐργοδότην τὸ σύνολον τῆς ἐργασίας του, προσπαθῶν νὰ ἀποδίδῃ ὅσον τὸ δυνατόν περισσύτερον καὶ ὅτι ἡ πρόσθετος αὕτη ικανότης τοῦ ἐργάτου ἀνήκει εἰς τὸ σύνολον τῆς κοινωνίας, ἣτις ἐπιτυγχάνει διὰ τῆς προσθέτου ἀποδόσεως τῶν ἐργατῶν νὰ λαμβάνῃ εἰς χαμηλοτέρας τιμὰς τὰ παραγόμενα προϊόντα. Ἐννοεῖται ὅτι ἀμφότεραι αἱ δικαιολογίαι εἶναι καθ' ἡμᾶς ἀβάσιμοι καὶ τ' ὀρθότερον εἶναι νὰ περιέρχεται εἰς τὸν ἐργάτην ἡ ἀμοιβὴ τῆς προσθέτου ἐργασίας, διότι οὕτω ἀναπτύσσεται ἡ ἀμιλλα μεταξύ τῶν ἐργατῶν καὶ ἡ αὔξησης τῆς παραγωγῆς πρὸς ὄφελος τῆς ἐθνικῆς οἰκονομίας.

Ἐπισημονικὴ Ὁργάνωσις Ἐργασίας

Εἰς τὴν οἰκονομίαν ἔνθα ἐπικρατεῖ τὸ σύστημα τοῦ ἐλευθέρου συναγωνισμοῦ αἱ ἐπιχειρήσεις ἀναλαμβάνουν τὴν παραγωγὴν καὶ διανομὴν τῶν οἰκονομικῶν ἀγαθῶν.

Σκοπὸς τῆς ἐπιχειρήσεως εἶναι ἡ πραγματοποίησις ὅσον τὸ δυνατόν μεγαλυτέρου εἰσοδήματος. Αὕτη ἐπιτυγχάνεται ἀφ' ἐνός μὲν διὰ τῆς μειώσεως τῶν ἐξόδων παραγωγῆς καὶ ἀφ' ἑτέρου διὰ τῆς πραγματοποιήσεως ὑψηλῶν τιμῶν διαθέσεως τῶν προϊόντων. Τὸ πρῶτον εἶναι τὴν σοβαρώτερον καὶ κύριον, διότι τὸ δεύτερον δέν ἐ-

εαυτῶν καὶ τὴν ἐπιχειρήσιν καὶ μόνον ἀλλὰ ἀπὸ τῶν συναγωνισμῶν καὶ τὴν ἀγροαστικὴν ικανότητα τῶν καταναλωτῶν. Συνεπῶς ἡ ἀποδοτικότητα τῆς ἐπιχειρήσεως θ' αὐξήσῃ ὅταν κατορθώσωμεν νὰ ἐπιτύχωμεν τὴν κατὰ τοιοῦτον τρόπον ὀργάνωσιν αὐτῆς, ὥστε μὲ τὴν αὐτὴν ἢ ὀλιγωτέραν δαπάνην νὰ ἔχωμεν αὐξήσιν τῆς παραγωγῆς κατὰ ποσότητα καὶ ποιότητα. Ὁ τρόπος ὀργάνωσεως τῆς ἐπιχειρήσεως ἐπηρεάζει σπουδαίως τὴν ἀποδοτικότητα ταύτης.

Ἡ καλὴ ὀργάνωσις ἐπιτυγχάνεται διὰ τῆς χρησιμοποιοῦσεως τῆς τεχνικῆς, ὅλων τῶν καταλλήλων καὶ προσφορωτέρων μέσων καὶ τῆς ὑπάρξεως ἐνός σχεδίου ὀργάνωσεως τῆς λειτουργίας τῆς ἐπιχειρήσεως. Τὴν τοιαύτην ὀργάνωσιν, δι' ἧς ἐπιδικωκεται ἡ μείωσις τῶν δαπανῶν παραγωγῆς, ἡ βελτίωσις τῆς παραγωγῆς ποσοτικῶς καὶ ποιοτικῶς καὶ ἐμμέσως ἡ αὐξήσιν τοῦ εἰσοδήματος ταύτης, ὄνομάζομεν ἐπιστημονικὴν ὀργάνωσιν ἐργασίας.

Ἡ αὐξήσιν τῆς ἀποδοτικότητος τῆς ἐπιχειρήσεως, διὰ τῆς ἐπιστημονικῆς ὀργάνωσεως τῆς ἐργασίας, δέν ἐπιτυγχάνεται μόνον διὰ τῆς μειώσεως τῶν δαπανῶν παραγωγῆς, ἀλλὰ καὶ διὰ τῆς οἰκονομίας ταύτης μειώσεως τῶν τιμῶν καὶ αὐξήσεως τῆς καταναλώσεως. Ὅσοι εὐθυνότερα εἶναι τὰ προσφερόμενα ἀγαθά, τόσοι αὐξάνει ἡ καταναλώσις τούτων. Ἐπίσης ἡ βελτίωσις τῆς ποιότητος αὐξάνει τὴν κατανάλωσιν καὶ, ὡς ἐλέχθη, εἰς τῶν σκοπῶν τῆς ἐπιστημονικῆς ὀργάνωσεως τῆς ἐργασίας εἶναι καὶ ἡ καλλιτέρευσις τῆς ποιότητος τῶν παραγομένων ἀγαθῶν.

Ἡ αὐξήσιν παραγωγῆς, μείωσις κόστους παραγωγῆς, καλλιτέρευσις ποιότητος παραγομένων ἀγαθῶν, ἐξοικονομήσιν ἐργατικῶν δυνάμεων, αὐξήσιν εἰσοδήματος ἐπιχειρήσεως, αὐξήσιν ἀριθμοῦ καταναλωτῶν, ἀποτελοῦσι τοὺς σκοποὺς τῆς ἐπιστημονικῆς ὀργάνωσεως τῆς ἐργασίας.

Ἡ χρησιμοποίησις ὅλων τῶν δυνατῶν μέσων διὰ τὴν βελτίωσιν καὶ αὐξήσιν τῶν παραγομένων ἀγαθῶν δέν εἶναι τὸ νῦν εἰς τὴν οἰκονομικὴν ζωὴν τοῦ ἀνθρώπου. Ἀφ' ἧς ἤρχισεν ἐργαζόμενος ὁ ἄνθρωπος διὰ τὴν ἐξοικονόμησιν τῶν πρὸς τὸ ζεῖν ἀναγκαίων, παρατηρεῖται μίᾳ συνεχῆς τάσει διὰ τὴν καλυτέραν ὀργάνωσιν τῆς ἐργασίας πρὸς ἐπιτυχίαν τοῦ δυνατοῦ καλυτέρου αποτελέσματος, μὲ ὀλιγωτέραν δαπάνην καὶ ἐξοικονομήσιν ἐργασίας. εἰς τὴν γεωργίαν καὶ

ἀλιείαν π.χ. ἐκκινῶμεν ἀπὸ τὰ πρωτόγονα ἀπλᾶ ἐργαλεῖα, διὰ νὰ φθάσωμεν μέ τὴν ἐξέλιξιν σὺν τῷ χρόνῳ εἰς τὰ σημερινὰ τέλεια μέσα καλλιιεργείας τοῦ εὐάφους καὶ ἐκμεταλλεύσεως τῶν προϊόντων ἀλιείας.

Ὁ τόνος τῆς ἐξελίξεως εἰς τὰ διάφορα πεδία τῆς οἰκονομίας δέν ἦτο πάντοτε ὁ ἴδιος. Ἡ ἐξέλιξις ἐξημεῖτο ἐκ τῆς προόδου τῆς τεχνικῆς καὶ τῶν ἐφευρέσεων. αὕτη ἐπιηρεάζεται ὁμῶς καὶ ἀπὸ ἄλλα γεγονότα, ὡς εἶναι ὁ πόλεμος, ὁ πληθωρισμός καὶ λοιπαὶ καταστροφαὶ κεφαλαίων, αὐτὰ ὁδηγοῦν εἰς τὴν ἀναστυλὴν τῆς προόδου. Μετὰ τὰς καταστροφὰς αὐτὰς κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ πολέμου γενόμεναι ἐφευρέσεις χρησιμοποιεῦνται διὰ εἰρηνικοῦ σκοποῦς πρὸς ὄφελος τῆς παραγωγῆς.

Ἡ ἐπιστημονικὴ ῥύθνωσις τῆς ἐργασίας ἐπιτυγχάνεται κατὰ διαφόρους τρόπους.

1) Ἀπλοποιήσις τῶν παραγομένων προϊόντων καὶ τῶν ὄρων τῆς κατασκευῆς.

2) Καλλιτέρα ἐκμετάλλευσις τῶν μέσων παραγωγῆς, ἢ καθ' ἑαυτὴ ἢ ἐν συνδυασμῷ πρὸς ἄλληλα, ὥστε νὰ ἐπιτυγχάνεται ἡ μεγίστη ἀπόδοσις τῶν χρησιμοποιουμένων μέσων.

3) Καλλιτέρα ἐκμετάλλευσις τῶν πρώτων ὑλῶν, τῶν βοηθητικῶν μέσων καὶ τῆς διαθεσίμου ἐνεργειᾶς ἡ δυνάμεως.

4) Ἀντικατάστασις ἐνός μέσου παραγωγῆς δι' ἐνός ἄλλου τεχνικῶς τελειότερου, μέσον τοῦ ὁποίου θὰ ἐπιτύχωμεν καλύτερον ἀποτέλεσμα.

5) Ἐντάσις καὶ ἐπιτάχυνσις τοῦ συνόλου τῆς παραγωγικῆς διαδικασίας.

6) Ἐπιωφελῆς συνδυασμός ἀλληλοσυμπληρουμένων ἐπιχειρήσεων.

Τ' ἀνωτέρω δυνατὰ μέσα, διὰ τῶν ὁποίων ἐπιτυγχάνεται ἡ βελτίωσις τῆς ἀποδοτικότητος τῆς ἐπιχειρήσεως, δυνάμεθα νὰ κατανεύωμεν ὡς ἐξῆς, ἐν σχέσει πρὸς τὸ σύνολον τῶν ἐξόδων παραγωγῆς.

1) εἰς τοιαῦτα, ἅτινα ὁδηγοῦσιν εἰς μείωσιν τοῦ συνόλου τῶν ἐξόδων παραγωγῆς, ἐνῶ τὸ πραγματικόν εἰσόδημα παραμένει τὸ αὐτό.

2) εἰς τοιαῦτα, ἅτινα ἐνῶ τὰ ἔξοδα παραμένουν ἀμετάβλητα

αυξάνει τὸ εἰσόδημα.

3) μὲς τοιαῦτα, διὰ τῶν ὁποίων ἐνῶ τὰ ἔξοδα αὐξάνουσι ἀναλόγως, ἡ ἀποδοτικότητα (τὸ εἰσόδημα) αὐξάνει προοδευτικῶς.

Ἡ τυποποίησις τῶν παραγομένων προϊόντων, ἡ χρῆσις τῆς μηχανῆς, ἡ οἰκονομία ὑλικῶν καὶ κινήτηριου δυνάμεως, εἶναι παράγοντες σπουδαίως συντελοῦντες εἰς τὴν ἀπαδοτικότητα τῆς ἐπιχειρήσεως καὶ εὐρύτατα χρησιμοποιοῦνται εἰς τὴν ἐπιστημονικὴν ὀργάνωσιν τῆς ἐργασίας.

1) Ἡ τυποποίησις ἀποτελεῖ προϋπόθεσιν τῆς ἐπιστημονικῆς ὀργανώσεως τῆς ἐργασίας. αὕτη ἐπιτυγχάνεται διὰ τῆς κατανομῆς τοῦ ὅλου ἔργου εἰς περισσότερα τμήματα, ἕκαστον τῶν ὁποίων θά παράγῃ ἐν ὁρισμένῳ τμήμα τοῦ ἔργου. Τυποποίησις αὕτη ὁμως καὶ ἡ παραγωγή ἐνός ὁμοιομορφου εἴδους ἀντὶ πολλῶν τοιούτων π.χ. λεπίδες ξυραφίαν προσαρμοζόμεναι εἰς πᾶσαν ξυρριστικὴν μηχανήν ἢ κατασκευὴ τροχῶν αὐτοκινήτων προσαρμοζόμενων εἰς τ' αὐτοκίνητα οἰουδήποτε ἐργοστασίου ἀντὶ ἕκαστον ἐργοστάσιον ἢ ἀπαιτῆ καὶ ἴδιον τύπον τροχῶν.

2) Ἡ μηχανή εἶναι ὁ κυριώτερος συντελεστὴς τῆς ἐπιστημονικῆς ὀργανώσεως. Τὸ θέμα τῆς ὀργανώσεως τῶν ἐπιχειρήσεων ἐπὶ ἐπιστημονικῶν βάσεων ἐνεφανίσθη κυρίως ἀφ' ἧς ἤρχισε νὰ γίνεται χρῆσις τῆς μηχανῆς εἰς μέγαν βαθμόν, ἧτις εἶχεν ὡς συνέπειαν τὴν τεραστίαν αὔξασιν τῆς παραγωγῆς καὶ τὴν οἰκονομίαν ἐργατικῶν ἀνθρωπίνων δυνάμεων, αἵτινες διατίθενται εἰς ἄλλους σκοπούς.

3) Ἡ οἰκονομία ὑλικῶν καὶ κινήτηριου δυνάμεως, συνισταμένη εἰς τὴν ἐκλογὴν ὁμοιομορφων πρώτων ὑλῶν, τὸν ἔλεγχον τῆς ποιότητος τούτων, τὴν ἀποθήκευσιν, ἐπεξεργασίαν καὶ συντήρησιν καὶ τὴν πλήρη ἐκμετάλλευσιν τῆς πρώτης ὑλῆς καὶ αὐτῶν τῶν ἀπορριμάτων, ὡς καὶ τὴν χρῆσιμποίησιν ἰδίως ἢ ξένης κινήτηριου δυνάμεως ἠλεκτρικῆς ἢ θερμαντικῆς ἢ ὑδατίνης τριαύτης καὶ περιορισμός τῶν ἀσχολουμένων ἀνθρωπίνων χειρῶν, συντελεῖ ἐκ τοῦ τρόπου τῆς χρῆσιμποιήσεως των εἰς τὴν καλυτέραν ἀπόδοσιν τῆς ἐπιχειρήσεως.

Δυστυχῶς ὅλοι οἱ τρόποι τῆς ἐπιστημονικῆς ὀργανώσεως τῆς ἐργασίας ἀπαιτοῦν τὴν διάθεσιν προσθέτων κεφαλαίων. Διὰ τοῦτο παρατηροῦμεν ὅτι ἡ ἐπιστημονικὴ ὀργάνωσις ἐφαρμόζεται εἰς εὐρεῖ-

αν κλίμακα μόνον εἰς τὰς χώρας ἔνθα ὑπάρχουσι διαθέσιμα κεφάλαια ἔνω εἰς τὰς χώρας εἰς τὰς ὁποίας ὑπάρχει πτωχεῖα κεφαλαίου αἰ-
τη δέν παρουσιάζει προόδους, διότι αἱ ἀπαιτήσεις τόκου τῶν κεφα-
λαιούχων εἶναι μεγάλαι, ὥστε ἐπέρχεται αὔξεις τῶν τιμῶν καὶ δυσ-
χέρεια εἰς τὴν κατανάλωσιν ἢ ἀπορροφήσῃ τὴν μεγαλυτέραν παραγωγὴν
ἀνευ μειώσεως τῶν τιμῶν, ἀλλὰ καὶ ὅταν ὑπάρχουσι κεφάλαια διαθέ-
σιμα, ἅτινα μᾶς ἐπιτρέπωσι τὴν χρῆσιν τῶν τεχνικῶν τελειοποιήσε-
ων εἰς ἀκρότατον βαθμὸν, πρέπει νὰ ἐξετάσωμεν καὶ τοὺς ἄλλους συν-
τελεστάς τῆς παραγωγῆς, ἐργασίαν καὶ ἔδαφος, διὰ νὰ ἴδωμεν ἂν ὑ-
πάρχη ἡ σχετικὴ ἀναλογία διὰ νὰ ἐπιτύχωμεν τὸ οἰκονομικῶς ὠφελι-
μώτερον ἀποτέλεσμα. Ἡ ἀναλογία αὕτη ἐν συνδυασμῷ μὲ τὰς τιμὰς
τῆς ἀγορᾶς θὰ μᾶς βοηθήσῃ νὰ εὕρωμεν ποῶς συντελεστής θὰ αὐξη-
θῇ περισσότερον καὶ ποῶς ὀλιγώτερον ἢ οὐδόπως. Τὸ οἰκονομικῶς
ὠφελιμώτερον δέν εἶναι πάντοτε τὸ αὐτὸ δι' ὅλας τὰς ἐπιχειρήσεις,
ἐξαρτᾶται τοικιῶς καὶ χρονικῶς ἀπὸ τὴν κατάστασιν τῆς ἀγορᾶς ἐρ-
γασίας, τῆς ἀγορᾶς κεφαλαίου καὶ τῆς τοποθεσίας τῆς ἐπιχειρήσε-
ως, ὡσαύτως αἱ τιμαὶ τῶν προϊόντων καὶ αἱ δυνατότητες διχθέσεως
τούτων παίζουσι πολὺ σπουδαῖον ρόλον.

Ἡ ἐπιστημονικὴ ὀργάνωσις τῆς ἐργασίας δέν ἀπεβλέπει μόνον
εἰς τὴν ἀποδοτικότητά τῆς ἐπιχειρήσεως καθ' ἑαυτήν. ἔχει πο-
λύ εὐρύτερους σκοποὺς, ἐπιδιώκουσα διὰ τῆς αὐξήσεως τῆς παραγωγῆς
καὶ τῆς μειώσεως τῶν τιμῶν τὴν ἐξύμωσιν τῆς λαϊκῆς εὐημερίας.

Τὸν πρωτεύοντα ρόλον δέν παίζει πλέον ἡ εὐθυνότερα παρα-
γωγή καὶ τὸ συμφέρον τοῦ ἐπιχειρηματίου, ἀλλὰ ἡ πρόοδος τῆς οἰκο-
νομίας ὁλοκλήρου. Δι' αὐτῆς θὰ ἐπιτευχθῇ εὐχερέστερον ἡ λύσις
τῶν κειμωνικῶν προβλημάτων, διότι ἔλαι αἱ τάξεις θ' ἀπολαύωσι σχε-
τικῆς εὐμαρείας διὰ τῆς αὐξήσεως τῆς παραγωγῆς, τῆς μειώσεως τῶν
τιμῶν καὶ τῆς ὀρθῆς διανομῆς τῶν ἀγαθῶν.

Πρὸς τοῦτο δέον νὰ συμπράξωσι πολλαὶ ἐπιστῆμαι. Ἡ Μη-
χανικὴ, διὰ καταλλήλου προπαρασκευῆς τῶν παραγωγικῶν μέ-
σων, τελείας κατασκευῆς τῶν ἐγκαταστάσεων, καταλλήλου τοποθετή-
σεως τῶν ἐργαλείων, ὥστε νὰ δύναται ὁ ἐργάτης εὐχερῶς καὶ ἀνέτως
νὰ χρησιμοποιοῖ ταῦτα. Ἡ Οἰκονομικὴ διὰ τῆς μελέτης
καὶ τῶν ἐπὶ τῇ βάσει ταύτης συναγομένων συμπερασμάτων διὰ τὴν ἀ-
ποτελεσματικὴν καὶ οἰκονομικῶς σκοπιμωτέραν ἐκμετάλλευσιν τῶν
συντελεστῶν τῆς παραγωγῆς. Ἡ Ψυχολογικὴ καὶ Φυσιο-
λογικὴ καὶ Ἀνατομικὴ, διὰ τῆς ἐξακριβώσεως τῶν
ψυχικῶν ἰδιοτήτων καὶ τῆς σωματικῆς ἀντοχῆς τοῦ ἐργάτου, ὥστε νὰ
γίνηται ἡ κατάλληλος ἐκλογή δι' ἕναστος εἶδος ἐργασίας. Τὸ μέγε-
θος τῆς παραγωγικότητος ἐξασφαλίζεται ἐάν δι' ἕναστος εἶδος ἐργα-

οίας εκλέγεται ὁ ἐργάτης ἐκεῖνος, ὁ ὁποῖος κατέχει τὰς ἀναλόγους φνσικὰς καὶ ψυχικὰς ἰδιότητας, ὥστε νὰ δύναται ἀποτελεσματικώτερον νὰ ἐργασθῆ.

Δ υ γ κ ἔ ν τ ρ ω σ ι ς Ἰ π ι χ ε ι ρ ῆ σ ε ω ν

Παλαιότερον ἐπειράτησεν εἰς τὸ ἐμπόριον, τὴν βιοτεχνίαν καὶ λοιπὰ ἐπαγγέλματα ἢ ὑποχρεωτικὴ συνεργασία, ὑπὸ ὑποτυπώδη κρατικὴν ἐπέμβασιν. Κατὰ τὸν μεσαῖωνα ἐδημιουργήθησαν αἱ λεγόμεναι συντεχνίαι, ἧτοι ἐπαγγελματικά σωματεῖα, τὰ μέλη τῶν ὁποίων εἶχον τὸ ἀποκλειστικὸν οἰκαιῶμα τῆς ἀναλήψεως σχετικῆς ἐπαγγελματικῆς ἐργασίας. Πᾶς μὴ ἀνήκων εἰς τὴν συντεχνίαν δὲν εἶχε τὸ δικαίωμα ν' ἀσκήσῃ τὸ συναφές ἐπάγγελμα. Αἱ συντεχνίαι κατὰ τὸν μεσαῖωνα ἦσαν αὐτόνομοι οἰκονομικοὶ ὀργανισμοὶ καὶ αὐταὶ εἶχον ἀποκλειστικὸν δικαίωμα ρυθμίσεως τῆς ἐπαγγελματικῆς ζωῆς. Αὗται ἀπὸ ἰδιωτικαῖ ἐνώσεις ἐπαγγελματιῶν ἐξελίχθησαν μετὰ τὴν ἀπόδοσιν τοῦ χρόνου καὶ τὴν ἀνάπτυξιν τοῦ συστήματος ὀργανώσεως τῶν πόλεων εἰς τάξεις, εἰς ὀργανισμοὺς δημοσίου δικαίου μετὰ κυριαρχικὰ οἰκαιῶματα.

Ἡ ἰδιόρρυθμος αὕτη θέσις τῆς παλαιᾶς συντεχνίας, ἧτις δὲν δύναται νὰ συγκριθῆ μετὰ τὰ σημερινὰ ἐπαγγελματικά σωματεῖα, συλλόγους, ἐπιμελητήρια κλπ. καίτοι αἱ συντεχνίαι καὶ ἐπιμελητήρια ἰκανοποιοῦσιν ἀμφοτέρωθεν, ἐν μέρει ζητήματα δημοσίου δικαίου ἐξηγεῖται ἐκ τῆς φύσεως τοῦ παλαιοῦ κράτους τῶν τάξεων. Αἱ συντεχνίαι ἦσαν ἀπὸ πολιτικῆς καὶ στρατιωτικῆς ἀπόψεως διὰ τὰ μέλη τῶν ἐν ὀμικρογραφία ἢ πόλιν. Μέσω τῆς συντεχνίας συμμετεῖχον τὰ μέλη τῆς εἰς τὴν διοίκησιν τῆς πόλεως καὶ μέσω ταύτης ἀνέτιθεντο εἰς ταῦτα διάφοραι ὑπηρεσίαι καὶ ὑποχρεώσεις πρὸς τὴν πόλιν. Ἐὸ ἐπάγγελμα ἠδύνατο ν' ἀσκήσῃ μόνον ὁ ἐγγεγραμμένος εἰς τὴν συντεχνίαν, πᾶς ἄλλος ἀπεκλείετο τοῦ ἐπαγγέλματος. Ἀλλὰ καὶ οἱ πολῖται τῆς πόλεως δὲν ἦσαν ἐλεύθεροι ν' ἀναζητήσωσι τοὺς προμηθευτὰς των. Ὑπεχρεοῦντο νὰ ἀγοράζωσι τὰ ὑπὸ τῶν συντεχνιῶν ἐντὸς τῆς περιφερείας των παραγόμενα προϊόντα.

Τὰ κράτος τῶν συντεχνειῶν διετηρήθη μέχρι τῆς Γαλλικῆς Ἰπανάστασεως, ἧτις ἐσώσασεν κυριολεκτικῶς τοὺς ἐπὶ αἰῶνας κρατικὰς θεσμούς καὶ διεκήρυξε εἰς ὅλον τὸν κόσμον τὴν ἐλευθερίαν κινήσεως τοῦ ἀτόμου εἰς τὰς ἐκδηλώσεις τῆς οἰκονομικῆς ζωῆς. Συγχρόνως ἐνεφανίσθησαν οἱ μεγάλοι διδάσκαλοι τῆς οἰκονομικῆς ἐπιστήμης, οἵτινες ἐδίδαξαν ὅτι μᾶσις τῆς οἰκονομικῆς προόδου τῆς ἀνθρωπότητος εἶναι ὁ ἐλεύθερος συναγωνισμός. Κατεδίδαξαν

δέ ως επίσημian τήν κρατικήν επέμβασιν εἰς τήν βύθμιοιν τοῦ οἰκονομικοῦ βίου. Ἡ θεωρία αὕτη ἐπικράτησε καί ὁ ἐλεύθερος συναγωνισμός ἀπετέλεσε δόγμα καθ' ὅλην σχεδόν τήν διάρκειαν τοῦ 19ου αἰῶνος καί τās ἀρχάς τοῦ 20ου. Ὑπεστηρίζετο ὅτι πάντα εἰς τόν κόσμον βαίνουνσι βελτιούμενα ἕάν ἕκαστον ἄτομον ἀφίετο ἐλεύθερον νά ἐπιδιώκη κατά βούλησιν τό ἀτομικόν συμφέρον καί ὅτι μέσα εἰς τό ἀτομικόν συμφέρον περιεκλείετο καί τό γενικόν τοιοῦτον.

Δέν παρήλθεν ὅμως καί πολύς χρόνος διά νά ἐμφανισθοῦν ἄλλοι οἰκονομολόγοι καί ὑποστηρίξωσι τό ἐσφαλμένον τῆς τοιαύτης ἀντιλήψεως καί ἀρχίσωσι τήν πολεμικήν κατά τοῦ συστήματος τῆς ἀπολύτου ἀτομικῆς ἐλευθερίας. Ἀπό τῶν μέσων ἤδη τοῦ 19ου αἰῶνος οἱ σοσιαλισταί ὑπεστήριζαν τήν συγκέντρωσιν εἰς χεῖρας τοῦ Κράτους τῆς παραγωγῆς καί τῆς κατανομῆς τῶν παραγομένων ἰγαθῶν. Οὗτοι κατηγοροῦν τό σύστημα τῆς ἀπολύτου ἐλευθερίας ὡς ἄνισον καί ἄδικον, διότι αὐτοῦ ἐπωφελοῦντο οὐχί πάντοτε οἱ ἰκανώτεροι, ἀλλά πολύ περισσότερον οἱ ἐπιτηδειότεροι καί ὀλιγώτερον συνεπεῖς εἰς τά ζητήματα τῆς συνειδήσεως. Οἱ ἠθικώτεροι καί ἀσθενέστεροι ὑποκύπτουν εἰς τόν ἀχαλίωτον συναγωνισμόν καί ἐπικρατοῦσι μόνον οἱ ἐπιτήδαιοι ἐπιτυχάνοντες τελικῶς πρός ἴδιον ὄφελος τήν μονοπώλησιν εἵδους τινός καί ἐπιβολήν τῆς συμπεροτέρας εἰς αὐτούς τιμῆς πρός ζημίαν τοῦ κοινοῦ. Οἱ μεγάλοι καί ἐπιτήδαιοι προκίλοῦσιν πρόσκαιρον πτῶσιν τῶν τιμῶν πρός ἐξολόθρευσιν τῶν μικρῶν καί ἀποκτισιν πλήρους ἐλευθερίας ἀργότερον δι' ὕψωσιν τῶν τιμῶν καί πραγματοποιήσιν μεγάλων κερδῶν.

Τό ἀξίωμα, ὁ συναγωνισμός εἶναι ἡ ζωή τοῦ ἐμπορίου, τυγχάνει σήμερον ἀνεπαρκές καί πρό πολλοῦ ἤρχισε νά χάνη ἔδαφος. Μέσω τοῦ ἀνηθίκου συναγωνισμοῦ ἐδημιουργήθησαν διάφοροι μονοπωλιακαί ἤ καί ἡμιμονοπωλιακαί ὀργανώσεις, παρ' ἐμφερεῖς πρός τά Κρατικά Μονοπώλια, ὑπό τήν κακήν των μορφήν, αἱ ὁποῖαι διαχειρίζονται σπουδαιστάτους κλάδους τῆς παραγωγῆς (χάλυβα, σίδηρον, χημικά προϊόντα κλπ.) οὐχί βεβαίως πρός ὄφελος τῆς κοινωνίας κατά πρῶτον λόγον. Ὁ ἐλεύθερος συναγωνισμός, τοῦ ὁποῖου τά ἀποτελέσματα τόσον ἐξυμνήθησαν καί ἐξυμνοῦνται καί σήμερον εἰσέτι, δέν ἀπεδείχθη πάντοτε καί τόσον ἐπωφελής διά τό σύνολον.

Οἱ ζημιούμενοι ἐκ τοῦ συναγωνισμοῦ ἐπιζητοῦσι διά τῆς συνεργασίας ν' ἀποφύγωσι τās ἐπιβλαβεῖς δι' αὐτούς συνεπεῖας. Ἡ μία τάξις κατόπιν τῆς ἄλλης συνασπίζεται κατά διαφόρους τρόπους πρός ἐπιτυχίαν καλυτέρων διὰ τά μέλη της οἰκονομικῶν ἀποτελεσμάτων.

των. Οί συνασπισμοί οὗτοι παρατηροῦνται τόσον μεταξύ τῶν ἐμπόρων καί βιομηχανῶν ὅσον καί μεταξύ τῶν παραγωγῶν τῶν πρώτων ὑλῶν καί τῶν καταναλωτῶν.

Ὁ ἐλεύθερος συναγωνισμός ὠδήγησεν εἰς τήν ἀνάγκην τῆς συγκεντρώσεως τῶν ὁμοειδῶν ἐπιχειρήσεων, ἀφ' ἑνός μὲν πρὸς ἀντιμετώπισιν τοῦ ἀφαιρέτου συναγωνισμοῦ καί ἀπ' ἑτέρου πρὸς οἰατήρησιν τῶν τιμῶν εἰς ὑψηλά ἐπίπεδα. Ὅπως τὰ ἄτομα ἐπιδιώκουσι νά ἀξιάσῃ τήν δύναμιν των διὰ τῆς συμπράξεως μέ ἄλλους, οὕτω καί αἱ ἐπιχειρήσεις οὐκ νά αὐξήσῃ τήν δύναμίν των καί οἰουθύνουσι κατά βούλησιν καί πρὸς τό συμφέρον των τήν ἀγοράν συνεννοοῦνται μετεῦ τῶν καί δημιουργοῦσι συνασπισμούς ποικίλων μορφῶν συνεχῶς ἐναλλασσομένους. Διὰ τῆς συγκεντρώσεως ἐπιτυγχάνεται σινητέρα ἐπιτυχία μεταξύ περιοριστέρων ἐπιχειρήσεων, δημιουργεῖται μία διευθύνουσα θέλησις, ἐν κοινόν πρόγραμμα ἐνεργείας καί κατευθύνσεως, μέ τόν ἀπώτερον σκοπόν, αἱ οὕτω συγκεντρούμεναι ἐπιχειρήσεις ν' ἀποκτήσῃ μεγαλυτέραν δύναμιν, ἀπό ἐκείνην πού ἔχει ἐκαστή κεχωρισμένως.

Κ Α Ρ Τ Ε Λ

Ἀπό τῆς ἐπικρατήσεως τῶν ἀρχῶν τοῦ φιλελευθερισμοῦ εἰς τήν ἀσκήσιν τοῦ ἐπαγγέλματος, ἕκαστος ἐπιχειρηματίας εἶναι ἐλεύθερος εἰς τήν παραγωγήν ἀγαθῶν. Δεδομένου ὅτι ἕκαστος οὐκ εἶναι καί ὁ μόνος κατά κανόνα παραγωγός ἑνός καί τοῦ αὐτοῦ ἀγαθοῦ, δημιουργεῖται ὁ συναγωνισμός.

Πρὸς ἐξουδετέρωσιν καί μείωσιν τῶν ἐκ τοῦ συναγωνισμοῦ συνεπειῶν οἱ διάφοροι ἐπιχειρηματῆαι προέρχονται εἰς συνεννήσεις μεταξύ των διὰ τήν προστασίαν τῶν κοινῶν συμφερόντων, ἰδρύοντες διαφόρους ἐνώσεις. Εἰς τὰς τοιαύτας ἐνώσεις ἀνήκουσι καί τὰ Καρτέλ, ἅτινα ἀποσκοποῦσι ν' ἀποκλείωσι τόν συναγωνισμόν μεταξύ τῶν μελῶν τῆς ἐνώσεως καί καταλήξωσιν εἰς ἕνα εἶδος μονοπωλίου.

Πολλαί ὁμοειδεῖς ἐπιχειρήσεις πρὸς ἀποφυγὴν τοῦ συναγωνισμοῦ συνεννοοῦνται καί ἀποφασίζουσι νά ἐπιβάλλωσιν εἰς ἑαυτάς ἑνὴν μίαν ἐνώσιν, εἰς ἣν μετέχωσι προαιρετικῶς αἱ ἐπιχειρήσεις αὐταί καί καθορίζουσι διὰ κοινῆς συμφωνίας τὰς ὑποχρεώσεις των καί κυρίως τούς περιορισμούς εἰς τούς ὁποίους νά ὑποβληθῶσι πρὸς προἰσπίσιν τῶν κοινῶν συμφερόντων. Αἱ συνασπιζόμεναι ἐπιχειρήσεις

παραμένονσι νομικῶς, οἰκονομικῶς καὶ διαχειριστικῶς ἀνεξάρτητοι, ὑποκείμεναιμόνον εἰς τοὺς περιορισμούς τούτους ἀπὸ κοινοῦ ἀποδεκτοῦς γενομένους, ὅσον ἀφορᾷ κυρίως τὴν παραγωγὴν καὶ τὴν διάθεσιν τῶν παραγομένων ἢ διατιθεμένων παρ' αὐτῶν προϊόντων. Σκοπὸς τῶν οὕτω συγκεντρωμένων ἐπιχειρήσεων εἶναι ἐκτός τῆς ἀφυγῆς τοῦ μετὰ τῶν συναγωνισμοῦ καὶ ἢ μονοπωλιακῆς τρόπου τινὶ ἐκμετάλλευσίς τῆς ἀγορᾶς. Τοῦτο τὸ ἐπιτυχάνωσι διὰ τοῦ περιορισμοῦ τῆς προσφορᾶς καὶ ἀύξεσως τῶν τιμῶν, πράγμα πλὴν εὐκόλῳ ὅταν συνεισληφθῶσιν ὅλαι αἱ ὁμοειδεῖς ἐπιχειρήσεις νὰ μὴ πλῶσι π.χ. κάτω ὀρισμένης τιμῆς. Κατόπιν τῶν ἀνωτέρω δυνάμεθα νὰ δώσωμεν τὸν ἐξῆς ὀρισμόν τῆς καρτέλ. Καρτέλ εἶναι ἐνώσεις ἀπὸ ἀνεξαρτητῶν παραμενοῦσας ἐπιχειρήσεις τοῦ αὐτοῦ εἴδους πρὸς τὸν σκοπὸν μονοπωλιακῆς ἐπιρροῆς ἐπὶ τῆς ἀγορᾶς.

Τὸ Καρτέλ βασίζεται πάντοτε εἰς σύμβασιν μεταξὺ τῶν μετεχουσῶν ἐπιχειρήσεων (ἐξαιρουμένων τῶν διὰ κρατικῆς ἀποφάσεως συνισταμένων ὑποχρεωτικῶν συνδικάτων).

Ἡ τάσις πρὸς μονοπωλιακὴν ἐκμετάλλευσιν εἶναι τόσοσιν παλαιά ὅσον καὶ ἡ ἴδρυσις ἐπιχειρήσεων. Ὁ θεσμὸς τοῦ καρτέλ ὅμως εἶναι νέος ἐμφανισθεὶς κατὰ τὸ δεύτερον ἡμισυ τοῦ 19ου αἰῶνος μετὰ τὴν ἀνάπτυξιν τῆς μεγάλης βιομηχανίας. Ἡ ἀύξηση τοῦ συναγωνισμοῦ ἠύξησε τοὺς κινδύνους τοῦ κεφαλαίου καὶ ἐμείωσε τὰ κέρδη. Ἡ ἀνάπτυξις τοῦ θεσμοῦ τῶν καρτέλ ἠννοήθη διὰ τῆς εἰσαγωγῆς τοῦ συστήματος τῶν προστατευτικῶν δασμῶν, καθ' ὅσον οὕτω περιωρίσθη καὶ ἐνίοτε ἐξέλιπεν ὁ μετὰ τῆς ἀλλοδαπῆς συναγωνισμὸς.

Ὅσον μικρὸς εἶναι ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐπιχειρήσεων τῶν ἀσχολουμένων μετὰ παραγωγικῶν κλάδων, τόσοσιν εὐκολωτέρα εἶναι ἡ σύστασις τῶν καρτέλ. Διὰ τοῦτο τὰ μεγαλύτερα καρτέλ συναντῶμεν εἰς τὴν μεταλλουργίαν, τὴν μεγάλην βιομηχανίαν, εἰς τὴν ὑφαντουργίαν κλπ. Ἡ σύστασις καρτέλ ἐν τῇ ὑφαντουργίᾳ ἦτο δύσκολος διότι ἡ βιομηχανία αὕτη ἐξηρτάτο κατὰ πολὺ ἀπὸ τὸ ἐμπόριον. Διὰ τοῦτο κατ' ἀρχὰς ἐπήρχοντο συμφωνίαι μεταξὺ τῶν ἐπιχειρήσεων τούτων, ὅσον ἀφορᾷ τὰς προθεσμίας πληρωμῶν, ἀπουτολάς θειγμάτων καὶ ἄλλας δευτερευούσης σημασίας συμφωνίας, αἵτινες σὺν τῷ χρόνῳ ᾤδηγησαν εἰς τὴν σύστασιν καρτέλ.

Διὰ τὰς γεωργικὰς ἐπιχειρήσεις λόγῳ τοῦ μεγάλου ἀριθμοῦ αὐτῶν, τῶν μεγάλων ἀποστάσεων μεταξὺ των καὶ τῆς ποικιλομορφίας

των παραγόμενων προϊόντων είναι δύσκολος ή σύστασις καρτέλ. Τά καρτέλ ανεπτύχθησαν όμως εις επιχειρήσεις εκμεταλλευόμενας γεωργικά προϊόντα π.χ. ζαχαρώδους, οίονοπνεύματος κλπ. ως και εις τās επιχειρήσεις μεταφορών, ασφαλιστικής και τραπεζιτικής.

Είς τήν διεθνή αγοράν όμως εμφανίζεται έκτός τῆς μεταξύ των επιχειρήσεων συναγωνισμοῦ και ὁ τοιοῦτος μεταξύ των καρτέλ, ἅτινα ὑφίστανται εις τās διαφόρους χώρας. Ὑπὸ ἐπομιουργήθησαν και Διεθνή καρτέλ δηλ. τοιαῦτα περιλαμβάνοντα τά καρτέλ πλειόνων χωρῶν. Πρ κειμένου περί διεθνοῦς μορφῆς καρτέλ ταῦτα διατηροῦσι τὴν μονοπώλιον εις τήν ἐσωτ-ρικὴν αγοράν ἐκάστης χώρας ἀνεκλεισ-μένου τῆς συναγωνισμοῦ.

τ ὀ δ η τ ὠ ν κ α ρ τ ἑ λ

Ὁ LILFMANN διακρίνει τὰ καρτέλ εις δύο κατηγορίας:

- α) Καρτέλ περιορισμένης μορφῆς και
- β) Καρτέλ εὐρείας μορφῆς.

Είς τὰ πρῶτα κατατάσσει τὰ καρτέλ 1) παραγωγῆς, 2) χωρικής δράσεως και 3) τιμῶν.

1) Είς τὰ Κ α ρ τ ἑ λ π α ρ α γ ω γ ῆ ς καθορίζεται διὰ κοινῆς συμφωνίας ἢ προσφεία των παραγομένων προϊόντων διὰ περιορισμοῦ τῆς δράσεως τῆς ἐπιχειρήσεως, ὅσον ἀφορᾷ τὰ παραγόμενα προϊόντα. Ἡ ἀπλουστερα μορφή εἶναι ἅταν ὑποχρεοῦνται τὰ μέλη των καρτέλ νά μή αὐξήσωσι τās μηχανάς, ἐγκαταστάσεις ἢ τό ἀπασχολούμενον ἐργατικόν προσωπικόν δι' ὠρισμένην χρονικὴν περίοδον ἢ ἔν μέρος των μηχανικῶν των ἐγκαταστάσεων ἢ ἕκαστον ἐργοστάσιον νά θέσπτερον ὅπως ἀναλαμβάνει τήν ὑποχρέωσιν ἕκαστον καθ' ὠρισμένον πομείωση τήν παραγωγήν του δι' ὠρισμένην περίοδον κατ' ὠρισμένην κατὰ σιστόν π.χ. ὅλα τὰ ὑφαντουργεῖα νά μειώσουν τήν παραγωγήν κατὰ 20%. Ἡ σύστασις καρτέλ παραγωγῆς οὐκ εἶναι πάντοτε ἐφικτή. Σπνθίζεταί ἐκεῖ ὅπου εἶναι εὐκόλος ὁ ἔλεγχος τοῦ περιορισμοῦ τῆς παραγωγῆς, ὅπως λ.χ. εις τās ὑφαντουργικὰς ἐπιχειρήσεις ὅπου ὁ ἀριθμὸς των ἀτράκτων και ἀργαλειῶν εὐκόλως ἐλέγχεται ως και εις τήν βρεῖταν οἰδηροβιομηχανίαν, ἔνθα εὐκόλως δύναται νά περιορισθῆ ὁ ἀριθμὸς των λειτουργουσῶν ὑψικαμίνων.

2) Είς τὰ Κ α ρ τ ἑ λ χ ω ρ ι κ ῆ ς δ ρ ᾶ σ ε ω ς ἔ - καστον μέλος ἢ και ὁμάς τούτων ὑποχρεοῦται νά ἐνεργῆ πωλήσεις, ἔντός ὠρισμένης περιοχῆς. Είς τήν περιφέρειαν ταύτην δέν δύνα -

ται άλλο μέλος νά ενεργή πωλήσεις, καταργουμένου ούτω του συναγωνισμού. Όταν δικαιούνται περισσότερα μέλη νά ενεργώσι πωλήσεις εντός της αὐτῆς περιφερείας, καθορίζεται διὰ κοινῆς συμφωνίας μεταξύ των ὁ χώρος δράσεως ἐκάστου.

3) Τά Καρτέλ τιμῶν εἶναι συνηθέστερα, διότι ἡ ἐπέμβασις εἰς τήν οικονομικήν δραστηριότητα εἶναι ἐνταῦθα εὐχερεστέρα. Ἐνταῦθα τά μέλη τῶν Καρτέλ ἀνλαμβάνουν τήν ὑποχρέωσιν νά μή πωλῶσι τά προϊόντα των κάτω μιᾶς ἐλαχίστης τιμῆς, τήν ὅποιον ἠρίκει ἡ ἔνωσις. Διὰ μέσου τῆς σταθερῆς ταύτης ἐλαχίστης τιμῆς ἀποφεύγεται ὁ ἀθέμιτος συναγωνισμός καί καταστροφή τῶν μικροτέρων ἐπιχειρήσεων. Ταυτοχρόνως ὅμως χρησιμεύονται καί διάφοροι εὐκολαί εἰς τά μέλη ὡς π.χ. ἐξασφάλισις πιστώσεων, οἰάθεσις ὠρισμένης ποσότητος προϊόντων κλπ. Τό Καρτέλ τῶν τιμῶν, ἰσχύει μόνον διὰ τό ἐσωτερικόν, ἐνῶ εἰς τήν διεσπῆ ἄγοράν ὑπάρχει ἔλευθερία καθορισμοῦ τῶν τιμῶν, διότι ὑφίσταται ὁ συναγωνισμός τῶν ἄλλων χωρῶν.

Τά Καρτέλ εὐρείας μορφῆς διακρίνονται εἰς Καρτέλ:

α) *Ζυγκεντρῶσεως τῆς προσφορᾶς.*
Εἰς τά Καρτέλ τοιαύτης μορφῆς δέν ἐπιτρέπεται νά ἔρχεται εἰς τήν ἄγοράν τό ἀνώτατον ποσόν παραγωγῆς τῶν ἐπιχειρήσεων, ἀλλ' ἕκαστος ἐπιχειρηματίας ὑποχρεοῦται νά προσαρμόσῃ τήν παραγωγήν του εἰς τᾶς ἐκάστοτε ἀπαιτήσεις τῆς ἀγορᾶς. Πρός τούτοις λαμβάνεται ὡς βῆσις τό σύνολον τῶν διατεθεμένων προϊόντων παρ' ὅλων τῶν μελῶν καί γίνεται κατανομή ἀναλόγως τῆς δυναμικότητος ἐκάστου καί τῶν ἀπαιτήσεων τῆς ἀγορᾶς. Δεδομένου ὅμως ἔτι πρακτικῶς δέν εἶναι δυνατόν ἕκαστον μέλος νά περιορισθῇ εἰς τᾶς ὑπό τοῦ Καρτέλ χορηγούμενης ποσότητος καί τούτο διότι ἐάν ζητηθῶσι παρά τινός πελάτου πλεῖονα προϊόντα δέν δύναται ν' ἀρνηθῇ τήν πώλησιν τούτων τό μέλος τοῦ Καρτέλ παρά τοῦ ὁποίου ζητῶνται, λαμβάνεται πρόνοια ἐάν εἰς διέθεσε περισσότερα προϊόντα εἰς μίαν περίοδον, νά περιορίζεται ἀναλόγως βραδύτερον ἢ παραγωγή του καί τά παρ' αὐτοῦ διατεθησόμενα προϊόντα. Ἡ τοιαύτη ρύθμισις τῆς ἀγορᾶς ὑπό τῆς παραγωγῆς εἶναι σχετικῶς εὐκόλος, ὅταν πρόκειται περί ἐμπορευμάτων εἰσηγμένων εἰς τά χρηματιστήρια, διότι ὑπάρχουν σταθεραί γνωσταί τιμαί καί εἶναι δυνατή ἡ ἐκχώρησις τμήματος τοῦ κοινοῦ προϊόντος ἢ τοῦτιμήματος αὐτῶν εἰς τά ὀλιγώτερα τῶν κεντρικῶν διακθέσαντα προϊόντα μέλη τῶν Καρτέλ, οὐχί ὅμως καί διί τά λοιπά προϊόντα, δι' ἃ αἱ δυσχέρειαι εἶναι πολύ μέγαλα, λόγω διαφορᾶς

τιμῆς, ποιότητας κλπ.

β) Συγκεντρώσεως τῆς ζήτησεως.
 εἰς τὰ καρτέλ τοιαύτης μορφῆς ἀνατίθεται εἰς ἕκαστον μέλος ἡ παραγωγή ἢ καὶ προμήθεια ενός ὀρισμένου τμήματος (ποσοστοῦ) τῶν καταναλωτικῶν προϊόντων. Τοῦτο ἐπιτυγχάνεται κατὰ δύο τρόπους:
 1) Ὅταν εἰς καταναλωτῆς ἔχει ἀνάγκη νὰ γίνουσι προσφοραὶ παρ' ὅλων τῶν ἐπιχειρήσεων, αἱτινες διαθέτουσι τὰ προϊόντα ταῦτα. εἰς ἣν περίπτωσην αἱ ἐπιχειρήσεις αὐταὶ ἀνήκουσιν εἰς ἕνα καρτέλ, ἀναλαμβάνει, κατόπιν συνεννοήσεως, εἰς τὴν παραγγελίαν καὶ μετὰ τὴν κατανομήν μεταξὺ των, ἢ οἱ ἐπιχειρηματῆται συμφωνοῦσι νὰ ἐμφανισθῇ μίαν ἐπιχειρήσιν μέν πραγματικὴν προσφορὰν καὶ αἱ λοιπαὶ ἐνεργοῦσιν φαινομενικῶς τοιαύτας μέν ὑψηλοτέρας τιμᾶς, οὕτως ὥστε εἰς τὴν πραγματικὴν τὴν παραγγελίαν ἀναλαμβάνει τὸ σύνολον τῶν ἐπιχειρήσεων. 2) οἱ παραγγέλλοντες δύνανται νὰ κάμωσι τὰς παραγγελίας των μόνον εἰς ἕν ὄργανον τοῦ καρτέλ, ὅπερ κατανέμει ταύτας κατὰ ἕνα εἰς ἕνα τρόπον μεταξὺ τῶν μελῶν τοῦ καρτέλ καὶ τὰ μέλη ὑποχρεοῦνται νὰ παραδώσωσι τὰ ἀναλαμβανόμενα πρὸς κατασκευὴν ἐμπορεύματα εἰς τὴν ὑπηρεσίαν πωλήσεων τοῦ καρτέλ, ὅπερ ἐμφανίζεται ὡς πωλητῆς.

γ) Συγκεντρώσεως τῶν κερδῶν. Τὰ καρτέλ τῆς μορφῆς αὐτῆς ἐδημιουργήθησαν ἐκ τῶν δυσκολιῶν τῶν ὁποίων ἐμφανίζουσι τὰ καρτέλ συγκεντρώσεως προσφορᾶς καὶ ζήτησεως ἐν τῇ πράξει. εἰς τὰ τοιαῦτα καρτέλ συγκεντρώνονται εἰς ἕν κεντρικὸν ταμεῖον τὸ σύνολον τῶν κερδῶν τῶν μελῶν καὶ μετὰ ἐνεργεῖται ἡ κατανομή μεταξὺ των κατὰ τρόπον ὀριζόμενον ὑπὸ τῆς ἐνώσεως, ἀνεξαρτήτως τῆς δυναμικότητος ἐκάστης ἐπιχειρήσεως.

Τὸ ζήτημα τῶν καρτέλ ἀπασχόλησε πολὺ τὰ τελευταῖα ἔτη τὴν πολιτικὴν καὶ νομοθεσίαν τῶν διαφόρων βιομηχανικῶν κυρίως χωρῶν. εἰς τὰς διαφόρους χώρας ἔχουσι ληφθῆ ποικίλλα νομοθετικὰ μέτρα ρυθμίζοντα τὰ τῆς λειτουργίας καὶ ὁράσεως τῶν καρτέλ, πρὸς ἀποφυγὴν οἰκονομικῶν καταστροφῶν καὶ προστασίαν τῆς κατανομῆς ἐναντι τῆς συγκεντρωμένης δυνάμεως τῶν κεφαλαιούχων.

Ὁ κύριος σκοπὸς τῶν εἰς καρτέλ συγκεντρουμένων ἐπιχειρήσεων εἶναι ἡ πραγματικὴ ποίησις εἰς δυνατὸν ὑψηλοτέρων τιμῶν ἢ ἡ διατήρησις σταθερῶν τιμῶν καὶ ἐπιτυχία εἵδους μονοπωλίου, δηλαδή συγκεντρώσεως ἐνδιαφερομένων πρὸς προστασίαν τῶν συμφερόντων αὐτῶν καὶ οὐχὶ ἡ ἐξυπηρέτησις τῶν κοινῶν συμφερόντων.

Ὅ μέχρι πρό τινας ὑφιοτάμενος κίνδυνος τῆς ἐκμεταλλεύσεως τῆς καταναλώσεως ὑπὸ τῶν ὀλίγων κεφαλαιούχων, οἵτινες συνασπίζονται εἰς καρτέλ διὰ τὴν πραγματοποίησιν μεγάλων κερδῶν, μέσω τῆς ἀυξήσεως τῶν τιμῶν, σήμερον εἰς ὅλα σχεδόν τὰ πεπελιτισμένα κράτη ἐξουδετερῶται διὰ τῆς ἐπεμβάσεως τοῦ κράτους εἰς τὸν καθορισμὸν τῶν τιμῶν. Τοῦτο παρατηρήθη κυρίως κατὰ τὴν πολεμικὴν περίοδον, καθ' ἣν τὸ Κράτος λαμβάνον ὑπ' ὄφει τὰ ἔξοδα παραγωγῆς καὶ τὸ διατιθέμενον κεφάλαιον καθώριζε λογικὰς τιμὰς. Ὑπάρχει βάσιμος ἐλλίς ἵτι καὶ μετὰ τὸν πόλεμον ἡ ἐπέμβασις τοῦ κράτους θεῖ συνεχισθῆ πρός τὴν κατεύθυνσιν ταύτην διό τὴν προστασίαν τῆς μεγάλης μάξης τῶν καταναλωτῶν.

Ἰ λ ε ο ν ε κ τ ῆ μ α τ α καὶ Μ ε ι ο ν ε κ τ ῆ μ α τ α τ ο ῦ Κ α ρ τ ῆ λ

Διὰ τοῦ καρτέλ ἐπέρχεται συνεννόησις μεταξύ τῶν ἐπιχειρηματιῶν, οἵτινες διὰ τῆς ἀνταλλαγῆς σκέψεων καὶ διαρκοῦς ἐπαφῆς μεταξύ των, ἐπιτυγχάνουσι καλυτέραν διαρρυθμίσιν τῆς ἐργασίας καὶ ἐνότητα κατευθύνσεων πρός σκοπιμωτέραν χρησιμοποίησιν τῶν ἐργασιῶν καὶ ἐγκαταστάσεων. Ἡ τυποποίησις τῆς ἐργασίας καὶ τῶν ποσῶν εἶναι πολὺ εὐκολωτέρα δι' ἐπιχειρήσεις ἀνηκούσας εἰς καρτέλ, παρά δι' ἀνεξαρτήτους τοιαύτας. Σοβαρὰς οἰκονομίας δυνάμεθα ἐπίσης νὰ πραγματοποιήσωμεν εἰς τὰς δαπάνας μεταφορῶν (καρτέλ χωρικῆς δράσεως), εἰς τὰ ἔξοδα διαφημίσεων, παραγγελισδούχων, ἀντιπροσώπων καὶ λοιπῶν μεσολαβούντων προσώπων μεταξύ παραγωγῆς καὶ καταναλώσεως. Ἔτι μεγαλυτέρας οἰκονομίας δυνάμεθα νὰ ἐπιτύχωμεν εἰς τὸ πεδῖον προμηθείας τῶν πρώτων ὑλῶν, διότι ἀφ' ἐνὸς μὲν γίνονται κοινὰ ἀγορὰι μεγάλων ποσοτήτων εἰς χαμηλοτέρας τιμὰς καὶ ἀφ' ἑτέρου δυνάμεθα νὰ ἐκβιάσωμεν μικροτέρας τιμὰς τούτων, ὅταν εἴμεθα σχεδόν οἱ μόνοι ἀγορασταὶ τῶν παραγωγῶν τῶν πρώτων ὑλῶν.

Ἐπιχειρήσεις ἀνήκουσα εἰς καρτέλ ἐξασφαλίζει καλυτέρους ὅρους συναλλαγῶν, διότι ἡ παρεχομένη ἀσφάλεια διαθέσεως ὠρισμένης ποσότητος προϊόντων ἢ ἡ ἐξασφάλισις ὠρισμένης τιμῆς διαθέσεως τῶν προϊόντων ἢ ἡ ἐξασφάλισις ὠρισμένης περιφερείας ἔνθα θά δρῃ μονοπωλιακῶς αὕτη, καθιστῶσι τὴν πίστιν ταύτης εὐκολωτέραν, τὰς προβλέψεις ἀσφαλεστέρας καὶ οἱ κίνδυνοι τῆς ἀρεβαιότητος μειοῦνται σοβαρῶς. Διὰ τοῦ καθορισμοῦ σταθερῶν τιμῶν πωλήσεως, ἐπιτυγχάνεται σταθερότης εἰς τὴν ἀγορὰν καὶ δυνάμεθα ν' ἀντιδρῶμεν εἰς περιόδους κρίσεων, τῶν ὁποίων ἡ ἐξέλιξις καὶ

είσπραξι οὕτω ὀμακωτέρῳ, ἀποφευγόμενῳ τοῦ πανικῦ, ὅστις καταλαμβάνει εἰς τοιαύτας περιπτώσεις τοῦ ἐπιχειρηματίας.

Διὰ τοῦ καρτέλ εἶναι εὐκολώτερον νὰ ἐξακριβώσωμεν τὰς ἐπιπτώσεις τῆς καταναλώσεως, ὥστε ἡ παραγωγή νὰ εἶναι ὀνίλογος μέτρησιν τῆς ζήτησιν, ἀποφευγόμενης οὕτω τῆς ἰσθμοῦ προσφορᾶς πέραν τῶν ἀναγκῶν τῆς καταναλώσεως, ἣτις ἔχει ὡς συνέπειαν τὴν πτώσιν τῶν τιμῶν ἢ τὴν κρίσιν. Ἐπιτυγχάνομεν τρόπον τινὰ τὴν ἰσορροπίαν προσφορᾶς καὶ ζήτησεως, πρὸς ὄφελος τῆς ἐν γένει οἰκονομίας.

Παραλλήλως πρὸς τ' ἀναφερθέντα πλεονεκτήματα ἔχει καὶ τὰ μειονεκτήματά του ὁ θεσμός τοῦ καρτέλ. Τὸ καρτέλ ἐκμεταλλεύομενον τὴν μονοπωλιακὴν του δυνατότητα ὡθεὶ πωλεί τις τὰς τιμὰς πολλὰ πρὸς τὰ ἄνω εἰς βάρος τῆς καταναλώσεως πρὸς κτήσιν μεγάλου κέρρους. Ἡ ὑπαρξίς μεγάλου κέρρους παραινεῖ τοὺς ἀνεξαρτήτους παραμένοντας ἐπιχειρηματίας ν' αὐξήσωσι ὑπερβελόντως τὴν παραγωγήν των καὶ ἐπεκτείνωσι τὰς ἐγκαταστάσεις των. Ἰδρύνονται νέα ἐπιχειρήσεις, μὴ ἀπαραίτητοι, διατηροῦνται ἐν τῇ ζωῇ τοιαῦται μὴ βιώσιμοι, μέ ἀποτέλεσμα τὴν ὑπερπαραγωγήν.

Τὸ καρτέλ εἰς τοιαύτας περιπτώσεις προσπαθοῦσι νὰ κρατήσωσι τὰς τιμὰς τεχνικῶς, ἀλλὰ τὸ τοιοῦτον ἐπιτυγχάνουσι μόνον προσωρινῶς, διότι ἡ ἀγορὰ ἔχει κορεσθῆ καὶ ἡ παραγωγή στενεύει ὑπὸ τῷ βάρῳ τῶν ἀδιαθέτων προϊόντων, ἐνῶ αἱ δαπάναι ταύτης εἶναι σταθεραὶ, μέ ἀποτέλεσμα τὴν ἐμφάνισιν τῶν κρίσεων, αἵτινες εἶναι ἀναπόφευκτοι πλέον καὶ αἱ ἐκδηλώσεις των πολὺ ὀδυνηραὶ διὰ τοὺς παραγωγούς.

Εἰς τὴν ἐμφάνισιν τῶν κρίσεων ἡ εὐθύνη τῶν καρτέλ εἶναι σοβαρά. Πρὸς ἀποφυγὴν τῶν κακῶν συνεπειῶν τοῦ θεομοῦ δέον εἶναι ἀνήκοντες εἰς ταῦτα νὰ μὴ κάμνωσι κατάχρησιν τῆς δυνάμεως, ἣν ἀποκτῶσιν μέσω τοῦ καρτέλ, ἀλλὰ ν' ἀσκῶσι μετριοφρονῶν τὰς ἐπιχειρήσεις των, μὴ ἀποβλέποντες μόνον εἰς τὴν πραγματοποιήσιν μεγάλων κερδῶν διὰ τῆς ὑψώσεως τῶν τιμῶν, ἀλλὰ παρακολουθοῦντες τὰς δυνατότητας τῆς καταναλώσεως, τῆς ὁποίας ἡ ἀντοχή ἔχει πάντοτε τὰ ὅρια τῆς, φροντίζοντες νὰ προσαρμόζωσι τὴν παραγωγήν κατὰ ποσότητα καὶ ποιότητα εἰς τὰς ἀνάγκας τῆς καταναλώσεως.

Συνέπειαι Καρτέλ
εἰς τὴν καταναλώσιν καὶ ἐπιχειρήσας

Ἡ ὑπαρξίς τοῦ καρτέλ διὰ τοῦ εἰς αὐτὸ συνασπισμένους

έπιχειρηματίας, ως είδομεν, ἔχει πολλά πλεονεκτήματα καί ἐλί-
στα μειονεκτήματα, τοῦτο ὅμως διὰ τήν κατανάλωσιν τί μόνον πεί-
ζει, ἐπιφελῆ ἢ οὐσμενῆ. Ἐκ πρώτης ὄψεως ἐμφανίζεται ὡς θεσμός
δημιουργούμενος εἰς βίαιος τῆς κατανάλωσος. καί βεβαίως ὅταν
τοῦτο ἀποβλέπει μόνον εἰς τήν αὔξησιν τῶν τιμῶν καί ἐξασφάλισιν
μεγάλων κερδῶν τῶν εἰς τοῦτο συνασπιζομένων, μέσω τῆς μονοπωλι-
ακῆς διαθέσεως τῶν προϊόντων των, ἡ κατανάλωσις ὑπηρεῖται. Ὅ-
ταν ὅμως ἀποβλέπει συγχρόως καί εἰς τήν βελτιώσιν τῆς παραγωγῆς
καί ἐξοικονόμησιν δαπανῶν διὰ τῆς μειώσεως τῶν ἐξόδων, ἀποβαίνει
ἐπιφελῆς καί διὰ τήν κατανάλωσιν. Ὅ ἐκ τοῦ καρτέλ κίνδυνος διὰ
τήν κατανάλωσιν ὑφίσταται κυρίως, ὅταν ὑπάρχουσι μεγάλοι προστα-
τευτικά ὁσμοί τῶν παραγομένων προϊόντων καί αἱ ἐπιχειρήσεις
διὰ νά εἶναι εἰς θέσιν διαθέσεως τοῦ συνόλου τῆς παραγωγῆς των
ἀναγκάζονται νά ἀυξάνωσι τὰς τιμὰς τῆς ἐσωτερικῆς κατανάλωσος,
ἔνθα δέν ὑπάρχει συναγωνισμός καί διαθέτωσι εἰς τιμὰς χαμηλοτέ-
ρας, οὐχί σπανίως καί κάτω τοῦ κόστους, τὰ αὐτά προϊόντα εἰς τό
ἐξωτερικόν, ὅπου ὑφίσταται ὁ διεθνῆς συναγωνισμός.

Ὡς πρός τήν θέσιν τῶν ἐργατῶν ἡ ὑπαξις τοῦ καρτέλ ἔχει
ἐπίσης πλεονεκτήματα καί μειονεκτήματα. Πλεονεκτήματα εἶναι τό
ὅτι αἱ ἐπιχειρήσεις εἶναι σοβαραί, ἀποκωμίζωσι κέρδη καί οὕτω
καί ἡ θέσις τῶν ἐργατῶν εἶναι ἐξηραλισμένη καί ἱκανοποιητικούς
μισθοῦς λαμβάνωσι, συναμένους ν' αὔξάνωνται, ἐφ' ὅσον αὐξάνονται
καί τὰ κέρδη. Ἐπίσης οἱ ὄροι ἐργασίας τούτων οὐνανται νά βελ-
τιοῦνται, ἡ συμμετοχή τῶν ἐργοδοτῶν εἰς τὰ ταμεῖα ἀσφαλίσεως καί
προνοίας τῶν ἐργατῶν εἶναι προθυμωτέρα. Παρὰ ἄλλως ὅμως ἡ συστη-
ματικωτέρα ὀργάνωσις τῶν ἐπιχειρήσεων καί τῶν ἔρων τῆς παραγωγῆς
προκαλεῖ πλεονάσματα ἐργατῶν καί μή πρόσληψιν νέων, ἄν ὅχι καί
ἀπόλυσιν ὑπερλίθμων. Ἐνώ συγχρόως ἡ ἔνωσις τῶν ἐπιχειρηματι-
ῶν ἀντιδρᾷ ἀποτελεσματικώτερον εἰς τοὺς ἀγῶνας τῶν συνδικαλιστι-
κῶν ὀργανώσεων πρός ἐλτίωσιν τῆς θέσεως τοῦ ἐργάτου.

Θ Ἐ σ ι ς τ ο ὗ κ α ρ τ ἔ λ ἔ ν α ν τ ι σ υ ν α σ π ι ζ ο μ ἔ ν ω ν ἔ π ι χ ε ι ρ ῆ σ ε ω ν

καίτοι τό Κάρτέλ συγκεντρώνει πλήθος ὠφελειῶν διὰ τὰς εἰς
αὐτό συνασπιζομένας ἐπιχειρήσεις, ἡ οὐστιασις Κάρτέλ δέν εἶναι πάν-
τοτε εὐχερῆς καί πολλά συσταθέντα διαλύονται. Ὁ περιορισμός τῆς
ἀνεξαρτησίας, ἣν συνεπάγεται τό Κάρτέλ διὰ τήν ἐπιχείρησιν, ὡρεῖ
πολλοὺς ἐπιχειρηματίας ν' ἀποφεύγωσι τοιαύτας ἐνώσεις. Πολλοί προ-
τιμῶσι νά διατηρῶσι τήν ἀνεξαρτησίαν των ἐργαζόμενοι μόνον ὑπό

συναγωνισμῶν, ἐλπίζοντες ἔτι θά παρέλθῃ ἡ κρίσις καί μέ τήν παροδόν τοῦ χρόνου θά βελτιωθῇ ἡ κατάστασις, ὥστε ν' ἀποφύγῃ τήν δέσμευσιν. Οἱ ἰσχυρότεροι ἐκ τούτων ἀναμένουσι τήν καταστροφὴν ἐκ τῆς κρίσεως τῶν ἀσθενεστέρων συναγωνιστῶν των, ὁπότε θά μείνῃσι καί πάλιν κύριοι τῆς ἀγορᾶς, δεχόμενοι νά ἐργάζωνται προσωρινῶς μέ ζημίας. Δέν ἐλλείπουν βεβαίως καί αἱ περιπτώσεις, καθ' ἃς οἱ ἀσθενέστεροι δέν στέργουσι τήν σύμπτῃν των εἰς καρτέλ καί τοῦτο ὅταν οἱ περιορισμοί εἶναι μεγάλοι καί θά εἶναι υποχρεωμένοι νά ἐγκαταλείψωσι τὰς ἰδίας μεθόδους παραγωγῆς καί διαθέσεως τῶν προϊόντων ὑπό εὐνοϊκότερους ὅρους ἢ οἱ μεγάλοι ἐπιχειρηματίαι, δι' ἐντατικῆς π.χ. ἐργασίας αὐτῶν τῶν ἰδίων καί τοῦ προσωπικοῦ των ἢ διὰ τῆς χειροτερεύσεως τῆς ποιότητος, νοθεΐας κλπ.

Διὰ τῆς διαλύσεως τῶν Καρτέλ

Ἐξ ἴφορμῆς τῶν ἀνωτέρω παρατηρεῖται μεγάλη δυσχέρεια συνήθως εἰς τήν σύμπτῃν τῶν Καρτέλ καί πολλάκις συσταθέντα τοιαῦτα νά διαλύωνται πρό τῆς παρελεύσεως τοῦ χρόνου, καθ' ὃν συνεφωνῆθῃ ἡ διατήρησις αὐτῶν.

Αἱ ἴφοραμαί τῆς διαλύσεως ὀφείλονται κυρίως εἰς τούς κάτωλοι λόγους:

1) Εἰς τήν παράμειν ὑπό τῶν μελῶν τῶν συμφωνηθέντων ὄρων ἐργασίας, παραγωγῆς, διαθέσεως κλπ. Προβλέπονται βεβαίως κυρώσεις κατὰ τῶν παραβατῶν, πολλάκις ὅμως αὐταί δέν ἐπιφέρουσι τό ἐπιδοσκόμενον ἀποτέλεσμα καί ὑπάρχουσι μέλη, ἅτινα παρά τὰς συμφωνηθείσας συμφωνίας ἐνεργῶσιν ἀντιθέτως, μή δεχόμενα τοῦς ἀποπεριορισμούς, τοῦς ὁποίους κατ' ἀρχήν ἀπεδέχθησαν. Ἐκτός αὐτοῦ ὑπάρχουσι καί περιπτώσεις μή δυνάμεναι νά προβλέψωσιν ρητῶς, αἰτινες δίδουσι λαβήν εἰς καταστρατηγήσεις ὑπό τῶν μή συνειδητῶν μελῶν τοῦ Καρτέλ. Αἱ τοιαῦτα καταστρατηγήσεις εἶναι δυσκολώτεραι εἰς τὰ Καρτέλ εὐρείας μορφῆς (συγκεντρώσεως προσφυρᾶς - συγκεντρώσεως ζητήσεως καί συγκεντρώσεως κερδῶν) ὀλίγοι ἢ παρακολούθησις καί ἔλεγχος ὑπό κεντρικοῦ τινος ὄργανου εἶναι εὐχερεστερά.

2) Εἰς τήν ἐμφανιζομένην συνήθως δυσχέρειαν συγκεντρώσεως τοῦ μεγαλύτερου μέρους τῶν ὁμοειδῶν ἐπιχειρήσεων εἰς τό συμπτυσσόμενον Καρτέλ.

Διὰ νά θεωρηθῇ ὡς ἐπιτυχόν τό Καρτέλ, ὅσον νά συγκεντρώσῃ τὰ 3/4 περίπου τῶν ὁμοειδῶν ἐπιχειρήσεων. Ἐάν αἱ παρεμείναναι ἐκτός τοῦ Καρτέλ ἐπιχειρήσεις εἶναι πολλαί καί μεγάλαι, ἀπο-

τυγχάνει ο κυριώτερος σκοπός του θεσμού δηλ. η άποφυγή του συναγωνισμού, διότι αι επιχειρήσεις αυτές θα καταπολεμώσι τό καρτέλ διά του συναγωνισμού, μέ αποτέλεσμα τήν απαγόρευσιν των είς τό καρτέλ άνηκόντων επιχειρηματιών και τάσιν πρός ένάκτησιν της άπωλεσθείσης έλευθερίας δράσεως.

3) Είς τήν δημιουργίαν νέων επιχειρήσεων. Όταν αι συνασπιόμεναι είς τό καρτέλ επιχειρήσεις ύψώσασιν ύπερβαλόντως τάς τιμάς διί τήν επίτευξιν μεγάλων κερδών, τότε οι κεφαλαιοϋχοι βλέποντες τό προσοδοφόρον των ταιούτου είδους επιχειρήσεων θί προβώσιν είς τήν σύστασιν νέων, μέ αποτέλεσμα τήν ένάπτυσιν εκ νέου του συναγωνισμού και άποτυχίαν του σκοπού του καρτέλ και

4) Είς τήν περιορισμένην χρονικήν διάρκειαν της ζωής του καρτέλ. Λόγω της φύσεως του θεσμού, τό καρτέλ ιδρύεται δι' ώριμόν χρόνον, συνήθως βραχύ, διότι αι συνθήκαι μεταβάλλονται και είναι άναγκαία ή άνασούστασις ή ή διάλυσις του. αι διαπραγματεύσεις άνασυστάσεως διαρκούσι πολύ και άρκεταιί επιχειρήσεις δέν φαίνονται πρόθυμοι να ύπαχθώσιν εκ νέου είς περιορισμούς, προτιμώσιν τήν ανεξαρτησίαν των. Αι δυσχέρειαι είναι πολύ μεγαλύτεραι είς τά καρτέλ, ήτινα προβλέπουσι τόν περιορισμόν της παραγωγής, διότι, εκαστος επιχειρηματίας, κατά τήν διάρκειαν της ζωής του καρτέλ, παραρμώμενος εκ των μέσω τούτου επιτυγχάνομένων ύψηλών τιμών έπεκτείνει τάς έγκαταστάσεις του, διά να αύξήση τήν δυναμικότητα παραγωγής της επιχειρήσεως και δυνηθή κατά τόν χρόνον της άνανεώσεως του καρτέλ να επιτύχη μεγαλύτερον ποσοστόν κατανομής. Τό ταιούτον έχει ως αποτέλεσμα τήν ύπερπαραγωγήν, έναντίον της οποίας δέν έχει τήν δυνατότητα ούτε τό καρτέλ να άντιδράση, διότι έπέρχεται ο κορεσμός της αγοράς καταναλώσεως και ούτω καταλήγομεν είς τήν κρίσιν, ήτις καταστρέφει τάς επιχειρήσεις είτε αυτές είναι συνασπιόμεναι είς καρτέλ είτε δρώσιν εκάστη ανεξαρτήτως.

Τ ρ ά σ τ

Η λέξις Τράστ 'αγγλο-Αμερικανικης προελεύσεως σημαίνει έμπιστοσύνη. Αύτη επικρατήσασα είς όλον σχεδόν τόν κόσμο ως έννοια έμποροβιομηχανική σημαίνει συγκέντρωσιν πολλών όμοιόδων επιχειρήσεων υπό ένιαίαν διοίκησιν. "Όπως είς τό άστικόν δικαίον έχομεν διοίκησιν και διαχείρησιν ξένης περιουσίας (άηλίκων όρφανών, έξαφανισθέντων) υπό τρίτων προσώπων έμπιστοσύνης, ούτω και έντιύθα επιχειρήσεις έχουσι αύθύπαρκτον οίκονομικήν ύπόστα

οιν ἀντιθέτουσι τὴν διοίκησιν αὐτῶν εἰς ἄλλα πρόσωπα ἢ ὄργανα. Τοῦτο ἐπιτυγχάνεται διὰ τῆς μεταβιβάσεως τῶν μετοχῶν τῶν εἰς τράστ συνασπιζομένων ἐπιχειρήσεων εἰς ἓνα συλλογικόν ὄργανον, ἔπερ ἐκπροσωπεῖ τὸ τράστ, ἔναντι χορηγήσεως μιᾶς ἀποδείξεως ἢ ἐνὸς πιστοποιητικοῦ. Κύριος τῶν μετοχῶν ὅστις δικαιούται νὰ ἔλη τὴν διοίκησιν καὶ διαχειρίσιν τῶν ἐπιχειρήσεων, γίνεται τὸ τράστ ἐπὶ τὸν κάτοχον τῶν ἀποδείξεων δικαιούνται ν' ἀπολαμβάνουσι τὰ μερίσματα τῶν παραδοθειῶν μετοχῶν. Τὸ τράστ κυρίως συνίσταται εἰς ὀημιουργίαν ἐν ὀότητος διοικήσεως ὁμοειδῶν συνήθως ἐπιχειρήσεων τῶν ὁποίων συνεχίζεται μὲν ἡ νομικὴ αὐτοπαρξία, ἡ οἰκονομικὴ καὶ διαχειριστικὴ ὁμως παύει ὑφίσταμένη, περιερχομένη εἰς τὸ ὀημιουργηθέν ν.έον ὄργανον τράστ, σκοπὸς τοῦ τράστ εἶναι ἡ συγκέντρωσις ὁμοειδῶν ἐπιχειρήσεων καὶ δημιουργία μονοπωλείου, μέσω τῆς συγκεντρώσεως ταύτης.

Ὅταν τὸ τράστ περιλαμβάνει ὁμοειδεῖς μόνον ἐπιχειρήσεις ὀηλοῦμεν περὶ ὀριζεντίας συγκεντρώσεως. Δέν ἀπικλείεται ὁμως ἡ τύπτυξις εἰς τράστ καὶ μὴ ὁμοειδῶν ἐπιχειρήσεων πάντως ὁμως σχετικῶν μετὴν παραγωγὴν, ἐπεξεργασίαν, κατεργασίαν, μεταφορῶν καὶ διάθεσιν τῶν προϊόντων (π.χ. παραγωγῆς καὶ μεταφορῶν τῶν πρώτων ὑλῶν μεταφορικῶν μέσων χρησιμοποιουμένων διὰ τὴν διάθεσιν τῶν παραγομένων προϊόντων κλπ.) ὀπότε ἔχομεν τὴν μορφήν τῆς καθέτου συγκεντρώσεως.

Τὸ τράστ δέν ἀρκεῖται εἰς ὀρισμένους κανόνας ἢ καὶ περὶ ὀρισμούς ὡς γίνεται εἰς τὸ καρτέλ, ὀπου παραμένει τελεία αὐτοτέλεια τῶν συμπτυσσομένων ἐπιχειρήσεων, ἀλλὰ συγκεντρώνει καὶ ἀπορροφᾷ αὐτάς σλεδὸν πλήρως καὶ τὰς ὑπαγάγει εἰς ἰδίαν βούλησιν τῶν καθ' ἕκαστα ἐπιχειρήσεων μὴ δυναμένων νὰ δρῶσιν ἐλευθέρως.

Ἐνα μεγάλον παράδειγμα συγκροτήσεως τράστ εἶναι ἡ κατὰ τὸ 1882 ἰδρυσις ὑπὸ τοῦ Ροκφέλλερ τῆς STANDARD OIL TRAST. Αἱ μετοχὴν τῶν συμμετασχουσῶν 46 ἐν συνόλῳ ἐπιχειρήσεων παρεδόθησαν εἰς μίαν ἐπιτροπὴν ἐξ ἐννέα προσώπων, τὸ Διοικητικόν Συμβούλιον οὕτως εἶπεῖν τοῦ τράστ, ἡτις ἐξέδωκε καὶ παρέδωκεν εἰς τὰς ἐπιχειρήσεις ἀποδείξεις συμμετοχῆς εἰς τὸ τράστ. Ἀργότερον μετεβλήθη τὸ σύστημα καὶ ἀντὶ τῆς συγκεντρώσεως κατὰ τὸν ἀνωτέρω τρόπον τῶν μετοχῶν ἰδρύετο μία Ἐταιρεία HOLDING COMPANY, μία ἐλέγχουσα Ἐταιρεία, ἡτις ἔχει ὡς μοναδικόν σκοπὸν τὴν ἀπόκτησιν τῶν

ων μετοχῶν ἄλλων ἑταιριῶν, ὥστε οὐσιαστικῶς νά περιέχεται ἡ δι-
οίκηση καί ὁ ἔλεγχος τούτων εἰς τήν νέαν ἑταιρείαν. εἰς τά τοι-
ούτου εἴδους Τράστ αἱ συγκεντρούμεναι ἐπιχειρήσεις, παραμένουσι
νομικῶς αὐτόπαρκτοι, οἰκονομικῶς ὅμως αὐταὶ μεταβάλλονται εἰς μι-
αν ἐνότητα, οὕτως ὥστε εἰς τήν πρᾶξιν ὑφίσταται μία μόνον οἰκονο-
μική ὄντοτης. οὐ μέχρι τοῦδε ἀνεξάρτητοι διευθύνται τῶν διαφό-
ρων ἐπιχειρήσεων, χάνουν τήν ἀνεξαρτησίαν των καί μεταβάλλονται
εἰς ἐκτελεστικά ὄργανα (ὑπαλλήλους) τοῦ τράστ.

Διὰ τῆς τριταύτης συγκεντρώσεως ἐπιτυχένομεν πλῆθος πλεο-
νεκτημάτων:

1) Δεδομένου ὅτι ἡ ἔκδοσις δέν στηρίζεται εἰς σύμβασιν ἀλ-
λά εἰς τήν κυριότητα ἐπὶ τῶν ἐπιχειρήσεων, τῶν ὁπίων τό Τράστ
κατέχει τὰς μετοχάς ἐκλείπει ὁ κίνδυνος, ὅστις ἀπειλεῖ τό καρτέλ
διὰ τῆς παραβάσεως ὑπὸ τῶν συμμετεχουσῶν ἐπιχειρήσεων τῶν ὄρων
τῆς συμβάσεως. Ἐπίσης δέν ὑφίσταται πλέον ὁ κίνδυνος τοῦ κρυ-
φοῦ συναγωνισμοῦ ἐντός τοῦ κύκλου τῶν εἰς καρτέλ συμβαλλομένων
μερῶν.

2) Ἡ παραγωγή δύναται νά ρυθμισθῇ κατὰ τόν ἰσοδοτικώτε-
ρον τρόπον, περιοριζομένης ταύτης μεταξύ τῶν οἰκονομικώτερον ἐρ-
γαζομένων ἐπιχειρήσεων, ὡς κλασσικόν παράδειγμα ὁ ILLFMANN ἀνα-
φέρει τό WUISKY Τράστ εἰς τὰς Ἠνωμένας Πολιτείας κατὰ τήν σύστα-
σιν τοῦ ὁποίου συνετύχθησαν 80 ἐργοστάσια, ἐκ τῶν ὁπίων τὰ 68
ἐκλείσθησαν ἐμέσως, τὰ ἀπομείναντα δέ 12 παρήγαγον περισσότερα
ἢ ὅσον καί τὰ 80 ὁμοῦ προηγουμένως.

3) Σοβαρά οἰκονομία δύναται νά ἐπιτευχθῇ εἰς τὰ μεταφο-
ρικὰ ἔξοδα, διότι αἱ συμπυκνόμεναι ἐπιχειρήσεις οφείλουσι νά με-
ριμῶσι μόνον διὰ τήν ἱκανοποίησιν τῆς καταναλώσεως ἐντός τῶν φυ-
σικῶν των ὁρίων. προσέτι ἐνταῦθα δέν εἶναι ἐναγκαλία μία ἐνιαία
τιμὴ ἐν ἀντιθέσει πρὸς τό καρτέλ, διότι μὴ ὑφισταμένου τοῦ κιν-
δύνου τοῦ συναγωνισμοῦ, δύναται ἐκάστη ἐπιχείρησις νά ρυθμίσῃ
τὰς τιμὰς ἀναλόγως πρὸς τοὺς ὑφισταμένους ὄρους διαθέσεως καί οἰ-
κονομικῆς σκοπιμότητος.

4) Δεδομένου ὅτι τό τράστ στηρίζεται ἐπὶ τῶν δικτιθεμέ-
νων μεγάλων κεφαλαίων, εἶναι εὐκολωτέρα ἢ ἄμυνα καί καταπολέμη-
σις ἐξωτερικῶν κινδύνων, οἵτινες ἐμφανίζονται διὰ τῆς ἰδ. ὕσεως
νέων ἐπιχειρήσεων ἢ τῆς μὴ συμμετοχῆς εἰς τό τράστ ἀπαισῶν τῶν
ὑφιστάμενων μεγάλων ἐπιχειρήσεων.

5) Η συνέπεια μιας εμφανιζομένης οικονομικής κρίσεως δέν είναι αναγκαῖον νά κατανεμηθῶσι ἀναλόγως μεταξύ απασῶν τῶν συμμετεχουσῶν ἐπιχειρήσεων, ὡς συμβαίνει εἰς τό καρτέλ, διότι ἐν ταῦθα ὑπάρχει ἡ εὐχέρεια τοῦ κλεισίματος, ἀδιακρίτως, ωρισμένων ἐπιχειρήσεων, περιορισμοῦ τῆς παραγωγῆς εἰς ὠρισμένας ἐκ τούτων καί μετατροπῆς ἐνίων εἰς ἄλλας ἀποδοτικώτερας.

Ἐναντι τῶν ἀναφερθέντων πλεονεκτημάτων ὑφίσταται ἕνα μεγάλο μειονέκτημα εἰς τόν θεσμόν τοῦ τράστ. Δεδομένου ὅτι τό τράστ ἐπιδιώκει καί ἐπιτυγχάνει μίαν κυριαρχίαν τρόπον τινά ἐπί τῆς ἀγορᾶς, ἐμφανίζεται ὁ κίνδυνος τοῦ οἰκονομικοῦ Μονοπωλίου, μέ τās ἐκ τούτου πηγαζούσας ἐπικινδύνους συνεπείας διὰ τήν κατανάλωσιν, διότι ἐκτοπίζει τόν συναγωνισμόν.

Εἶναι ζήτημα ἂν ἡ σύστασις τοῦ Τράστ ὀφείλεται εἰς γενικωτέρους οἰκονομικούς λόγους ἢ εἰς τήν ἐπικράτησιν ἐν τῇ ἀγορᾷ μονοπωλίου πρὸς ἀποκλειστικήν ὠφέλειαν τῶν εἰς τράστ συμπτυσσομένων ἐπιχειρήσεων. Ἡ γνώμη τῶν εἰδικῶν εἶναι ὅτι τὰ Τράστ ἰδρῦθησαν, ἰδίως εἰς τās Ἠνωμένας Πολιτείας τῆς Β. Ἀμερικῆς, ἄρχικῶς ἀπό λόγους καθαρῶς ἐπιδιώξεως Μονοπωλίου ἐν τῇ ἀγορᾷ, ἐνῶ σήμερον τό σύνθημα εἶναι ὅτι ταῦτα δέν ἐξυπηρετοῦσι μονοπωλιακούς μόνον σκοπούς, ἀλλ' εὐρυτέρας οἰκονομικάς ἐπιδιώξεις.

Παράλληλος πρὸς τὰ εἰς τὰ ἀστικά Κράτη λειτουργοῦντα Τράστ, μέ μεγάλας παραλλαγάς, εἶναι καί ὁ τρόπος λειτουργίας τῶν μεγάλων ἐπιχειρήσεων ἐν τῇ Σοβιετικῇ Ρωσίᾳ. Ἐν Ρωσίᾳ ἡ βιομηχανία καί τό ἐμπόριον ἀσκοῦνται ὑπὲρ τοῦ Κράτους. Ἐκαστος βιομηχανικός κλάδος λειτουργεῖ ὡς τὰ μεγάλα Τράστ ὑπὸ τήν μορφήν τῆς δημοσίας ἐπιχειρήσεως. Τό σύνολον τῶν ὁμοειδῶν ἐπιχειρήσεων ὑπόκεινται εἰς τόν ἔλεγχον καί ἐποπτεῖαν ἐνός κεντρικοῦ ὄργανου, ὅπερ ρυθμίζει τήν παραγωγήν, τόν τρόπον διαθέσεως τῶν προϊόντων, τās τιμὰς κλπ. Πρόκειται περὶ μονοπωλίου εἰς τήν εὐρείαν του μορφήν δι' ὅλους τοὺς κλάδους τῆς παραγωγῆς. Διαφορὰν ἀπό τοὺς γνωστοὺς τύπους τράστ παρουσιάζει ἐν Ρωσίᾳ 1) ὁ τρόπος λήψεως πιστώσεων, ἧτις ἐνεργεῖται μέσω τῆς Κρατικῆς Τραπεζῆς, 2) τῶν διαθέσιμων κεφαλαίων καί 3) τῆς παροχῆς τόκου διὰ τό χρησιμοποιοῦμενον κεφάλαιον.

Τὰ κεφάλαια ἰδρύσεως καί τās πιστώσεις διὰ τήν λειτουργίαν τῶν ἐπιχειρήσεων δέν χορηγοῦσιν οἱ ἰδιωτικοὶ πιστωτικοὶ ὀργανισμοί, οἷτινες ἀποβλέπωσιν εἰς τήν κτήσιν προσόδου ἐκ κεφαλαίου, ἀλλά ἡ Κρατικὴ Τράπεζα. Ἐφ' ὅσον ἐλλεῖπει ὁ λογαριασμός "ὑπηρεσία κεφαλαίου" δέν ὑφίσταται ἐδῶ ὁ ὅρος ἀποτελεσματικότης. Ἀπέδειξιν

τούτου αποτελεί τό εξής: Τό καθαρόν κέρδος ἐκ τοῦ Τράστ τοῦ χάρτου, ἀνῆλθεν τό ἔτος 1927 - 28 εἰς 23,2% τοῦ κεφαλαίου, συμφώνως πρὸς τὰ δημοσιευθέντα ἐπίσημα στοιχεία. Τό ὑψηλόν αὐτό κέρδος ἐπραγματοποιήθη ὅμως κατὰ ἐνα μεγάλο ποσοστὸν ἐκ τῆς πωλήσεως χάρτου εἰς ὑψηλὰς τιμὰς, ὅστις χάρτης εἶχεν εἰσαχθῆ ἐκ τοῦ ἔξω - τερικοῦ (ἴδὲ HANSON: THE WILSONIAN POLITICAL ECONOMY REVUE, 1930, σελίς 102) ἐπωλήθη δέ εἰς ὑψηλὰς τιμὰς, λόγω ἑλλείψεως συν αγωνισμοῦ, ἀπαγορευομένης τῆς ἐλευθέρως εἰσαγωγῆς ἐκ τοῦ ἔξω - τερικοῦ ὑπὸ ἰδιωτῶν.

Κ Ο Ν Σ Ε Ρ Ν

Παραλλήλως πρὸς τὴν ἔννοιαν Τράστ ἀνεπτύχθη καὶ ἡ τοιαύτη Κονσέρν, ἣτις προήλθε ἐξ ἁμερικῆς.

Ἐνθῶς ἡ ἔννοια τοῦ Κονσέρν περιέχεται εἰς τὴν εὐρυτέραν ἔννοιαν τοῦ Τράστ, εἰς τὴν καθημερινὴν διάλεκτον. Ἐπιστημονικῶς ὅμως ἡ λέξις Τράστ ἔννοεῖ πάντοτε μίαν ἐπιχείρησιν, ἣτις κυριαρχεῖ πολλῶν ἄλλων ἐπιχειρήσεων, ἐνῶ ἡ λέξις Κονσέρν σημαίνει μίαν στενωτέραν συνεργασίαν πλειόνων ἐπιχειρήσεων, ἣτις δέν ἀφίνει βεβαίως ἄσικτον τὴν αὐτοτέλειαν τῶν καθ' ἑκάστη ἐπιχειρήσεων, ἐπιβάλλουσα μερικὸς ὅρους κοινῶν ὑποχρεώσεων, ὅπως τό καρτέλ, σημαίνει ὅμως μίαν στενωτέραν συνεργασίαν, μίαν οἰκονομικὴν ἀλληλοὑπεστήριξιν ἐπὶ τεχνικῆς, ἐμπορικῆς ἢ χρηματοδοτικῆς πλευρᾶς.

Ὁ HANSON δίδει τὸν ἐξῆς ὀρισμὸν τοῦ Κονσέρν. Κ ο ν σ έ ρ ν εἶ ν α ι ἡ σ υ γ κ έ ν τ ρ ω σ ι ς ν ο μ ι κ ῶ ς ἀ ν ε ξ α ν τ ῆ τ ῶ ν π α ρ α μ ε ν ο υ σ ῶ ν ἐ π ι χ ε ι ρ ῆ σ ε ω ν εἰς μίαν ἐνὸτητα συνεργασίας, ἐπιζητημάτων τεχνοοικονομικῆς παραγωγῆς, τεχνικῆς διοικήσεως, ἐμπορικῆς συνεργασίας καὶ χρηματικῆς πλεωρᾶς. Ἄϊδιος προσθέτει ὅμως ὅτι δέν εἶναι ἀπαραίτητον νά ὑφίστανται καὶ αἱ τέσσαρες προϋποθέσεις διὰ τὴν ὑπαρξιν τοῦ Κονσέρν ὑφισταμένου τοιοῦτου καὶ ὅταν ὑπάρχουν τινές μόνον. Ἐκ τῶν ἀνωτέρω προκύπτει ὅτι τὰ Κονσέρν ἀποτελοῦσι διάφορα ἀνεξάρτητοι παραμένονσαι ἐπιχειρήσεις, αἱ ὁποῖαι κατόπιν συμφωνίας ἐποφασίζουσι νά συνεργάζωνται καὶ ἀνταλλάσσωσι γνώμας:

1) εἰς ζητημάτων τεχνικῆς ὀργανώσεως τῆς παραγωγῆς δηλ. ποῖα τεχνικά μέσα θά ἐφαρμόσωσι διὰ τὴν βελτίωσιν τῆς παραγωγῆς, ὥστε αὕτη νά εἶναι καλυτέρα καὶ ὀλιγοδαπανωτέρα διὰ τὴν ἐπιχείρησιν.

2) 'Επί ζητημάτων τεχνικής οργανώσεως τῆς διοικήσεως τῶν ἐπιχειρήσεων. Δεδομένου ὅτι ἡ σύγχρονος μεγάλη ἐπιχείρησις ἔχει ἀνάγκην πολυπληθοῦς ὑπαλληλικοῦ, ὑπηρετικοῦ καὶ ἐργατικοῦ προσωπικοῦ, ἡ κατανομή τῆς ἐργασίας καὶ ὁ τρόπος καθ' ὃν θὰ ὀργανωθῇ ἡ διοίκησις διὰ τὴν ἀποτελεσματικωτέραν καὶ οἰκονομικωτέραν χρησιμοποίησιν τῶν ὑπαλληλικῶν καὶ ἐργατικῶν δυνάμεων, σοβαρῶς ἐπισημαίνει τὴν ἀποτελεσματικότητα τῆς ἐπιχειρήσεως, συμφωνεῖται ἐκαστῇ ἐπιχείρησις συμμετέχουσα εἰς τὸ Κονσέρν, νὰ θέσῃ εἰς τὴν διοίκησιν τοῦ Κονσέρν τοὺς τρόπους ὀργανώσεως τῆς διοικήσεως, ὥστε καὶ οἱ ἄλλοι νὰ δυνηθῶσι νὰ τοὺς χρησιμοποιήσωσι, ἐφ' ὅσον αὐτοὶ εὐρίσκουν ἀποδοτικότερα.

3) 'Επί ζητημάτων ἐμπορικῆς φύσεως δηλ. συνεννοῦνται αἱ συμβαλλόμεναι ἐπιχειρήσεις ἐπὶ τῶν χρησιμοποιουμένων ἐμπορικῶν μεθόδων καλυτέρας καὶ ἐπωφελεστερας διαθέσεως τῶν παραγομένων προϊόντων. Δεδομένου ὅτι ἡ παράγουσα ἐπιχείρησις εἶναι συγχρόως καὶ ἔμπορος, εἰς τὸ ἐμπορικόν πεδῖον δράσεως ταύτης οὐναται νὰ ἐφαρμοσῶσι μέθοδοι τοιαῦται, ὥστε νὰ περιορίζεται ἡ ἐκ μέρους τῶν μεσολαβούντων μεταξύ βιομηχανῶν καὶ καταναλωτῶν ἐκμετάλλευσις τῶν Βιομηχανῶν.

4) Εἰς τὸν τρόπον χρηματοδοτήσεως τῶν συμπτυσσομένων ἐπιχειρήσεων. Ὡς γνωστόν αἱ παραγωγικαὶ ἐπιχειρήσεις κατὰ κανόνα προσφεύγουσιν εἰς τὸ ξένον κεφάλαιον διὰ τὴν χρηματοδοτήσιν των. Ὅταν οἱ λαμβάνοντες τὰς πιστώσεις συνεννοῦνται μεταξύ των ἢ ἐκ μέρους τῶν κεφαλαιούχων ἐκμετάλλευσίς των εἶναι δυσκολωτέρα καὶ ρυθμίζεται ἡ λήψις πιστώσεων κατὰ τὸν δυνατὸν ἐπιωφελέστερον τρόπον διὰ τοὺς λαμβάνοντας τὰς πιστώσεις. Αἱ εἰς τὸ Κονσέρν ἀνήκουσαι ἐπιχειρήσεις συμφωνοῦσιν, ὅπως αἱ παρ' αὐτῶν λαμβανόμεναι πιστώσεις εἶναι ὁμοιόμορφαί.

Ἡ μεγάλη διαφορὰ μεταξύ Τράστ καὶ Καρτέλ ἀφ' ἑνός καὶ Κονσέρν ἀφ' ἑτέρου ἔγκειται εἰς τὸ ὅτι αἱ μὲν δύο πρῶται μορφαὶ συγκεντρώσεως ἐπιχειρήσεων ἀποβλέπουσιν εἰς τὴν δημιουργίαν μονοπωλίου διὰ τῆς ἐκτοπίσεως τοῦ συναγωνισμοῦ, δι' ὃ καὶ φροντίζουσι νὰ περιλάβουσι, εἰ δυνατόν, ἀπάσας τὰς ὁμοειδεῖς ἐπιχειρήσεις, ἐνῶ εἰς τὸ Κονσέρν συμπτύσσονται ὀλιγώτεραι ἐπιχειρήσεις μέ σκοπὸν τὴν βελτίωσιν τῶν ὄρων παραγωγῆς καὶ διαθέσεως τῶν προϊόντων εἰς τὸ ἐλεύθερον ἐμπόριον καὶ οὐχὶ τὴν ἐπιτυχίαν μονοπωλίου, μέσῳ τοῦ ὁποίου τὸ οἰκονομικὸν ἀποτέλεσμα θὰ ἦτο εὐνοϊκώτερον δι' αὐτάς.

Κορυφαία Συγκεντρώσεως εἰς Διαφόρους Χώρους

Πρό τοῦ πρώτου εὐρωπαϊκοῦ πολέμου ἐπικράτει ἡ ἀντίληψις ὅτι ἡ ἄμερική εἶναι ἡ χώρα τῶν Πράσι, ἡ Γερμανία ἡ χώρα τῶν Καρτέλ καὶ ἡ Ἀγγλία ἡ χώρα τοῦ ἐλευθέρου ἐπιχειρηματίου. Τοῦτο ἦτο ἐν μέρει ὀρθόν, πάντως ὅμως μετὰ τὸν πόλεμον παρατηρήθησαν μεγάλα μεταβολαὶ εἰς τὴν ὀργάνωσιν τῶν ἐπιχειρήσεων τῶν καθ' ἕνα - στα χωρῶν.

Αἱ ἠνωμένα Πολιτεῖαι τῆς ἄμερικής εἶναι χώρα, ἣτις διαθέτει μεγάλην ἑσωτερικὴν ἀγοράν, ἰκανὴν νὰ καταναλώσῃ τὴν βιομηχανικὴν τῆς παραγωγὴν. Ἡ χώρα εἰς ἣν ἡ ἐργατικὴ δύναμις εἶναι εἰς ὀμαλὰς περιόδους περιορισμένη καὶ ὡς ἐκ τούτου τὰ ἡμερομίσθια ὑψηλά καὶ ἡ χώρα τοῦ μεγάλου κεφαλαίου. Διὰ τοῦτο παρατηρεῖται προτίμησις εἰς μεγάλας ἐπιχειρήσεις κατὰ κανόνα μετοχικὰς τοιαύτας, ἀποφευγομένων τῶν ἀτομικῶν καὶ οἰκογενειακῶν ἐπιχειρήσεων. Ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὰς εὐρωπαϊκὰς χώρας ἔνθα προτιμῶνται αἱ δεύτεραι.

Ἡ ἀνάπτυξις τῶν μετοχικῶν ἐπιχειρήσεων ἐν ἠνωμέναις Πολιτεῖαις παρατηρήθη ἀπὸ τὰς ἀρχὰς τῆς οἰκονομικῆς τῆς μεγάλης βιομηχανίας καὶ τοῦτο διευκόλυνε μεγάλως τὸν θεσμὸν τοῦ Τρίστ, ὅστις ἀπαιτεῖ τὴν ὑπαρξίν ἂν. Ἐταιρειῶν. Ἀντιθέτως ἐν Ἀγγλίᾳ μέχρι πρὸ τίνος παρατηρεῖτο μεγάλη ἀνάπτυξις τῆς ἀτομικῆς ἐπιχειρήσεως, δι' ἣν προσηφέροντο εὐνοϊκώτεροι ὅροι ἐλευθέρου συναγωνισμοῦ εἰς τὴν διεθνή ἀγοράν, ὅπου διετίθεντο τὰ βιομηχανικὰ προϊόντα, τῆς ἑσωτερικῆς ἀγορᾶς μὴ διατεθούσης τὰ προϊόντα τῆς μεγάλης ἀμερικανικῆς ἀγορᾶς. Τὰ ἀγγλικὸν νόμισμα, τὰ μεγάλα συγκοινωνιακὰ μέσα, αἱ ἀποικίαι κλπ. προσηφέροντο διὰ τὸν Ἀγγλον ἐπιχειρηματίαν πρὸς ἄνετον συναγωνισμὸν. Ἐπίσης ἐν Ἀγγλίᾳ ἡ ὀργάνωσις τῆς πίστεως ἦτο διάφορος καὶ δὲν παρεῖχε δυνατότητας συγκεντρώσεως κολλοσιαίων κεφαλαίων, ὡς ἐν ἄμερική, ἣτις διευκόλυνε μεγάλως τὴν οἰκονομικὴν ἀνάπτυξιν τῶν ἠνωμένων Πολιτειῶν.

Ἐν Γερμανίᾳ αἱ συνθήκαι συγκεντρώσεως τῶν ἐπιχειρήσεων ἐνεφανίζοντο τελειῶς διάφοροι τῶν ἠνωμένων Πολιτειῶν καὶ τῆς Ἀγγλίας. Αἱ δυσχεεῖαι τοῦ συναγωνισμοῦ ἐν Γερμανίᾳ ἦσαν πολὺ μεγαλύτεραι ἢ ἐν Ἀγγλίᾳ, οἷοι καὶ τὰ κεφάλαια ἦσαν ὀλιγώτερα, καὶ τὸ κυριώτερον, ἔλλειπεν ὁ ἀποικιακὸς πληθυσμὸς πρὸς ἀπορρόφησιν τῶν πλεοναζόντων βιομηχανικῶν προϊόντων. Ἐπίσης ἡ ἑσωτερικὴ ἀγορά ἦτο μικροτέρα ἐν συγκρίσει πρὸς τὴν ἄμερικανὴν, διὰ τοῦτο

παρατηρείται εκεί διάφορος τρόπος συγκεντρώσεως τῶν ἐπιχειρήσεων (Μονσέρν, καρτέλ) καὶ ὑψηλὸν προστατευτικὸν διασμοί. Ὁμοίως ἐν Γαλλίᾳ ὁ μέγας οἰκονομικὸς κίνδυνος, ὅστις περικλείεται εἰς τὴν συγκέντρωσιν τῶν ἐπιχειρήσεων καὶ κακὴν χρῆσιν τῆς ἀποκτωμένης δυνάμεως μέχρι τοῦ Καρτέλ, Τράστ, Μονσέρν, ἢ ἀποκτῶσιν αἱ ὀργανισμοὶ οὗτοι, ἀναγκάζει τὴν κρατικὴν ἐξουσίαν νὰ μὴ παρατηρῇ ἀδιαφόρως τὴν οἰκονομικὴν ὁρᾶσιν τῶν δυνάμεων τούτων. Ἡ πεῖρα ἀπέδειξεν ὅμως ὅτι ὁ ἀγὼν ἐναντίον τῆς κακῆς χρησιμοποιήσεως τῆς ὑπὸ τούτων ἀποκτωμένης οἰκονομικῆς δυνάμεως δέν εἶναι καθόλου εὐχερῆς.

Τὰ πρῶτα πειράματα Κρατικῆς ἐπεμβάσεως ἐναντίον τῶν μεγάλων οἰκονομικῶν ὀργανισμῶν ἔχομεν εἰς τὰς Ἡν. πολιτείας. Αἱ αἱ ἀφοροὶ πολιτείας ἐξέδωσαν εἰδικούς νόμους ἀποβλέποντας εἰς τὸν περιορισμὸν τῆς ὑπὸ τῶν ὀργανισμῶν τούτων κτωμένης οἰκονομικῆς δυνάμεως, διὰ τῆς ἀσκήσεως Μονοπωλίου. Οἱ νόμοι οὗτοι ἀπέβλεπον εἰς τὴν διατήρησιν τοῦ συναγωνισμοῦ, πολλάκις ὅμως καὶ εἰς τὴν καθορισμὸν ἀνωτάτων τιμῶν, πρὸς περιορισμὸν τῆς ὁράσεως τοῦ μονοπωλίου. Ἀπηγορεύθη ἡ ἀγορὰ καὶ ἡ κατοχὴ τοῦ συνόλου ἢ τοῦ μεγαλύτερου μέρους τῶν μετοχῶν μιᾶς ἐπιχειρήσεως ὑπὸ ἑτέρας, ὅταν διὰ τῆς ἐνοουγείας αὐτῆς ἐπιδιώκεται ὁ περιορισμὸς τοῦ συναγωνισμοῦ. Ἡ κτήσις μετοχῶν ἐπετρέπετο ὡς τοποθέτησις κεφαλαίων, οὐχὶ ὅμως πρὸς ἀπόκτησιν ψήφων εἰς τὴν ἑταιρείαν τῆς ὁποίας ἡγοράζοντο μετοχαὶ μ' ἀπώτερον σκοπὸν τὴν κατεύθυνσιν τῶν ἐργασιῶν αὐτῆς.

Ἐμπορικαὶ καὶ Ἑπαγγελματικαὶ Ὁργανώσεις.

Τὰ πρῶτα ἐπιμελητήρια ἰδρύθησαν ἐν Γαλλίᾳ. Τὸ ἔτος 1599 ἡ Κοινότης Πασσαλίας ἰδρύσασθαι τὸ *Compagnie De Commerce* (ἔμπορικὸν γραφεῖον) πρὸς περιφρούρησιν τῶν ἔμπορικῶν συμφερόντων τῆς πόλεως. Τοῦτο τὸ 1650 προσέλαε τὴν μορφήν τοῦ ἐπιμελητηρίου μετὰ τὴν σημερινὴν ὀνομασίαν τοῦ *Compagnie De Commerce*. Τὸ 1700 συνεστήθη τὸ Βασιλικὸν Συμβούλιον τοῦ ἔμπορίου συγκροτηθὲν ἐκ συμβούλων τῆς ἑπικρατείας καὶ ἔμπορων, οἱ ὅποιοι ἀντιπροσώπευον τὰς μεγάλας ἔμπορικὰς πόλεις τῆς Γαλλίας καὶ ἐχρησίμευον ὡς συμβουλευτικὸν σῶμα τῆς Κυβερνήσεως ἐπὶ ἔμπορικῶν ζητημάτων. Σχεδὸν ἀμέσως ἅμα τῇ ἰδρύσει τοῦ κεντρικοῦ οὕτως εἶπεν ἐπιμελητηρίου, ἰδρύθησαν καὶ ἕτερα ἑννέα περιφερειακὰ εἰς ἄλλας πόλεις, πρὸς συγκέντρωσιν πληροφοριῶν καὶ ὑποροφήσιν τοῦ ἔργου τοῦ κεντρικοῦ.

Ταῦτα ἔφερον μᾶλλον χαρακτήρα κρατικόν, καθ' ὅσον τὰ μέλη του δι-
ωρίζοντο, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, ὑπὸ τῶν δημοσίων ἀρχῶν. Ἡ ἐπιρρο-
ή τῶν ἐπιμελητηρίων αὐτῶν ἐπὶ τῆς οἰκονομικῆς πολιτικῆς τοῦ κρά-
τους, δέν ὑπῆρξε σοβαρά. Ταῦτα περιορίζοντο μόνον εἰς τὴν διατύ-
πωσιν εὐχῶν πρὸς τὴν Διοίκησιν, ὑπὲρ τῶν συμφερόντων τῶν ἐμπορευ-
μένων καὶ τὴν συμβίβασιν ὑπομνημάτων τῶν ἐμπόρων εἰς τὰς κεντρι-
κὰς ἐξουσίαις. Μόνον εἰς τὸ ἐπιμελητήριον τῆς Μασσαλίας εἶχον ἀ-
φεθῆ πολλά προνόμια καὶ ἡ ὁρᾶσις τούτου ὑπῆρξε κάπως σοβαρωτέρα.
Τοῦτο ἐλάμβανεν ἀποφάσεις διὰ τὴν ρύθμισιν τοῦ ἐμπορίου, ἐξώπι-
ζε πλοῦτα πρὸς καταπολέμησιν τῆς πειρατίας, ἐπιλαμβάνετο τῆς λύ-
σεως τῶν μεταξύ τῶν ἐμπόρων διαφορῶν κλπ.

Ἡ Γαλλικὴ ἐπανάστασις διὰ τοῦ Διατάγματος τοῦ 1791 κα-
τήρησε ὅλα τὰ ἐπιμελητήρια, μὴ ἀνεχομένη οὐδεμίαν οἰασθήποτε
μορφῆς ὀργάνωσιν, ἐν ὀνόματι τῆς διακηρυσσομένης ἐλευθερίας τοῦ
αἰόμου.

Τὸ 1801 ὁ Ναπολέων ἐπανάφερεν ἐν ἰσχύει τὸν θεσμόν, ὡς
συμβούλιον τοῦ ἐμπορίου (CONSEIL DE COMMERCE) καὶ τὸ 1802 ὡς ἐμ-
πορικόν ἐπιμελητήριον.

Τὰ Γαλλικὰ ἐπιμελητήρια ἀναδιοργανωθέντα ἔκτοτε 1832-1848
ἐξακολουθοῦσι νὰ ἔχωσι τὸν κρατικόν χαρακτήρα, περιοριζόμενα εἰς
τὴν ὁρᾶσιν των ἐντὸς στενωτέρου κρατικοῦ περιβάλλοντος.

Ἡ Γερμανία οὐδέποτε ἀνεγνώρισε τὰ ἐπιμελητήρια ὡς ἐλευ-
θέρας ὀργανώσεως, (ὡς ἡ ἄγγλία, ἡ ἀμερικὴ, τὸ βέλγιον), πάντως
ἠκολούθησεν ἐλευθεριώτερον σύστημα ἢ ἡ Γαλλία χαρακτηρίζουσα μὲν
αὐτὰ ὡς κρατικὰς ὀργανώσεις, ἄφησεν ὅμως ἐλευθερίαν εἰς τὴν ὁρᾶ-
σιν των καὶ ἀνεξαρτησίαν ἀπὸ τῆς κρατικῆς διοικήσεως.

Εἰς τὴν Ἑλλάδα ἀμέσως σχεδόν μετὰ τὴν ἀποκτάστασιν τοῦ ἐ-
λευθέρου κράτους διὰ τοῦ Β.Δ/τος τῆς 23 Μαΐου 1836 ἐπεδιώχθη ἡ
εἰσαγωγή τοῦ θεσμοῦ τῶν ἐπιμελητηρίων. Πράγματι κατὰ τὸ αὐτὸ ἔ-
τος ἰδρύθησαν ἐπιμελητήρια εἰς τὰς τότε ἐμπορικωτέρας πόλεις Ζυ-
ρρον, Παύλιον καὶ Πάτρας ἀργότερον δὲ τὸ 1841 καὶ εἰς Ἀθήνας.
Βραδύτερον ἰδρύθησαν καὶ ἄλλα ὡς τὰ τῶν Καλαμῶν = Καλικίδος = Λα-
μίας, μετὰ τὴν ἔνωσιν δὲ τῆς ἑπτανήσου μετὰ τῆς Ἑλλάδος (1864)
ἰδρύθησαν τὸ τοῦ Ἀργοστολίου, Κερκύρας καὶ Ζακύνθου. Καρ' ἡμῖν
ἠκολούθηθη τὸ Γαλλικόν σύστημα δηλ. τῆς πλήρους ἐξαρτήσεως τοῦ-
του ἐκ τῆς Κυβερνήσεως, δι' ὃ καὶ ἡ ἀποτυχία τοῦ θεσμοῦ ὑπῆρξε
πλήρης. Κατὰ τὴν λειτουργίαν τούτων παρετηρήθη ἀοιφορία τῶν ἐμ-
πόρων καὶ κατὰ τὴν ἐνέργειαν ἀρχαιρεσιῶν οὐδόλως ἐνεφανίζοντο τὰ

μέλη πρὸς ἰκλογὴν τῶν ὀργάνων τοῦ ἐπιμελητηρίου. Τοῦτο ὡδήγησεν εἰς τὴν νέκρωσιν τοῦ θεσμοῦ.

Μετὰ τὴν πάροδον τοῦ χρόνου ὅμως καὶ τὴν ἀνάπτυξιν τῶν ἐμπορικῶν συναλλαγῶν ἐγένετο αἰσθητὴ ἡ ἀνάγκη τῆς ὀργανώσεως τῶν ἐμπόρων. Πρὸς τοῦτο, ἀποῦ εἶχεν ἀποτύχει ὁ θεσμὸς τῶν ἐπιμελητηρίων, ἐστράφησαν οἱ ἔμποροι εἰς τὴν σύστασιν ἐλευθέρων καθαρῶς ἐπαγγελματικῶν ὀργανώσεων, αἱ ὅποια ἐκλήθησαν ἐμπορικοὶ σύλλογοι. Οὗτοι βραδύτερον αὐτοκαλοῦνται ἐπιμελητήρια, χωρὶς ὅμως νὰ τήρῳσι τοὺς ὑπὸ τῶν προϋφισταμένων νόμων ὀριζομένους τύπους καὶ διαδικασίαν συστάσεως καὶ λειτουργίας αὐτῶν. Μὴς τὸν Πειραιᾷ ἰδρύθη τὴν 1900 ὁ ἐμπορικὸς σύλλογος Πειραιῶς, ὅστις τὸ 1905 μετωνομάσθη "ἐμπορικὸν ἐπιμελητήριον Πειραιῶς", μετὰ δὲ τὴν ἰδρύσιν τοῦ ἐπιμελητηρίου, ἐπὶ τῇ βάσει τῆς νέας νομοθεσίας τοῦ νόμου 184 τοῦ ἔτους 1914 μετωνομάσθη καὶ πάλιν "ἐμπορικὸς σύλλογος". Γερὴ τῆς σημερινῆς θέσεως τοῦ θεσμοῦ τῶν ἐπιμελητηρίων πρὸ ἡμῶν γίνεται λόγος κατωτέρω.

Τὰ ἐμπορικὰ ἐπιμελητήρια εἶναι ὀργανισμοὶ δημοσίου δικαίου, ἀντιπροσωπεύοντες τὰ ἐμπορικὰ συμφέροντα ὑπὸ τὴν γενικὴν των ἔννοιαν, τὸσον ἀπὸ τῆς πλευρᾶς τῶν ἀτόμων ὅσον καὶ γενικώτερα τῆς οἰκονομίας μιᾶς χώρας.

Ὁ σκοπὸς τῶν ἐπιμελητηρίων εἶναι ἡ ἐπιδίωξις τῆς προαγωγῆς τῶν ἐμπορικῶν συμφερόντων διὰ τῆς μελέτης τῶν ἐμπορικῶν συναρτηκῶν τῆς τηρήσεως στατιστικῶν, τῆς καταρτίσεως ἐκθέσεων, περὶ τῆς θέσεως τοῦ ἐμπορίου καὶ τῆς βιομηχανίας, τῆς ὑποδείξεως εἰς τὴν διοίκησιν τῶν ἀναγκαίων μέτρων προστασίας καὶ προαγωγῆς τῶν παραγωγικῶν τούτων κλάδων, καὶ τοῦ συντονισμοῦ τῆς δράσεως τούτων ἐν συνουσίᾳ μὲ τούς λοιπούς παραγωγικούς κλάδους.

Ὡς τὰ ἐπιμελητήρια λέγει ὁ Εὐκάρτης (28) ἀπόκειται ἵνα εἰς τοὺς διαφόρους κλάδους, ἐν πολλοῖς ἀντιμαχομένους καὶ μὴ δυναμένους νὰ συνεννοηθῶσιν ἐπιθέρουσι προσέγγισιν ἰσοταξύτων καὶ ἐξίσωσιν εἰς τὰς βασικὰς αὐτῶν ἐπιθυμίας πρὸς ἐξυπηρέτησιν ὑψηλοτέρων συμφερόντων.

Τὰ ἐπιμελητήρια δεόν νὰ ἔχωσι πάντοτε πρὸ ἁθροισμῶν τὰ γενικώτερα συμφέροντα τοῦ ἐμπορίου καὶ τῆς βιομηχανίας ἐν συνουσίᾳ πρὸς τοὺς ἄλλους παραγωγικούς κλάδους καὶ οὐχὶ τὰ ἀτομικά.

κά συμφέροντα αυτά καθ' εαυτά των εἰς αυτά ἀνηκόντων ἐμπόρων καὶ βιομηχάνων.

Τὰ ἐπιμελητήρια εἰς ἄλλας μὲν χώρας ἔλαβον καθαρῶς ἰδιωτικόν χαρακτήρα μὴ ἀναμιγνυομένου τοῦ κράτους, εἰς ἄλλας ὅμως ἀντιθέτως πρακτικὴν μορφήν λειτουργοῦντα ὡς δημόσια ὑπηρεσίαι.

Ἀπὸ τὰ ἐπιμελητήρια ὡς ὀργανισμοὶ δημοσίου οἰκείου ἐπιδιώκοσσι τὴν προστασίαν καὶ προαγωγήν τοῦ ἐμπορίου, θὰ ἔδει ταῦτα νὰ συγκεντρῶνοσι ὅλους τοὺς κλάδους τοῦ ἐμπορίου - βιομηχανίας καὶ βιοτεχνίας μιᾶς θεσομένης χώρας. Ἐν τούτοις παρατηρεῖται ἰσχυραὶ ἐπιμελητηρίων κατὰ κλάδους καὶ περιφερείας τελείως ἀνεξαρτήτων ὅπως π.χ. βιομηχανικῶν, ἐμπορικῶν, βιομηχανικῶν, βιοτεχνικῶν, τεχνικῶν, ξενοδοχειακῶν, παιδικῶν κλπ. οὗ λόγου τῆς τοιαύτης διασπάσεως ὀφείλονται εἰς τὴν ἀντίληψιν τῶν βιοτεχνικῶν καὶ ἐπαγγελματικῶν ὅτι οἱ μεγαλέμποροι καὶ βιομήχανοι, οἵτινες διευθύνουσι κατὰ κανόνα τὰ ἐμποροβιομηχανικά ἐπιμελητήρια, μερμῶσι καὶ ἐνδιαφέρονται μόνον διὰ τὰ συμφέροντα τοῦ κλάδου των καὶ οὐχὶ διὰ τὰ γενικώτερα τοιαῦτα, ὡς θὰ ἔδει.

Ἐπίσης τὰ γενικά ἐπιμελητήρια ἐνδιαφέρονται περισσότερο διὰ τὰ συμφέροντα τῶν ἐμπόρων καὶ βιομηχάνων τῆς ἑαυτῶν ἐπιμελητηρίων, ἔνθα καὶ αἱ ἴδιαι ἐπιχειρήσεις καὶ παραμελῶσι τὰ συμφέροντα τῶν ἐμπόρων καὶ βιομηχάνων τῶν ἄλλων πόλεων. Ἡ τοιαύτη διάσπασις ὅμως ἀποβαίνει εἰς βλάβην τοῦ θεσμοῦ, σκοπός τοῦ οὗοιου κατὰ κύριον λόγον δέν τυγχάνουσι, τὰ ἀτομικά συμφέροντα τῶν ἀποτελούντων ταῦτα ἐμπόρων καὶ βιομηχάνων, ἀλλὰ ἡ προαγωγή τοῦ ἐμπορίου καὶ τῆς βιομηχανίας, ὡς ἑνὸς τῶν παραγωγικῶν κλάδων τῆς ἑθνικῆς οἰκονομίας.

Ἡ τοιαύτη κατεύθυνσις ἵσως θὰ ἐδικαιολογεῖτο εἰς τὰς χώρας ἔνθα τὰ ἐπιμελητήρια διετηρῶσι καθαρῶς ἰδιωτικὸν χαρακτήρα ἀνευ ἀναμίξεως τοῦ κράτους, εἰς χώρας ὅμως, ὡς ἡ ἡμετέρα, ἔνθα ταῦτα ἔλαβον κρατικὸν χαρακτήρα καὶ τὸ κράτος ὑποτίθεται ὅτι μεριμνᾷ διὰ τὸ γενικὸν συμφέρον καὶ οὐχὶ τὸ ἀτομικὸν ἐκάστου πολίτου, ἡ κατεύθυνσις αὕτη αὐθόλως δικαιολογεῖται.

Ὁ σκοπός τοῦ ἐπιμελητηρίου, ἐπιτυγχάνεται μόνον διὰ τῆς συγκεντρώσεως ὅλων τῶν παραγωγικῶν κλάδων εἰς ἓν ὄργανον τὸ οὗοιον ἐρευνῶντας τὰς ἀνάγκας καὶ τὸν περιορισμὸν ἐκάστου κλάδου, ἐν συνδυασμῷ πρὸς τὴν ὅλην οἰκονομίαν τῆς χώρας, εἶναι εἰς θέσιν νὰ δώσῃ τὰς καταλλήλους κατευθύνσεις δι' ἕκαστον τούτων. Τὰ ἀτομικά συμφέροντα τῶν ἀποτελούντων τὰ ἐπιμελητήρια προσάκων θὰ εὕρωσι

τὴν ἱκανοποιήσιν τῶν ἐντὸς τοῦ πλαισίου τῶν γενικῶν συμφερόντων. Πρέπει πάντοτε νὰ ἐπιβρατῆ ἡ ἀρχὴ τῆς προτάξεως τοῦ γενικοῦ συμφέροντος ἐνώπιον τοῦ ἀτομικοῦ. Τὸ ἀτομικὸν συμφέρον θὰ εὖρη τὴν ἱκανοποίησιν τοῦ ἐντὸς τοῦ γενικοῦ τοιούτου. Ἡ πολλοὺς ὑποστηρικτὴς ἔχουσα ἀντίληψις, ὅτι ὑφίσταται πάντοτε ἀγῶν ἀτόμων καὶ τάξεων καὶ μόνον διὰ τῆς προστασίας καὶ ὀργανώσεως τῶν καθ' ἕνα ἀτόμων καὶ τάξεων πρὸς ὑποστήριξιν καὶ διεκδίκησιν τῶν δικαίων τῶν, θὰ ἐπιτευχῆ ἡ ἱκανοποίησις των, δέν εἶναι ὀρθή. Ὑπεράνω τῶν ἀτόμων καὶ τῶν τάξεων εὐρίσκεται τὸ κράτος, τὸ ὅποσον δικαιοῦται καὶ ὀφείλη νὰ ἀμβλύνη τὰς ἀντιθέσεις καὶ μεριμνᾷ διὰ τὴν κατὰ τὸ δυνατόν ἱκανοποίησιν, ἐντὸς τοῦ πλαισίου τῆς δικαιοσύνης, ἐσότητος καὶ ἐλευθερίας, τῶν ἀτομικῶν καὶ ταξικῶν δικαιωμάτων.

Ἡ κατὰ τὸν ἀναφερθέντα ἀνωτέρω τρόπον ὀργάνωσις τοῦ ἐμπορικοῦ κίσμου ἀνευ τῆς συμμετοχῆς καὶ ἐπιβλέψεως τοῦ κράτους, ἐσημιούργησεν τὴν ὑφιστάμενην σήμερον ἀντιπάθειαν τῆς ὑπολοίπου κοινωνίας πρὸς τὴν καθ' ἅλα ἀλιεπάκινον καὶ συμπαθῆ παραγωγικὴν τάξιν τῶν ἄμφοροιομηχάνων. Ὅταν οὗτοι συνιστῶσιν ὀργανώσεις πρὸς ὑποστήριξιν τῶν ἀτομικῶν των συμφερόντων ἐν ἀγῶνι τῶν γενικῶν τοιούτων, εἶναι ἐπόμενον νὰ συντελῶσι οἱ ἴδιοι εἰς τὴν καλλιέργειαν τῆς ἀντιλήψεως ταύτης.

Ἑλληνικὴ Νομοθεσία περὶ Ἐπιμελητηρίων

Ὁ θεσμός τῶν ἐπιμελητηρίων διέπεται παρ' ἡμῶν ὑπὸ τοῦ βασικοῦ Νόμου 184 τοῦ ἔτους 1914 ἐπανειλημμένως τροποποιηθέντος καὶ συμπληρωθέντος ἕκτοτε. Δι' ἡγενομένην ἐκάστοτε τροποποιήσεως δέν ὀφείλονται συχνάκις εἰς τὴν ἀνάγκην συμπληρώσεως κενῶν ἄτινα ἐνεφάνισεν ἡ πρακτικὴ ἐφαρμογὴ τοῦ θεσμοῦ ἢ ἡ σκοπιμότης, ἀλλ' εἰς σμυφρόντα ἀόικουμένων ὄθεν τάξεων ἢ ἀτόμων.

Ὁ ἄρχικὸς νόμος περιέλαβε ὡς μέλη τῆς ἐπιμελητηρίου τοὺς ἐμπόρους καὶ βιομηχάνους, οἵτινες κατέβαλλον ὀρισμένον ποσὸν φόρου ἐπιτηδεύματος, ἀπέκλεισε δέ τοὺς μικροεπιτηδευματίας καὶ βιοτέχνας. Διὰ τοῦ Νόμου, 1863 τοῦ ἔτους 1920 συμπεριελήφθησαν ὀλοὶ οἱ ἐπαγγελματίαι, οἱ ἀσχοῦντες τὸ ἐπάγγελμα τοῦ ἐμπορίου ὑπὸ τὴν εὐρύτεραν αὐτοῦ ἔννοιαν. Περιελήφθη σέ καὶ τμημα βιοτεχνικὸν παράλληλως πρὸς τὰ ὑφιστάμενα ἔμπορικὸν καὶ βιομηχανικὸν τοιαῦτα. Ὁ νόμος 1863/1920 δέν ἐπέτυχε τὴν ἐπισηκουμένην προοπάθειαν, ἀμβλύσεως τῶν ἀντιθέσεων μικροεπαγγελματιῶν καὶ ἐμπο-

ροβιομηχάνων, τῶν πρώτων ἰσχυριζομένων καί δικαίως, ὅτι τὰ ἐπιμελητήρια ἐξυπηρετοῦν τὰ συμφέροντα τῶν μεγάλων μόνον ἐμπόρων καί βιομηχάνων, οἵτινες τυγχάνουσιν καί οἱ διευθύνοντες τὰ ἐπιμελητήρια. Διά τοῦ διατάγματος τῆς 2.11.1923 ἐθεσπίσθη αὐτοτέλεια τοῦ ἐπαγγελματικοῦ καί βιοτεχνικοῦ τμήματος, διοικουμένου αὐτοτελῶς μὲ ἰδίαν διεύθυνσιν καί διοικητικόν προσωπικόν. Ἀλλά καί ἡ μεταβολή αὕτη δέν ἱκανοποίησεν τοὺς ἐπαγγελματίας καί βιοτέχνας καί χάρις εἰς τὴν ἔμμονήν τούτων διά τοῦ νόμου 3305 τοῦ ἔτους 1925 ἐπῆλθε πλήρης χωρισμός, ἐπιτραπέυσης τῆς ἰδρύσεως ἐπαγγελματικῶν καί βιοτεχνικῶν ἐπιμελητηρίων, τελείως ἀνεξαρτήτων καί ἀσχέτων πρὸς τὰ ἐμπορικὰ καί βιομηχανικά τοιαῦτα.

Ἐκτός τῶν ἀνωτέρω ἐπιμελητηρίων οἱ τοῦ νόμου 280 τοῦ ἔτους 1914 ἐπετράπη ἡ ἰδρύσις καί γεωργικῶν ἐπιμελητηρίων. Σκοπὸς τούτων εἶναι ἡ προαγωγή τῶν συμφερόντων τῆς γεωργικῆς τάξεως. Γεωργικὰ ἐπιμελητήρια ἰδρύθησαν εἰς πολλὰς πόλεις τῆς Ἑλλάδος. Ἐπίσης διά τοῦ Νομοθετικοῦ διατάγματος τῆς 1.11.1923 συνεστήθη παρ' ἡμῶν τὸ Τεχνικὸν ἐπιμελητήριον τῆς Ἑλλάδος, σκοπὸς τοῦ ὁποίου εἶναι ἡ προαγωγή καί προάσπισις τῶν συμφερόντων τοῦ τεχνικοῦ κόσμου.

Ἰδρύσις-Περιφέρεια-Ἐποπτεία Διὰ λύσις

Τὰ ἐμποροβιομηχανικά ἐπιμελητήρια ἰδρύονται διὰ Δ/τος. Διά τοῦ Δ/τος ὀρίζεται ἐπίσης ἡ ἔδρα καί ἡ περιφέρεια αὐτοῦ. Περιφέρεια ὀρίζεται συνήθως ἡ τοῦ Νομοῦ καί ἔδρα ἡ πρωτεύουσα τούτου, μὴ ἀποκλειομένης τῆς ἔδρας καί εἰς ἄλλην πόλιν, ἐπίσης δέν ἀποκλείεται ἡ ἰδρύσις πλειόνων ἐπιμελητηρίων ἐν τῷ αὐτῷ Νομῷ. Διά τοῦ Β.Δ/τος τῆς 16ης Μαρτίου 1923 ἐπεξετάθη ἡ περιφέρεια τῶν ὑπαρχόντων ἐπιμελητηρίων, ἵνα περιληφθῶσιν εἰς αὐτὰ ἅπαντα τὰ τμήματα τῆς Λίρας. Ὀλίγον βραδύτερον διά τοῦ Ν.Δ/τος τῆς 2ας Νοεμβρίου 1923 εἰσῆχθησαν τὰ περιφερειακά ἐπιμελητήρια. Ἡ δικαιοδοσία τούτων εἶναι περιορισμένη καί χρησιμεύουσι κυρίως διὰ τὴν ἐξυπηρέτησιν τοῦ κεντρικοῦ ἐπιμελητηρίου πρὸς τὸ ὅποιον παρέχουσιν στοιχεῖα καί πληροφορίας πρὸς περαιτέρω ἐπεξεργασίαν εἴτε οἰκοθεν εἴτε τῇ αἰτήσει τοῦ κεντρικοῦ.

Τὰ ἐπιμελητήρια ὑπάγονται εἰς τὸ Ἐπιμελητηριὸν Ἐθνικῆς Οἰκονομίας ὅπερ ἀσκεῖ τὴν ἐπ' αὐτῶν διοικητικὴν Ἐποπτείαν.

Ἡ διάλυσις τῶν ἐπιμελητηρίων γίνεται διὰ Διατάγματος τῆ προτάσει τοῦ προϊσταμένου Ἐπιμελητηρίου καί μετ' ἔγκρισιν τοῦ Ἐπιμελητηρίου συμβουλίου. Λόγοι διαλύσεως εἶναι ἡ μὴ ἐκπλήρωσις

τοῦ προορισμοῦ των καὶ αἱ παραβάσεις ὑπὸ τούτων τῶν κειμένων διατάξεων. εἰς τὴν πραγματικότητα δὲν λαμβάνει χώραν διύλισις ἀλλ' ἀντικατάστασις τοῦ πταίσαντος Διοικητικοῦ Συμβουλίου. Ὁ νόμος οὐδὲν ἀναφέρει περὶ οὐσιαστικῆς διαλύσεως, ἀλλ' αὕτη ἐπέρχεται συνήθως μόνη τῆς λόγῳ ἀδρανεῖας τούτου εἰς τὴν ἐκπλήρωσιν τοῦ προορισμοῦ του. /

ο ἰ κ ο ν ο μ ι κ ῆ Σ π ο υ δ α ἰ ὀ τ η ς
τ ῶ ν Ἐ π ι μ ε λ η τ η ρ ῶ ν

Ἡ οἰκονομικὴ σημασία τῶν Ἐπιμελητηρίων ἐφ' ὅσον ταῦτα ἐκπληροῦσι τὸν προορισμὸν των, εἶναι σοβαρωτάτη. Ταῦτα χρησιμεύουσιν ὡς συνδετικαὶ κρίσεις μεταξύ τῶν ἐπαγγελματικῶν τάξεων καὶ τοῦ Κράτους. Ἐποικινύουσιν τὰς ὑπαρχούσας ἐλλείψεις καὶ τ' ἀνάγκη κατὰ νά ληφθῶσι μέτρα πρὸς βελτίωσιν τοῦ ἐμπορίου - βιομηχανίας κλπ. Συγκεντρῶνουσιν καὶ παρέχουσιν εἰς τὰς δημοσίας ὑπηρεσίας στοιχεῖα καὶ πληροφορίας διευκολύνοντα τὸ ἔργον τῶν δευτέρων. Συγκεντρῶνουσιν εἰς τοὺς κόλπους αὐτῶν τοὺς ἐκπροσώπους τῶν παραγωγικῶν τάξεων, τῶν ὁποίων συγκρούονται πολλάκις τὰ συμφέροντα, φρονίζουσι διὰ τὴν ἄμβλυσιν καὶ συμβιβασμὸν τῶν ἀντιθέσεων, εὐρυσχόντα τὰς καταλλήλους λύσεις, αἵτινες ἀνταποκρίνονται περισσότερον εἰς τὸ συμφέρον τῆς ὁλότητος. Μέσω τῶν ἐπιμελητηρίων οἱ ἐπιχειρηματικοὶ συνδέονται στενωτέρω μεταξύ των καὶ συνηθίζουσι νά ἀντιμετωπίζωσιν τὸ γενικώτερον συμφέρον ἐκτιμῶντες τὰς ἀνάγκη καὶ κοινωνικὴν συνεισφοράν καὶ τῶν ἄλλων κλάδων τῆς παραγωγῆς, κατανοοῦντες ὅτι τὸ ἴδιον συμφέρον εἶναι συνυφασμένον μέ τὸ γενικὸν τοιοῦτον, καίτοι ἐκ πρώτης ὄψεως ἐμφανίζεται ἀντιτιθέμενον, ὥστε νά προβαίωσιν εἰς ὑποχωρήσεις καὶ ἐξετάζουσι τὰ πράγματα ἀπὸ εὐρυτέρας σκοπιᾶς.

Ὁ σκοπὸς τὸν ὁποῖον ἐπιδιώκουν τὰ ἐπιμελητήρια εἶναι διττός, ἀφ' ἑνὸς μὲν ἀποβλέπει εἰς τὴν διευκόλυνσιν τοῦ Κράτους, τὸ ὁποῖον μέσω τούτων λαμβάνει τὰ κατάλληλα μέτρα πρὸς προαγωγὴν τῶν παραγωγικῶν κλάδων καὶ ἀφ' ἑτέρου οἴκοθεν ὑποβάλλει τὰς γνώμας των καὶ τὰς ἀντιλήψεις τῶν παρ' αὐτοῦ ἐκπροσωπούμενων ἀτόμων καὶ τάξεων ὑπὸ τὴν κρίσιν τῶν κρατικῶν ὀργάνων.

Λ ε ἰ τ ο υ ρ γ ῖ α ἰ ἀ ν ῆ κ ο υ σ α ἰ ε ἰ ς
Ἐ π ι μ ε λ η τ ῆ ρ ῖ α

Ὁ ἰδρυτικὸς τῶν ἐπιμελητηρίων νόμος 184 τοῦ ἔτους 1914 ἀναθέτει εἰς αὐτὰ τὰς κάτωθι λειτουργίας:

1) Τήν μελέτην παντός ζητήματος ἀφορῶντος τὸ ἔμποριον καὶ τήν βιομηχανίαν ἐν γένει. Τὰ πορίσματα τῶν μελετῶν τούτων καὶ τὰς σχετικὰς γνωμοδοτήσεις τὰς ὑποβάλλωσιν εἰς τὰς Δημοσίας Ἀρχάς, αἱ ὁποῖαι λαμβάνουσιν οὕτω ἀφορμὴν πρὸς ἔρευναν διαφόρων ζητημάτων, χωρὶς βέβαια αἱ ὑποβαλλόμεναι γνωμοδοτήσεις νὰ εἶναι ὑποχρεωτικαὶ δι' αὐτάς, ἀλλὰ τυγχάνουσι ἀπλῶς συμβουλευτικαί.

καὶ αὐτὸς ὁ νόμος ἐπέβαλλεν ἐφ' ὠρισμένων ζητημάτων τήν ὑποχρέωσιν εἰς τὴν Δημοσίον νὰ ἀκούῃ τήν γνώμην τοῦ ἑπιμελητηρίου ἐκ τῶν προτέρων ὅπως π.χ. διὰ τήν σύστασιν ἑπιμελητηρίων, χρηματιστηρίων, κλπ. χωρὶς νὰ ὑποχρεῖται βεβαίως καὶ νὰ τήν ἀκολουθήσῃ. Τὸ πῶς ἂν σημασίαν ἀπέδωκεν ὁ νόμος εἰς τὰ ἑπιμελητήρια ποσινύπτει καὶ ἐκ διατάξεως τοῦ Νόμου, ἥτις ὑποχρεοῖ ὄχι μόνον τὰ ἄτομα ἀλλὰ καὶ ἀπάσας τὰς δημοσίας καὶ δημοτικὰς Ἀρχάς, νὰ δίδωσιν εἰς τὰ ἑπιμελητήρια πᾶσαν αἰτουμένην πληροφориάν, ἐφ' ὅσον εὐτὴ ἀποβλέπει εἰς τήν ἐκπλήρωσιν τοῦ σκοποῦ τῶν ἑπιμελητηρίων καὶ ὅν θίγει τὰ συμφέροντα τοῦ παρ' οὗ αὕτη αἰτεῖται.

2) Τήν συλλογὴν τῶν ἐμπορικῶν ἐθίμων καὶ συνηθειῶν, αἵτινες συγκεντρούμεναι καὶ ἐλεγχόμεναι δημοσιεύονται, ἵνα γίνωσιν αὐταὶ κτῆμα παντός ἐνδιαφερομένου.

3) Τήν κατὰ διετίαν σύνταξιν καταλόγου ἐκ καταλλήλων προσώπων ἱκανῶν νὰ διορίζωνται σύνδικαι-πραγματογνώμονες - μεσίται. Ἐκ τοῦ καταλόγου τούτου λαμβάνουσιν αἱ ἀρμόδιαι δημοσῖαι ἀρχαὶ τὰ εἰς τὰς θέσεις ταύτας διοριστέα πρόσωπα.

4) Τήν τήρησιν μητρώου τῶν λειτουργουσῶν ἐν τῇ περιφερείᾳ τοῦ ἑπιμελητηρίου ἐμπορικῶν - βιομηχανικῶν ἐπιχειρήσεων καὶ ἐπιχειρήσεων μεταφορῶν. παρ' ἧμιν τῆρεῖται μᾶλλον κατάλογος ἐπιχειρήσεων καὶ οὐχὶ μητρώων, ὡς λειτουργεῖ εἰς ἄλλας χώρας.

5) Τήν ἔκδοσιν δελτίου τοῦλάχιστον ἐτησίως, περί τῆς ἐμπορικῆς καὶ βιομηχανικῆς κινήσεως ἐν τῇ χώρᾳ καὶ σύνταξιν ἐτησίως ἐκθέσεως περί τῆς κινήσεως τοῦ ἐμπορίου καὶ τῆς βιομηχανίας, ἥτις ὅσον νὰ ὑποβάλλεται εἰς τὸ Ὑπουργεῖον Ἑθνικῆς Οἰκονομίας.

6) Τήν ἔκδοσιν πιστοποιητικῶν βεβαιούντων τὰς ὑπογραφὰς τῶν ἐμπόρων καὶ πιστοποιητικῶν προελεύσεως ἐμπορευμάτων.

7) Τήν σύστασιν ἐμπορικοῦ καὶ βιομηχανικοῦ Μουσείου, πρὸς τὸν σκοπὸν τῆς διαφημίσεως τῶν ἐγχωρίων προϊόντων.

8) Τήν ἐνέργειαν πραγματογνωμοσυῶν, δειγματοληψιῶν καὶ

ἀναλύσεων, μὴ ὑποχρεωτικοῦ χαρακτήρος.

β) Τὸ ἄρθρον 25 τοῦ Νόμου διδὲι μεγίστην εὐρύτητα εἰς διαφόρους ἐποπτικὰς καὶ διαχειριστικὰς ἐνεργείας, αἱ ὁποῖαι οὐ γίνονται νὰ ἀνατεωθῶσιν εἰς τὰ ἑπιμελητήρια, κατόπιν ἀδείας τοῦ Ἱπουργοῦ Ἐθνικῆς Οἰκονομίας ἢ ἐπὶ τῇ βάσει ἐκδοθησομένου Δ/τος. Αἱ τριαῦται λειτουργίαι ἀναφέρονται εἰς τὴν οὐσασιν, ἐποπτεῖαν, ἐνίσχυσιν, διαχείρισιν ἔργων ὠφελίμων εἰς τὸ ἔμπόριον καὶ τὴν βιομηχανίαν, εἰς τὴν τεχνικὴν καὶ ἐμπορικὴν ἐκθετηρίων, πρατηρίων, οὕτω δύνανται ν' ἀναλάβωσι τὴν διεύθυνσιν ἐκμετάλλευσιν λιμένων τὴν χρηρήγησιν βραβείων, διαχείρισιν καὶ ἐκμετάλλευσιν λιμένων καὶ λιμενικῶν Ταμείων, τὴν ἰδρύσιν βιομηχανικῶν, ἐμπορικῶν καὶ ἐπαγγελματικῶν Σχολῶν καὶ τὴν διοίκησιν τῶν πρὸς τὸ κράτος ἰδρυομένων τειροῦτων, τὴν ὀργάνωσιν ἐμπορικῶν καὶ βιομηχανικῶν ἐκθέσεων.

Δι' εἰδικῶν νόμων ἀνειέθησαν εἰς τὰ ἑπιμελητήρια καὶ ἄλλαι λειτουργίαι ὡς π.χ. διὰ τοῦ Ν.Δ. τῆς 2.11.1923 ἀνετέθη εἰς αὐτὰ ἡ ἐπιτετεία τοῦ Χρηματιστηρίου ἐμπορευμάτων. Δυνάμει τοῦ νόμου 1640/1919 διορίζουσι τὰ λαϊκὰ μέλη τῶν φορολογικῶν Δικαστηρίων καὶ ἑπιτροπῶν διὰ τὴν ἐκδίκασιν φορολογικῶν ἐνοστάσεων κλπ.

Ὀ ρ γ α ν α τ ῶ ν ἑ μ π ο ρ ι κ ῶ ν
ἑ π ι μ ε λ η τ η ρ ῶ ν

Ὀργανα τοῦ ἑπιμελητηρίου εἶναι α) Ἡ Γενικὴ Συνέλευσις, β) τὸ Διοικητικὸν Συμβούλιον, γ) Ἡ Διοικητικὴ ἑπιτροπὴ καὶ δ) ὁ Πρῶτος.

1.- Γενικὴ Συνέλευσις: Ταύτην ἀποτελοῦσι τὸ σύνολον τῶν ἐμπόρων καὶ βιομηχάνων, οἵτινες εἶναι ἐγγεγραμμένοι εἰς τὸ ἑπιμελητήριον. Ἐπὶ ὁμορρυθμῶν καὶ ἑτερορρυθμῶν ἐταιριῶν δικαιούονται νὰ λαμβάνουσι μέρος εἰς τὰς συνελεύσεις ἀπαντες οἱ ὁμορρυθμοὶ συνεταῖροι. ἐπὶ ἄν. ἑταιριῶν εἰς τὰς Γενικὰς Συνελεύσεις συμμετέχουσιν ὁ διευθύνων σύμβουλος καὶ δύο ἄλλοι σύμβουλοι ὀριζόμενοι ὑπὸ τῆς Α.Ε. Ἀρχικῶς ὁ νόμος 184 τοῦ ἔτους 1914 ἐχαρακτήριζεν ὡς μέλη τοῦ ἑπιμελητηρίου οὐχὶ ἀπαντας τοὺς ἐγγεγραμμένους εἰς αὐτό, ἀλλὰ μόνον τοὺς ἀποτελοῦν τῶν τοῦ Διοικητικῶν Συμβουλίου τούτου. Ἀντιπροσώπουσι τῶν μελῶν τοῦ ἑπιμελητηρίου οἱ ἄλλων προσώπων εἰς τὴν Γενικὴν Συνέλευσιν δὲν ἐπιτρέπεται ὑπὸ τοῦ νόμου.

Ἡ μόνη ἀρμοδιότης καὶ δικαιοδοσία τῆς Γενικῆς Συνελεύ-

σεως, είναι ή υπό ταύτης έκλογή των αίρετών μελών του Δ.Σ. Ουδέμια άλλη αρμοδιότης αναγνωρίζεται εις τό ὄργανον τούτο. Τήν τηρητέαν διαδικασίαν κατά τήν έκλογήν των μελών του Διοικητικού Συμβουλίου, ήτοι σύστασιν έκλογικῆς ἑπιτροπῆς, σύνταξιν καί ἔκθεσιν έκλογικῶν καταλόγων, προθεσμίας, απαιτουμένην πλειοψηφίαν, κύρωσιν έκλογῆς κλπ. καθορίζει ο νόμος.

Ἐπειδή εις τό Δ.Σ. πρέπει νά ἀντιπροσωπεύονται ὅλα τά ἐπαγγέλματα, ὁ ἀριθμός ὅμως των μελών ἐξ ἐκάστου κλάδου εἶναι ὁ ἄφορος καί ὑπῆρχε ὁ κίνδυνος ἀνῶριζετο, ὅτι ὡς σύμβουλοι ἐκλέγονται οἱ σχετικῶς πλειοψηφίσαντες εις τήν Γενικήν Συνέλευσιν, ἵνα ἐξασφαλισθῆ ἡ ἐκπροσώπισις ὅλων των ἐπαγγελμάτων, ὁ νόμος ὤρισε, ἡ έκλογή των μελών του Διοικητικού Συμβουλίου θά γίνεται κατά κατηγορίας ἐπαγγελμάτων, οὕτως ὥστε νά ἐπιτυχάνεται ἀνάλογος πρός τήν δύναμιν ἐκάστου ἐπαγγέλματος ἐκπροσώπησης τούτου εις τό Δ.Σ. του Ἐπιμελητηρίου.

2. - Τό Διοικητικόν Συμβούλιον.

Τό Διοικητικόν Συμβούλιον εἶναι τό κυριώτερον ὄργανον του Ἐπιμελητηρίου. Ὡς μέλος του Δ.Σ. δύναται νά ἐκλεγῆ πᾶν μέλος του Ἐπιμελητηρίου ἀνεξαρτήτως προσόντων, ἀρκεῖ ν' ἀκούῃ τό ἐμπορικόν ἐπάγγελμα ἀπό τριετίας. Ἐπίσης καί ἀλλοδαποί δύνανται νά ἐκλεγῶσιν, ὁ ἀριθμός ὅμως τούτων δέν δύναται νά ὑπερβῆ τό 1/5 του συνόλου των μελών του Συμβουλίου.

Ὁ ἀριθμός των αίρετών μελών ποικίλλει ἀπό 20 - 70 δι' ἕκαστον Ἐπιμελητήριον. Ὁ ἀκριβής ἀριθμός ὀρίζεται ὑπό του ἰδρυτικοῦ του Ἐπιμελητηρίου Διατάγματος, δυνάμενος ν' αὐξομειωθῆ κατόπιν προτάσεως του Ἐπιμελητηρίου.

Ἐκτός των αίρετών μελών τυγχάνουσιν ὑπό του Νόμου καί ἄλλα πρόσωπα τακτικά μέλη του Δ. Συμβουλίου. Τά πρόσωπα ταῦτα ἢ εἶναι Δημόσιοι ὑπάλληλοι ὠρισμένης κατηγορίας καί ἀρμοδιότητος ἢ ἐπί κεφαλῆς ἄλλων ὀργανισμῶν, οἵτινες ὡς ἐκ του προορισμοῦ των ἐνδιαφέρονται ἀμέσως ἢ ἐμμέσως διά τήν ἀνάπτυξιν καί προαγωγήν του ἐμπορίου καί τῆς βιομηχανίας. Οὕτω τακτικόν μέλος του Διοικητικοῦ Συμβουλίου του Ἐμπορικοῦ Ἐπιμελητηρίου Ἀθηνῶν ὀρίζεται εις των Δ/τῶν τῆς Ἐθνικῆς Τραπεζῆς τῆς Ἑλλάδος καί εις τῆς Τραπεζῆς τῆς Ἑλλάδος, εις δέ τά λοιπά ἐμπορικά Ἐπιμελητήρια τῆς χώρας ὁ ἐκάστοτε ὑπηρετῶν Δ/ντής του Ἰποκαταστήματος τῆς Ἐθνικῆς Τραπεζῆς τῆς Ἑώρας του Ἐπιμελητηρίου. Ἐπίσης οἱ Πρόεδροι των ἐν τῇ ἔδρᾳ του Ἐπιμελητηρίου λει

υπουργώντων ἱεραρχικῶν συλλόγων τυγχάνουσι μόνιμα μέλη τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου τοῦ Ἐπιμελητηρίου, ὡς καί οἱ Πρόεδροι τῶν λοιπῶν Ἐπιμελητηρίων.

Ἐκτός τῶν αἰρετῶν καί ἐκ τοῦ νόμου ὀριζομένων μελῶν τοῦ Δ. Συμβουλίου, ὁ νομοθέτης ἔχει εἰσαγάγει καί τόν Θεσπίν τοῦ ἀνεπισημοτάτου μέλους. Ταῦτα ἐκλέγονται ὑπ' αὐτοῦ τοῦ Δ. Συμβουλίου μεταξύ προσώπων, ἅτινα λόγω τῆς εἰδικότητός των καί μορφώσεώς των εὐνάνται νά συντρέξωσιν εἰς τήν ἐπιτυχίαν τῶν σκοπῶν τοῦ Ἐπιμελητηρίου. Ἡ ἐκλογή τούτων εἶναι πάντοτε ἀνακλητή κατὰ τόν αὐτὸν τρόπον. Τά ἀνεπισημοτάτα μέλη δικαιούνται νά μετέχωσιν εἰς τὰς συνευριάσεις τοῦ Δ. Συμβουλίου, ἡ γνώμη των ὅμως εἶναι συμβουλευτική, μή ἔχοντα δικαίωμα φήφου.

Ἡ θητεία τῶν μελῶν τοῦ Δ. Συμβουλίου εἶναι ἑξαετής. Κατά τριετίαν ὅμως γίνεται ἀνανέωσις τοῦ 1/2 τῶν μελῶν. Οἱ ἀποχωροῦντες μετά τήν πρώτην τριετίαν ἀπό τῆς συγκροτήσεως τοῦ Δ. Σ. ὀρίζονται διὰ κλήρου, ἔπειτα κατ' ἀρχαιότητα.

Πρὸς ἀποφυγὴν συχνῶν ἐκλογῶν ἐν περιπτώσει ἀποχωρήσεως μέλους τινος, λόγω θανάτου, ἀσθενείας ἢ ἀπαλλαγῆς ἐκ τῶν καθηκόντων του, λόγω μὴ ἐκπληρώσεως τούτων, τήν κενθεῖσαν θέσιν καταλαμβάνει ὁ πρῶτος ἐπιλαχῶν ἐν τῇ οἰκείᾳ κατηγορίᾳ.

Τὸ Δ. Συμβούλιον ἐντὸς ὅσων ἡμερῶν ἀπὸ τῆς ἐκλογῆς του καλεῖται ὑπὸ τοῦ Ὑπουργοῦ τῆς Ἐθνικῆς Οἰκονομίας νά ἐκλέξη τήν Διοικητικὴν Ἐπιτροπὴν. Ἐκτός τῆς ὑποχρεωτικῆς ταύτης συνευριάσεως, τοῦτο συνέρχεται ὡσάκις κληθῆ ὑπὸ τοῦ Προέδρου. Αἱ συνευριάσεις εἶναι γενικαί ἢ μερικαί κατὰ τμήματα ἢ κατηγορίας ἐπαγγελματιῶν ἐναλόγως τῶν συζητουμένων ἐκαστοῦτε θεμάτων.

Ἄ ρ μ ο ι ὅ τ η ς : εἰς τὸ Διοικητικὸν Συμβούλιον ἀνήκει ἡ ἀνωτάτη ἐξουσία διὰ τήν λήψιν ἐν γένει ἀποφάσεων ἐπὶ παντός ζητήματος ἀφορῶντος τὰς ὑποθέσεις καί συμφέροντα τοῦ Ἐπιμελητηρίου. Τὸ Δ. Συμβούλιον ἀσκεῖ τόν ἔλεγχον καί ἐποπτείαν τῶν ἄλλων ὀργάνων τῆς διοικήσεως. Τοῦτο προβαίνει εἰς τήν ἐκλογήν τῆς Διοικητικῆς Ἐπιτροπῆς, τοῦ Προέδρου καί Διευθυντοῦ τοῦ Ἐπιμελητηρίου.

5. - Δ ι ο ι κ η τ ι κ ῆ Ἐ π ι τ ρ ο π ῆ : Ἐπειδὴ τὸ Δ. Συμβούλιον ὡς ὄργανον τῆς Διοικήσεως τοῦ Ἐπιμελητηρίου, λόγω τοῦ μεγάλου ἀριθμοῦ τῶν ἀποτελούντων αὐτὸ προσώπων εἶναι δυσκίνητον, ὁ νόμος προέβλεψε τήν ὑπὸ τούτου ἐκλογήν, μεταξύ τῶν

μελῶν του, ἑνός ὀλιγομελοῦς ὄργανου, εἰς τὸ ὁποῖον θά ἀνατίθεται ἡ οὐσιαστικὴ καθημερινὴ διοίκησις τοῦ ἐπιμελητηρίου. Τὸ ὄργανον τοῦτο εἶναι ἡ Διοικητικὴ Ἐπιτροπὴ. Αὕτη σύγκηται ἐκ τοῦ Προέδρου, ἑνός ἢ δύο ἀντιπροέδρων, τοῦ Ταμίου καὶ τοῦ Γραμματέως. Ἡ ἐκλογή ἐνεργεῖται κατὰ τριετίαν μεταξὺ τῶν μελῶν τοῦ Δ. Συμβουλίου. Εἰς τὴν Διοικητικὴν Ἐπιτροπὴν συμμετέχωσι μόνον αἰρετὰ μέλη τοῦ Δ. Συμβουλίου, οὐχὶ τὰ ἐκ τοῦ νόμου τοιαῦτα καὶ ἀντεπιστέλλοντα μέλη. Εἰς τὴν Δ. Ἐπιτροπὴν δὲν ἐπιτρέπεται νὰ εὐρίσκωνται συγγενεῖς μέχρις ὠρισμένου ραθμοῦ, ὡς καὶ συνεταῖροι ἐμπορικῶν ἢ βιομηχανικῶν ἐπιχειρήσεων.

Ἡ Δ. Ἐπιτροπὴ ὡς ἐκτελεστικόν ὄργανον τοῦ ἐπιμελητηρίου ἐκτελεῖ τὰς ὑπὸ τοῦ Δ. Συμβουλίου λαμβανομένας ἀποφάσεις. Αὕτη δύναται νὰ λαμβάνη καὶ ἐκτελεῖ καὶ μόνη ἀποφάσεις ἐπὶ ζητημάτων ἐκειγούσης φύσεως καὶ οὐχὶ ἐξαιρετικῶς σοβαρᾶς μορφῆς. Ταύτας φέρει κατόπιν πρὸς ἔγκρισιν εἰς τὸ Δ. Συμβούλιον. Αὕτη συντάσσει τὰς γνωμοδοτήσεις, τὴν ἐτήσιαν ἔκθεσιν, παρακολουθεῖ, ἐπιπλέει καὶ ἐκτελεῖ πᾶσαν ἐργασίαν ἀντικειθεμένην εἰς τὸ Ἐπιμελητήριον. Εἰς ταύτην ἀνήκει ὁ διορισμὸς καὶ ἀπόλυσις τῶν ὑπαλλήλων τοῦ Ἐπιμελητηρίου, πλην τοῦ Διευθυντοῦ καὶ τῶν ἐπιστημονικῶν ἢ τεχνικῶν συμβούλων, οἵτινες διορίζονται καὶ παύονται ὑπὸ τοῦ Δ. Συμβουλίου. Ἐπίσης αὕτη καθορίζει τὴν μισθοδοσίαν τῶν ὑπαλλήλων τοῦ ἐπιμελητηρίου, συντάσσει τὸν προϋπολογισμὸν κλπ. Τὸ σύνολον τῶν ἀποδοχῶν τῶν ὑπαλλήλων δὲν δύναται νὰ ὑπερβαίνη τὰ 70% τοῦ συνόλου τῶν τακτικῶν ἐσόδων τοῦ ἐπιμελητηρίου. Ὁ ἐσωτερικὸς κανονισμὸς, συντασσόμενος ὑπὸ τῆς Δ. Ἐπιτροπῆς, ψηφίζεται ὑπὸ τοῦ Δ. Συμβουλίου καὶ τίθεται εἰς ἐφαρμογὴν κατόπιν ἐγκρίσεως τοῦ Ὑπουργείου Ἐθνικῆς Οἰκονομίας.

4.- Π ρ ὀ ε δ ρ ο ς : Ὁ Πρόεδρος ἐκπροσωπεῖ τὴν Δ. Ἐπιτροπὴν εἰς τὴν ἄσκησιν τῶν καθηκόντων της, ὡς καὶ τὸ Ἐπιμελητήριον ἐνώπιον τῶν Δικαστικῶν, Διοικητικῶν κλπ. Ἀρχῶν. Οὗτος συγκαλεῖ τὸ Δ. Σ. καὶ τὴν Δ. Ε. εἰς συνεοριάσεις, ὑπεγράφει τὴν ἀλληλογραφίαν, ἐκδίδει πιστοποιητικὰ καὶ ἐκτελεῖ ἀπάσας τὰς Διοικητικὰς καὶ διαχειριστικὰς λειτουργίας ἐν γένει συμφώνως μὲ τὰς ἐκδιδόμενας ἀποφάσεις τῆς Δ. Ε. Τὸν Πρόεδρον ἀπόντα ἢ κωλυόμενον ἀναπληροῦ ὁ Ἀντιπρόεδρος. Μετ' ἀπόφασιν τοῦ Δ. Σ. ἢ ὑπογραφῆ τῶν διαφόρων ἐγγράφων δύναται νὰ ἀνατίθεται καὶ εἰς ἄλλα μέλη τῆς Διοικητικῆς Ἐπιτροπῆς, ὡς καὶ εἰς τὸν Διευθυντὴν τοῦ Ἐπιμελητηρίου.

εἰς τὰς συνεοριάσεις τοῦ Δ.Σ. καὶ τῆς Δ.Ε. ἐν περιπτώσει ἰσοψηφίας νικᾷ ἡ ψῆφος τοῦ προέδρου.

Διαιτησίαι Ἐπιμελητηρίων

Διαιτησίαι εἶναι ἡ οἰκειοφελὴς ὑποβύλη τῆς λύσεως προκυπτουσῶν ἀποφύων εἰς ὀρισμένῃ ἀποφύῃ τῆς δικαστικῆς ὁδοῦ. Λόγῳ τῆς φύσεως τοῦ ἐμπορικοῦ ἐπαγγέλματος καθημερινῶς ἀνακύπτουσιν διαφοραὶ μεταξὺ τῶν συναλλασσομένων. Ἐπειδὴ ἡ ὑπὸ τῶν δικαστηρίων λύσις τῶν διαφορῶν τρύτων εἶναι πολυδάπανος καὶ ἀπαιτεῖ πολὺν χρόνον, προβλέπεται ὑπὸ τῶν διαφόρων νομοθεσιῶν ἡ οὐκ οἰαίτησις λύσις τῶν διαφορῶν. Ἡ οἰαίτησις δύναται νὰ εἶναι προαιρετικὴ ἢ ὑποχρεωτικὴ. Τὸ σπουδαῖον τοῦτο λειτούργημα τῆς οἰαίτητικῆς λύσεως τῶν ἐμπορικῶν διαφορῶν ὁ νόμος ἀνέθεσεν εἰς τὰ Ἐπιμελητήρια. Ἡ οἰαίτητικὴ λύσις τῶν διαφορῶν εἶναι μία τῶν σπουδαιωτέρων λειτουργιῶν τῶν ἐπιμελητηρίων, ἰδίως κατόπιν τῆς καταργήσεως τῶν ἐμποροδικείων. Ἡ διαιτησία καλῶς ἐφαρμοζομένη δύναται νὰ ἀποβῇ ἐξαιρετικῶς ὠφέλιμος εἰς τὸν ἐμπορικὸν κόσμον, λόγῳ τῆς ταχείας καὶ πρακτικῆς λύσεως τῶν διαφορῶν.

Εἰς τὴν οἰαίτησίαν τῶν ἐπιμελητηρίων ὁ νόμος 84 τοῦ ἔτους 1914 ὑπέγαγεν πᾶσαν διαφορὰν ἐμπορικῆς φύσεως. Ἐκτὸς τῆς ἀπαιτεῖται ἡ ἐμπορικὴ ἰδιότης ἀμφοτέρων ἢ καὶ τοῦ ἑτέρου τῶν ἐνδιαφερομένων, ἀρκεῖ μόνον ἡ διαφορὰ νὰ εἶναι ἐμπορικὴ. Ἡ ἀνάγκη τῆς λύσεως τῆς διαφορᾶς οἰαίτητικῶς εἶναι πάντοτε προαιρετικὴ οὐδέποτε ὑποχρεωτικὴ. Τὴν τακτικὴν ταύτην ἐθεώρησε σπουδαιωτέραν ὁ νομοθέτης καὶ τοῦτο ἵνα μὴ στερῆσθ τὸν ἔμπορον τοῦ φυσικοῦ αὐτοῦ δικαστοῦ. Ἐκτὸς τῶν συμφερόντων τῶν ἐμπόρων, τῆς ταχείας λύσεως τῶν διαφορῶν, ἵνα δικάζωνται ἀπὸ ἀνθρώπους τῆς τάξεώς των, οἱ ὅποιοι γνωρίζουσιν καλύτερον τοῦ τακτικοῦ δικαστοῦ τὰ ἐμπορικὰ πράγματα, τῆς ἀποφυγῆς τῶν πολλῶν τύπων, οὓς ἀπαιτεῖ ἡ τακτικὴ διαδικασία, εἰσῆγαγεν εἰδικὴν διαδικασίαν διὰ τοὺς ἐμπειρομένους, οὐχὶ ὡς ὑποχρεωτικὴν, ἀφήσας ἐλευθερίαν εἰς τοὺς ἐνδιαφερομένους νὰ ἐκλέγωσιν εἰς ἐκάστην συγκεκριμένην περίπτωσιν ποῖαν ὁδὸν θ' ἀκολουθήωσιν, τὴν τῆς οἰαίτησις ἢ τῆς τακτικῆς διαδικασίας.

Μόνον ὁ νόμος 1308 τοῦ ἔτους 1818 "περὶ χρηματιστηρίων" εἰσῆγαγε τὴν ὑποχρεωτικὴν οἰαίτησίαν διὰ τὰς χρηματιστηριακὰς διαφοράς, αἵτινες προκύπτουσιν μεταξὺ χρηματιστῶν ἢ μεσιτῶν τοῦ

Υποματιστηρίου καί χρηματιστῶν καί μεσιτῶν. καί τοῦτο διότι πρόκειται περί ἐπαγγελματῶν ἀσκουμένων ὑπό περιορισμένου ἰριθμοῦ προσώπων, ἅτινα υποβάλλονται ἐκ τῶν προτέρων εἰς τοὺς ὑπό τῶν σχετικῶν Νόμων προβλεπομένους περιορισμούς ἐν τῇ ἀσκήσει τοῦ ἐπαγγέλματός των .

Ὁ νομοθέτης ἠνόησεν πολὺ τὴν προσφυγὴν εἰς διαιτησίαν καί ἐπιτρέπει νά προσφεύγουν εἰς ταύτην τόσοσὺν διὰ γεγεννημένης ἢ διὰ οἰκονομίας ὅσον καί διὰ μελλούσας νά προκύψωσιν. Ἐπιτρέπεται ὅπως πᾶς ἔμπορος υποβάλλῃ δήλωσιν εἰς τὸ Ἐπιμελητήριον, περί διαιτητικῆς λύσεως πάσης διαφορᾶς, ἣτις ἤθελε προκύψει κατὰ τὴν ἀσκήσιν τοῦ ἐπαγγέλματός του, μεταξύ αὐτοῦ καί οἰκουήποτε τρίτου. Εἰς τὴν περίπτωσιν ταύτην ἐάν ὁ τρίτος δέν ἀπικρούσῃ τὴν διαιτησίαν, αὕτη εἶναι ὑποχρεωτικὴ διὰ τὸν ἔμπορον. Ἐπίσης μεταξύ συμπαλλομένων ἐμπόρων συνήθως συμφωνεῖται πᾶσα διαφορά, ἣτις ἤθελε προκύψει ἐξ ὠρισμένης συμβάσεως, εἴτε ἐξ οἰασθήποτε μελλοντικῆς μεταξύ των συμβάσεως, ὑποβληθῆσεται εἰς διαιτησίαν, ὅποτε ἡ τοιαύτη συμφωνία εἶναι ὑποχρεωτικὴ δι' αὐτούς.

Ὡς ἔμπορος δύναται δι' ἐγγράφου δηλώσεώς του ἰπευθυνομένης πρὸς τὸν Πρόεδρον τοῦ Ἐπιμελητηρίου νά δηλώσῃ ὅτι, διὰ πάσας ἢ διὰ τινὰς ἢ δι' ὠρισμένης διαφοράς, αἵτινες ἤθελον προκύψει ἐκ τῆς ἀσκήσεως τοῦ ἐπαγγέλματός του, θά προσφύγῃ εἰς τὴν διαιτητικὴν λύσιν αὐτῶν. Ἐπὶ τῇ βάσει τῶν δηλώσεων τούτων συντάσσεται κατάλογος τῶν εἰς διαιτησίαν υπαγομένων ἐμμένων τοῦ Ἐπιμελητηρίου, ἀντίγραφον τοῦ ὁποίου ἐκτίθεται εἰς τὸ Ἐπιμελητήριον, ἵνα λήρωσι γινῶσιν οἱ τρίτοι. Διὰ τὴν διαιτητικὴν λύσιν συγκεκριμένης διαφορᾶς, ὅταν δέν ὑπάρξῃ γενικὴ δήλωσις, ὑποβάλλεται αἴτησις εἰς τὸν Πρόεδρον τοῦ Ἐπιμελητηρίου ἐν τῇ ὁποίᾳ ἀναλύεται ἡ διαφορά καί ἀντίγραφον ταύτης κοινοποιεῖται εἰς τὸν ἀντίδικον, ὅστις ὑποχρεοῦται, ἐν δέχεται, νά δηλώσῃ καί οὗτος ἐγγράφως τὴν ἀποδοχὴν διορίζων καί τὴν διαιτητὴν του.

Τὸ Δ. Συμβούλιον τοῦ Ἐπιμελητηρίου ἐκλέγει κατὰ τριετίαν μίαν τριμελῆ Ἐπιτροπὴν ἐπὶ τῶν διαιτησιῶν καλουμένην. Αὕτη ἐκπεθεῖ καί παρακολουθῇ τὸ ἔργον τῆς διαιτησίας τοῦ Ἐπιμελητηρίου, προβαίνει εἰς τὰς ἐξαιρέσεις, ἀλλαγὰς καί ἀντικαταστάσεις τῶν διαιτητῶν κλπ.

Διαιτητὴς δύναται νά ἰρισθῇ ὑπὸ τῶν ἐνοικιφερομένων ἢ τοῦ Προέδρου τοῦ Ἐπιμελητηρίου, ἐν ἐκ τῶν ἐν τῷ εἰδικῷ καταλόγῳ τοῦ ἀνὶ τριετίαν συντασσομένου ὑπὸ τοῦ Ἐπιμελητηρίου καί ἐγ

κρινόμενου υπό τοῦ Δ. Συμβουλίου συμπεριλαμβανομένων προσώπων. Εἰς τὸν κ. τὸλον περιλαμβάνονται πρόσωπα συνήθως μέλη τοῦ ἑπιμελητηρίου, ἀλλὰ καὶ ἐκτὸς τούτου δύναται νὰ περιληφῶσιν πρόσωπα κρινόμενα κατάλληλα, καίτοι μὴ ἔμποροι. Ἐἰς διαιτηταὶ εἰς συγκεκριμένην ὑπόθεσιν δὲν δύναται νὰ διορισθῶσι πρόσωπα συγγενῆ μέχρι 4ου βαθμοῦ τῶν ἀντιδίκων ἢ τοιαῦτα ἔχοντα συμφέρον ἐκ τῆς ἐκβάσεως τῆς οὐκίας.

Ἐκτέλεσις τῶν καθηκόντων τοῦ διαιτητοῦ εἶναι ὑποχρεωτική διὰ τοὺς διοριζομένους καὶ μόνον ἐκ οἰκαιολογημένων λόγων δύναται ν' ἀρνηθῶσι. Ἡ ἀοικαιολόγητος ἀρνήσις συνεπάγεται κυρώσεις ὡς π.χ. στέρησιν τοῦ οἰκαιώματος τοῦ ἐκλέγεσθαι εἰς ἐξιτάματα τῆς ἐπιμελητηρίου δι' ὀριζόμενον χρόνον, στέρησιν τοῦ δικαιώματος τῆς ψηφίζεσθαι εἰς ὑποθέσεις τοῦ ἑπιμελητηρίου. Πρὸς τοῦτο ἀποφαίνεται ἡ ἐπὶ τῶν διαιτησιῶν ἐπιτροπή, εἰς τὴν ὁποίαν ὑποβάλλονται αἱ εἰτήσεις ἀπαλλαγῆς ἢ ἐξαίρεσεως τῶν ὡς διαιτητῶν διορισθέντων.

Ἡ ὑπὸ τῶν διαιτητῶν ἀκολουθουμένη διαδικασία ὀρίζεται διὰ κανονισμοῦ, ὅστις ψηφίζεται ὑπὸ τοῦ Δ. Συμβουλίου, ἐγκρίνεται διὰ Διατάγματος. Δύναται ὅμως νὰ συμφωνηθῇ ὑπὸ τῶν ἐνδιαφερομένων καὶ διάφορος διαδικασία, ἥτις ἀπαξ συμφωνηθεῖσα εἶναι υποχρεωτική. Οἱ διαιτηταὶ κρίνουσιν ἐπὶ τῆς βάσει τῶν ἐμποριῶν συνηθειῶν κυρίως καὶ ἐπικουρικῶς ἐπὶ τῆς βάσει τῶν ἰσχυόντων ἐμποριῶν καὶ ἰστικῶν νόμων. Δὲν ὑποχρεοῦνται ν' ἀκολουθῶσι τοὺς ἰφίσταμένους νομικοὺς κανόνας περὶ ἀποδείξεων, ἀλλὰ κρίνουσι κατὰ πεποιθήσιν, μόνον αἱ ἀποφάσεις αὐτῶν δέον νὰ εἶναι πλήρως ἠτιολογημέναι. Ἡ ἀστος τῶν ἐνόιαφερομένων οἰορίζει ἕναν διαιτητήν. Κατόπιν συμφωνίας δύναται νὰ διορισθῶσι καὶ πλείονες διαιτηταὶ ὡς καὶ ἐπιδιαιτητῆς διὰ τὴν περίπτωσιν διαφωνίας τῶν διαιτητῶν.

Ἡ ἀπόφασις τῶν διαιτητῶν συντισσομένη εἰς διπλοῦν κατατίθεται εἰς τὸ ἑπιμελητήριον, τὸ ὅποσον, τὸ ἕτερον ἀποστέλλει ἀμέσως εἰς τὸν πρῶτον πρωτοδικῶν τῆς ἑώρας τοῦ ἑπιμελητηρίου. Ὁ πρῶτος κηρύσσει τὴν ἀπόφασιν ἐκτελεσθῆναι μὴ δικαιοῦμενος νὰ ἐξετάσῃ κατ' οὐσίαν ταύτην, δικαιοῦμενος μὲν νὰ μὴ κηρύξῃ αὐτὴν ἐκτελεσθῆναι, εἰάν δὲν ἔλει προφανῶς τὰ ἐσωτερικὰ κριτήρια τῆς ἀποφάσεως ἢ εἰάν τὸ διατακτικόν της ἀντίκειται εἰς νόμους δημοσίας τάξεως. Κατὰ τῆς ἀποφάσεως ταύτης οὐδὲν τακτικόν ἢ ἐκτακτικόν ἔνδικον μέσον ἐπιτρέπεται, πλὴν τῆς ἀφέσεως ἐνώπιον τοῦ ἑφετερίου τῆς περιφερείας, διὰ τοὺς κάτωθι περιορι-

σμένους μόνον λόγους: 1) Διά παράβασιν τῶν περί ἐπιμελητηρίων νόμων, ἐφ' ὅσον ἡ παράβασις κριθῆ. ἢ εἶναι εὐνοϊκῆς καὶ βλάπτει τὸν διαδίκον, 2) Διά παράβασιν τῶν ἐμπορικῶν καὶ ἀστικῶν νόμων, ἐφ' ὅσον ἐκ τῆς παραβάσεως ταύτης βλάπτεται ὁ διαδίκος καὶ 3) Δι' ἀκυρότητα συστάσεως τῆς διαιτησίας, ὑπέρβασιν τῆς οὐθείσης εἰς τὸς διαιτητάς ἐντ' αἷς ἢ ἀναίτιον ἄγην τῆς ἀποφάσεως.

Τὸ ἔφετεῖον δικάζει τρηγυμένης τῆς ἐπί τῶν ἐμπορικῶν δικῶν διαδικασίας. Ἐάν τοῦτο δεχθῆ, τὴν ἔφεσιν διό τὸν τρίτον ὡς ἄνω λόγον, ἀκυρῆται ἡ διαιτητικὴ ἀπόφασις καὶ ἡ ὑπόθεσις παραπέμπεται ἐκ νέου εἰς διαιτησίαν. Ἐάν δεχθῆ ταύτην δι' ἓνα τῶν λοιπῶν λόγων, δι' οὓς ἐπιτρέπεται ἡ ἀκοησις ἐφέσεως, τότε δύναται ἡ νά παραπέμψῃ τὴν ὑπόθεσιν εἰς νέαν διαιτησίαν ἢ νά κρατήσῃ αὐτὴ ταύτην καὶ ἀποφανῆ. ἐπὶ τῆς οὐσίας ὡς πρῶτος καὶ τελευταῖος βαθμὸς. εἰς τὴν τελευταίαν περίπτωσιν τὰ πραγματικὰ περιστατικὰ ὑποχρεοῦται νά τὰ δεχθῆ ὡπως ἔκριναν εἰς διαιτηταί.

Ὁ θεσμὸς τῆς διαιτησίας καίτοι ἐμφανίζει πληθῆς πλεονεκτημάτων, ὡς ἄνωτέρω λεπτομερῶς ἀναφέρεται, οὐδὲν συνήτησε μέχρι σήμερον ἀνάλογον ὑποδοχὴν ἐκ μέρους τοῦ ἐμπορικοῦ κόσμου. Ἐλάχιστοι εἶναι οἱ ἔμποροι, οἵτινες κατέφυγον εἰς τὴν διαιτητικὴν λύσιν τῶν διαφορῶν των. Ἡ ἀπροθυμία αὕτη τῶν ἐμπόρων ὀφείλεται εἰς τὴν ἔλλειψιν ἐμπιστοσύνης ἐπὶ τῆς δικαίας κρίσεως τῶν ὡς διαιτητῶν διοριζομένων συναδέλφων των, εἰς τὴν ἔλλειψιν ἐκτιμήσεως καὶ ἀλληλεγγύης μεταξύ των καὶ τὸ σκευδαίστερον εἰς τὴν κακὴν συνήθειαν πολλῶν ἐμπόρων, οἱ ὅποιοι προτιμῶσι τὴν διαιώνισιν τῶν δικῶν ὅπως κερδίζωσι χρόνον, καὶ τοῦτο ἐπιτυχάνουσι καταφεύγοντες εἰς τὰ τακτικὰ Δικαστήρια, τῶν ὁποίων ἡ ἐκδοσις τῶν ἀποφάσεων κατὰ κανόνα βραδύνει. Ἡ τριταύτη συνήθεια ὅμως εἶναι ἐπιζημία, διότι ὁ ἔμπροσθεν δέν εἶναι πάντοτε ἐναγόμενος ἀλλὰ καὶ ἐνάγων, ὅποτε ἡ παρέλκυσις τῆς δίκης οὐδὲν ἀποβαίνει πρὸς ὄφελός του. Ὑπάρχει βεβαίως δυνατότης βελτιώσεως τῆς καταστάσεως, ἀλλὰ πρὸς τοῦτο εἶναι ἀπαραίτητος ἡ ἐκ μέρους τῶν ἐμπόρων κατανοήσις τῆς ὀφελιμότητος τοῦ θεσμοῦ τῆς διαιτησίας.

Π ὁ ρ ο ι τ ὶ ν Ἐ π ι μ ε λ η τ η ρ ί ο ν : Τὰ ἔπιμελητήρια ὡς ἔχοντα νά ἐκπληρώσωσι τέσσην σκευδαίευσ σκοπούς, ἔχουσι ἀνάγκην χρημάτων. Πρὸς τοῦτο προέβλεψεν ἡ νομοθεσία καὶ ἀναφέρει τὰς πηγὰς ἀπὸ τὰς ὁποίας ταῦτα θά ἀντλῶσι τοὺς πόρους των. Τὸ σκευδαίστερον ἔσοδον τῶν ἐπιμελητηρίων εἶναι ἡ νομοθετικῶς ἐπιβαλλομένη ὑποχρεωτικὴ ἐτησία συνδρομὴ τῶν μελῶν τ.υ.

αὕτη ὀρίζεται διὰ Δ/τος καί εἶναι συνήθως ἀνάλογος μέ τόν παρ' ἐκάστου μέλους καταβαλλόμενον φόρον ἐπιτυδεύματος. Ἐκτός τῆς ἐθνείας συνδρομῆς καί τοῦ δικαιώματος, ἐγγραφῆς ὁ νόμος προβλέπει καί ἄλλους πόρους τῶν ἐπιμελητηρίων. Τοιοῦτοι εἶναι, τὰ δικαιώματα ἐκδόσεως πιστοποιητικῶν, τοιαῦτα διεξαγωγῆς βιαιοτησιῶν, συμβασιῶν, πραγματογνωμοσυῶν, δειγματοληψιῶν κλπ. Ἄλλοι πόροι εἶναι κρατικά ἐπιχορηγήσεις, συνεισφοραί ἐκ μέρους τῶν Δήμων καί Κοινοτήτων, δωρεαί, κληρονομίαι, κληροδοσίαι κλπ. ὡς καί τὰ εἰσσοδήματα ἐκ τῆς ἰδίως περιουσίας τοῦ ἐπιμελητηρίου. Ἡ διαχείρισις τῆς περιουσίας τοῦ ἐπιμελητηρίου ἔχει ἀνατεθῆ εἰς τόν πρόεδρος αὐτοῦ, ὅστις ἐνεργεῖ σύμφωνα μέ τὰς ἀπ' αἰτίας τῆς Διοικητικῆς Ἐπιτροπῆς.

Ἐπίσης διὰ τήν ἐξεύρεσιν πόνων ὁ νόμος προβλέπει τήν ἐκ μέρους τῶν ἐπιμελητηρίων σύναψιν δανείων. Αὕτη ὅμως προϋποθέτει τήν ἐκ τῶν προτέρων διὰ Δ/τος ἔγκρισιν ἐκ μέρους τῆς Διοικήσεως ἥτις χορηγεῖ τήν συναίνεσίν της, ἐφ' ὅσον ἡ διάθεσις τοῦ δανείου δὲ γίνῃ δι' ὠρισμένους ἐν τῷ νόμῳ προβλεπομένους σκοπούς.

Ἐμπορικά Ἐπιμελητήρια εἰς τήν Ἄλλοδαπήν.

Δεδομένου ὅτι ἡ ὁρασίς τῶν ἐμπόρων δέν περιορίζεται ἐντός τῶν ὁρίων ἐκάστης χώρας, ἀλλ' αὕτη ἐπεκτείνεται συνήθως καί εἰς ξένας χώρας, παρίσταται ἀνάγκη ἰδρύσεως καί ἐν τῇ Ἄλλοδαπῇ παρεμφερῶν ὀργανισμῶν πρὸς ἐξυπηρέτησιν τῶν ἐμπόρων. Καλαιότερον ὑπῆρχε μεγάλη δυσπιστία μεταξύ τῶν διαφόρων χωρῶν καί ὡς ἐκ τούτου ἡ κίνησις τῶν ἐμπόρων εἰς τὰς ξένας χώρας ἦτο περιορισμένη καί αὐταί δέν ἐπέτρεπον τήν ἰδρύσιν ὀργανισμῶν ἐξυπηρετούντων ξένα συμφέροντα. Ἰεὲ τήν ἀνάπτυξιν ὅμως τῶν διεθνῶν σχέσεων καί τήν εὐρυσίν τῆς ἐμπορικῆς ἐπικοινωνίας, ἐκ λόγων οἰκονομικῆς σκοπιμότητος, διότι τό ἐμπόριον μεταξύ διαφόρων χωρῶν ἐξυπηρετεῖ τὰ συμφέροντα ἀμοιτέρων τῶν συναλλασσομένων, προέκυψε καί ἡ ἀνάγκη τῆς ἰδρύσεως παρεμφερῶν πρὸς τοὺς ἐν τῇ ἡμεδαπῇ λειτουργούντας ἐμπορικῶν ὀργανισμῶν καί εἰς τήν Ἄλλοδαπήν. Οὕτω ἰδρύθησαν ἐπιμελητήρια εἰς μεγάλα ἐμπορικά κέντρα τῆς Ἄλλοδαπῆς, ἀποσκοποῦντα τήν ἐξυπηρέτησιν τῶν ἡμεδαπῶν ἐμπόρων, οἵτινες συναλλάσσονται μετά τῆς Ἄλλοδαπῆς. Ταῦτα πληροῦσι τοὺς αὐτοὺς σκοπούς ὡς καί τὰ ἐπιμελητήρια τοῦ ἑαυτεριοῦ, δίδουσι πληροφορίας περί τῆς ἐμπορικῆς κινήσεως τῆς χώρας εἰς τήν ὁποίαν εὐρίσκονται, πρὸς τοὺς ἐμπόρους τῆς ἡμεδαπῆς καί τὰ ἐπιμελητήρια καί μερμῶσι διὰ τήν

ανάπτυξιν τῶν μεταξὺ τῶν οὐο χωρῶν ἐμπορικῶν σχέσεων.

Τὴν ἰδρύσιν ἐπιμελητηρίων εἰς τὴν ἀλλοδαπὴν προβλέπει παρ' ἡμῶν ὁ νόμος 184 τοῦ 1914 διὰ τοῦ άρθρου 52 καθορίζων καὶ τὰς προϋποθέσεις ἀναγνώρισεως τούτων. Ἡ ἀναγνώρισις γίνεται διὰ Δ/τος κατόπιν γνωμοδοτήσεως τῶν οἰκείων διπλωματικῶν ἢ προξενικῶν ἀρχῶν. εἰς τὰ ἐπιμελητήρια ταῦτα ἀπαιτεῖται τὰ 3/4 τῶν μελῶν των νά εἶναι Ἕλληνες τὴν ὑπηκοότητα ἢ Ἑλληνικῆς καταγωγῆς. Τοιαῦτα Ἑλληνικά ἐπιμελητήρια ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ ἰδρύθησαν διὰ τῆς ἐκδόσεως Διαταγμάτων εἰς Γαλλίαν (Ρουμανίας) 1920 Τερζέστην 1921, Παρισίου 1921, Κάϊρον 1923, Μασσαλίαν 1924, Βερολίνον 1924, Ν. Ἰόρκην 1924 καὶ ἀλλαχοῦ. Πρὸ τοῦ νόμου 184/1914 ὑφίσταντο παρεμφερεῖς ἐμπορικαὶ ὁργανώσεις εἰς τὴν ἀλλοδαπὴν ὡς ὁ ἐν ἑων/πολεὶ ἰδρυθεὶς τὸ 1891 σύνδεσμος τῶν ἐκεῖ ἑλλήνων ἐμπόρων, κληθεὶς ἑμπορικὸν ἐπιμελητήριον καὶ ἐν Ἀλεξανδρίᾳ τὸ κατὰ τὸ ἔτος 1901 ἰδρυθὲν ἐπιμελητήριον, τὸ ὁποῖον μάλιστα ἀνέπτυξε καὶ ἐξαιρετικὴν ὄρῳιν.

Τὰ κράτος εὐνοεῖ τὴν ἰδρύσιν τοιούτων ἐπιμελητηρίων καὶ παρέχει πάντοτε προθύμως τὴν συνδρομὴν του, καίτοι δὲν εὐρίσκει πάντοτε προθύμους τοὺς ἐν τῇ ξένει ἐμπορευμένους Ἕλληνας.

Ὅπως ἰδρύονται Ἑλληνικά ἐπιμελητήρια εἰς τὴν ἀλλοδαπὴν, οὕτω ἰδρύονται καὶ ἀλλοδαπά τοιαῦτα εἰς τὴν ἡμεδαπὴν. Ἐν Ἀθήναις ὑφίσταται ἄγγλικόν, ἀμερικανικόν καὶ Γαλλικόν ἐπιμελητήριον, εἰς τὴν Θεσσαλονίκην Ἰταλικόν. Ἐπίσης ἰδρύονται καὶ διάφοροι σύνδεμοι πρὸς σύσφιξιν τῶν ἐμπορικῶν σχέσεων μεταξὺ διαφόρων κρατῶν, τοιοῦτοι σύνδεμοι ὑφίστανται π.χ. ἡμῶν Ἑλληνο - ἀγγλικός, Ἑλληνο - γαλλικός, Ἑλληνο - ἐλβετικός, Ἑλληνο - ἀμερικανικός καὶ πρὸ τοῦ πολέμου Ἑλληνο - ἰαπωνικός, Ἑλληνο - ἀλβανικός, Ἑλληνο - οὐγγρικός.

Αἱ ὑπηρεσίαι τὰς ὁποίας προσφέρουσιν αἱ τοιούτου εἴδους ὁργανώσεις διὰ τὴν οἰκονομικὴν ἀνάπτυξιν τῶν συνδεομένων χωρῶν εἶναι σημαντικώταται, διότι οὕτοι βοηθοῦσι κυρίως νά γίνωνται γνωστὰ τὰ προϊόντα τῆς μιᾶς χώρας εἰς τὴν ἄλλην.

Εἰθερές ἑμπορικῶν
ἐπιμελητηρίων

Ἐξ αἰτίας τῆς εὐρείας ἀναπτύξεως τῶν μεταξὺ τῶν διαφόρων χωρῶν ἐμπορικῶν σχέσεων, κυρίως ἀπ' τοῦ τέλους τοῦ παρελθόν

τος αιώνας, ανέκρινεν ἡ ἀνάγκη τῆς στενωτέρας συνεργασίας τῶν ἐμπορευμένων. πρὸς τοῦτο ἐπεδιώχθη ἡ ἐπαφή τῶν ἐμπορικῶν ἐπιμελητηρίων τῶν διαφόρων χωρῶν μεταξύ των διὰ τῆς συμπτώσεως ἑνὸς διεθνοῦς ἐμπορικοῦ ἐπιμελητηρίου. Ἦδη ἀπὸ τοῦ ἔτους 1904 συνήλθον εἰς συσκέψεις ἀντιπροσωποὶ τῶν ἐπιμελητηρίων διαφόρων χωρῶν πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον. Μόλις τὸ 1920 ἐπετεύχθη ἐν παρισίοις ἡ ἴδρυσις τοῦ διεθνοῦς ἐμπορικοῦ ἐπιμελητηρίου, σκοπὸς τοῦ ὁποῦο ἦτο ἡ προαγωγή τῶν ἐμπορικῶν συμφερόντων τῶν εἰς τοῦτο ἀνηκοσῶν χωρῶν. Ἰδρυταί τοῦ διεθνοῦς ἐπιμελητηρίου ἦσαν ἡ Γαλλία, ἡ Ἰταλία, ἡνωμένοι Πολιτεῖαι τῆς Β. Ἀμερικῆς καὶ τὸ Βέλγιον. Εἰς τοῦτο ἐκλήθησαν ὅπως συμμετάσχουσιν ὅλαι αἱ χώραι πρὸς οὐκὸλυσι τῶν διεθνῶν σχέσεων καὶ προαγωγήν τῶν ζητημάτων, ἅτινα ἀφορῶσι τὸ ἐμπόριον, τὴν βιομηχανίαν καὶ ἐν γένει τὴν διεθνή οἰκονομίαν.

Μέλη τοῦ διεθνοῦς ἐμπορικοῦ ἐπιμελητηρίου δύνανται νὰ εἶναι αἱ διάφοροι ἐμπορικαὶ ὀργανώσεις τῶν συμμετελόντων κρατῶν. Διὰ νὰ ἔχουσιν ὅμως τὸ δικαίωμα τοῦ ἐκλέγεσθαι εἰς τὸ Δ. Συμβούλιον τοῦ διεθνοῦς ἐπιμελητηρίου πρέπει νὰ ἔχωσι συστήσει ἰδιαιτέραν ἑθνικὴν ἐπιτροπὴν. Ἡ Ἑλλάς ἀντιπροσωπεύθη εἰς τὸ διεθνὲς ἐπιμελητήριον ἀπὸ τοῦ ἔτους 1923, ὅποτε συνήλθεν εἰς Ρώμην τὸ δευτέρον συνέριον. Διὰ ν' ἀποκτήσῃ τὸ οὐκαίωμα συμμετοχῆς ἰδρύθη δυνάμει τοῦ ἀπὸ 31/12/1923 Ν.Δ/τος ἡ ἑθνικὴ ἑλληνικὴ ἐπιτροπὴ διεθνοῦς ἐμπορικοῦ ἐπιμελητηρίου, ἧς πρῶτος πρόεδρος ὤρισθη, ὁ διατελέσας ἐπὶ σειράν ἐτῶν καὶ πρόεδρος τοῦ Δ. Συμβουλίου τῆς ἡμετέρας Σχολῆς ἀείμνηστος ἐπαμ. καρίλας. σκοπὸς τῆς Ε.Ε.Ε.Α.7.Ε. εἶναι : 1) Ἡ συγκέντρωσις τῶν ὀργανισμῶν καὶ προσώπων, ἅτινα συμμετέχουσιν εἰς τὸ διεθνὲς ἐμπορικὸν ἐπιμελητήριον, 2) Ἡ ὑπόδειξις τῶν ἑλλήνων ἀντιπροσώπων διὰ τὰ συνέρια καὶ ἐπιτροπὰς τοῦ διεθνοῦς ἐπιμελητηρίου, 3) Ἡ ὀργάνωσις, ὑπηρεσίαι, ἧτις θὰ εὐλόγηται εἰς συνεχῆ ἐπαφήν μετὰ τὸ διεθνὲς ἐπιμελητήριον, 4) Ἡ ὑποβολὴ ἐκθέσεων καὶ εἰσηγήσεων ἐπὶ διαφόροις θεματικῶν, δι' ἃ ἀρμόδιον νὰ συζητήσῃ εἶναι τὸ διεθνὲς ἐπιμελητήριον καὶ 5) Ἡ παρακολούθησις τῶν ἐργασιῶν τοῦ Δ. ἐπιμελητηρίου καὶ μέριμνα διὰ τὴν ὑπὸ τῆς κυβερνήσεως υἰοθέτησιν τῶν ἀποφάσεών του. Κατὰ τὸ ἔτος 1925 εἶχον προσχωρήσει εἰς τὸ Δ. ἐπιμελητήριον 38 χώραι μετὰ 347 ἐπιμελητήρια.

τὸ διεθνὲς ἐπιμελητήριον καλεῖ τακτικὰ συνέρια πρὸς ἐξέτασιν τῶν διαφόρων ζητημάτων. Τοιαῦτα συνήλθον εἰς Λονδῖνον, Ρώμην, Βρυξέλλας, ἀποκρίστην, ἡμοτερνταμ, Παρισίους, Οὐάσιγκτῶν -

να κλπ.

Εἰς τὰ συνέδρια ταῦτα μελετῶνται ζητήματα τῆς διπλῆς φορολογίας, χορηγήσεως πιστώσεων δι' ἐξαγωγάς, συναλλαγματικά, βιομηχανικῆς παραγωγῆς τῶν διαφόρων χωρῶν, καθορισμοῦ διεθνῶν τύπων (STANDARD), μεταφορῶν κλπ. Ἐπίσης ἐξετάσθη εἰς τὰ συνέδρια ἡ ἄλλη οἰκονομική καὶ δημοσιονομική κατάστασις ἐκείστης χώρας, ἡ ἰνῆ ἀνάγκη ἐντάσεως τῆς παραγωγῆς καὶ ἀυξήσεως τῆς κατανλώσεως, πρὸς βελτίωσιν τῆς οἰκονομικῆς καταστάσεως ὅλων τῶν μετεχόντων κρατῶν. Εἰς ταῦτα ἐπικρατεῖ τὸ πνεῦμα τῆς ἀπολύτου ἐλευθερίας τοῦ ἐμπορίου, διὰ τῆς καταργήσεως ἢ περιορισμοῦ τῶν διαμερολογικῶν φραγμῶν καὶ ἄλλων διατυπώσεων κατὰ τὴν κίνησιν τῶν ἐμπορευμάτων ἀπὸ χώρας εἰς χώραν.

Ἡ ἔκρηξις τοῦ δευτέρου παγκοσμίου πολέμου ἀνέστειλε τὴν ἐπιφελῆ ὄρασιν τοῦ διεθνοῦς ἐπιμελητηρίου. Δι' ἐπικρατοῦσαι θέ μετὰ τὴν λῆξιν αὐτοῦ πολιτικά καὶ οἰκονομικά κατευσύνσεις δὲν ἐπιτρέπουσι νὰ προβλέψῃ τις ποία εἶναι ἡ μελλοντικὴ ἐξέλιξις τοῦ ὀργανισμοῦ τούτου. Τὰ κράτη τοῦ δυτικῆ συνασπασμοῦ ἤρχισαν ἀμέσως μετὰ τὸν πόλεμον τὰς συνεδριάσεις καὶ ἐργασίας διὰ τὴν ἀνάπτυξιν τῆς διεθνοῦς ἐπικοινωνίας. Μεταξὺ Ἀνατολῆς καὶ Δύσεως ἡ ὑφισταμένη ἐπαφή εἶναι μικρά, καταβάλλεται ὅμως προσπάθεια ἐκατέρωθεν πρὸς ἀνάπτυξιν τῶν ἐμπορικῶν συναλλαγῶν καὶ σχέσεων.

Διεθνῆς Διαιτησία.

Εἰς τῶν σκοπῶν τοῦ Διεθνοῦς Ἐπιμελητηρίου ἦτο καὶ ἡ καθιέρωσις τοῦ θεσμοῦ τῆς διεθνοῦς διαιτησίας. Πρὸς τοῦτο ἅμα τῇ ἰδρύσει τοῦ Διεθνοῦς Ἐπιμελητηρίου, ἤρχισαν αἱ μελέται διὰ τὴν ἐκπόνησιν τοῦ ὀργανισμοῦ περὶ διεθνοῦς διαιτησίας. Τὸ ἔτος 1922 ἐνεκρίθη ὑπὸ τοῦ Δ. Συμβουλίου τοῦ Διεθνοῦς Ἐπιμελητηρίου ὁ κανονισμὸς τῆς διεθνοῦς συμπιλιώσεως καὶ διαιτησίας. Σκοπὸς τῆς διαιτησίας ταύτης εἶναι ἡ λύσις τῶν μεταξὺ τῶν ἐμπορευομένων διαφόρων κρατῶν διαφορῶν ἀνευ προσφυγῆς εἰς τὰ τακτικά Δικαστήρια, κατὰ τὰς διατάξεις τοῦ ἰδιωτικοῦ Διεθνοῦς Δικαίου, ἀλλὰ διὰ διαιτησίας.

Ἐμπορικὸν Σύμβουλον

Τὸ σάγχρονον κράτος, λέγω τῆς μορφῆς ἣν προσέλαβεν ἡ διεθνῆς οἰκονομία καὶ τῶν ἐπιδράσεων ἃς ἀσκεῖ αὐτὴ ἐπὶ τῆς ἔθνικῆς οἰκονομίας, εἶναι ὑποχρεωμένον, νὰ ἐπέμβαινη εἰς τὴν ρύθμισιν τῆς

έξωτερικῆς ἐμπορικῆς πολιτικῆς καί νά μήν ἀφίνη τήν ἰδιωτικὴν πρωτοβουλίαν ἀπολύτως ἐλευθέραν. Ὁ περιορισμός τῆς ἰδιωτικῆς πρωτοβουλίας δέν εἶναι βεβαίως μοναδικός σκοπός εἰς τὰ ἐμπορικά ζητήματα, ἀλλά ἔχει ταυτοχρόνως ὑπochρέωσιν διό καταλήλων ὀργάνων, νά διευκολύνη τήν ὁρᾶσιν τῶν ἐμπόρων πρὸς ὄφελος τῆς Κοινωνίας. Ἡ παρακολούθησις τῆς ἐμπορικῆς κινήσεως τῶν ξένων χωρῶν καί ἡ οἰκονομικὴ κατάστασις τούτων, αἱ κρατούσαι εἰς ταύτας ἐμπορικαὶ συνήθειαι καί ὁ τρόπος διεξαγωγῆς τῶν συναλλαγῶν μετά τοῦ Ἐξωτερικοῦ, ἡ ἐπέκτασις τῶν συναλλαγῶν μεταξύ τῶν διαφόρων χωρῶν, ἡ διαφήμισις τῶν ἐγχωρίων προϊόντων εἰς τὰς ξένων ἀγοράς, ἡ ἐκλογή τῶν προϊόντων τοῦ ἐξωτερικοῦ, ἅτινα δέν παρέρχονται τὸ ἑσωτερικόν, εἶναι ὅμως ἀναγκαῖα διὰ τήν ἑσωτερικὴν καταναλώσιν, δέν εἶναι ἔργον τοῦ ἀτομικῶς πρὸς κτήσιν κέρδους ἐργασίου μένου ἐμποροῦ, ἀλλά κατὰ πρῶτον λόγον ἔργον τοῦ Κράτους.

Ὁ ἔμπορος μόνος δέν ἔχει τήν δυνατότητα νά παρακολουθῇ τὰς ξένων ἀγοράς ἐν τῷ συνόλῳ τῶν, περιοριζόμενος εἰς ὀλίγας συνήθως χώρας, μεθ' ὑπηκόων τῶν ὁποίων ἔχει ἀναπτύξει προαιμακῆς σχέσεις. Ὁ ἔμπορος π.χ. ὅστις θέλει νά εἰσαγάγῃ μηχανὰς ἐκ τοῦ Ἐξωτερικοῦ, τῶν ὁποίων ἔχει ἀνάγκη ἢ ἀγορά μιν, θά σκόπη νά ζητήσῃ τοιαύτας ἐκ Γαλλίας μετά τῆς ὁποίας συνδέεται καί γινώσκει ἰσχυρὰ ἔργασια παράγοντα τοιαύτας μηχανὰς, οὐχί ὅμως καί πρὸς τήν Ἀγγλίαν ἢ Γερμανίαν, οἷοι μετά τῶν χωρῶν αὐτῶν δέν συναλλάσσεται καί δέν γινώσκει πρὸς ποῖον ν' ἀπευθυνθῇ ἐν Ἀγγλίᾳ ἢ Γερμανίᾳ.

Πρὸς διευκύνειν τῶν συναλλασσομένων αἱ διάφοροι χώραι τοκοθετοῦσιν εἰς τὰ μεγάλα κέντρα τῆς ἀλλοδαπῆς εἰδικούς ὑπάλληλους ἐμπισθίους ἢ ἀμίσθους, τοὺς προξενικούς, διὰ τήν ἐξυπηρέτησιν τῶν ἡμεοσπῶν συμφερόντων ἐν τῇ ξένῃ. Οἱ ὑπάλληλοι οὗτοι ἀναλαμβάνουσι καί τήν παροχὴν πληροφοριῶν εἰς τοὺς ἐνδιαφερομένους ἐμπόρους. Δεδωμένου ὅμως οὗτοι εἶναι βεβαρυμένοι μέ πλεῖστα ἄλλα καθήκοντα καί ὅτι οἱ ἀμίσθοι προξενοὶ εἶναι ὑπῆκοοι τοῦ κράτους εἰς ὃ ὑπηρετοῦσι, δέν εἶναι πάντοτε πρόθυμοι νά ἐξυπηρετήσῃ τὸς ἐμπορευομένους. Ἐπιτῆς τούτου οἱ προξενοὶ ἐκλεγόμενοι ἐπὶ τῇ βῆσει προσόντων καί ἱκανότητων ἀνταποκρίνομένων μᾶλλον εἰς τήν ἐξυπηρέτησιν ἄλλων καθηκόντων - πολιτικά, διοικητικά, δικαστικά - δέν εἶναι κατάλληλοι διὰ ἐμπορικῶς σκοπούς. Ὁ βεβαρῶς ὑπηρεσίας ἐν προκειμένῳ δύνανται νά παροῦσιν τὰ ἡμεοσπᾶ ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ ἐπιμελητήρια, ἀλλά καί τούτων ἡ ὁρᾶσις εἶναι περιρριμένη ἀφ' ἐνός μὲν οἷοι τοιαῦτα ἐπιμελητήρια δέν ὑφίστανται εἰς ὅλας

τάς μεγάλας πόλεις τοῦ Ἐξωτερικοῦ καί ἀφ' ἑτέρου τὰ μέλη τῶν ἑπιμελητηρίων τούτων ὄντα πρόσωπα ἐγκατεστημένα μόνιμως εἰς τὰς ξένας χώρας ἐπηρεάζονται ὑπό τοῦ περιβάλλοντος τῶν χωρῶν τούτων μεθ' ὧν ἔχρυσι πρόσωπικά συμφέροντα καί ἐνοιαφέρονται περισσότερον διὰ τὰς χώρας αὐτάς παρά διὰ τήν ἰδίαν των χώραν.

Μέγιστον σκοπόν τούτων τὰ διάφορα Κράτη εἰσήγαγον τόν θεσμόν τῶν ἐμπορικῶν Συμβούλων, δηλ. ὠρισμένα πρόσωπα κεκτημένα εἰδικά προσόντα περί τὰ ἐμπορικά ζητήματα διορίζονται ὡς ἐμπορικοί ἀντιπρόσωποι τοῦ Κράτους εἰς τὰς διαφόρους χώρας. Προϋρισμός τούτων εἶναι ἡ διαφώτισις τῆς κυβερνήσεώς των ἐπὶ παντός ἐμπορικῷ ζητήματι ἐνδιαφέροντος τήν χώραν καί ὑποβλήν πρὸς τὴν ὑπερθετικῶν ἐκθέσεων.

Οἱ ἐμπορικοί οὗτοι σύμβουλοι παρέχουσι πρὸς τούτους σχετικῆς ὁδηγίας καί πληροφορίας εἰς τοὺς μετὰ τῆς ἀλλοδαπῆς συναλλασσομένους ἐμπόρους τῆς ἡμεδαπῆς.

Τὸ Ἑλληνικόν Κράτος πρὸς ἀποφυγὴν δαπανῶν δέν διορίζει ὡς ἐμπορικούς συμβούλους εἰδικά ἔμμοσθα πρόσωπα, ἀλλ' ἀναζητεῖ τήν λειτουργίαν ταύτην εἰς τοὺς Δ/ντάς τῶν ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ Ἑλληνικῶν ἑπιμελητηρίων, τοὺς ὁποίους πληρώουσι τὰ ἐπιμελητήρια εἰς τὰς λοιπὰς δέ πόλεις ὅπου δέν ὑπάρχει ἐπιμελητήριον ὡς ἐμπορικούς συμβούλους διορίζει ἐμπόρους ἢ ἄλλους ἐπιχειρηματίας Ἑλληνικῆς ἐκλεγομένους μεταξύ προσώπων ἐχόντων τὸ κέντρον τῆς δρασέως των εἰς τήν χώραν εἰς ἣν διορίζονται. Τὰ πρόσωπα ταῦτα ἀσκῶντα παρέργως τὸ ἀνατιθέμενον αὐτοῖς τιμητικόν ἀξίωμα δέν δύνανται νά εἶναι τὰ ἐνδοειγμένα. Ὁ θεσμός οὗτω λειτουργῶν δέν δύναται βεβαίως νά εὐδοκιμήσῃ. Εἶναι ἀνάγκη οἱ ἐμπορικοί Σύμβουλοι νά εἶναι εἰδικά πρόσωπα μέ ἀνωτέραν ἐμπορικὴν καί οἰκονομικὴν μόρφωσιν, ὥστε νά εἶναι εἰς θέσιν νά ἐκπληρώουσι τόν σκοπόν τῆς ἀποστολῆς των.

Διὰ τοῦ Ν.Δ/τος 292/1947 καθιερώθη καί παρ' ἡμῶν ὁ θεσμός τῶν μόνιμων ἐμπορικῶν Συμβούλων οἱ ὅποιοι τοποθετοῦνται ὑπὸ τοῦ Ἰπουργείου Ἐθνικῆς Οἰκονομίας εἰς τὰ μεγάλα ἐμπορικά κέντρα τοῦ Ἐξωτερικοῦ. Ὁ νόμος προβλέπει τήν τοποθέτησιν ἑμπορικῶν Συμβούλων παρά ταῖς Ἑλληνικαῖς πρεσβεΐαις τῶν πᾶσεων: Οὐάσιγκτωνς, Λονδίνου, Παρισίων, Πόσχας, Πράγας καί Μπρυένες ἡμέρας δυναμένου ἐκάστου νά ἔχη ἀρμ. διοῖτητα διὰ πλείονα τοῦ ἑνός Κράτη.

Χρηματοπιστήρια

Χρηματοπιστήριον εἶναι ὁ τόπος εἰς ᾧ τὸν ὀποῦτον συνέρχονται πρὸς οὐ-
 ἀπραγμάτευσιν τῶν ὑπ' ἑσέων των, εἰ
 ἐπιδοιδόμενοι εἰς ἐμπορικὰς ἢ πρᾶπε-
 ζιτικὰς ἐργασίας. Χρηματοστήριον ἔσταν λέγμεν ἐν-
 νοῦμεν κατὰ τὸν ὀρισμὸν αὐτόν τὸν τύπον, τὸ οἶκημα ἔνθα λαμβά-
 νουσιν χώραν αἱ χρηματιστηριακαὶ συναλλαγᾶι, ἀλλὰ ἐννοοῦμεν συγχρό-
 νως καὶ τὸ νομικὸν πρόσωπον μέσω τοῦ ὀποίου καταρτίζονται ἀπολει-
 στικῶς αἱ συναλλαγᾶι αὗται. Τὰ πρῶτα χρηματοπιστήρια ἐνεφανίσθη-
 σαν ἀπὸ τοῦ 13ου αἰῶνος εἰς τὰς μεγάλας ἐμπορικὰς πόλεις τῆς Ἰ-
 ταλίας καὶ τῆς ἁλάνδρας. Ταῦτα ἀρχικῶς δὲν ἔφερον τὴν μορφήν τῶν
 σημεοίων χρηματιστηρίων, ἀλλὰ περιορίζοντο εἰς ἀγοραπωλοῦσας
 πολυτίμων μετάλλων καὶ νομισμάτων διαφόρων χωρῶν. Τὴν σημερινήν
 τῶν μορφήν ἔλαβον ἀπὸ τοῦ 17ου αἰῶνος, λόγω τῆς αὐεήσεως τῶν ἀ-
 ναγκῶν τῶν κρατῶν καὶ τῆς συνάφειας δημοσίων δανείων, οἱ τίτλοι
 τῶν ὀποίων εἰσῆχθησαν ἔκτοτε πρὸς οὐπραγματέυσιν εἰς τὰ χρημα-
 τιστήρια. Ἡ μεγάλη ἀνέπτυξις ὅμως τοῦ θεσμοῦ τῶν χρηματιστηρί-
 ων εἰς ὅλας σχεδὸν τὰς χώρας τοῦ κόσμου συμπίπτει μὲ τὴν διάδο-
 σιν καὶ ἐπικράτησιν τοῦ θεσμοῦ τῆς ἁκωνύμου ἁταιρείας, αἱ μετο-
 χαὶ τῶν ὀποίων συνήθως οὐπραγματεύονται εἰς αὐτή. Ἐκτοτε τὰ
 χρηματιστήρια μετεβλήθησαν εἰς διεθνή κέντρα ἐμπορικῶν καὶ χρη-
 ματιστικῶν συναλλαγῶν, διευκολύνοντα τὴν μεταφορὰν τοῦ κινητοῦ
 πλοῦτου. Τὰ χρηματιστήρια ἄλλοῦ μὲν λειτουργοῦν ὑπὸ τὴν μορφήν
 τοῦ αμειβόμενου ἰδιωτικοῦ δικαίου (Βέλγιον - ἁμερικὴ - Μεγάλῃ ἁρε-
 τανία) ἄλλοῦ δὲ ὡς νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου ὑπὸ τὴν ἁμε-
 σον ἐπίβλεψιν καὶ ἐποπτεῖαν τοῦ Κράτους (ἁλλὰς - Ἱταλία - Γαλ-
 λία - Γερμανία).

Τὸ χρηματιστήριον ἁξιῶν ἐν ἁλλάδι ἰδρύθη τὸ πρῶτον κα-
 τὰ τὸ 1875 ἐν Πειραιεῖ διὰ τὴν μεταφερῆν διὰ τοῦ Β.Δ/τος τῆς 1875
 3029-1876 εἰς ἁθήνας ὅπου καὶ μέχρι σήμερον λειτουργεῖ, μὴ ὑπάρ-
 λοντος ἑτέρου.

ἔχομεν δύο εἰδῶν χρηματιστήρια: 1ον ἁξιῶν καὶ
 2ον ἔμπορευμάτων:

Χρηματοπιστήρια ἁξιῶν: Ταῦτα σκοποῦσι
 τὴν διευκύνουσιν τῆς κυκλοφορίας τοῦ κινητοῦ πλοῦτου (Χρηματιστη-
 ριακῶν ἁξιῶν) διὰ τῆς βεβαιώσεως τῆς τρεχούσης τιμῆς τῶν χρημα-
 τιστηριακῶν πραγμάτων.

Χρηματιστηριακά πρόγματα εἶναι παρ' ἡμῖν οἱ τίτλοι τῶν ἑθνικῶν δανείων καὶ οἱ μετοχαί καὶ ἔμπολογοὶ τῶν ἑθνικῶν ἑπιχειρησῶν, τῶν ὀπιθίων ἔχει ἐπιτροπὴ ἢ συναλλαγὴ εἰς τὸ χρηματιστήριον. Ἡ αὐτοῦ τοῦ κινήτου πλούτου εἰς τὴν σύγχρονον οἰκονομίαν κατέστησεν ἀπαραίτητον τὴν ὑπαρξιν τοῦ χρηματιστηρίου, ὡς ὀργάνου ἐπιβίωσης τῶν συναλλαγῶν ἐπὶ τῶν ἀξιών. Ἐπειδὴ ὅμως οἱ τὴν λειτουργίαν τοῦ χρηματιστηρίου εἶναι ἀπαραίτητοι καὶ αἱ ἐπὶ προθεσμίᾳ συναλλαγῆς, πολλῆς δὲ κατ' αὐτὰς καταβάλλεται ἡ διαφορά μόνον τῆς τιμῆς τῶν ἀξιών, ἐφ' ὧν συνίστανται αἱ συναλλαγῆς, τὸ κινεῖν θεωρεῖ τὰς χρηματιστηριακὰς συναλλαγὰς ὡς καθαρὸν κινήγιον.

Ὅργανον τοῦ χρηματιστηρίου παρ' ἡμῖν εἶναι ὁ ἐπιτροπὴς τοῦ χρηματιστηρίου (Κυβερνητικὸς ἐπιτροπὸς) ὅστις εἶναι ὄργανον τοῦ κράτους ἀπὸ τὴν κρατικὴν ἐπιτροπείαν, ἢ ἐπιτροπείαν τοῦ χρηματιστηρίου, οἱ χρηματισταὶ καὶ οἱ μεσεῖται. Οἱ χρηματισταὶ εἶναι οἱ συνίσπτοντες τὰς συναλλαγὰς εἰς τὸ χρηματιστήριον εἰ δὲ μεσεῖται ἐκφωνοῦσι ταύτας, μὴ δικαιούμενοι νὰ συνίσπτοι συναλλαγὰς.

Χρηματιστηριακὰί συναλλαγῆς εἶναι: 1) ἡ ἀγοραπωλησία τῶν μετρητοῦν, 2) ἡ ἀγοραπωλησία ἐπὶ προθεσμίᾳ, 3) ἡ ἀγοραπωλησία ἐπὶ ὄρω ἢ διπλασιασμῷ καὶ 4) ἡ σύμβασις μεταφορᾶς. Οὐδεμίαν ἄλλην συναλλαγὴν ἐπιτρέπεται νὰ γίνῃται εἰς τὸ χρηματιστήριον ἐκτός τῶν ἀνωτέρω τεσσάρων.

Χρηματιστήρια ἔμπορευμάτων: Ὅπως εἰς τὰ χρηματιστήρια ἀξιών γίνονται συναλλαγῆς ἐπὶ ὀρισμένων κινήτων ἀξιών τῶν λεγομένων χρηματιστηριακῶν πράγματων, οὕτω καὶ εἰς τὰ χρηματιστήρια ἔμπορευμάτων, ἐπιτρέπονται αἱ συναλλαγῆς ἐπὶ ὀρισμένων ἔμπορευμάτων. Παρ' ἡμῖν τὰ εἰς τὰ χρηματιστήρια ἔμπορευμάτων εἰσηγμένα πρὸς διαπραγματεύσειν ἔμπορεύματα ὀρίζονται διὰ Διατάγματος ἐκδοσθέντος τῆς προτάσει τοῦ Ὑπουργείου ἑθνικῆς οἰκονομίας κατόπιν γνωματεύσεως τοῦ οἰκείου ἐπιμελητηρίου. Ἐν Ἑλλάδι λειτουργοῦσιν ἀπὸ τοῦ 1923 δύο χρηματιστήρια ἔμπορευμάτων τὸ τοῦ Πειραιῶς καὶ τῆς Ἀθηνῶν.

Μέλη τοῦ χρηματιστηρίου ἔμπορευμάτων εἶναι οἱ ἔμποροι καὶ βιομήχανοι, οἱ ἐγγεγραμμένοι εἰς τὰ οἰκεία ἐπιμελητήρια τῆς περιφερείας, εἰς ὃ ὑπάγεται τὸ χρηματιστήριον, διὰ τὸ χρηματιστήριον δὲ τοῦ Πειραιῶς καὶ οἱ ἔμποροι καὶ βιομήχανοι τῶν Ἀθηνῶν.

ων, καί οἱ μεσῖται τοῦ Χρηματιστηρίου.

Αἱ συναλλαγáι συνάπτονται ἐπὶ Χρηματιστηριακῆ προθεσμίᾳ ἢ ἀντὶ ταύτης ἐπὶ τῆ βάσει συμφωνητικοῦ ἐγκεκριμένου διὰ πράξεως τοῦ ἀρμόδιου Ὑπουργοῦ. Τό συμφωνητικόν τοῦτο δύναται νά ἰσχύῃ μόνον ὅταν προβλέπει μίαν τῶν κάτωθι περιπτώσεων:

- 1.- Ἄμεσον παράδοσιν τοῦ ἐμπορεύματος.
- 2.- Φορτίον ἐν πλω.
- 3.- Φορτίον φορτωμένον
- 4.- Μελλοντικὴν εὐρτωσιν
- 5.- Μελλοντικὴν παράδοσιν
- 6.- Χρηματιστηριακὴν προθεσμίαν καί
- 7.- Ἄφρον.

Ἡῶσα ἄλλη συμφωνία ἢ συναλλαγή ἐν τῷ Χρηματιστηρίῳ ἀπαγορεύεται.

ΤΟ ΚΕΡΔΟΣ ΕΝ Τῇ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙ

1.- Ἐννοία τοῦ ἐπιχειρηματικοῦ Κέρδους.

Καίτοι ἡ λέξις κέρδος εἶναι γνωστὴ εἰς πάντα, τὸ περιεχόμενον τῆς ἐννοίας τῆς λέξεως ταύτης δέν ἔχει πλήρως καί ἀδιαμφισβητήτως διευκρινισθεῖ μεταξύ τῶν ἐπιστημόνων τῆς ἰδιωτικῆς οἰκονομίας. Τό γεγονός ὅτι πλῆθος οἰκονομολόγων ἀσχοληθέντες μέ τὸ πρόβλημα τῆς ἐννοίας τοῦ ἐπιχειρηματικοῦ κέρδους, δέν κατέληξαν εἰς ὁμοίομορφα συμπεράσματα μαρτυρεῖ τὰς δυσχερείας, αἱ ὁποῖαι ὑπάρχουν εἰς τοῦτο. Δεδομένου ὅμως ὅτι, τό κέρδος ἀποτελεῖ τὴν ἄξονα τῆς ἰδιωτικῆς οἰκονομίας, ἐπιβάλλεται εἰς πάντα σπουδάζοντα τὴν ἐπιστήμην ταύτην νά κατέχη τὰς γενικὰς θεωρίας καί ἀντιλήψεις, αἵτινες ἀνεπτύχθησαν ἐπὶ τοῦ θέματος αὐτοῦ.

Ἀπαντες συμφωνοῦν, ὅτι τό ἐπιχειρηματικόν κέρδος εἶναι κατὶ ἐπὶ πλεόν, ὅπερ προκύπτει ἐντὸς μιᾶς ὀρισμένης χρονικῆς περιόδου, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὴν ζημίαν ἣτις παριστᾷ κατὶ τό ἐπὶ ἔλαττον, ἐν τῇ ἐπιχειρήσει. Διὰ τοῦτο κέρδος οὐδὲν δύναται νά χαρακτηρισθῆ ἢ διαφορά τῶν ἐσόδων καί ἐξόδων τῆς ἐπιχειρήσεως, ὡς ὑποστηρίζεται ὑπὸ πολλῶν καί ἐννεεῖ ὁ κοινὸς ἄνθρωπος, ὁ μὴ ἀσχολούμενος εἰσικῶς μέ τὴν ἔρευναν τοῦ θέματος, διότι ἡ διαφορά αὕτη δύναται νά εἶναι ἄλλοτε μὲν κέρδος ἄλλοτε δέ ζημία.

Εἶναι φανερόν ὅτι κέρδος εἶναι τό "πλεόν" τό ὅπου ἂν πέκτησεν μία ἐπιχείρησις ἐντὸς χρονικοῦ ἀσὸς διαστήματος ἐνῶ ἡ ζη-

1.-Θεωρία τῆς Παραβολῆς
τοῦ πλῆθους τῶν ἀγαθῶν

Οἱ ὅπαδοί τῆς θεωρίας ταύτης ὀφείλονται ὅτι μία ἐπιχείρησις ἔχει κέρδος ἔταν ὁ ἀριθμὸς τῶν ἀγαθῶν τὰ ὁποῖα κατέχει αὕτη, κατὰ τὸ δεύτερον χρονικὸν σημεῖον καθ' ὃ γίνεται ἡ ὑγκρισίς, εἶναι μεγαλύτερος ἐκείνου ὃν κατέχε κατὰ τὸ πρῶτον χρονικὸν σημεῖον (ἢ δύο χρονικά σημεῖα ὡς ἐλέχθη ἥδη εἶναι ἡ ἀρχὴ καὶ τὸ τέλος τῆς διαχειριστικῆς περιόδου π.χ. 1 Ἰανουαρίου καὶ 31 Δεκεμβρίου τοῦ αὐτοῦ ἔτους). Τοῦτο ἐκ πρώτης ὄψεως φαίνεται ὀρθόν, διότι εἰάν μία ἐπιχείρησις κινουμένη δι' ἰσίων μόνον υσταθερῶν κεφαλαίων, εἴχε π.χ. τὴν 1 Ἰανουαρίου 1000 μέτρα ὑψοματός καὶ κατὰ τὴν 31ην Δεκεμβρίου, μέσω τῶν συναλλαγῶν, ἔπραγματοποίησε κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ ἔτους, κατέχει 1200 μέτρα τοῦ αὐτοῦ ὑψοματός, ἐπραγματοποίησε κέρδος ἀνερχόμενον εἰς 200 μ. ὑψομα. Ἀλλὰ εἰ νά γίνῃ ἡ παραβολὴ αὕτη καὶ συναγόμενον τὸ συμπέρασμα τῆς πλοκίφειως κέρδους ἢ ζημίας εἰς τὸ ἀνωτέρω παράδειγμα πρέπει νά ἔχομεν σταθερότητα τῶν τιμῶν τοῦ ἀντικειμένου αὐτοῦ. Διότι οὐδεὶς θά ἰσχυρισθῇ ὅτι προσέκυψε κέρδος εἰάν ἡ τιμὴ τῆς μονάδος τοῦ ἀνωτέρω ἐμπορεύματος κατὰ τὴν 1 Ἰανουαρίου ἦτο 10 καὶ κατὰ τὴν 31ην Δεκεμβρίου εἴχε πέσει εἰς 5. Πολύ περιουσότερον θά καταλήξωμεν εἰς ἐσφαλμένον συμπέρασμα, ὅταν ἡ ἐπιχείρησις ἔχει συγκεντρώσει πλῆθος ἀντικειμένων, ἅτινα δέν ἔχουν καμμίαν ἀξίαν δι' αὐτήν. Οὔτε δύναται τις νά ἰσχυρισθῇ ὅτι μία ἐπιχείρησις εὐημερεῖ καὶ πραγματοποιεῖ κέρδος, διότι κατέχει πλῆθος ἀγαθῶν, ἀνεῦ ἀξίας ὅμως ἢ εὐτελεῶς τριαύτης.

Ἡ ἰσότης τῶν ἐμπορευμάτων δύναται ν' αὐξηθῇ χωρὶς ὅμως ν' αὐξηθῇ καὶ ἡ ἀξία τῆς ἐπιχειρήσεως. Ἡ αὐξήσις ἢ μείωσις τοῦ πλῆθους τῶν ἀντικειμένων τῆς ἐπιχειρήσεως οὐδεμίαν σημασίαν δύνανται νά ἔχη καθ' ἑαυτήν οἰά τὴν οἰκονομικὴν ὄντοτητα τῆς ἐπιχειρήσεως. Οἱ ὅπαδοί τῆς θεωρίας ἀντιτάσσουσιν ἐνταῦθα ὅτι δέν νά λαμβάνωνται ὑπ' ὄψει μόνον τ' ἀντικείμενα, ἅτινα ἔχουσιν ἀνταλλακτικὴν ἀξίαν καὶ ὄχι ἐκεῖνα πού δέν ἔχουν ἀξίαν τινά. Τότε ὅμως δέν γίνεται σύγκρισις τοῦ πλῆθους τῶν ἀγαθῶν ἀλλὰ τῆς ἀξίως τούτων καὶ συνεπῶς ἡ θεωρία τῆς παραβολῆς τοῦ πλῆθους τῶν ἀγαθῶν εἰς οὐδέν δύναται νά μᾶς βοηθήσῃ διὰ τὸν προσδιορισμὸν τοῦ κέρδους. Ἀρῆσις τῆς θεωρίας ταύτης θά ἦδύνατο νά γίνῃ μόνον ὅταν μία ἐπιχείρησις ἠσχολεῖτο μέ τὴν ἐμπορίαν τοῦ αὐτοῦ ἐμπορεύματος διαρκῶς καὶ αἱ τιμαὶ παρέμενον πάντοτε ἀμετάβληται, ὅπερ ὅμως εἰς τὴν πρᾶξιν δέν συμβαίνει, διότι συνήθως ἐκάστη ἐπιχείρησις ἀσχολεῖται

μέ πλῆθος οικτόρων ἐμπορευμάτων, αἱ δέ τιμαὶ ὄλων σχεδόν τῶν ἐμπορευμάτων δέν παραμένουν σταθεραί, ἀλλά ποικίλλουν κατά τόπον καί χρόνον.

2.- θεωρία τῆς παραβολῆς τῶν ἀγοραστικῶν τιμῶν

Συμφώνως πρὸς τὴν θεωρίαν αὐτὴν δέον νά παραβάλλωμεν πάντοτε τὰς τιμὰς ἀγορᾶς τῶν ἐμπορευμάτων τῶν δύο χρονικῶν σημείων. Ἐάν ἡγοράσθησαν π.χ. τὴν πρώτην Ἰανουαρίου ἐμπορεύματα ἀξίας 1000 δραχμῶν καί ἐπώληθησαν ταῦτα τὴν 1 Ἀπριλίου ἀντί 1500 δραχμῶν δι' ὧν ἡγόρασεν ὁ ἐπιχειρηματίας τὴν ἐπομένην νέα ἐμπόρευμα ἀξίας 1500 δραχμῶν, τότε προέκυψε κέρδος διὰ τὴν ἐπιχείρησιν δρ. 500. Ἐάν ἀντιστρόφως ἐπώλουντο ταῦτα τὴν 1 Ἀπριλίου ἀντί δρ. 800 δρα. καί ἡγοράζοντο νέα τῆς αὐτῆς ἀξίας θά προέκυπτε ζημία ἐκ δραχ. 200. Ἐάν ὅμως τὰ ἐμπόρευμα ταῦτα δέν ἐπώλουντο οὐδὲν κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ διαχειριστικοῦ ἔτους, δέν θά ἐγένετο λόγος, οὔτε περί κέρδους οὔτε περί ζημίας. Κατὰ τὴν θεωρίαν ταύτην δηλ. πρέπει νά λαμβάνωνται ὑπ' ὄψει αἱ ἀγοραστικαὶ τιμαί, αἵτινες ἐπραγματοποιήθησαν, καί αἱ τιμαὶ τῆς ἡμέρας ὡς ἐκ τούτου οὐδένα ρόλον παίζουν.

Ἐάν ὁ ἐπιχειρηματίας θελήσῃ εἰς μίαν συγκεκριμένην στιγμήν νά ἐξακριβώσῃ τὴν οἰκονομικὴν κατάστασιν τῆς ἐπιχειρήσεως του δέν θά δυναθῇ νά τὸ ἐπιτύχῃ, ἀφοῦ αἱ ἐπελθοῦσαι μεταβολαί εἰς τὴν ἀξίαν τῶν ἐν τῇ ἀποθήκῃ του εὐρίσκομένων ἐμπορευμάτων οὐδὲν λαμβάνονται ὑπ' ὄψιν. Ἐάν ἡ ἀξία τῶν ἐν τῇ ἀποθήκῃ ἐμπορευμάτων ἐμειώσῃ κατὰ 50% π.χ. οὗτος θά ἐμφανίσῃ τὴν ἐπιχείρησιν ὡς μὴ ὑποστάσῃ ἀλλοίωσιν τῆς οἰκονομικῆς τῆς δυνάμεως, ἀφοῦ δέν ἐπραγματοποιήσῃ τὴν πώλησιν τῶν ἀγορασθέντων καί ἀγορά νέων διὰ τοῦ πραγματοποιηθέντος τιμήματος, ἵνα γίνῃ ἡ σύγκρισις. Ἦτοι παρατηροῦμεν ὅτι ἡ θεωρία αὕτη ἐμφανίζει μεγίστην ὁμοιότητα πρὸς τὴν τῆς παραβολῆς τοῦ πλῆθους τῶν ἐμπορευμάτων, διότι καταλήγουν εἰς τὸ αὐτὸ συμπέρασμα, ἂν λάβουν ὑπ' ὄψει τὸ πλῆθος τῶν ἀγαθῶν ἢ τὰς ἀγοραστικὰς τιμὰς ὅταν ἡ ἐπιχείρησις δέν ἐπώλησεν οὐδὲν ἐμπόρευμα.

Ἡ ἐπιχείρησις π.χ. ἡ ὁποία ἡγόρασε πρὸ διετίας ἐμπόρευμα μὴ πωληθέντα εἰσέτι, κατ' ἀμφοτέρας τὰς θεωρίας δέν ἐπραγματοποίησεν οὔτε κέρδη, οὔτε ζημίαν, διότι ὁ συγκρίνων τὸ πλῆθος τῶν ἐμπορευμάτων τὰ μετῶν καί εὐρίσκει τὸ αὐτὸ πλῆθος, ὁ ἕτερος δέ ἐπειδὴ συγκρίνει τὰς ἀγοραστικὰς τιμὰς δέν καταλήγει εἰς κέρ-

δος ἢ ζημιῶν διότι δέν ἐπραγματοποιήθη ἡ πώλησις καί ἀγορά νέων διά τῶν ἔχοντι τιμᾶς τῶν κάμην τήν σύγκρισιν. Δέν κάμνη δέ ο δεύτερος τήν σύγκρισιν τῶν ἀγοραστικῶν τιμῶν πρός τῶν τιμᾶς τῆς ἡμέρας, διότι αἱ τιμαί εἶναι μεταβληταί καί δέν ἀποκλείεται αἱ τιμαί τῆς ἡμέρας νά παρουσιάσουν διαφοράς πρός τῶν τοιαύτας τοῦ χρόνου τῆς πραγματοποιήσεως τῆς πωλήσεως. Τοῦτο ὅμως δέν εἶναι ὀρθόν διότι ἀνεξαρτήτως τῆς πραγματοποιήσεως ἢ μή τῶν πωλήσεων, δέον ὁ ἐπιχειρηματίας νά εἶναι εἰς θέσιν εἰς πᾶσαν στιγμήν νά ἐξακριβώνῃ τήν οἰκονομικήν κατάστασιν τῆς ἐπιχειρήσεώς του. Τό παράλογον τῆς ἀνωτέρω θεωρίας καταφαίνεται καί εἰς τήν ἐξῆς περίπτωση. Μία ἐπιχείρησις ἠγόρασε ἐμπορεύματα πρός 100 δραχ. τό μέτρον, εἰς τό μέσον τοῦ ἔτους ἠγόρασε τό αὐτό ἐμπόρευμα πρός 130 δραχ. τό μέτρον, ἐρωτᾶται ποία τιμή θά ληθῇ ὑπ' ὄψιν διά τόν προσδιορισμόν τῆς οἰκονομικῆς καταστάσεως τῆς ἐπιχειρήσεως σήμερον ὅποτε ἀμφότερα εὐρίσκονται εἰς τῶν ἀποθήκας της; Ἡ πρώτη ἢ ἡ δευτέρα ἢ ἀμφότεραι καί εἰς τήν τελευταίαν περίπτωσιν, σύμφωνα μέ τήν θεωρίαν αὐτήν, πῶς δικαιολογεῖται τό αὐτό ἀντικείμενον εἰς τόν αὐτόν τόπον καί χρόνον νά ἔχῃ δύο διαφόρους ἀξίας;

3.- Θεωρία τῆς Παραβολῆς τῶν τιμῶν ἀνακτικῆς.

Ἡ θεωρία αὕτη ἐκκινᾷ ἀπό ἐντελῶς ἀντίθετον ἀρχήν ἢ ἡ θεωρία τῶν ἀγοραστικῶν τιμῶν. Αὕτη λαμβάνει ὑπ' ὄψιν τῶν τιμῶν, ἅς δέον νά καταβάλλῃ ἡ ἐπιχείρησις διά τήν ἀνάκτησιν τῶν ἀγαθῶν. Ἡ οἰκονομική δύναμις τῆς ἐπιχειρήσεως δέν ἐξαρτᾶται ὅσο τό τί κατέβαλεν αὕτη πρός ἀγοράν τῶν ἐν τῇ ἀποθήκῃ της εὐρισκομένων ἐμπορευμάτων, ἀλλά ἀπό τό τί δύναται νά εἰσπράξῃ αὕτη ἐκ τῆς πωλήσεως τῶν ἐμπορευμάτων της διά τήν ἀγοράν νέων. Συνεπῶς, ὑπό τῆν προϋπόθεσιν ὅτι ὑπάρχει νομισματική σταθερότης, ἡ δύναμις τῆς ἐπιχειρήσεως ἀυξάνει, ἐφ' ὅσον ἀυξάνει ἡ ἀνταλλακτική ἀξία τῶν ἐν τῇ ἐπιχειρήσει ἐμπορευμάτων καί μειοῦται ἐφ' ὅσον μειοῦται ἡ ἀξία τῶν ἐμπορευμάτων της. Οἱ ὁπαδοί τῆς θεωρίας ταύτης συμφωνοῦν συνήθως μέ τούς ὁπαδούς τῆς κατωτέρω θεωρίας, τῆς παραβολῆς τῶν τιμῶν τῆς ἡμέρας, ἐφ' ὅσον αἱ τιμαί ὑφιοῦνται.

4.- Θεωρία τῆς Παραβολῆς τῶν ἐσόδων καί ἐξόδων.

Συμφώνως πρός τήν θεωρίαν ταύτην διά νά γνωρίζωμεν ἂν μία ἐπιχείρησις ἐπραγματοποιήσῃ κέρδος ἢ ζημίαν, πρέπει ν' ἀθροί-

αμφεν τό σύνολον τῶν ἐσόδων καί τό σύνολον τῶν ἐξόδων μιᾶς διαχειριστικῆς περιόδου καί εἰάν τά ἔσοδα ὑπερβαίνουσι τά ἔξοδα θά προκύπτῃ κέρδος, ἐν ἀντιθέτῳ δέ περιπτώσει θά ἔχωμεν ζημίαν. Ἡ φήν μόνον ὑπό τήν προϋπόθεσιν ὅτι ἡ ἐπιχείρησις ἀρχίζει καί τελειώνει εἰς χρεῖμα. Διότι εἰάν ὑπάρχουν εἰς τήν ἐπιχείρησιν ἐμπορεύματα, ἅτινα ὄν ἐπωλήθησαν καί τά ὅποια πρέπει νά ληφθοῦν ὑπ' ὄφει διὰ τήν ἔρευναν τῆς ὑπάρξεως ἢ μή τοῦ κέρδους, τότε θά γίνῃ ἐκτίμησις τῆς ἀξίας αὐτῶν καί κατ' ἀνάγκην θά προσφύγωμεν εἰς μίαν τῶν λοιπῶν θεωριῶν, τῶν τιμῶν.

Ἐάν μία ἐπιχείρησις ἠγόρασε πρό ἔτους ἐμπορεύματα μή πωληθέντα εἰσέτι δέν δύναται νά γίνῃ λόγος περί κέρδους, συμμάως πρός τήν θεωρίαν ταύτην, καί εἰς τήν περίπτωσιν καθ' ἣν αἱ τιμαί τῶν ἐμπορευμάτων αὐτῶν ἐδιπλασιάσθησαν, διότι αὕτη ἔχει ὑπ' ὄφει τά πραγματοποιηθέντα ἔσοδα διὰ νά κάμῃ τήν σύγκρισιν καί τοιαῦτα ἐν ποικειμένῳ δέν ὑφίστανται. Βεβαίως τοῦτο δύναται νά ὑποστηρικθῇ δι' ἐλάχιστην συγκεκριμένην ἐμπορικῆν πρᾶξιν, εἰάν ἠγόρασε π.χ. μίαν ἐνδυμασίαν ἀντί 100 δραχμῶν καί τήν ἐπώλησε ἀντί 120, ἡ πρᾶξις αὕτη ἄφισε κέρδος καθ' ἑαυτήν, ἀλλά ἐν ποικειμένῳ δέν πρόκειται περί ἐπιχειρήσεως, διότι διὰ νά ὑπάρξῃ τοιαύτη θά ὑπάρχῃ πλῆθος ἐνδυμασιῶν καί ἄλλαι μὲν δυνατόν νά ποφέρωσι κέρδος, ἄλλαι δέ ζημίαν καί τό σύνολον τῶν ἐνεργειῶν αὐτῶν θά κρίνωσι τήν ὑπάρξιν κέρδους ἢ ζημίας. Ἐφ' ὅσον ὑπάρχει ἔστω καί μία ἐνδυμασία μή πωληθεῖσα, δέν δυνάμεθα νά κάμωμεν τήν σύγκρισιν τῶν ἐσόδων καί ἐξόδων. Οἱ ὁπαδοί τῆς θεωρίας ταύτης διὰ νά εὐρουν διέξοδον καί οὐνηθοῦν καί κάμουν τήν σύγκρισιν οὐχόντων ὅτι τά μή πωληθέντα θ' ἀναγραφῶν καί ἐφ' ὅσον προστίθεται καί ἀφαιρεῖται τό αὐτό ποσόν τό ἀποτέλεσμα δέν ἀλλοιοῦται. Τοῦτο ὅμως δέν εἶναι ὀρθόν διότι πῶς εἶναι δυνατόν νά χαρακτηρίζωνται τά ἔσοδα ταυτοχρόνως καί ἔσοδα, ἀφοῦ εἶναι γνωστόν ὅτι ταῦτα οὐδέποτε σχεδόν συμπέτουν καί εἰάν συνέπιπτον θά ἦσαν κατὰ ταστραπτικῶς διὰ τήν ἐπιχείρησιν. Ἡ ἐπιχείρησις ἀγοράζει διὰ νά πώλῃ ὅσον τό δυνατόν ἀκριβώτερα, ἵνα πραγματοποιήσῃ κέρδος καί ὄχι ἀπλῶς διὰ νά πώλῃ ὅπωςδήποτε καί εἰς οἰανδήποτε τιμήν. Διὰ νά γίνῃ ἔτι καταληπτός ὁ παραλογισμός τῆς θεωρίας ταύτης ἀναφέρομεν τό ἐξῆς παράδειγμα: Μία ἐπιχείρησις ἠγόρασε πρό 5μήνου 100 κ. μέτρα ξυλείας ἀντί 100.000 δραχμῶν, σημερον ἀγοράζει ἄλλα 100 κ. μέτρα ἀντί 150.000 δραχμῶν λόγω ἀυξήσεως τῶν τιμῶν καί πρόκειται αὐριον νά πώλῃ 100 κ. μέτρα ἀντί 160.000 δρχ.

Σύμφωνα μέ τήν άνωτέρω θεωρίαν εάν πωλήση τήν παλαιάν ευλείαν θά έχη κέρδος 60.000 δραχ. εάν όμως πωλήση τήν νέαν τότε θά έχη μόνον 10.000 δραχμάς. Ουδείς λογικός δύναται νά υποστηρίξη έν πρόκειμένω τήν άποψιν ταύτην, διότι ή επίχειρήσις εΐναι είς ένιατος οίκονομικός οργανισμός καί εκ τής ίδίας έμπορικης πράξεως δέν εΐναι δυνατόν νά προκύπτωσι δύο διάφορα αποτελέσματα τόσον πολύ απέχοντα άλλήλων.

Η αύτή άνωμαλία προκύπτει καί είς τήν περίπτωσιν τής πτώσεως τών τιμών, τών έν τή επίχειρήσει εύρισκομένων έμπορευμάτων. Εάν ή αξία τούτων μειωθῆ μέχρις έκμηδενισμού, ούτος θά φέρη τήν άγοραστικήν αύτων αξίαν ώς έσοδα, συμφώνως τοις άνωτέρω, διά νά κάμη τήν σύγκρισιν, ένω εΐναι γνωστόν είς αύτόν "οτι ουδέποτε θά πραγματοποιηθῶσι τοιαῦτα έσοδα, άφοῦ τά έμπορεύματα του ουδεμίαν έχουσιν αξίαν. Είς τήν περίπτωσιν τούτην θά προκύπτουν κέρδη φαινομενικά ένω ή επίχειρήσις θά έχη ζημίας. Ως εκ τούτου καταλήγομεν είς τό συμπέρασμα ότι σοβαράν σημασίαν διά τήν επίχειρήσιν έχει ή τρέχουσα αξία τών έμπορευμάτων, ήτις εκπροσωπεΐ καί τήν οίκονομικήν άντοχήν ταύτης καί ουλί τά πραγματοποιηθέντα έσοδα καί τά δυνάμενα νά υπολογισθούν κατά τήν αντίληψιν τής θεωρίας ταύτης δηλ. ή τιμή τής αγοράς καί μόνον. Εφ' όσον τά έμπορεύματα έχουν αξίαν, αύτη δύναται νά μετατραπῆ είς χρήμα. Δέν εΐναι όρθόν δέ νά γίνεται διάκρισις μεταξύ αξίας έμπορευμάτων καί αξίας του χρήματος, διότι καί ή αξία του χρήματος δέν εΐναι κάτι τό άπόλυτον, αλλά παριστᾶ τήν άγοραστικήν του δύναμιν. Προορισμός του χρήματος είς τήν επίχειρήσιν εΐναι ή μετατροπή του είς είδικά αγαθά, δηλ. έμπορεύματα, καί εφ' όσον ή αξία του χρήματος εΐναι αύτή αύτη ή άγοραστική του δύναμις, ή δέ αξία τών έμπορευμάτων εξαρτᾶται εκ του πλήθους τών μεγάλων του χρήματος, τας όποίας δύναται τις, δυνάμει τής αξίας τών έμπορευμάτων, νά είσπράξη, έπεται ότι τό κέρδος συνίσταται τόσον εκ τής αξίας του χρήματος, όσον καί εκ τής αξίας τών έμπορευμάτων.

Υπάρχουν περιπτώσεις καθ' άς αύξάνεται ή αξία τών έμπορευμάτων είς τό διπλάσιον τής αγοράς των καί έν τούτοις ό έπιχειρηματίας δέν τά πωλεΐ, έλπίζων είς έτι μεγαλύτεραν αύξησιν τών τιμών ή καί διότι αποοίδει μεγαλύτεραν αξίαν είς τά έμπορεύματα ή τά προσφερόμενα χρήματα. Είς τήν περίπτωσιν ταύτην δέν εΐναι όρθόν νά ίσχυρίζομεθα ότι δέν δύναται νά γίνη λόγος περί κέρδους διότι δέν έπραγματοποιήθησαν αί είσπράξεις. Καί άντιστρόφως, εάν ό έπιχειρηματίας έπώλει τά έμπορεύματά του είς διπλασίαν τι-

μήν τῆς ἀγορᾶς καί μετὰ τίνα χρόνον, λόγω ἔτι περαιτέρω αὐξήσεως τῶν τιμῶν, ἠγόραζε μέ τὰ εἰσπραχθέντα ὀλιγώτερα ἔμπορεύματα τῆς αὐτῆς ποιότητος, θά ἐγένετο λόγος περί κέρδους, διότι τὰ ἔσοδα ὑπερέβησαν τὰ ἔξοδα, ἐνῶ ἡ δύναμις τῆς ἐπιχειρήσεως ἐμειώθη καί διαθέτει σήμερον ὀλιγώτερα. Ἐκ τούτου ἀγομέθα εἰς τό συμπέρασμα ὅτι ἡ θεωρία τῆς παραβολῆς τῶν ἐσόδων καί ἐξόδων κατ' οἶδέν μᾶς ὠφελεῦ δι' αὐτήν ἐξεύρεσιν καί προσδιορισμόν τοῦ κέρδους.

5.- θεωρία τῆς παραβολῆς
τῶν τιμῶν τῆς ἡμέρας

Συμφώνως πρὸς τὴν θεωρίαν ταύτην μετατρέπομεν θεωρητικῶς τὴν ἀξίαν τῶν ἔμπορευμάτων εἰς τὴν ἀξίαν τοῦ νομίσματος, λαμβάνοντες ὑπ' ὄφει τὴν ἀξίαν τούτων κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς μετατροπῆς καί παραβάλλομεν τὴν ποσότητα τοῦ νομίσματος ἢ ὁποῖα προέκυψεν ἐκ τῶν μετατροπῶν εἰς τὰ δύο διάφορα χρονικά σημεῖα, τῆς ἀρχῆς καί τοῦ τέλους τῆς διαχειριστικῆς περιόδου καί ἂν μὲν προκύπτει αὐξησης ὀμιλοῦμεν περί κέρδους, ἂν δέ μείωσις περί ζημίας. εἰναι ἀναμφισβήτητον ὅτι ἐξ ὅλων τῶν ἀνωτέρω θεωριῶν ἡ περισσότερον πλησιάζουσα τὴν πραγματικότητα εἶναι ἡ θεωρία τῆς παραβολῆς τῶν τιμῶν τῆς ἡμέρας, ὑπὸ τὴν προϋπόθεσιν τῆς υπάρξεως σταθερᾶς νομισματικῆς ἀξίας. Ἡ ἐξακριβωσις τοῦ ἐπιχειρηματικοῦ κέρδους μέ τὴν βοήθειαν λογιστικῶν μεθόδων καί τῆς ἐφαρμογῆς τῆς θεωρίας ταύτης, δύναται νά διευκολυνθῇ τὰ μέγιστα. Διὰ τῆς ἐφαρμογῆς τῆς θεωρίας ταύτης δέν ἐπιχειρεῖται ὁ ἐκ τοῦ παρελθόντος καθορισμός τῆς σημερινῆς οἰκονομικῆς καταστάσεως τῆς ἐπιχειρήσεως ὅπως συμβαίνει εἰς τὰς ἄλλας θεωρίας, ἀλλὰ ἐρευνᾶται ἡ σημερινή πραγματικότης. Δι' αὐτῆς ἀναγνωρίζεται ὅτι ἡ ἐπιχείρησις εἶναι εἰς ὄργανισμός τοῦ ὁποῖου αἱ δυνάμεις διὰ τῆς παρόδου τοῦ χρόνου αὐξομειοῦνται καί ὁ ἐφαρμοζών ταύτην λαμβάνει ὑπ' ὄφει καί ἀντιμετωπίζει τὴν αὐξομείωσιν ταύτην, ἐν ἀντιθέσει πρὸς ἐκεῖνον ὅστις λαμβάνει ὑπ' ὄφει τὰς ἀγοραστικὰς τιμὰς πρὸς καθορισμόν τοῦ κέρδους καί ἀνατρέχει συνεπῶς εἰς τό παρελθόν καί μόνον, ἀγνοῶν τὴν σημερινήν πραγματικότητά.

Ἐπειδὴ ἡ δύναμις τῆς ἐπιχειρήσεως σύγκειται ἐξ ὅλων τῶν ἀγαθῶν (ἀντικειμένων) ἅτινα εὐρίσκονται εἰς τὴν διάθεσίν τῆς εἰς ἓν ὀρισμένον χρονικόν σημεῖον, δέν εἶναι δέ ποτέ δυνατὸν ἢ ἐπιχειρήσας νά ἔχη εἰς δύο διάφορα χρονικά σημεῖα τὰ αὐτὰ ἀντικείμενα κατ' εἶδος, ποσότητα, ποιότητα καί ἀξίαν, ἵνα γίνῃ σύγκρισις καί κρίνομεν περί τῆς υπάρξεως αὐξήσεως ἢ μείωσεως τῆς

δυνάμει τῆς ἐπιχειρήσεως μετατρέπομεν ταῦτα θεωρητικῶς εἰς ἓν ἀγαθόν, τὸ νόμισμα, καὶ κάμνομεν τὴν σύγκρισιν. Διὰ τὴν ἐπιτύχην ὅμως ὁ τρόπος αὐτὸς ποιεῖ ἢ ἀξία τοῦ νομίσματος νὰ εἶναι σταθερά. Ὄταν δὲν ὑφίσταται σταθερὰ νομισματικὴ ἀξία, ἡ ἐπιβεβαίωσις τῆς θεωρίας ταύτης δὲν μᾶς ὀδηγεῖ εἰς ἀσφαλῆ συμπεράσματα καὶ εἶναι δυνατόν νὰ παρουσιάσῃ κέρδος ἐνῶ πράγματι ὑφίσταται ζημία καὶ ἀντιστρόφως, λόγω τῶν διακυμάνσεων τῆς ἀξίας τοῦ νομίσματος. Πάντως ἐπειδὴ εἰς ὁμαλὰς περιόδους, διατηρεῖται ἡ νομισματικὴ σταθερότης διὰ μακρὰ χρονικὰ διαστήματα, ἡ προκειμένη θεωρία εἶναι ἢ μᾶλλον ἐφαρμόσιμος. Εἰς περιόδους νομισματικῆς ἀσταθείας καὶ μεγάλων νομισματικῶν διακυμάνσεων ἡ ἐφαρμογὴ τῆς θεωρίας αὐτῆς μᾶς ὀδηγεῖ εἰς ἄτοπα ἴσως μεγαλύτερα ἢ αἱ λοιπαὶ ἀνωτέρω ἀναπτυχθεῖσαι θεωρίαι. Εἰς τὰς περιπτώσεις ταύτας διὰ τὴν ἐξακρίβωσιν τοῦ κέρδους δυνάμεθα νὰ κάμωμεν χρῆσιν τοῦ τιμαριθμοῦ. Δι' αὐτοῦ ἐπιτυγχάνομεν νὰ μετατρέπωμεν τὴν οἰκονομικὴν δύναμιν τῆς ἐπιχειρήσεως, ἐπὶ τῇ βάσει θεωρητικῆς σταθερότητος τοῦ νομίσματος, εἰς ἰσοδύναμον νόμισμα κατ' ἐξοχὴν δύο συγκρινόμενα χρονικὰ σημεῖα: καὶ οὕτως εἴμεθα εἰς θέσιν νὰ εἴπωμεν ἂν προέκυψε κέρδος ἢ ζημία.

Αἱ καταστάσεις ἐκεῖναι αἰτινες ἐξαιρετικῶς δεόν ν' ἀντιμετωπίζονται ὑπὸ τοῦ ἐπιχειρηματίου διὰ τὴν ἐξεύρεσιν τοῦ κέρδους εἶναι ἡ τοῦ πληθωρισμοῦ καὶ τῆς πτώσεως τῶν τιμῶν δι' ἃ καὶ ἐρευνῶμεν ταύτας κατωτέρω:

II. Πληθωρισμός

Ὄταν ὁμιλοῦμεν περὶ πληθωρισμοῦ ἐννοοῦμεν τὴν κατάστασιν, ἣτις δημιουργεῖται εἰς μίαν χώραν ἐκ τῆς πτώσεως τῆς ἀξίας τοῦ νομίσματος τῆς χώρας ταύτης. Οἱ λόγοι, οἱ προκαλοῦντες τὸν πληθωρισμόν εἶναι ἀφ' ἐνός μὲν ἡ δυσπιστία τοῦ κοινοῦ πρὸς τὴν ἀξίαν τοῦ νομίσματος, ἣτις καθορίζεται ὑπὸ τοῦ κράτους διὰ νόμου καὶ ἀφ' ἑτέρου ὁ ἐκ μέρους τοῦ ἐκδοτικοῦ ἰδρύματος ἐφοδιασμός τῆς ἀγορᾶς διὰ νομίσματος πλεον ἐκείνου τοῦ ὁποίου ἔχει αὕτη ἀνάγκη διὰ τὴν ἱκανοποίησιν τῶν συναλλαγῶν, ὅποτε ἐπέρχεται πτώσις τῆς ἀξίας τούτου ἔναντι τῶν ἄλλων ἀγαθῶν. Ὁ πληθωρισμός ἐπιφέρει πλήρη ἀναστάτῳσιν τῆς οἰκονομίας τῆς χώρας ἐν ἣ ἐμφανίζεται. Αὗτος δὲν ἐπιδρᾷ ὁμοιομόρφως εἰς ὅλας τὰς ἐπιχειρήσεις καὶ ὅλους τοὺς παραγωγικοὺς κλάδους τῆς ἐθνικῆς οἰκονομίας. Αἱ ἐπιχειρήσεις αἱ ὁποῖαι ἐξάγουν ἐμπορεύματα εἰς τὸ ἐξωτερικόν κατὰ κανόνα ὠφελοῦνται εἰς τὴν περίπτωσιν τῆς πτώσεως τῆς ἀξίας τοῦ νομίσματος, διότι ἡ πτώσις τῆς ἀξίας τούτου εἰς τὸ ἐξωτερικόν προηγεῖται

συνήθως τῆς τοιαύτης εἰς τὸ ἑσωτερικόν. αἱ τιμαὶ δηλ. εἰς τὸ ἑσωτερικόν δέν αυξάνουσι ἀναλόγως μέ τὰς τιμὰς τοῦ ἑξωτερικοῦ εἰς ἔγχωριον νόμισμα, ἀλλὰ πολὺ ὀλιγώτερον καὶ συνεπῶς οἱ πωλοῦντες εἰς τὸ ἑξωτερικόν ἔμπορεύματα, ἀγοραζόμενα εἰς τὸ ἑσωτερικόν πραγματοποιοῦν πολὺ μεγάλα κέρδη, λόγω τῆς διαφοράς ταύτης τῶν τιμῶν.

Ἐπίσης ὠφελοῦνται αἱ ἐπιχειρήσεις αἱ εἰσάγουσαι ἔμπορεύματα ἐκ τῆς ἀλλοδαπῆς καὶ κατέχουσαι μεγάλα ἀποθέματα, ὑπὸ τὴν προϋπόθεσιν ὅτι αἱ ὑποχρεώσεις των ἐκ πιστώσεων ὑφίστανται εἰς ἔγχωριον νόμισμα καὶ οὐκ εἰς ξένον, ὅποτε ὁ κίνδυνος τῆς ζημίας εἶναι μεγαλύτερος ἢ τοῦ κέρδους, διότι αἱ τιμαὶ τοῦ ἑσωτερικοῦ δέν παρακολουθοῦν τὰς τοῦ ἑξωτερικοῦ καὶ θ' ἀναγκασθῶσι πολλάκις νὰ πωλήσῃσι κάτω καὶ τοῦ κόστους.

Ὁ πληθωρισμός εὐνοεῖ ἐξαιρετικῶς τὰς ἐπιχειρήσεις ἐκείνας, αἵτινες διαθέτουσι ἐκ πιστώσεων πολλὰ ξένα κεφάλαια καὶ εὐρεθῶσι κατὰ τὴν ἀρχὴν τοῦ πληθωρισμοῦ μέ μεγάλα ἀποθέματα ἔμπορευμάτων. Ἡ ὠφέλειά των ὅμως ἐκ τῆς ὀφειλῆς ξένων κεφαλαίων ἐξανεμίζεται ὅταν καὶ αὐτὴ ἔχει διαθέσει τὰ ἔμπορεύματα ἐπὶ πιστώσει εἰς τρίτους καὶ ἰδίως ὅταν αἱ πιστώσεις εἶναι μακροπρόθεστοι. Ἐπὶ τῆς ἐμφανίσεως τῶν πρώτων συμπτωμάτων τοῦ πληθωρισμοῦ καὶ καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τούτου ὁ ἐπιχειρηματίας θά κερδίσῃ πολλά, εἰάν δυνηθῇ νὰ λαμβάνῃ πιστώσεις, διότι κατὰ τὴν ἐπιστροφὴν τῶν ὀφειλομένων θά καταβάλλῃ μέρος μόνον τῶν ληφθεισῶν ἀξιών ὑπὸ τόν ὅρον θ' ἀποφεύγῃ ὁ ἴδιος τὴν χορήγησιν ἔμπορευμάτων ἐπὶ πιστώσει. Πρὸς τούτοις τὰ συγκεντρούμενα χρηματικά ποσὰ κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ πληθωρισμοῦ πρέπει ἢ νὰ τὰ μετατρέπη ἀμέσως εἰς ἔμπορεύματα ἢ ἄλλας σταθερὰς ἀξίας, ἀποφεύγων τὴν ἀοιταμίευσιν ἐπὶ μακρόν εἰς νόμισμα ὑποτιμώτερον. Πρὸς κατανόησιν τῶν ἀνωτέρω ἔστω τὸ ἑξῆς παράδειγμα: Μία ἐπιχείρησις διέθετε πρὸ ἔτους ἔμπορεύματα ἀξίας 1.000.000 δραχ., ἅτινα προεῖρχοντο ἐξ ὀλοκλήρου ἐκ ξένων κεφαλαίων, τὰ ὅποια ὑποχρεοῦται νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς ὡς πιστωτὰς τῆς μετὰ πάροδον διετίας. Ἐπελθόντος ἐν τῷ μεταξύ τοῦ πληθωρισμοῦ καὶ ὑποτιμηθέντος τοῦ νομίσματος κατὰ 50% ἠνυῆθη αὐτομάτως ἡ ἀξία τῶν ἔμπορευμάτων εἰς τὸ διπλάσιον ἤτοι ἀνῆλθεν εἰς 2.000.000 δραχ. προστιθεμένου δέ τοῦ ἐμπορικοῦ κέρδους 10% π.χ. θά πωλήσῃ ταῦτα ἀντὶ 2.200.000. εἰάν δέν συνεχισθῇ ἡ πτώσις τῆς ἀξίας τοῦ νομίσματος ἀλλὰ παραμείνῃ, ὁ περ ἀπίθανον, ἐπὶ ἓν ἔτος εἰς τὸ 50% τῆς ἀρχικῆς πτώσεως, αὕτη θά ἐπιστρέψῃ εἰς τοὺς πιστωτὰς τῆς τὸ κεφάλαιον ἐξ 1.000.000

οραχμῶν καί θά τῆς ἀπομείνη τό ὑπόλοιπον ὡς καθερὸν κέρδος. Ἐάν ὅμως καί αὐτή οἰαθέσῃ τὰ ἔμπορεύματα ἐπί πιστώσει τότε οὐδέν ὄφελος θά προκίψῃ, οἷοτι ἡ ὠφέλειά της εἰς βάρος τῶν πιστωτῶν της θά καλυφθῇ ἐκ τῆς ζημίας εἰς ὄφελος τῶν πελατῶν της.

Ἐπιχειρήσεις ἐργαζόμεναι δι' ἰδίων κεφαλαίων μόνον, δέν πρόκειται νά ὀφεληθῶσιν ἀλλ' οὔτε καί νά ζημιωθῶσιν ἐκ τοῦ πληθωρισμοῦ, ὑπό τὴν προϋπόθεσιν ὅτι ὁ πληθωρισμὸς βαίνει βραδέως, τὰ εἰσπραττόμενα ἐκ τῆς πωλήσεως μειαιρέπονται ἀμέσως εἰς ἔμπορεύματα ἢ ἄλλας σταθεράς ἀξίας καί τό σπουδιαιότερον δέν χορηγῶσιν ἔμπορεύματα ἐπί πιστώσει ἀλλὰ μόνον τοῖς μετρητοῖς. Ἐάν χορηγῶσιν ἔμπορεύματα ἐπί πιστώσει θά ζημιωθῶσι κατὰ τὴν διαφοράν τῆς πτώσεως τῆς ἀξίας τοῦ νομίσματος ἀπὸ τῆς ἡμέρας τῆς πωλήσεως μέχρι τῆς πληρωμῆς τῆς ἀξίας τῶν χορηγηθέντων εἰς τρίτους ἐπί πιστώσει ἔμπορευμάτων. Κατὰ τὰς περιόδους πληθωρισμοῦ συνεπῶς δεόν αἱ ἐπιχειρήσεις: α) νά φροντίζωσι νά ἔχωσι εἰς τὴν διάθεσίν των ὅσον τό δυνατόν περισσότερον ξένον κεφάλαιον, β) ν' ἀποφεύγωσι τὴν χορήγησιν πιστώσεων εἰς τρίτους καί γ) τὴν εἰσπραττομένην ἀξίαν τῶν οἰατιθεμένων ἔμπορευμάτων νά τὴν μετατρέπωσιν ἀμέσως εἰς σταθεράς ἀξίας. Ἐπειδὴ ὅμως εἶναι γνωστή ἡ ζημία ἣτις προκαλεῖται εἰς τοὺς δανειστάς κατὰ τὴν περίοδον τοῦ πληθωρισμοῦ οὐ δεῖς χορηγεῖ πιστώσεις καί ὡς ἐκ τούτου ἐπέρχεται μαρσαμὸς εἰς τὰς ἐπιχειρήσεις. Μεγάλῃ ὠφέλειᾳ προκίπτει διὰ τοὺς ἐπιχειρηματίας ἐκεῖνους, οἱ ὅποιοι εἶναι εἰς θέσιν νά προβλέψωσι τὸν πληθωρισμὸν καί κατὰ τὴν περίοδον τῆς σταθερότητος προβαίνωσιν εἰς τὴν λήψιν μεγάλων ξένων κεφαλαίων, τὰ ὅποια θά ἐπιστρέψωσι κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ πληθωρισμοῦ εἰς ὑποτιμημέναν νόμισμα.

III. - Η Τ ῶ Σ Ι Σ Τ ῶ Ν Τ Ι Μ ῶ Ν

Εἰς τὴν πῶσιν τῶν τιμῶν ἐμφανίζεται ἀκριβῶς τό ἀντίθετον φαινόμενον τοῦ πληθωρισμοῦ. Ἐνῶ ἐκεῖ μειοῦται ἡ ἀξία τοῦ νομίσματος μέ συνέπειαν τὴν αὔξησιν τῶν τιμῶν τῶν διαφόρων ἀγαθῶν, ἐνταῦθα αὐξάνει ἡ ἀξία τοῦ νομίσματος ἔναντι τῶν ἄλλων ἀγαθῶν, λόγω τῆς πτώσεως τῆς τιμῆς τούτων. Ἐκεῖ δηλοδῆ ἔνθα ἡ νόμισμα ν' ἀγοράσῃ π.χ. μέ 10 νομισματικὰς μονάδας ἔν ἀγαθόν, σήμερον λόγω τῆς πτώσεως τῶν τιμῶν οὐναμαί τό αὐτό ἀγαθόν νά τό ἀποκτήσω μέ 7 νομισματικὰς μονάδας.

Τό γεγονός τῆς πτώσεως τῶν τιμῶν ἐπηρεάζει τὰς ἐπιχειρήσεις πολὺ βλαβενέστερον ἢ ὁ πληθωρισμὸς. Ἐνῶ εἰς τὸν πληθωρισμὸν ὑπάρχουν περιπτώσεις ἐπιβλαβεῖς διὰ τὰς ἐπιχειρήσεις, ἀντι-

θέτως εἰς τὴν πτώσιν τῶν τιμῶν μόνον δυσάρεστα φαινόμενα μᾶς παρουσιάζονται. Εἰς τὰς περιπτώσεις γενικῆς πτώσεως τῶν τιμῶν διατηροῦνται αἱ ἐπιχειρήσεις αἱ διαθέτουσαι μόνον ἴδια κεφάλαια, κατὰστρέφονται δὲ κατὰ κανόνα αἱ χρησιμοποιουσαι ξένα κεφάλαια, ἐνῶ εἰς τὸν πληθωρισμὸν συμβαίνει τὸ ἀντίθετον ὑπὸ λίαν εὐνοϊκῶν τέρων συνθήκων πραγματοποιήσεως καὶ μεγάλων κερδῶν.

Ἡ πῶσις τῶν τιμῶν γενικῶς συνεπιφέρει τὴν αὔξησιν τῆς ἀξίας τῶν ξένων κεφαλαίων καὶ τὸν περιορισμὸν τῆς καταναλώσεως, ὥστε οἰαδήποτε καλὴ διοίκησις καὶ ἂν ὑπάρχη εἰς τὴν ἐπιχείρησιν αὕτη δὲν δύναται νὰ σωθῇ ὅταν ἡ πῶσις τῶν τιμῶν εἶναι μεγάλη καὶ ταχεῖα, αὕτη δὲ εὐρεθῆ κατὰ τὴν ἔναρξιν τῆς πτώσεως μὲ πολλὰ ξένα κεφάλαια. Πρὸς κατανόησιν τῶν καταστρεπτικῶν συνεπειῶν, ἄς προκαλεῖ ἡ πῶσις τῶν τιμῶν ἔστιν καὶ τὸ ἑξῆς παράδειγμα. Μία ἐπιχείρησις ἐργάζεται ὑπὸ ὁμαλῆς συνθήκων διαθέτουσα 5.000.000δραχ. ἴδια κεφάλαια καὶ 15.000.000. Ξένα, δι' ἃ καταβάλλει τόκον 10% ἑτησίως. Μὲ ἀποδοτικότητά 15% π.χ. ἐπὶ τοῦ συνόλου τῶν κεφαλαίων τῆς ἔχει κέρδη ἑτησίως 3.000.000 μετὸν τόκον 1.500.000 = καθαρὸν κέρδος δραχ. 1.500.000. Ἐάν αἱ τιμαὶ πέσουν ἀφνιδίως κατὰ 20% ἡ κητέασις διὰ τὴν ἐπιχείρησιν αὕτη καθίσταται ἐπικίνδυνος, ἐάν μὲν ἀντιμετωπισθῇ ἐγκαίρως. Ἐνῶ πρὸ τῆς πτώσεως εἶχεν εἰσπράξει ἐκ τῶν ἐμπορευμάτων τῆς κατὰ τ' ἀνωτέρω λεχθέντα 23.000.000 δραχ. τῶρα θὰ εἰσπράξῃ μετὸν 20% ἦτοι $23.000.000 - 4.600.000 = 18.400.000$. Ἐκ τούτων ὀφείλει τὸ ξένον κεφάλαιον καὶ τοὺς τόκους τούτου $15.000.000 + 1.500.000 = 16.500.000$ καὶ θὰ τῆς ἀπομείνῃ εἰς τὸ τέλος τῆς διαχειριστικῆς περιόδου $18.400.000 - 16.500.000 = 1.900.000$ ἔναντι τοῦ ἐκ 5.000.000 δραχ. ἀρχικοῦ τῆς κεφαλαίου. Ἐπὶ τούτων ὀφείλει τὸ ξένον κεφάλαιον ἀμέσως. Τότε οἱ κίνδυνοι τῆς πλήρους καταστροφῆς πολυπλασιάζονται. Ἐάν συμβεῖ νὰ μή παρατηρηθῇ ἄνοδος τῶν τιμῶν, οὐτεσταθερότης εἰς τὰ νέα ἐπίπεδα, ἀλλὰ μία περαιτέρω πῶσις κατὰ 10% θὰ εἰσπράξῃ ἐκ τῆς διαθέσεως τῶν αὐτῶν ἐμπορευμάτων δραχμᾶς $23.000.000 - 30\% \text{ ἦτοι } 6.900.000 = 16.100.000$ καὶ θὰ ὀφείλῃ τὸ κεφάλαιον $15.000.000$, τοὺς τόκους δύο ἐτῶν δραχ. $3.000.000 = 18.000.000$ ἐνῶ τὸ σύνολον τῶν εἰσπραξέων του ἐκ τῆς ἐκποιήσεως ὁλοκλήρου τοῦ ἐμπορεύματος θὰ εἶναι $16.100.000$ ἦτοι οὗτος θὰ ἔχη, κατὰ τὸ δεύτερον ἔτος τῆς πτώσεως, ἀπώλεσιν ὁλοκλήρου τὸ ἐπι

5.000.000 ἴδιον κεφάλαιον καί θά ὀφείλῃ ἐπί πλέον ὀρχ. 1.900.000 εἰς τοὺς πιστωτάς του.

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω συνάγομεν ὅτι ὁ ἐπιχειρηματίας ἅμα τῇ ἐκδηλώσει τῶν πρώτων συμπτωμάτων τῆς πτώσεως τῶν τιμῶν πρέπει, νά φροντίσῃ μέ οἰανόῃποτε θυσίαν, ν' ἀπαλλαγῇ τῶν ὑποχρεώσεων του ἔναντι τοῦ ξένου κεφαλαίου καί περιορίσῃ τὰς ἐργασίας του μόνον εἰς τό ἀπομένον ἴδιον κεφάλαιον. Ἡ πτώσις τῶν τιμῶν συνεπιφέρει καί περιορισμόν τῆς καταναλώσεως ἐν τῇ ἀγορᾷ γενικῶς, ἐνῶ ὁ πληθωρισμός ἀντιθέτως αὐξῆσιν ταύτης. καί τοῦτο, οἷόςτι εἰς τήν περίπτωση τοῦ πληθωρισμοῦ λόγω τῆς ἀβερειότητος τῆς καταναλώσεως εἰάν θά διατηρηθῇ ἢ ὄχι καί εἰς τό μέλλον ἡ ἀξία τοῦ νομίσματος αὕτη σπεύδει καί μετατρέπει τά χρήματα εἰς ἄλλα καταναλώσιμα κατὰ τό μᾶλλον καί ἥττον ἀγαθά, μέ ἀποτέλεσμα τήν αὐξῆσιν τῆς κυκλοφορίας τούτων, οὔτε δέ καί αἱ ὑψηλαί τιμαί τῶν ἀγαθῶν τήν συγκροτοῦν νά κάμῃ οἰκονομίας, διότι δέν ἔχει ἐμπιστοσύνην εἰς τό νόμισμα. εἰς τήν περίπτωσιν ὅμως τῆς πτώσεως τῶν τιμῶν ἡ ἀξία τοῦ νομίσματος καί οἱ κάτοχοι τούτου τό ἀποταμιεύουν, ὡς τό πολυτιμώτερον ἀγαθόν, κάμνοντας οἰκονομίας καί ἐλπίζοντας εἰς τήν ἔτι περαιτέρω πτώσιν τῶν τιμῶν δέν ἀγοράζουσι ἐμπορεύματα, μέ ἀποτέλεσμα τόν περιορισμόν τῶν ἐργασιῶν τῶν ἐπιχειρήσεων.

Ἐνταῦθα δεόν νά τονισθῇ ὅτι, ἡ πτώσις τοῦ γενικοῦ τιμαριθμοῦ κατὰ 50% π.χ. οὐδέν αὐξάνει τήν ἀξίαν τοῦ ξένου κεφαλαίου καί τήν ἀξίαν τοῦ νομίσματος κατὰ τό αὐτό ποσοστόν, ἀλλά εἰς τό διπλάσιον. Ἡ ἀξία τοῦ νομίσματος αὐξάνει κατὰ 100% καί οὐχί κατὰ 50% διότι κατὰ 50% τοῦ νομίσματος ἰσοδυναμοῦν μετά τήν πτώσιν τοῦ τιμαριθμοῦ πρός 400% τῆς πρό τῆς πτώσεως ἀξίας τοῦ νομίσματος. Ἡ ἀξία τοῦ ξένου κεφαλαίου ὡσαύτως διπλασιάζεται διότι εἰάν διέθετον 10.000.000 ξένον κεφάλαιον καί ἠγόραζον ἐμπορεύματα μέ αὐτό τό ποσό, ταῦτα θά ἔχουν ἀξίαν λόγω τῆς πτώσεως τῶν τιμῶν μόνον 5.000.000 καί θά ἀπαιτεῖται τό διπλάσιον τούτου πρός κάλυψιν τῆς εἰς ξένον κεφάλαιον ὑποχρεώσεως. Ἐκ τῶν ἀνωτέρω λόγων αἱ καταστροφαί εἰς τὰς ἐπιχειρήσεις κατὰ τήν περίοδον τῆς πτώσεως τῶν τιμῶν εἶναι ἀναπόφευκται, διότι κατὰ κανόνα αὗται χρησιμοποιοῦν καί ξένα κεφάλαια, ἐνῶ εἰς τήν περίοδον τοῦ πληθωρισμοῦ ὄχι μόνον δύνανται ν' ἀποτραποῦν αὗται ἀλλά σημαντικά κέρδη νά προκύψουν.

αἱ ἀναταραχαί εἰς τὰς ἐπιχειρήσεις αἱ προκαλούμεναι ἐκ τοῦ πληθωρισμοῦ καί τῆς πτώσεως τῶν τιμῶν ἔχουσιν ἄμεσον ἀντίκτυ

ιον επί της ὅλης ὀικονομίας μιᾶς δεδομένης χώρας. Τά πραγματο-
τοποιούμενα ὑπερολικά κέρη κατά τήν περίοδον τοῦ πληθωρομοῦ
ὑπό τῶν ὀφειλετῶν κατά τήν περίοδον δέ τῆς πώσεως τῶν τιμῶν πα-
ρά τῶν πισιωτῶν τῶν κεφαλαίων οὐδέν εἶναι ἀποτέλεσμα τῆς ἐργασίας
ἢ δραστηριότητος τούτων, ἔχοντα ὡς συνέπειαν ἀνάλογον ζημίον τῶν
εἰς βάρος τῶν ὧν πραγματοποιοῦνται, διαταράσσουσι τήν ὀμολήν λει-
τουργίαν τῶν συναλλαγῶν καί τῆς οἰκονομίας, μέ γενικόν ἀποτελε-
σμά τόν μαρασμόν ταύτης. Μόνον ἡ σταθερότης τῶν τιμῶν καί τῆς
ἀξίας τοῦ νομίσματος εἶναι ἐπιωφελής διά τήν ἐθνικήν καί παγκόσμι-
ον οἰκονομίαν, ἥτις διανέμει τά εἰσοδήματα εἰς τὰς διαφόρους οἰ-
κονομικάς μονάδας, ἀναλόγως τῆς δραστηριότητος καί ἰκανότητος ἐ-
καστῆς καί οὐχί ἀναλόγως τῶν τυχαίων περιστατικῶν, ἅτινα πότε ὀ-
φελουσι τούς μέν, πότε τοὺς δέ ἀνεξαρτήτως τῆς συνεισφορᾶς ἐκάστου
εἰς τήν δημιουργίαν τοῦ ἐθνικοῦ καί παγκοσμίου εἰσοδήματος.

IV. - προσδιορισμός τοῦ κέρους

Ἄν ὑπάρξει ἀμφισβήτησις ὅτι τό κέρδος ἀποτελεῖ ἕνα PLUS
ἕνα πλεόν, τό ὀποῖον ἀπέκτησε μία ἐπιχειρήσις κατά τήν διάρκειαν
ἐνός χρονικοῦ διαστήματος. Τό περιεχόμενον τούτου πρέπει νά εἶ-
ναι ὀμοιον πρός τό περιεχόμενον τῆς ἐπιχειρήσεως οἷοτι ἄλλως δέν
δύνανται νά γίνῃ σύγκρισις ἀνομοίων πραγμάτων καί νά προκύψῃ ὀ-
φέλεια ἢ ζημία. Τό περιεχόμενον τῆς ἐπιχειρήσεως συνίσταται ἀ-
πό τήν οἰκονομικήν δύναμιν ταύτης. Τό κέρδος συνεπῶς σημαίνει
αὔξησιν τῆς οἰκονομικῆς δυνάμεως τῆς ἐπιχειρήσεως. Διά νά ἐξεῦ-
ρωμεν τοῦτο δέν κάμνομεν τίποτε ἄλλο παρά προσδιορίζομεν τήν οἰ-
κονομικήν δύναμιν τῆς ἐπιχειρήσεως εἰς δύο διάφορα χρονικά σημεῖ-
α καί ἡ προκύπτουσα ἐπί πλεόν διαφορά κατά τό δεύτερον χρονικόν
σημεῖον ἀποτελεῖ τό κέρδος. Ἡ οἰκονομική δύναμις τῆς ἐπιχειρή-
σεως ἔγκειται εἰς τό πλῆθος τῶν ἀγαθῶν τά ὀποῖα διαθέτει αὕτη ἢ
εἰς τήν τιμήν τούτων, ἡ ὀποῖα περιλαμβάνει ὅλας τὰς μερικάς ἀ-
τιμῆς ἐννοίας, ἥτοι τήν ἀγοραστικήν, τῆς ἀνακτήσεως, τῆς ἡμέρας ἢ
τέλος εἰς τήν ἀξίαν. Ὡς ἀνεπιτυχῆ ὀμως, ὅσον τό πλῆθος ὕσον
καί αἱ τιμαί δέν μᾶς βοηθοῦν διά νά προσδιορίζωμεν ἀσφαλῶς τήν
οἰκονομικήν δύναμιν τῆς ἐπιχειρήσεως, διά τοῦτο καταφεύγομεν εἰς
τόν προσδιορισμόν τῆς ἀξίας τῶν ἐν τῇ ἐπιχειρήσει ἀγαθῶν. Ἡ οἰ-
κονομική ὀμως δύναμις τῆς ἐπιχειρήσεως δέν δύναται νά οὔγκειται
ἐκ τῶν νομισματικῶν μονάδων αἱ ὀποῖαι προκύπτουν ἐκ τῆς μετατρο-
πῆς τῶν διαφόρων ἀγαθῶν εἰς χρῆμα, ἀλλά ἐκ τῆς ὀλης ὀργανικῆς
δυνάμεως αὐτῆς. Ἐπειδή δέ ἡ ὀργανική δύναμις αὐτῆς ἐκκοιλοῦται

εἰς τὴν ἀγορὰν καὶ τὴν πωλῆσιν ἀγαθῶν, συνάμεινα νὰ εἴπωμεν ὅτι ἡ οἰκονομικὴ δύναμις τῆς ἐπιχειρήσεως συνίσταται ἐκ τῆς δυναμῆος τῆς ἀγορᾶς καὶ τῆς πωλήσεως. Ἡ ἐπιχείρησις ἐπιδιώκει νὰ ἀγοράσῃ ὅσον τὸ δυνατόν εὐθηνότερα καὶ νὰ πωλῇ ὅσον τὸ δυνατόν κεραιώτερα καὶ μόνον ὅταν ἐπιτυγχάνονται ἀμειότεραι αἱ ἐπιδιώξεις αὐταὶ ἢ ἔστω καὶ ἑκατέρω τούτων ἐμφανίζει αὕτη οἰκονομικὴν δύναμιν αὐξανομένην ἐφ' ὅσον αὐξάνονται αἱ δυνάμεις πωλήσεως καὶ ἀγορᾶς. Ὅταν ὅμως γίνεται λόγος περὶ τῆς ἀγοραστικῆς δυνάμεως τῆς ἐπιχειρήσεως (δύναμις ἀγορᾶς) πρέπει νὰ διασαφηνισθῇ ὅτι ἡ ἀγοραστικὴ δύναμις ταύτης δέν συμπίπτει μέ τὴν ἀγοραστικὴν δύναμιν τῶν χρημάτων τὰ ὁποῖα διαθέτει αὕτη, ὅπως καὶ ὅτι ἡ δύναμις πωλήσεως τῶν ἐμπορευμάτων τῆς δέν συμπίπτει μέ τὴν ἀντικειμενικὴν αὐτῶν ἀνταλλακτικὴν ἀξίαν. Διότι ἡ ἐπιχείρησις παριστᾷ ἓνα οἰκονομικὸν ὄργανισμὸν καὶ διὰ τὸν καθορισμὸν τῆς δυνάμεως τούτου, παίζει σπουδαῖον ρόλον ὁ κατάλληλος ἢ μὴ συνδυασμὸς τῶν διαφόρων ἀξιῶν τῆς. Ἐξαιρετικὴν σημασίαν ἔχει ὁ συνδυασμὸς τοῦ κεφαλαίου μετὰ τῆς προσωπικῆς ἰκανότητος τοῦ ἐπιχειρηματίου. Ἐὸ χρεῖμα ὡς καὶ ἄν ἄλλο ἀγαθὸν δέν ἔχει τὴν αὐτὴν ἀξίαν διὰ δύο διάφορα πρόσωπα. Τοῦτο ἀποκτᾷ μεγάλην ἢ μικρὰν ἀξίαν ἀναλόγως πρὸς τὸν κατάλληλον ἢ ἀκατάλληλον συνδυασμὸν τοῦ πρὸς τὰς ἰδιότητας καὶ προσωπικὰς ἰκανότητας τοῦ κατέχοντος ἐπιχειρηματίου καὶ τῶν ἐν τῇ ἐπιχειρήσει ἐργαζομένων προσώπων.

Ἐάν ἔχωμεν π.χ. δύο ἐπιχειρήσεις, ἑκάστη τῶν ὁποίων διὰθέτει ἀπὸ 1.000.000 δραχμᾶς διὰ τὴν ἐπιδιώξιν τῶν σκοπῶν τῶν, δέν δύναμεθα νὰ εἴπωμεν ὅτι ἑκατέρω τούτων ἔχει τὴν αὐτὴν ἀγοραστικὴν δύναμιν καὶ συνεπῶς τὴν αὐτὴν ἀξίαν, διότι εἶναι δυνατόν ἢ μὲν μία διὰ καταλλήλων συνδυασμῶν τοῦ ἐπιχειρηματίου, εἶτε εἰς τὴν ἀγορὰν εἶτε εἰς τὴν πώλησιν, νὰ ἐπιτύχῃ ἀποτελέσματα πραγματοποιούμενα διὰ διπλασίου ἢ αὖς κεφαλαίου, ἢ δέ ἕτερα μόνον ὅσον ἐκφράζονται διὰ τῆς ἀξίας τοῦ 1.000.000 δραχμ. ὅπερ οὐ διαθέτει. Συνεπῶς ἡ οἰκονομικὴ δύναμις τῆς ἐπιχειρήσεως δέν σύγκριται ἐκ τοῦ ἀθροίσματος τῶν ἀξιῶν διαφόρων ἀντικειμένων, ἢτινα αὕτη κατέχει, ἀλλὰ ἐκ τῆς δυνάμεως τὴν ὁμοίαν αὕτη διαθέτει ὡς οἰκονομικὸς ὄργανισμὸς. Ἡ αὔξησις δέ τῆς δυνάμεως ταύτης κατὰ τὸ δεύτερον χρονικὸν σημεῖον τῆς διαχειριστικῆς περιόδου, καθ' ὃ γίνεται ἡ σύγκρισις διὰ τὴν ἐξεύρεσιν τοῦ κέρδους ἢ τῆς ζημίας ἀποτελεῖ τὸ κέρδος τῆς ἐπιχειρήσεως.

Εἰς τὴν πρᾶξιν ὅμως οἱ ἐπιχειρηματῆαι νομίζουσιν ὅτι πραγματοποιοῦν κέρδος, ὅταν τὰ διάφορα ἀντικείμενα πωλῶσιν εἰς τιμὴν

άνωτέραν τῆς ἀγορᾶς. Κομίζουν ὅτι τό κέρδος πραγματοποιεῖται ὡς ἐκ τούτου κατά τήν στιγμήν τῆς πωλήσεως, ἐῶ τοῦτο ἐνυπάρχει τόσον κατά τήν ἀγοράν ὅσον καί κατά τήν πώλησιν. Ἡ ἐσφαλμένη ὁμοίωσις ἀποφίσι τῆς πραγματοποιήσεως τοῦ κέρδους ἐπεκράτησεν ἀπολύτως καί αὐτό τό Κράτος κατά τόν καθορισμόν τοῦ κέρδους πρὸς ἐπιβολήν τῆς φορολογίας, δέχεται τήν ἀρχήν τῆς πραγματοποιήσεως τοῦ κέρδους. Κέρδη κατά τήν ἀποφιν ταύτην ὑπάρχουν ἔταν ἡ ἀγορασθέντα ἐμπορεύματα ἐπωλήθησαν εἰς τιμὰς ἀνωτέρας τῆς ἀγορᾶς. Ἐφ' ὅσον τὰ ἐμπορεύματα εὐρίσκονται ἐν τῇ ἐπιχειρήσει δέν προκύπτει οὔτε κέρδος οὔτε ζημία καίτοι εἶναι δυνατόν ταῦτα νά ὑπερτιμῆθωσαν καί ἤξησεν οὕτω ἡ οἰκονομική δύναμις τῆς ἐπιχειρήσεως καί συνεπῶς προέκυψε κέρδος ἢ ἀντιστρόφως νά ὑπερτιμῆθωσαν εἰς τήν ἀγοράν καί προέκυψε θετική ζημία εἰς τήν ἐπιχείρησιν, διότι ἐμειώθη ἡ οἰκονομική δύναμις ταύτης. Ὀρθωτέρα εἶναι ἡ ἀρχή τοῦ καθορισμοῦ τῆς πραγματικῆς ἀξίας τῶν ἐμπορευμάτων κατά τήν ἀρχήν καί τό τέλος τῆς χρονικῆς περιόδου, ἥτις λαμβάνεται ὑπ' ὄφει διὰ τήν ἐξεύρεσιν τοῦ κέρδους ἢ τῆς ζημίας καί ἂν μὲν προκύψῃ αὔξις τῆς οἰκονομικῆς δυνάμεως ὁμιλοῦμεν περί κέρδους, ἀντιθέτως δέ ἂν μείωσις περί ζημίας.

Π Ι Ν Α Κ Η Π Ε Ρ Ι Ε Χ Ο Μ Ε Ν Ω Ν

Σελίς 3

Είσαγωγή	"	5
Θέσις τῆς ἰδιωτικῆς οἰκονομικῆς μεταξὺ τῶν	"	6
ἄλλων ἐπιστημῶν	"	7
Σκοπός-περιεχόμενον ἰδιωτικῆς οἰκονομικῆς	"	8
Ἐμπορικὴ ἐκπαίδευσις	"	11
Ἐμπορικὰ σχολαί	"	14
Κτητικὴ Οἰκονομία	"	15
Ἐπάγγελμα	"	17
Ἐπιχειρήσεις	"	17
<u>Εἴδη ἐπιχειρήσεων</u>	"	17
Παραγωγικαὶ ἐπιχειρήσεις	"	18
Ἐμπορικαὶ καὶ Συγκοινωνιακαὶ ἐπιχειρήσεις	"	19
Τραπεζιτικαὶ ἐπιχειρήσεις	"	19
Ἀσφαλιστικαὶ ἐπιχειρήσεις	"	20
Ποικίλαι ἐπιχειρήσεις	"	20
<u>Μορφαὶ τῶν ἐπιχειρήσεων</u>	"	21
Ἀτομικὴ ἐπιχείρησις	"	22
Ἐταιρικαὶ Ἐπιχειρήσεις	"	23
Ὁμόρρυθμος Ἐταιρεία	"	24
Ἐτερόρρυθμος Ἐταιρεία	"	24
Μετοχικὴ ἢ Ἀφανὴς Ἐταιρεία	"	24
Κεφαλαιουχικαὶ Ἐταιρεῖαι	"	29
Ἡ Ἀνώνυμος Ἐταιρεία	"	29
Ἐταιρεία περιορισμένης Ἐυθύνης	"	30
Συνεταιρισμός	"	33
Δημοσίαι ἐπιχειρήσεις	"	34
Μικτὴ ἐπιχείρησις	"	35
Αὐτόνομος Ὀργανισμός	"	37
Μετατροπὴ - Μεταβίβασις ἐπιχειρήσεως	"	38
Ἀπογραφὴ	"	42
Ἀποσβέσεις	"	43
Ἀποτίμησις	"	45
Προϋποθέσεις ἰδρύσεως ἐπιχειρήσεως	"	47
Τόπος ἐγκαταστάσεως ἐπιχειρήσεως	"	47
Οἱ παράγοντες ἐν τῇ ἐπιχειρήσει	"	49
<u>Περιουσία - Κεφάλαιον</u>		
Ἐπιχειρηματικὴ περιουσία		

Κεφάλαιον ἐν τῇ λογιστικῇ ἐννοίᾳ.	Σελίς	51
Πάγιον καὶ Κυκλοφοροῦν Κεφάλαιον.	"	51
"Ἴδιον καὶ Ἐξόνον Κεφάλαιον	"	52
Συνολικόν καὶ Καθαρόν Κεφάλαιον	"	53
<u>Πίστις</u>	"	53
Πλεονεκτήματα τῆς πίστεως	"	55
Μειονεκτήματα τῆς πίστεως	"	57
Εἴδη Πιστώσεων.	"	58
Τόκος.	"	59
Πιστωτικά μέσα	"	60
'Ἡ πίστις ἐν σχέσει πρὸς τὴν ἐπιχείρησιν.	"	62
Πιστώσεις μεταξύ 'Επιχειρηματιῶν.	"	64
Πιστώσεις πρὸς τοὺς Καταναλωτάς	"	65
<u>'Εργασία</u>	"	65
'Ἡ ἐργασία ἐν σχέσει πρὸς τὴν ἐπιχείρησιν	"	67
'Αντιμισθία.	"	69
Τρόπος καθορισμοῦ ἀντιμισθίας	"	70
'Αμοιβὴ κατὰ χρόνον.	"	72
'Αμοιβὴ κατ' ἀποκοπὴν.	"	73
Συμμετοχὴ εἰς τὰ κέρδη.	"	75
Εἰδικαὶ ἀμοιβαί.	"	77
'Επιστημονικὴ 'Οργάνωσις 'Εργασίας.	"	78
<u>Συγκέντρωσις 'Επιχειρήσεων</u>	"	83
Καρτέλ.	"	85
Εἴδη τῶν Καρτέλ	"	87
Συνέπειαι Καρτέλ διὰ Κατανάλωσιν καὶ 'Εργάτας	"	90
Πλεονεκτήματα καὶ Μειονεκτήματα τοῦ Καρτέλ.	"	91
Θέσις τοῦ Καρτέλ ἔναντι συνασπιζομένων ἐπιχειρήσεων	"	92
Λόγοι διαλύσεως τοῦ Καρτέλ.	"	93
Τράστ.	"	94
Κονσέρν	"	98
Μορφαί συγκνετρώσεως εἰς διαφόρους χώρας.	"	100
<u>'Εμπορικαὶ καὶ 'Επαγγελματικαὶ 'Οργανώσεις</u>	"	101
<u>Ἑλληνικὴ νομοθεσία περὶ ἐπιμελητηρίων</u>	"	105
"Ἴδρυσις-Περιφέρειαι-Διάλυσις 'Επιμελητηρίων	"	106
Οἰκονομικὴ σπουδαιότης ἐπιμελητηρίων.	"	107
Λειτουργίαι ἀνήκουσαι εἰς 'Επιμελητήρια.	"	107
"Ὀργανα τῶν 'Επιμελητηρίων.	"	109
Γενικὴ Εὐνέλευσις.	"	109
Διοικητικόν Συμβούλιον.	"	110

Διοικητική Ἐπιτροπή	Σελίς	111
Πρόεδρος Ἐπιμελητηρίου	"	112
Διαιτησία Ἐπιμελητηρίων	"	113
Πόροι τῶν Ἐπιμελητηρίων	"	116
Ἐμπορικά Ἐπιμελητήρια εἰς τὴν ἄλλοδαπήν	"	117
Διεθνές Ἐμπορικὸν Ἐπιμελητήριον	"	118
Διεθνῆς Διαιτησία	"	120
Ἐμπορικὸν Σύμβουλον	"	120
Χρηματιστήρια	"	123
Χρηματιστήρια Ἀξιῶν	"	123
Χρηματιστήρια Ἐμπορευμάτων	"	124
Τὸ Κέρδος ἐν τῇ Ἐπιχειρήσει	"	125
Ἔννοια ἐπιχειρηματικοῦ κέρδους	"	125
θεωρία τῆς Παραβολῆς τοῦ Πλήθους τῶν Ἀγαθῶν	"	128
θεωρία τῆς Παραβολῆς τῶν Ἀγροαστικῶν Τιμῶν	"	129
θεωρία τῆς Παραβολῆς τῶν Τιμῶν Ἀνακτήσεως	"	130
θεωρία τῆς Παραβολῆς τῶν Ἐσόδων καὶ Ἐξόδων	"	130
θεωρία τῆς Παραβολῆς τῶν τιμῶν τῆς ἡμέρας	"	133
Πληθωρισμός	"	134
Πτώσις τῶν τιμῶν	"	136
Προσδιορισμός τοῦ Κέρδους	"	139